

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statens budget för 2012

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	13
2	Lagförslag.....	17
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	17
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
3.1	Omfattning.....	19
3.2	Politikens inriktning	19
3.2.1	Utgångspunkter	19
3.2.2	Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott.....	25
3.3	Utgiftsutveckling	40
3.4	Skatteutgifter.....	41
4	Kulturområdesövergripande verksamhet	43
4.1	Omfattning.....	43
4.2	Utgiftsutveckling	43
4.3	Mål	44
4.4	Resultatredovisning	44
4.4.1	Barn- och ungdomskultur	44
4.4.2	Kultursamverkansmodellen.....	48
4.4.3	Internationella frågor.....	49
4.4.4	Kulturella och kreativa näringar samt ett regionalt perspektiv	52
4.4.5	Forskning inom kulturområdet	53
4.4.6	Kultur och hälsa	54
4.4.7	Jämställdhet	55
4.4.8	Funktionshinderspolitik.....	56
4.4.9	Översyn av Statens kulturråd.....	57
4.4.10	Regional fördelning av statens stöd till kultur och övrig finansiering av kultur	57
4.4.11	Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror	59
4.5	Budgetförslag	61
4.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	61
4.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	62
4.5.3	1:3 Skapande skola	62
4.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	63

4.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	64
4.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	65
4.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	66
4.5.8	Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel.....	66
5	Teater, dans och musik.....	69
5.1	Omfattning	69
5.2	Utgiftsutveckling.....	69
5.3	Mål.....	70
5.4	Resultatredovisning	70
5.5	Budgetförslag	74
5.5.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	74
5.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	75
5.5.3	2:3 Statens musikverk.....	76
6	Litteraturen, läsandet och språket.....	79
6.1	Omfattning	79
6.2	Utgiftsutveckling.....	79
6.3	Mål.....	80
6.4	Resultatredovisning	80
6.4.1	Bibliotek	80
6.4.2	Litteratur och kulturtidskrifter.....	81
6.4.3	Språk.....	83
6.5	Budgetförslag	84
6.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	84
6.5.2	3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	85
6.5.3	3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	86
6.5.4	3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	86
7	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	89
7.1	Omfattning	89
7.2	Utgiftsutveckling.....	89
7.3	Mål.....	90
7.4	Resultatredovisning	90
7.4.1	Arkitektur, form och design	90
7.4.2	Bildkonst	91
7.5	Budgetförslag	92
7.5.1	4:1 Statens konstråd	92
7.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	93
7.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	94
7.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet	94
8	Kulturskaparnas villkor.....	97
8.1	Omfattning	97
8.2	Utgiftsutveckling.....	97
8.3	Mål.....	98
8.4	Resultatredovisning	98
8.5	Budgetförslag	101
8.5.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	101
8.5.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	101

9	Arkiv.....	105
9.1	Omfattning.....	105
9.2	Utgiftsutveckling	105
9.3	Mål	106
9.4	Resultatredovisning	106
9.5	Budgetförslag	108
9.5.1	6:1 Riksarkivet.....	108
10	Kulturmiljö	111
10.1	Omfattning.....	111
10.2	Utgiftsutveckling	111
10.3	Mål	112
10.4	Resultatredovisning	112
10.5	Budgetförslag	115
10.5.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	115
10.5.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård	116
10.5.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	117
11	Museer och utställningar.....	119
11.1	Omfattning.....	119
11.2	Utgiftsutveckling	119
11.3	Mål	120
11.4	Resultatredovisning	120
11.5	Budgetförslag	124
11.5.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	124
11.5.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	125
11.5.3	8:3 Bidrag till vissa museer	126
11.5.4	8:4 Riksutställningar	127
11.5.5	8:5 Forum för levande historia.....	127
11.5.6	8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	128
12	Trossamfund	129
12.1	Omfattning.....	129
12.2	Utgiftsutveckling	129
12.3	Mål	130
12.4	Resultatredovisning	130
12.5	Budgetförslag	130
12.5.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	130
12.5.2	9:2 Stöd till trossamfund	131
13	Film	133
13.1	Omfattning.....	133
13.2	Utgiftsutveckling	133
13.3	Mål	134
13.4	Resultatredovisning	134
13.5	Budgetförslag	137
13.5.1	10:1 Filmstöd.....	137
14	Medier	139
14.1	Omfattning.....	139
14.2	Utgiftsutveckling	139

14.3	Mål.....	140
14.4	Resultatredovisning.....	140
14.4.1	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	140
14.4.2	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	143
14.4.3	Kommersiell radio och tv.....	143
14.4.4	Lokal icke-kommersiell radio och tv.....	144
14.4.5	Presstöd.....	144
14.4.6	Taltidningar.....	146
14.4.7	Skydd av barn och unga mot skadligt medieinnehåll.....	147
14.4.8	Informations spridning om utvecklingen inom medieområdet.....	149
14.5	Budgetförslag.....	150
14.5.1	11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	150
14.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	150
14.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	151
14.5.4	11:4 Statens medieråd.....	151
14.5.5	11:5 Stöd till taltidningar.....	152
14.6	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	153
15	Ungdomspolitik.....	159
15.1	Omfattning.....	159
15.2	Utgiftsutveckling.....	159
15.3	Mål.....	160
15.4	Resultatredovisning.....	160
15.5	Politikens inriktning.....	169
15.6	Budgetförslag.....	171
15.6.1	12:1 Ungdomsstyrelsen.....	171
15.6.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet....	171
16	Politik för det civila samhället.....	173
16.1	Omfattning.....	173
16.2	Utgiftsutveckling.....	173
16.3	Politik för det civila samhället.....	174
16.3.1	Mål.....	174
16.3.2	Resultatredovisning.....	174
16.3.3	Politikens inriktning.....	179
16.4	Idrottsfrågor.....	180
16.4.1	Mål.....	180
16.4.2	Resultatredovisning.....	180
16.5	Friluftslivspolitik.....	183
16.5.1	Mål.....	183
16.5.2	Resultatredovisning.....	183
16.5.3	Politikens inriktning.....	184
16.6	Budgetförslag.....	185
16.6.1	13:1 Stöd till idrotten.....	185
16.6.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	186
16.6.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering.....	187
16.6.4	13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	187
16.6.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	188
16.6.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn.....	189
17	Folkbildning.....	191
17.1	Omfattning.....	191

17.2	Resultatredovisning	191
17.3	Analys	194
17.4	Politikens inriktning	194
17.5	Budgetförslag	195
17.5.1	14:1 Bidrag till folkbildningen.....	195
17.5.2	14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	196
18	Tillsyn av spelmarknaden	197
18.1	Omfattning.....	197
18.2	Mål	197
18.3	Resultatredovisning	197
18.3.1	Spelmarknadens utveckling	197
18.3.2	Tillsynen av spelmarknaden	199
18.3.3	Analys och slutsatser	200
18.4	Politikens inriktning	200
18.5	Budgetförslag	200
18.5.1	15:1 Lotteriinspektionen	200

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	14
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	40
3.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	40
3.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	40
3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto	41
4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17	43
4.2 Totala statliga medel för regional kulturverksamhet 2008–2010, tusental kronor samt kronor per invånare	59
4.3 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2008–2010	60
4.4 Anslagsutveckling	61
4.5 Statliga utställningsgarantier	61
4.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Statens kulturråd	61
4.7 Anslagsutveckling	62
4.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	62
4.9 Anslagsutveckling	62
4.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Skapande skola	63
4.11 Anslagsutveckling	63
4.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	63
4.13 Anslagsutveckling	64
4.14 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	64
4.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	65
4.16 Anslagsutveckling	65
4.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	65
4.18 Anslagsutveckling	66
4.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys	66
5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17	69
5.2 Prestationer Operan 2008–2010	70
5.3 Prestationer Dramaten 2008–2010	71
5.4 Prestationer Riksteatern 2008–2010	71
5.5 Prestationer Dansens Hus 2008–2010	71
5.6 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2008–2010	72
5.7 Statlig bidragsgivning till regionala scenkonst-institutioner 2008–2010	72

5.8 Statlig finansieringsandel av de regionala scen-konstinstitutionernas offentliga finansiering 2008–2010	72
5.9 Den fria scenkonsten 2009.....	73
5.10 Bidrag till den fria scenkonsten 2008–2010	73
5.11 Anslagsutveckling.....	74
5.12 Ekonomisk redovisning för 2010.....	74
5.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	74
5.14 Anslagsutveckling.....	75
5.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	76
5.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	76
5.17 Anslagsutveckling.....	76
5.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:3 Statens musikverk	77
6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17	79
6.2 Prestationer talböcker 2008–2010	81
6.3 Prestationer punktskriftsböcker 2008–2010.....	81
6.4 Anslagsutveckling.....	84
6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	84
6.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	85
6.7 Anslagsutveckling.....	85
6.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	85
6.9 Anslagsutveckling.....	86
6.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	86
6.11 Anslagsutveckling.....	86
6.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	87
7.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17.....	89
7.2 Anslagsutveckling.....	92
7.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:1 Statens konstråd.....	93
7.4 Anslagsutveckling.....	93
7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	93
7.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	94
7.7 Anslagsutveckling.....	94
7.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	94
7.9 Anslagsutveckling.....	94
7.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet.....	95
8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17.....	97
8.2 Antal ansökningar Konstnärsnämnden	98
8.3 Anslagsutveckling.....	101
8.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 5:1 Konstnärsnämnden	101
8.5 Anslagsutveckling.....	101
8.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	102

8.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	103
9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17.....	105
9.2 Prestationer arkiv 2008–2010.....	106
9.3 Anslagsutveckling.....	108
9.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 6:1 Riksarkivet.....	109
10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	111
10.2 Prestationer uppdragsarkeologi 2008–2010.....	113
10.3 Prestationer besöksverksamhet 2009–2010.....	113
10.4 Anslagsutveckling.....	115
10.5 Uppdragsverksamhet.....	115
10.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:1 Riksantikvarieämbetet.....	115
10.7 Anslagsutveckling.....	116
10.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	116
10.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	116
10.10 Anslagsutveckling.....	117
10.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	117
11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17.....	119
11.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2008–2010.....	123
11.3 Anslagsutveckling.....	124
11.4 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter.....	124
11.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter.....	124
11.6 Uppdragsverksamhet.....	124
11.7 Uppdragsverksamhet.....	124
11.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter.....	125
11.9 Anslagsutveckling.....	125
11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser....	125
11.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser....	125
11.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser...	126
11.13 Anslagsutveckling.....	126
11.14 Sammanställning över medelstilledningen.....	126
11.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:3 Bidrag till vissa museer.....	126
11.16 Anslagsutveckling.....	127
11.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:4 Riksutställningar.....	127
11.18 Anslagsutveckling.....	127
11.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:5 Forum för levande historia...	128
11.20 Anslagsutveckling.....	128
11.21 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	128
12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17.....	129
12.2 Anslagsutveckling.....	130
12.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund.....	131
12.4 Anslagsutveckling.....	131
12.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 9:2 Stöd till trossamfund.....	131
13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17.....	133
13.2 Stöd till regionala resurscentrum.....	134

13.3 Kommunala visningar av skolbio	135
13.4 Fördelning av produktionsstöd till långfilm - andel kvinnor.....	136
13.5 Anslagsutveckling.....	137
13.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 10:1 Filmstöd.....	137
14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17	139
14.2 Sveriges Radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden	141
14.3 Sveriges Televisions programutbud fördelat på utbudskategorier.....	141
14.4 Antal dagstidningar med driftstöd 2008–2010.....	144
14.5 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2008–2010	145
14.6 Antal taltidningar 2008–2010.....	146
14.7 Antal taltidningsabonnenter 2008–2010	146
14.8 Anslagsutveckling.....	150
14.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	150
14.10 Anslagsutveckling.....	150
14.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutveckling	151
14.12 Anslagsutveckling.....	151
14.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	151
14.14 Anslagsutveckling.....	151
14.15 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	152
14.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:4 Statens medieråd.....	152
14.17 Anslagsutveckling.....	152
14.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:5 Stöd till taltidningar	152
14.19 Medelstilldelning för 2012	153
14.20 Distributionskontots utveckling 2008–2010 samt prognos för 2011–2012....	154
15.1 Utgiftsutveckling Ungdomspolitik, utgiftsområde 17.....	159
15.2 Anslagsutveckling.....	171
15.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 12:1 Ungdomsstyrelsen	171
15.4 Anslagsutveckling.....	171
15.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	172
16.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället	173
16.2 Anslagsutveckling.....	185
16.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:1 Stöd till idrotten	185
16.4 Anslagsutveckling.....	186
16.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	186
16.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	187
16.7 Anslagsutveckling.....	187
16.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	187
16.9 Anslagsutveckling 13:4 Stöd till friluftorganisationer	187
16.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	188
16.11 Anslagsutveckling.....	188
16.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	189
16.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	189

16.14 Anslagsutveckling.....	189
16.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn	189
17.1 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2008–2010	193
17.2 Anslagsutveckling.....	195
17.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 14:1 Bidrag till folkbildningen	195
17.4 Anslagsutveckling.....	196
17.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	196
18.1 Spelmarknadens bruttoomsättning	197
18.2 Marknadsandelar av bruttoomsättningen	198
18.3 De omsättningsmässigt största spelformerna.....	198
18.4 Anslagsutveckling.....	200
18.5 Offentligrättslig verksamhet	200
18.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 15:1 Lotteriinspektionen	201

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (avsnitt 2.1 och 14.6),
2. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 4.5.5),
3. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2012 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2011 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. Bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen (avsnitt 4.5.8),
4. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 5.5.2),
5. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2013 (avsnitt 6.5.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 7.5.2),
7. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2013–2022 (avsnitt 8.5.2),
8. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 10.5.2),
9. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2012 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 14.6),
10. godkänner regeringens förslag till medelstildelning för 2012 från rundradiokontot till budgetens inkomstsida avseende Myndigheten för radio och tv (avsnitt 14.6),
11. bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution intill ett belopp av 500 000 000 kronor (avsnitt 14.6),

12. godkänner förslaget om dels överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot, dels överföring av medel från distributionskontot till Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 14.6),
13. godkänner förslaget att riksdagens beslut den 2 juni 1993 om att den verkställande direktören i respektive programföretag är självskriven ledamot i företagets styrelse inte längre ska gälla (avsnitt 14.6),
14. godkänner förslaget att avskaffa villkoret att andelen av allmänproduktionen i Sveriges Radio AB:s och Sveriges Television AB:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent (avsnitt 14.6),
15. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 16.6.2),
16. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2013 (avsnitt 16.6.5),
17. för budgetåret 2012 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statens kulturråd	Ramanslag	48 305
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	Ramanslag	204 720
1:3 Skapande skola	Ramanslag	151 624
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	Ramanslag	36 314
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	Ramanslag	9 898
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	Ramanslag	1 278 295
1:7 Myndigheten för kulturanalys	Ramanslag	9 440
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	Ramanslag	951 734
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	Ramanslag	189 503
2:3 Statens musikverk	Ramanslag	104 062
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	Ramanslag	123 682
3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Ramanslag	85 781
3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	Ramanslag	16 698
3:4 Institutet för språk- och folkminnen	Ramanslag	53 379
4:1 Statens konstråd	Ramanslag	7 855
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	Ramanslag	33 100
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	Ramanslag	11 355
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	Ramanslag	28 199
5:1 Konstnärsnämnden	Ramanslag	18 236
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	Ramanslag	331 954
6:1 Riksarkivet	Ramanslag	346 188
7:1 Riksantikvarieämbetet	Ramanslag	213 657
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	Ramanslag	251 718
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	Ramanslag	460 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	Ramanslag	956 620

8:2	Centrala museer: Stiftelser	Ramanslag	237 388
8:3	Bidrag till vissa museer	Ramanslag	43 157
8:4	Riksutställningar	Ramanslag	44 307
8:5	Forum för levande historia	Ramanslag	43 747
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	Ramanslag	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	Ramanslag	6 948
9:2	Stöd till trossamfund	Ramanslag	60 232
10:1	Filmstöd	Ramanslag	302 894
11:1	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	Ramanslag	21 756
11:2	Forskning och dokumentation om medietvecklingen	Ramanslag	2 593
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	Ramanslag	583
11:4	Statens medieråd	Ramanslag	16 949
11:5	Stöd till taltidningar	Ramanslag	113 456
12:1	Ungdomsstyrelsen	Ramanslag	27 550
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	Ramanslag	250 440
13:1	Stöd till idrotten	Ramanslag	1 704 851
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	Ramanslag	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	Ramanslag	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	Ramanslag	27 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	Ramanslag	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	Ramanslag	24 958
14:1	Bidrag till folkbildningen	Ramanslag	3 308 521
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	Ramanslag	16 795
15:1	Lotteriinspektionen	Ramanslag	47 071
Summa			12 299 705

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Radio- och tv-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den ska finansieras med en radio- och tv-avgift enligt denna lag under förutsättning *dels* att sändningstillstånd enligt 4 kap. 3 § radio- och tv-lagen (2010:696) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, *dels att* tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

Föreslagen lydelse

1 §²

Radio- och tv-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den ska finansieras med en radio- och tv-avgift enligt denna lag under förutsättning att

1. sändningstillstånd enligt 4 kap. 3 § *eller 11 kap. 1 § första stycket* radio- och tv-lagen (2010:696) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, *och*
2. tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2006:798.

² Senaste lydelse 2010:724.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Tillsyn av spelmarknaden

Riksdagen beslutade i juni 2011 att de ändamål och verksamheter som finansieras från anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning och teckenspråksläroverutbildning* under utgiftsområde 17 flyttas till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2010/11:100, bet. 2010/11:KU32, rskr. 2010/11:294).

3.2 Politikens inriktning

3.2.1 Utgångspunkter

Kultur

Utgångspunkten för regeringens kulturpolitik är de nya nationella kulturpolitiska målen som presenterades i propositionen *Tid för kultur* och som beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Målen lyder: Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik:

- *Barns och ungas rätt till kultur.* Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling och lärande. Kunskap och insikt om den egna kulturen är också en förutsättning för att bättre förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.
- *Kulturarv för framtiden.* Såväl det historiska som det moderna kulturarvet måste värnas som en tillgång för dagens och kommande generationer. Utnyttjande av ny teknik och en ökad samverkan kan bidra till att kulturarvet blir mer synligt och tillgängligt.
- *Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.* Kulturskapare ska ha goda möjligheter att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Nyskapande ska gynnas och det ska finnas bra förutsättningar att göra konsten tillgänglig för fler.

Med utgångspunkt i ovanstående prioriteringar har regeringen inlett mandatperioden med insatser avseende bl.a. Skapande skola, digitalisering av biografier och renovering av kulturfastigheter.

Regeringen har kraftfullt värnat och utvecklat barns och ungdomars rätt till kultur; både deras möjligheter att delta i det kulturella livet och att själva få skapa och uttrycka sig. Denna rätt till kultur framhålls i de nya kulturpolitiska målen och har bl.a. kommit till uttryck genom satsningen Skapande skola, som fr.o.m. 2011 omfattar hela grundskolan. Satsningen leder till en ökad samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och bidrar till att öka barns och ungas tillgång till kultur och eget skapande samt till en ökad måluppfyllelse i skolan.

Ett levande och tillgängligt kulturarv är viktigt för att vi ska kunna förstå vår samtid och vårt ursprung. Kulturarvet ger oss perspektiv på samhället och dess utveckling och våra liv. Genom att använda ny teknik kan tillgängligheten till kulturen och kulturarvet öka. Ett levande kulturarv är en viktig grund för utvecklingen av besöks- och upplevelsenäringsen i alla delar av Sverige och bidrar till ekonomisk tillväxt. När offentlig sektor, ideell verksamhet och privata företag samverkar blir fler delaktiga och kulturen och kulturarvet tar plats på fler ställen i samhället.

Kulturfastigheterna är en viktig del av kulturarvet. I budgetpropositionen för 2011 föreslogs satsningar på bl.a. Nationalmuseum och Kungliga Operan AB (Operan). Det är angeläget att säkerställa en långsiktig och hållbar vård av dessa fastigheter. Med utgångspunkt i de förslag som lämnas i betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) avser regeringen att under 2012 lämna en proposition om förvaltningen av statens kulturfastigheter till riksdagen. Regeringen avser även att se över principerna för hyressättningen för berörda kulturfastigheter utifrån utredningens förslag.

Goda villkor för det konstnärliga skapandet är en av grundförutsättningarna för ett vitalt och mångfacetterat kulturliv. Bidrags- och ersättningsystemen ska vara öppna och rättvisa och hänsyn ska tas till kulturskapares speciella arbetsvillkor. Målet är att skapa större möjligheter att leva på konstnärlig verksamhet. Sänkta inkomstskatter leder också till att konstnärernas ekonomiska situation förbättras samtidigt som hushållens ekonomiska utrymme att ta del av kulturupplevelser ökar. Många aktörer är engagerade i genomförandet av regeringens satsning på att främja kulturella och kreativa näringar där kulturskapare har en viktig roll. Satsningen är inriktad på kunskapsuppbyggnad och på att skapa en breddad arbetsmarknad för kulturskapare. Undervisning om entreprenörskap inom ramen för de konstnärliga utbildningarna är en betydelsefull del av detta.

En stark utmaning för hela samhället är att se den potential som finns i att främja hälsa, och därmed förebygga sjukdom, genom ett samhälle som är rikt på goda sociala relationer, delaktighet och inflytande. Här har kulturen en viktig roll. I december 2009 beslutade riksdagen, i enlighet med förslagen i den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur, om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet, den s.k. kultursamverkansmodellen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Modellen införs successivt fr.o.m. 2011.

Film

Utgångspunkten för regeringens politik inom filmområdet är att skapa goda förutsättningar för den svenska filmbranschen. Det nuvarande film-

avtalet gäller till och med den 31 december 2012. Det är regeringens önskan och utgångspunkt att åstadkomma en ny branschsamverkan mellan staten och filmbranschen. Om parterna värdesätter en branschsamverkan kommer en sådan att komma till stånd fr.o.m. den 1 januari 2013.

Upphovsrätten är en betydelsefull fråga för filmpolitiken. En annan viktig del av regeringens filmpolitik är tillgång till ett brett utbud av film i olika visningsformer i hela landet.

En stark drivkraft bakom regeringens satsning på digitalisering av biografier är möjligheten till ett breddat kulturutbud och en ökad tillgänglighet för personer både med och utan funktionsnedsättning.

Medier

Utgångspunkten för regeringens politik inom medieområdet är att garantera yttrandefriheten och tryckfriheten.

En mediemarknad, präglad av mångfald, med många fria och självständiga aktörer, tydliga spelregler och sund konkurrens ger goda förutsättningar för fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska olika företeelser och verksamheter i samhället. Tillgången till medier är nu avsevärt större än tidigare, bl.a. till följd av internationalisering, avregleringar på marknaden och den tekniska utvecklingen. Allt fler medieföretag väljer också att använda sig av flera olika tekniska plattformar för att föra ut sitt innehåll, så som traditionell tv, mobiltelefon och läsplattor.

Både kommersiella och ideella aktörer är väsentliga för ett brett medieutbud med olika infallsvinklar. Medieområdet behöver samtidigt mer än enbart marknadslösningar. Det behövs särskilda insatser för att säkerställa kvalitet och mångfald.

Presstödet är viktigt för mediemångfalden på framför allt regional och lokal nivå. Det nuvarande presstödsystemet är tidsbegränsat till 2016. Regeringen avser att under hösten 2011 tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av presstödet.

Radio och tv i allmänhetens tjänst är betydelsefullt för att ett allsidigt medieutbud ska kunna komma alla till del. Den särskilda finansieringen genom radio- och tv-avgiften ger samtidigt radio och tv i allmänhetens tjänst en särskilt gynnad ställning – och därmed ett

särskilt ansvar – i förhållande till övriga aktörer på marknaden. Regeringen har tillsatt en kommitté med uppdrag att utarbeta ett underlag om radio och tv i allmänhetens tjänst inför nästa tillståndsperiod som inleds 2014 (Ku 2011:05). Kommitténs uppdrag omfattar bl.a. frågor om utformningen av programföretagens uppdrag, samarbete och konkurrens, finansieringsformer och ekonomiska ramar, styrning, reglering och uppföljning samt distribution och digitalisering. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2012.

Den nya radio- och tv-lagen (2010:696) förbättrar villkoren framför allt för de kommersiella aktörerna, vilket ger ökade förutsättningar för en livskraftig radio- och tv-bransch. Regeringen fortsätter översynen av lagstiftningen för att ge än bättre förutsättningar för de kommersiella aktörerna att verka på marknaden.

Det nya medielandskapets ökade möjligheter till delaktighet förutsätter medvetna och kunniga medborgare med kompetens att själva värdera tillgänglig information. Regeringen arbetar aktivt med insatser riktade till framför allt barn och unga, samt främjande av självreglering hos marknadsaktörer. Ny teknik ger möjligheter till förbättrad tillgänglighet, t.ex. för personer med funktionsnedsättning, vilket är en av regeringens prioriteringar.

Trossamfund

För att möta det ökande behovet av att ge stöd till trossamfunden beräknar regeringen att anslaget för stöd till trossamfund bör tillföras 10 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

För att tillgodose behovet av expertkunskap i allmänna religions- och trossamfundsfrågor och regeringens ökande behov av kunskap om och kontakt med olika trossamfund samt för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget beräknar regeringen att Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) bör tillföras 2 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosriktningar. Att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion har betydelse för integrationen. I det mångreligiösa Sverige är kunskap, förståelse och samverkan

nödvändiga för att människor av olika tro ska kunna leva tillsammans. Främjandet av religiösa minoriteters möjligheter att behålla ett eget samfundsliv uttrycks även särskilt i regeringsformen. För många som – frivilligt eller inte – över en natt ska byta land, språk och vänner är den religiösa tillhörigheten många gånger en trygg plats i allt det nya. Religionen är en av flera värdeförmedlande krafter i samhället och som förmedlar bl.a. både tradition och historia.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan komma att bli viktiga områden för preventiv krishantering när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden har i detta sammanhang en viktig roll att fylla. Trossamfund som i huvudsak betjänar personer med utländsk härkomst växer och därför behövs en väl fungerande basstruktur.

Trossamfunden erbjuder en möjlighet för människor att ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska, existentiella och religiösa frågor, medför förväntningar på insatser från trossamfunden, både från enskilda och från samhället. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull. Samfunden har kommit att uppfattas som en mycket angelägen och betydelsefull del av det civila samhället med unika bidrag i integrationsprocesser och stora samhällsinsatser i form av andlig vård inom sjukvården, barn- och ungdomsverksamhet, generationsöverskridande verksamhet m.m. På många områden kompletterar trossamfunden där staten inte räcker till, t.ex. det sociala ansvarstagandet för utstötta människor. I samband med större olyckor och kriser i samhället blir kyrkor och sjukhuskyrkan naturliga samlingspunkter och ett stort stöd för många. Sjukhuskyrkan är en resurs för sjukhusen och erbjuder enskilda samtal, beredskap under kvällar och helger, samtal för personal, sorgegrupper, m.m.

Det övergripande syftet med statens stöd till trossamfund är att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva långsiktig religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och social omsorg m.m. Genom samverkan mellan SST och trossamfunden be-

handlas angelägna frågeställningar kring bl.a. värderingar, respekt och tolerans.

Regeringen har fortlöpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden, som består av representanter från staten och samfunden.

Ungdomspolitik

Målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och verklig tillgång till inflytande. För att uppnå dessa mål krävs en sektorsövergripande ungdomspolitik som samordnar regeringens politik och insatser inom de områden som påverkar ungdomars levnadsvillkor. Ungdomspolitiken har också som uppgift att bidra med sådan kunskap om ungdomars levnadsvillkor som inte erhålls genom sektorsspecifika studier.

Regeringen avser att se över målen och inriktningen för ungdomspolitiken och att under mandatperioden återkomma till riksdagen med en ungdomspolitisk proposition.

Ungas möjligheter till utbildning och etablering på arbetsmarknaden är avgörande för utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. Regeringen har genomfört en rad reformer för att fler elever ska nå kunskapsmålen i skolan och för att stärka ungas etablering på arbetsmarknaden.

Uppföljningar av ungas situation, som bl.a. Ungdomsstyrelsen genomför, har visat att det finns vissa grupper av unga som kan behöva särskilda insatser.

Många unga föräldrar har inte hunnit avsluta sin utbildning, vilket kan försvåra deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa unga bör ges särskilt stöd så att de kan slutföra sin utbildning. Det kan handla om att tillämpa mer flexibla lösningar inom skolan och öka förståelsen för målgruppens behov. Regeringen har därför 2011 gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra insatser för att främja unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning i grund- och gymnasieskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2012.

Kommunerna har ett ansvar för att hålla sig informerade om hur de ungdomar som är under 20 år gamla men som inte går i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning är sysselsatta. Syftet är att kunna erbjuda dessa unga lämpliga

individuella åtgärder. Statens skolverks uppföljningar visar att kommunernas arbete med informationsansvaret ser olika ut och att kommunerna kan behöva stöd när det gäller att utveckla metoder och strategier för arbetet. Ungdomsstyrelsen har därför under 2011 i uppdrag att utveckla ett verktyg för uppföljning av kommunala insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2012.

Det saknas samlad kunskap om levnadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning, bl.a. när det gäller utbildning, fritidsverksamhet och arbetsmarknad. Regeringen avser därför att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2012 genomföra en tematisk analys av levnadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning.

För att uppnå de ungdomspolitiska målen krävs insatser även inom andra områden än de ovan beskrivna. Ungdomsstyrelsen genomför på regeringens uppdrag utbildningsinsatser för att stärka unga hbt-personers tillgång till öppna och fördomsfria fritidsverksamheter. Utbildningsinsatser genomförs också för att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier. Vidare har regeringen inom ramen för handlingsplanen för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) initierat bl.a. utbildningsinsatser och kunskapsammansättningar. Regeringen har vidare uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att genomföra en studie av pojkars och unga mäns attityder till och erfarenheter av jämställdhet, maskulinitet och våld. Ungdomsstyrelsen ska utifrån studiens resultat genomföra utbildningsinsatser för att sprida kunskaper och metoder på området.

Det ungdomspolitiska EU-samarbetet kommer under de närmaste åren att fokusera på ungas deltagande i Europas demokratiska liv. Under 2012 kommer en viktig fråga även att vara förhandlingarna om framtiden för EU-programmet Ung och aktiv i Europa efter 2013.

Politik för det civila samhället

Politiken för det civila samhället – fastslagen i En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195) – tar sin utgångspunkt i en vilja att lyfta fram det civila samhällets stora betydelse, utveckla och tydliggöra relationen mellan staten och det civila

samhället och ta ett helhetsgrepp om generella frågor om det civila samhället och dess villkor. Genom att utveckla politikområdet kan människor lyftas och samhällsgemenskapen breddas.

Överenskommelser har slutits mellan regeringen, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting inom såväl det sociala området som integrationsområdet. Ett av målen för överenskommelsen inom det sociala området är att idéburna aktörer som utförare av tjänster ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer verksamma inom området. Även för överenskommelsen inom integrationsområdet var en utgångspunkt att belysa hur idéburna organisationer kan utvecklas som utförare utan att förlora sin självständiga roll som röstbärare.

I propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) aviserades en rad olika åtgärder i syfte att stärka det civila samhället och dess villkor. Ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället inleddes 2010. Ett partsgemensamt forum för samråd mellan regeringen och det civila samhället har påbörjats och ett särskilt stöd har införts för att organisationer ska kunna arbeta med engagemangsguider och andra metoder av uppsökande karaktär i bostadsområden med lägre organisationsgrad. Vidare har ett stöd införts för att utveckla organisationernas arbete mot diskriminering och för jämställdhet inom den egna verksamheten. Därtill genomförs uppföljning av de ovan nämnda överenskommelserna. Regeringen anser att det är angeläget att följa upp politiken för det civila samhället i förhållande till målen för området. Ett sådant uppföljningssystem har införts under 2011 och kommer att vidareutvecklas under kommande år.

För politiken för det civila samhället finns behov av en myndighet som kan hantera frågor som rör det civila samhället och dess organisationers villkor som röstbärare, utförare och sociala entreprenörer. En ansvarig myndighet kan säkerställa att kontinuerlig uppföljning, kunskapspridning och analys genomförs.

I propositionen En politik för det civila samhället aviserade regeringen att man skulle återkomma om behovet av myndighetsstöd för det civila samhället. Sedan propositionen beslutades har Ungdomsstyrelsen genomfört ett antal uppdrag som rör det civila samhället och

därmed utökat sin kunskap på området. Regeringen anser därför att Ungdomsstyrelsen bör ha som ordinarie uppgift att bland annat samla och sprida kunskap om det civila samhällets villkor, låta göra analyser och utvärderingar om politiken för civila samhället samt bilda nätverk för samordning med andra berörda myndigheter i frågor som rör civila samhället. Ungdomsstyrelsen bör också tills vidare ha till uppgift att administrera ett partgemensamt forum i vilket även ingår att genomföra konferensen Forum för det civila samhället vartannat år. Regeringen avser att möjliggöra för Ungdomsstyrelsen att genomföra denna utökade uppgift från och med 2012.

Idrott

Regeringen har inlett mandatperioden med att skapa en långsiktig och stabil finansiering för satsningen Idrottslyftet.

Den nationella idrottspolitiken syftar till att bidra till en god folkhälsa genom att uppmuntra och ge möjlighet för människor att motionera och idrotta. Politiken bygger på en fri och självständig idrottsrörelse grundad på ideellt engagemang och en bred verksamhet. I detta ingår att främja barn- och ungdomsidrotten, värna god etik, ge lika förutsättningar för flickor och pojkar, kvinnor och män, arbeta aktivt för integration samt värna demokratisk utveckling och delaktighet. Idrotten bidrar också till glädje och underhållning för många människor. Regeringen stödjer arbetet mot dopning och verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. Idrotten tar ett betydande ansvar för användningen och prioriteringen av det statliga stödet, varför den statliga styrningen av stödet till idrotten har kunnat minska.

Folkbildning

Folkbildningens särart genom hela Sveriges utbildningshistoria är tydlig. Den har haft och har en positiv inverkan på kunskapsnivån i samhället. Regeringen anser att folkbildningens egeninitierade utvecklings- och kvalitetsarbete stärker förtroendet för folkbildningen och bidrar till att fler människor söker sig till det utbud som folkhögskolor och studieförbund erbjuder.

Folkbildningens roll i det civila samhällets arbete mot utanförskap och för demokrati och

delaktighet är central. Att bryta människors utanförskap är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt Sverige och folkhögskolorna och studieförbunden har en mycket viktig roll i detta arbete, inte minst när det gäller att ge flera möjlighet att få grundläggande behörighet till högskolestudier. Folkhögskolornas pedagogik och metodik är anledningen till regeringens satsning på att erbjuda arbetslösa ungdomar särskilda studiemotiverande kurser vid folkhögskolorna.

Regeringen anser att syftena med statsbidraget och de prioriterade verksamhetsområdena inom folkbildningen ska spegla samhällets nuvarande och framtida utmaningar. Folkbildningsrådet har fått i uppdrag av regeringen att se över de verksamhetsområden som i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd, vilket ska redovisas hösten 2011. Regeringen avser vidare att initiera en särskild utvärdering av folkbildningen för att analysera i vilken grad syftena med statsbidraget uppnåtts, t.ex. inom verksamhetsområdena. Bland annat mot denna bakgrund avser regeringen att inom mandatperioden fullfölja en översyn av förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen.

Regeringen förbereder en översyn av folkhögskolläraryrkesutbildningen. Syftet är bl.a. att klargöra hur man kan säkerställa en hög kvalitet på utbildningen och möta folkhögskolornas, studieförbundens och deltagarnas behov.

En skrivelse ska överlämnats till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens stöd till studieförbunden (RiR 2011:12).

Mot bakgrund av propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149, bet. 2009/10:UbU23, rskr. 2009/10:337) avser regeringen att upphäva förordningen (1993:920) om Tolk- och översättarinstitutet. Som en följd av detta bedömer regeringen att Myndigheten för yrkeshögskolan bör ta över ansvaret för att fördela statsbidraget för kontakttolkutbildning, teckenspråktolkutbildning och teckenspråkläraryrkesutbildning samt att utöva tillsyn över den statsbidragsberättigade verksamheten. Vidare bör högskolan få ta del av medlen för anordnande av teckenspråktolkutbildning (se utgiftsområde 16, avsnitt 7 Universitet och högskolor). Folkhögskolor bör dock även fortsättningsvis kunna

anordna utbildning till teckenspråktolkar och teckenspråklärare med stöd av anslaget.

Statskontoret har fått i uppdrag att bl.a. analysera hur utbudet av kontakttolkar kan öka så att det bättre motsvarar efterfrågan. Detta kan ske t.ex. genom att andra utbildningsanordnare ges möjlighet att anordna tolkutbildning med särskilt statsbidrag.

3.2.2 Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott

Barns och ungas rätt till kultur

Skapande skola

Ett mål för den nationella kulturpolitiken är att uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur. Regeringens långsiktiga satsning Skapande skola syftar till att ge alla barn, oavsett förutsättningar, goda möjligheter att få uppleva professionell kultur och att utveckla det egna skapandet samt till att nå en ökad måluppfyllelse i skolan. Satsningen har fått ett starkt genomslag i landets skolor.

Sedan 2011 uppgår bidraget till 150 miljoner kronor årligen och riktas till hela grundskolan. Skapande skola innebär en tydligare samordning mellan kulturpolitikens mål och skolans kunskapsmål vad gäller barns och ungdomars kulturella liv. Statens kulturråds uppföljning (dnr Ku2010/2023/KV) visar att bidraget fungerar på ett ändamålsenligt sätt och har använts till lön och arvoden till kulturskapare, inköp av föreställningar m.m. Uppföljningen visar även att kommunerna har bidragit med egna medel bl.a. till att nyanställa personal för att samordna insatserna, liksom till kompetensutveckling och materialkostnader.

I syfte att åstadkomma ett långsiktigt utvecklingsarbete med kultur i skolan ställs krav på att en handlingsplan för arbetet ska utformas i samband med ansökan om bidraget. Detta krav har uppfattats positivt av de flesta skolhuvudmän eftersom planen har fungerat som ett styrdokument i arbetet och möjliggjort uppföljning av insatserna. Även själva arbetsprocessen med att ta fram handlingsplanen har gett positiva effekter för utvecklingsarbetet bl.a. genom att nödvändiga diskussioner inom skolan och med aktörer utanför skolan har kommit till stånd.

Statens kulturråd kommer fortsatt att följa upp satsningen och ska senast den 1 februari

2012 redovisa bl.a. former för barns och ungas möte med konst och kultur, former för det egna skapandet liksom hur barns och ungas delaktighet och inflytande har utvecklats genom satsningen. Även berörda kulturutövares erfarenheter ska tas till vara.

Scenkonst för barn och unga

Regeringen beräknar att bidraget till Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) förstärks med 1,4 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2012 för att deras särskilda barn- och ungdomssatsning ska kunna fortleva och vidareutvecklas. I samband med budgetpropositionen för 2012 har regeringen fattat beslut om att tillföra Dramaten 2 miljoner kronor 2011, utöver de 0,5 miljoner kronor som tidigare tillförts Dramaten för detta ändamål.

Dramatens satsning Unga Dramaten på Elverket som en egen scen för barn och unga har fått stort genomslag. Av Dramatens scener har Elverket den högsta beläggningsgraden med 95 procent. Elverket innebär också ett nytt konstnärligt inflöde av regissörer och skådespelare till verksamheten som helhet.

Kultursamverkansmodellen

Regeringen beräknar att det statliga stödet till regional kulturverksamhet tillförs totalt 75 miljoner kronor 2012–2014, fördelat på 25 miljoner kronor per år under perioden. Förstärkningen ger ökade möjligheter för kulturverksamheter i hela landet. För att ge Statens kulturråd goda förutsättningar i samband med att kultursamverkansmodellen införs, vilket aviserades i budgetpropositionen för 2011, förstärks Kulturrådets förvaltningsanslag med ca 2 miljoner kronor per år 2012 och 2013. Anslaget förstärktes även 2011 med 1 miljon kronor för detta ändamål.

Kultursamverkansmodellen införs successivt fr.o.m. 2011 och omfattar bidragsmedel till sju kulturområden: scenkonst, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet samt främjande av hemslöjd. Syftet med modellen är bl.a. att i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen få ett ökat genomslag för regionala prioriteringar och variationer och föra kulturen närmare medborgarna. Fem län ingår i modellen fr.o.m.

2011 och elva län har inlett förberedelser för att ingå i modellen fr.o.m. 2012.

Modellen innebär att landsting får besluta om fördelningen av vissa statliga kulturbidrag under förutsättning att en regional kulturplan tagits fram i samverkan med länets kommuner. Arbetet med den regionala kulturplanen ska även ske i dialog med det civila samhället och de professionella kulturskaparna. Modellen bidrar därmed till att skapa strategiska mötesplatser för de många aktörer på nationell, regional och lokal nivå som verkar för kulturens utveckling i hela samhället. Det är Statens kulturråd som ansvarar för att fördela det länsvisa statliga stödet till landstingen. Kulturrådet för diskussioner inför fördelningen med de statliga myndigheter och aktörer som ingår i det samverkansråd som inrättats vid myndigheten. Staten har därmed ett fortsatt övergripande ansvar för den nationella kulturpolitiken.

Satsningar inom ramen för kultursamverkansmodellen kan även ske i form av länsövergripande lösningar som gagnar medborgarnas tillgång till ett brett och rikt kulturutbud.

Modellen har fått ett positivt mottagande. Möjligheten att ta del av ett brett kulturutbud är en viktig förutsättning för den enskilda individens utveckling, men också en viktig förutsättning för att lyfta och komplettera en ort eller en regions utveckling och tillväxt på nya sätt. En förstärkning av kultursamverkansmodellen ökar förutsättningarna för kulturens utveckling i hela landet och bidrar även till attraktivitet, sysselsättning och hållbar tillväxt. En ökning av det statliga stödet ger modellen ökad dynamik och innebär en kulturfrämjande ekonomisk hävstångseffekt eftersom det statliga stödet förutsätter en regional finansiering.

Förstärkningen på totalt 75 miljoner kronor ska inriktas på verksamheter som förnyar och utvecklar kulturområdet, både vad gäller konstnärliga uttryck och nydanande sätt att tillgängliggöra och sprida kulturen till nya och bredare publikgrupper.

Kulturfastigheter

Förvaltningen av kulturfastigheter samt hyressättningen inom kulturområdet

Regeringen gav i maj 2009 en särskild utredare i uppdrag att se över statens fastighetsförvaltning

(dir. 2009:45), i syfte att bl.a. effektivisera strukturen på fastighetsförvaltningen inom staten.

I april 2011 överlämnade Utredningen om en översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats under våren och sommaren 2011 och remissinstanserna stödjer i stort utredarens förslag.

Utredaren föreslår bl.a. principer för vilka fastigheter staten ska äga samt kriterier för vilka kulturfastigheter som bör bevaras. Vidare föreslår utredaren att förvaltningen av statens kulturfastigheter samlas i en myndighet, Statens fastighetsverk.

Regeringen avser att under 2012 lämna en proposition om den statliga fastighetsförvaltningen till riksdagen. I samband med genomförandet av detta arbete kan det finnas behov för regeringen att tillsätta en särskild utredare för att analysera beståndet av kulturfastigheter.

Riksdagen gav 2009 regeringen till känna att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen att ge Utredningen om översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:119). I direktivet gav regeringen utredningen i uppdrag att:

- belysa de underhållskostnader och antikvariska merkostnader som är förknippade med kulturbyggnader i allmänhet och jämföra dessa med andra typer av byggnader,
- se över den modell och tillämpning av hyressättning (kostnadshyra) som används för Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet,
- se över underhållsnivån för de ovan nämnda kulturbyggnaderna och bedöma hur en rimlig nivå kan upprätthållas.

Bakgrunden till uppdraget är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. Detta har lett till omfattande diskussioner om modellen och dess effekter.

Utredningen har föreslagit principer och utgångspunkter för nya hyresavtal mellan Statens fastighetsverk och de fem institutionerna med kostnadshyror: Operan, Dramaten, Naturhisto-

riska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Hyresavtalen föreslås bl.a. tecknas för lång tid (i normalfallet tio år), ge förutsägbara hyreskostnader, präglas av en fördelning av risk och ansvar mellan hyresvärd och hyresgäst i linje med fastighetsmarknaden i övrigt och tillåta att underhållsinsatser kan genomföras på en rimlig nivå.

Ett genomförande av de nya principerna i utredningsförslaget bör leda till att kulturinstitutionerna som hyresgäster får en mer förutsägbar hyreskostnad och att de behöver fokusera mindre på hyresfrågor, samtidigt som Statens fastighetsverk ges möjlighet att förvalta fastigheterna långsiktigt.

Om det blir aktuellt med evakuering av en fastighet under en renovering föreslår utredaren att Statens fastighetsverks kostnader för vakan sen får belasta projektet och därmed i likhet med andra kostnader för nyinvesteringen finansieras av kommande hyresintäkter. Därmed undviks dubbla hyreskostnader för institutionen under en evakueringsperiod.

Statens fastighetsverk föreslås införa en ny hyreskategori: Inrikes hyresfastigheter – Kulturinstitutioner, med ett för denna kategori anpassat avkastningskrav.

Utredningen anser vidare att det är svårt att slå fast i vilken utsträckning antikvariska merkostnader påverkar de totala underhållskostnaderna. De jämförelser som utredningen låtit genomföra har inte kunnat påvisa tydliga kostnadseffekter av antikvariska krav. Samtidigt är det uppenbart att antikvariska merkostnader förekommer, särskilt i samband med större periodiska insatser med relativt lång periodicitet medan omfattningen är mer begränsad under löpande förvaltning.

Utredningen har haft samråd med representanter för samtliga fem kulturinstitutioner och med Statens fastighetsverk och gör bedömningen att det finns en samsyn kring utredningens förslag.

Regeringens avsikt är att förändra principerna för hyressättningen för berörda kulturfastigheter i enlighet med förslagen i betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31). När detta genomförs bedömer regeringen, utifrån riksdagens tillkännagivande, att åtgärder har vidtagits för att lösa de problem som rör de berörda fem kulturinstitutionernas lokalkostnader och som riksdagen har uppmärksammat regeringen på.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Nationalmuseums huvudbyggnad på Blasieholmen i Stockholm står inför en omfattande renovering och en stängning av museets huvudbyggnad är planerad till 2013. De medel som regeringen beräknade i budgetpropositionen för 2011, dvs. 7,3 miljoner kronor för 2011, 23 miljoner kronor för 2012 samt 33 miljoner kronor fr.o.m. 2013, beräknas täcka myndighetens kostnader i samband med renovering och underhåll, inklusive verksamhet och omställningskostnader.

Stiftelsen Thielska galleriet

Regeringen beräknar att tillföra Thielska galleriet 1 miljon kronor för 2012 mot bakgrund av det förändringsarbete som Thielska galleriet står inför.

Förändringsarbetet består i att museet planerar att frigöra utrymmen som använts till andra ändamål i syfte att utveckla verksamheten och göra museet mer publikt, även för barn och unga.

Möjligheterna att göra Thielska galleriet till en attraktiv besöksplats bedöms vara stora. De planerade investeringarna under 2012 och 2013 bör kunna ge betydande positiva effekter för verksamheten under kommande år.

Kulturarv för framtiden

Digitalisering

Den digitala utvecklingen ger kulturmyndigheter och institutioner helt nya möjligheter att ge medborgare och forskare tillgång till kultur och kulturarvet. Den digitala tekniken är även ett viktigt instrument för att främja att kulturarvet görs synligt och tar plats på fler ställen i samhället. För att skapa bättre möjligheter till samverkan mellan myndigheter, institutioner och fria aktörer samt för att möta behovet av ett fortsatt utvecklingsarbete kring digitaliseringsfrågorna har regeringen inrättat ett samordningssekretariat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet vid Riksarkivet.

Ett gemensamt förhållningssätt behövs hos berörda myndigheter, institutioner och aktörer för att medborgarna ska få bättre tillgång till kulturarvet i den digitala miljön. Regeringen arbetar med att formulera en nationell strategi

för digitalisering av kulturarvet, baserat på förslag som kommit fram i Uppdrag om digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande (Ku 2009/2152/KT).

Regeringen följer även det fortsatta utvecklingsarbetet av det projekt som presenterades i en rapport från centralmuseernas samarbetsråd (Ku2011/466/KA) om en standardiserad och gemensam plattform, sverige.museum, där de statliga museernas samlingar finns digitaliserade, strukturerade och tillgängliga. Regeringen anser att samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet vid Riksarkivet kan vara en viktig part i detta utvecklingsarbete.

Regeringen bedömer att arbetsmarknads-satsningen Kulturarvslyftet kan ge myndigheter, institutioner, organisationer samt ideella aktörer inom kulturarvsområdet stora möjligheter att genomföra nödvändiga och efterfrågade insatser för att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra samlingar, arkiv och bibliotek.

Kulturarvslyftet – vårda, tillgängliggöra, utveckla

Regeringen beräknar att totalt 270 miljoner kronor avsätts för Riksantikvarieämbetet från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, för arbetsledning inom satsningen Kulturarvslyftet under åren 2012–2014. Dessutom omfattar satsningen medel till lönebidrag för dem som anställs inom ramen för Kulturarvslyftet, se utgiftsområde 14 avsnitt 3.5.3.

Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna (bet. 2010/11:KrU10, rskr. 2010/11:285) att regeringen bör beakta sysselsättningsbehovet bland kulturarbetare såväl som behovet av fortsatta insatser inom museisektorn för att vårda och bevara kulturarvet.

Det finns ett stort behov av att bygga upp kunskap om, vårda och göra kulturarvet och kulturmiljön tillgänglig. En ny arbetsmarknads-satsning som bygger på tidigare goda erfarenheter från kulturarvsområdet genomförs därför under åren 2012–2014. Detta innebär att ett nytt stöd skapas som ger möjligheter för aktörer inom kulturarvsområdet att anställa arbetsledare enligt samma modell som tillämpas inom den befintliga verksamheten Kulturarvs-IT. Kulturarvslyftet kommer dock att ha ett vidare fokus än den befintliga verksamheten inom Kulturarvs-IT. Medel ska kunna fördelas såväl till regionala och kommunala kulturinstitutioner som till statliga institutioner och andra aktörer

som bedriver verksamhet inom eller med anknytning till kulturarvsområdet, t.ex. ideella föreningar. Medel ska fördelas till arbetsledare åt anställda med lönebidrag som arbetar med kunskapsuppbyggnad, vård och tillgängliggörande. Det kan t.ex. handla om att digitalisera samlingar och arkivmaterial, att inventera kulturlämningar och bebyggelse eller om att restaurera och vårda kulturmiljöer. Genom att satsningen även innebär anställning av arbetsledare stärks arbetsmarknaden för kulturskapare med relevant utbildning.

Satsningen kommer att berika många kulturverksamheter, samtidigt som personer som står mycket långt från arbetsmarknaden får möjlighet till meningsfull och utvecklande sysselsättning. Målgruppen för satsningen är personer som har en särskilt svag förankring på arbetsmarknaden efter att ha lämnat sjukförsäkringen efter lång tid och som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Regeringen bedömer att 1 200 platser kommer att kunna anordnas inom ramen för satsningen Kulturarvslyftet under 2012 och 2014 samt 2 000 platser under 2013. Riksantikvarieämbetet får i uppdrag att administrera satsningen i samarbete med andra berörda myndigheter och organisationer inom kulturområdet.

Hus med historia

Hus med historia är regeringens satsning på hembygdsrörelsens byggnader. Regeringen föreslår att satsningen förlängs med ett år och att 10 miljoner kronor avsätts för ändamålet inom ramen för anslaget till kulturmiljövård.

Genom en förlängning kan de goda förutsättningar för att vårda hembygdsgårdarnas bebyggelse som skapats genom Hus med historia tas till vara. Samtidigt stärks hembygdsrörelsens engagerade och viktiga arbete med kulturarvet ytterligare.

Regeringen har särskilt uppmärksammat det betydelsefulla arbete som ideella krafter bidrar med inom kulturområdet. Satsningen på Hus med historia, som särskilt lyft fram det viktiga arbete som hembygdsrörelsens medlemmar gör för ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas, har omfattat totalt 30 miljoner kronor under åren 2010 och 2011. Satsningen har gett betydelsefulla resultat i form av att en lång rad värdefulla byggnader kunnat vårdas på hembygds gårdarna, men också genom att nya

arbets- och samverkansformer etablerats och att många människor fått ny kunskap om byggnadsvård. Hus med historia har samordnats nationellt av Sveriges hembygdsförbund och har gett effekter över hela landet.

Ökade möjligheter att stödja ideella organisationer inom kulturmiljöområdet

För att möjliggöra bidrag till fler organisationer inom kulturmiljöområdet beräknar regeringen att tillföra Riksantikvarieämbetet 1 miljon kronor fr.o.m. 2012.

Ett ökat bidrag bedöms vara viktigt för att kunna stödja och utveckla det engagemang som finns runt om i landet och att därigenom fördjupa samarbetet mellan det offentliga kulturmiljöarbetet och medborgarna.

Översyn av lagstiftning och nationella mål på kulturmiljöområdet

Regeringen gav i mars 2011 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om hur lagstiftningen inom kulturmiljöområdet kan utvecklas. Ett syfte med översynen är att öka möjligheterna att leva i, bruka och utveckla kulturskyddade fastigheter och miljöer. Utredningen, som tagit namnet Kulturmiljöutredningen, ska också lämna förslag på hur de särskilda nationella målen för arbetet med kulturmiljön kan bli tydligare och anpassas till de nya kulturpolitiska målen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2012.

Unidroit – konvention om kulturföremål som stulits eller förts ut olagligt

Sverige är en av 63 medlemsstater i den mellanstatliga organisationen Unidroit (Institut International pour l'Unification du Droit Privé).

Regeringen föreslog i prop. 2010/11:83 att riksdagen skulle godkänna 1995 års Unidroitkonvention om kulturföremål som stulits eller förts ut olagligt. Konventionen syftar till att kulturföremål som stulits eller förts ut i strid med ett lands utförelse regler till skydd för kulturarvet, ska kunna återlämnas till ursprungslandet. Konventionens regler gäller endast framåtsyftande och har ingen retroaktiv verkan. Sedan riksdagen godkänt konventionen (bet. 2010/11:KrU10, rskr. 2010/11:285) har regeringen i juni 2011 beslutat att Sverige ska tillträda konventionen, som för Sveriges del träder i kraft den 1 december 2011.

Kyrkoantikvarisk ersättning

För att ge Svenska kyrkan goda och stabila planeringsförutsättningar att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för ett långsiktigt bevarande av de kyrkliga kulturminnena, aviserade regeringen i budgetpropositionen 2009/10:1 sin avsikt att den årliga kyrkoantikvariska ersättningen ska utgå med 460 miljoner kronor t.o.m. 2014. Regeringen avser att inleda ett arbete med berörda parter för att ta fram ett underlag inför kontrollstationen 2014.

Uppdragsarkeologi

Inom Kulturdepartementet har en promemoria tagits fram med förslag till vissa ändringar i kulturminneslagen som syftar till att öka konkurrensen på det uppdragsarkeologiska området (Ds 2011:6). Promemorian har remissbehandlats. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Forum för levande historia

Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. I regleringsbrevet för 2011 fick myndigheten i uppdrag att utifrån betänkandet Romers rätt – en strategi för romer i Sverige (SOU 2010:55) utreda hur romernas kultur och språk kan få en starkare ställning än i dag. Detta uppdrag ska redovisas senast den 1 november 2011.

Mot bakgrund av att någon samlad uppföljning och utvärdering inte har gjorts sedan Forum för levande historia bildades 2003 aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2011 att en uppföljning och utvärdering av myndighetens verksamhet och förutsättningar ska göras. Ett sådant arbete har inletts inom Regeringskansliet.

Mötesplatser för kultur

Regeringen föreslår att bemyndiganderamen för anslag 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* ska uppgå till 9 miljoner kronor för 2012.

Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag på en lösning när det gäller anslag 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* så att medlen kan användas för avsett ändamål (bet. 2010/11:KrU9, rskr.

2010/11:212). För att Boverket ska kunna besluta om stöd som innebär åtaganden vid utgången av 2011 beslutade riksdagen, efter förslag från regeringen i Vårändringsbudget 2011, om en bemyndiganderam på 9 miljoner kronor för anslaget (prop. 2010/11:99, bet. FiU21, rskr. 2010/11:321).

Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen

Ett stärkt musikliv och satsning på det fria scenkonstområdet

Regeringen förstärker den fria scenkonsten med totalt 26 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

En del av förstärkningen, 16 miljoner kronor, satsas på att stärka svenskt musikliv, vilket aviserades i budgetpropositionen för 2011. Två miljoner kronor avser en satsning på internationellt kulturutbyte på musikområdet, se nedan.

Vidare förstärks stödet till de fria grupperna med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2012, vilket aviserades i budgetpropositionen för 2010. En miljon av denna förstärkning avser internationell verksamhet, se nedan.

Därutöver har regeringen beslutat om en särskild jämställdhetsatsning på totalt 8 miljoner kronor under 2011–2014 som Statens musikverk genomför tillsammans med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden. Det fria musiklivet är viktigt för den konstnärliga utvecklingen, för tillgången till ett brett musikutbud runt om i landet och för att främja den svenska musiken i omvärlden. I och med avvecklingen av Stiftelsen Svenska rikskonserter har medel kunnat frigöras som nu satsas direkt på det fria musiklivet, genom bidragsgivning via Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och Statens musikverk.

Myndigheten Statens musikverk startade sin verksamhet våren 2011. Musikverket ska bidra till att utveckla och förnya Sveriges musikliv och därmed bidra till ett rikt musikutbud av hög konstnärlig kvalitet i hela landet. Musikverket ska även främja musikutbytet med omvärlden och fördela bidrag till samverkansprojekt inom musikområdet.

Umeå Europas kulturhuvudstad 2014

Umeå är utsedd att, tillsammans med Riga i Lettland, vara Europas kulturhuvudstad 2014. Kommunen har påbörjat arbetet med ett pro-

gram som är baserat på de åtta samiska årstiderna och uppbyggt kring en rad olika programområden som omfattar en mångfald konst- och kulturyttringar samt friluftsliv och idrott. Jämställdhetsperspektivet är starkt betonat i programmet.

Programmet syftar bl.a. till långsiktiga strukturella effekter och en förstärkt kulturell infrastruktur, som bidrar till att gynna besöksnäringen samt till att driva på förnyelsearbete och innovationer.

Regeringen avser att ge Statens kulturråd och andra berörda myndigheter i uppdrag att särskilt beakta kulturhuvudstadsårets konstnärliga aspekter i bidragsgivning och övrig verksamhet.

Kultur i biståndet och stöd till fristadsförfattare

Regeringen förstärker de särskilda insatserna för demokratisering och yttrandefrihet ytterligare inom ramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Särskild prioritet ges till demokratiska förändringsaktörer som civilsamhällesorganisationer och partier, fri och obunden media samt aktörer inom kulturlivet, t.ex. fristadsförfattare.

Statens kulturråd har sedan 2009 en ramöverenskommelse med Sida. I överenskommelsen anges bl.a. att Kulturrådet ska bistå Sida i kulturfrågor och att Sida kan ge särskilda uppdrag till Kulturrådet. Regeringen har gett Kulturrådet i uppdrag att verka för att det ska bli fler svenska fristäder för förföljda författare.

Regeringen förde i budgetpropositionen för 2011 fram sin avsikt att tydliggöra kulturens roll inom bl.a. området kultur och bistånd. I detta sammanhang är det angeläget att framhålla att kulturen kan bidra till demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter och därmed fattigdomsminskning i en bred bemärkelse. Kultur nämns i regeringens policy för stöd till det civila samhället och policyn för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter. Kultur kan, med tillämpandet av ett rättighetsperspektiv, bidra till ökad yttrandefrihet, icke-diskriminering, ökat deltagande och ansvarsutkrävande. Kulturskapande kan främja åsiktsutbyte och påverka demokratiseringsprocesser i auktoritära stater och stagnerade demokratier samt öka den allmänna kunskapsnivån.

Litteratur och läsande

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2011 att 3 miljoner kronor per år ska avsättas under perioden 2012–2014 för insatser som syftar till att stärka bokens ställning och

mångfalden på bokmarknaden, t.ex. vad gäller kvalitetslitteratur i översättning från andra språk, samt för att stödja insatser för fristadsförfattare.

Regeringen tillsatte 2011 en kommitté om litteraturens ställning (Ku 2011:04, dir. 2011:24) för att utreda litteraturens ställning i dag och identifiera utvecklingstendenser som förväntas kunna påverka litteraturområdet framöver. Kommittén, som tagit sig namnet Litteraturutredningen, ska senast den 1 november 2011 lämna förslag till fördelning av ovan nämnda medel som avsatts för satsningen på litteratur och läsfrämjande insatser avseende budgetåret 2012.

Litteraturutredningen ska analysera litteraturens ställning i skolan, läsfrämjande insatser, de litterära upphovsmännens villkor, bokmarknaden, tidskriftsmarknaden samt det internationella utbytet på litteraturområdet. Senast den 1 september 2012 ska uppdraget redovisas i sin helhet. Kommittén ska då lämna förslag på hur litteraturens ställning kan stärkas samt bl.a. bedöma och föreslå vilka statliga insatser som bör göras för att möta de utmaningar som teknikutvecklingen för med sig. En målsättning ska vara att insatserna leder till ett ökat läsande och ett rikt utbud av kvalitetslitteratur.

Den utvärdering av bibliotekslagen (1996:1596) som regeringen under 2009 beslutade att genomföra färdigställdes under våren 2010 (dnr Ku2009/1518/KV). Inom Regeringskansliet bereds för närvarande en översyn av bibliotekslagen. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Ökade medel för internationellt kulturutbyte

Regeringen beräknar att 1 miljon kronor tillförs anslag 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för att främja ökat internationellt kulturutbyte samt internationella och interkulturella insatser, däribland verksamhet som initieras och genomförs av de kulturråd som Sverige har utsända runt om i världen. Denna verksamhet bör bl.a. fokusera på den fria scenkonstens roll i det internationella utbytet.

De utsända kulturråden har i uppgift att vara aktiva i främjandet av Sverige i utlandet med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Det svenska kultur- och samhällslivets intressen främjas såväl genom ömsesidigt utbyte som genom att svensk kultur presenteras utomlands. Ett internationellt utbyte har också en

positiv betydelse för att vidga kulturskaparnas kontaktnät och ge nya impulser som därmed vidgar arbetsmarknaden.

Internationellt kulturutbyte på musikområdet

Regeringen beräknar att 2 miljoner kronor årligen tillförs anslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* 2012–2014 för inrättandet av en struktur för internationellt kulturutbyte på musikområdet.

Konstnärsnämnden har en omfattande verksamhet för att främja konstnärernas internationalisering och nästan en tredjedel av ansökningarna om stöd till nämnden rör internationellt kulturutbyte. Konstnärsnämnden ser ett behov av att stärka internationaliseringen för upphovspersoner inom musiken genom att inrätta en struktur för internationellt utbyte liknande Konstnärsnämndens internationella program för yrkesverksamma utövare inom bildkonst, design, konsthantverk och arkitektur, Iaspis och det internationella dansprogrammet. Stödet inom kulturpolitiken riktas i hög grad till beställare av musik som via ett uppdrag engagerar en komponist. Det finns ett stort behov hos komponisterna att själva utöka sina internationella kontakter och därmed fördjupa sitt konstnärskap och utvidga sin arbetsmarknad.

Uppdrag till Svensk Form att driva modefrågor samt att stärka ung svensk design internationellt

I syfte att i ökad grad synliggöra svensk design och mode avser regeringen att ge Svensk Form i uppdrag att uppmärksamma och främja svenskt mode i Sverige och utomlands, bl.a. genom att stärka de svenska modeveckorna.

Svenskt mode bör uppmärksammas såväl ur ett närings- och handelsperspektiv som ur ett kulturpolitiskt perspektiv. Det gör avtryck runt om i världen, både genom stora modeföretags världsomspännande nät av butiker och genom små eller medelstora nischmärken och fristående designers vars verk ibland befinner sig i gränslandet mellan bruksplagg och renodlade konstuttryck.

Svensk Form har de senaste åren arbetat för att positionera svensk design utomlands. Svensk Form ges nu också i uppdrag att i ökad grad verka för att främja ung svensk design i utlandet och säkerställa deltagande från unga svenska designers på internationella arenor.

Arkitekturmuseet har fr.o.m. 2009 ett uppdrag att främja och förmedla kunskap om arkitekturens, formens och designens roll i

samhället. Museet har också fr.o.m. 2010 i uppdrag att fungera som mötesplats för form och design. Mötesplatsuppdraget gäller primärt svenska aktörer.

Som framgår under utgiftsområde 5 Internationell samverkan kommer ett särskilt fokus i Sverigefrämjandet under 2012 att läggas på de så kallade kreativa näringarna, inkluderande musik, mode, film, litteratur och den digitala spelbranschen.

Kulturella och kreativa näringar

Regeringen beslutade 2009 om en handlingsplan för kulturella och kreativa näringar som omfattar en satsning på totalt 73 miljoner kronor och samordnas gemensamt av Kultur- och Näringsdepartementen. Uppdraget genomförs mellan 2009 och 2012 i samverkan med ett antal myndigheter inom kulturområdet.

Det övergripande målet för handlingsplanen är att stärka entreprenörskap och företagande inom kulturområdet samt att främja kulturell och kreativ kompetens i näringslivet för ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga.

Biblioteksersättningen

Sedan den 12 september 1985 finns en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare samt Svenska Fotografers förbund om rätt till förhandlingar beträffande biblioteksersättningens grundbelopp. Förhandlingar förs årligen mellan parterna. Den pågående Litteraturutredningen (dir. 2011:24) har bl.a. i uppdrag att överväga om förhandlingsordningen fortfarande är tidsenlig eller om den kan ersättas med ett annat förfarande som ger de berörda grupperna insyn i för dem viktiga processer.

Vid förhandlingarna avseende 2011 års biblioteksersättning har överenskommelsens medlingsmöjlighet utnyttjats. Medlingen har inte resulterat i ett avtal mellan parterna om grundbeloppets storlek. Regeringen har därför i enlighet med den ursprungliga överenskommelsen fastställt grundbeloppet för hemlån av originalverk till 1 krona och 33 öre för 2011. Den totala biblioteksersättningen för 2011 beräknas därmed till 127,9 miljoner kronor.

Förhandlingar om 2012 års grundbelopp pågår för närvarande. Regeringen avser att återkomma till riksdagen om biblioteksersättningens storlek för 2012.

Moderna museet

För att ge Moderna museet förutsättningar att befästa sin position som ledande institution inom det svenska och internationella konstlivet beräknar regeringen att Moderna museet tillförs 1 miljon kronor för 2012.

Moderna museet är det mest välbesökta konstmuseet i Sverige, med nära 578 000 besökare varav 88 000 på Moderna museet Malmö. Moderna museet Malmö inledde sin verksamhet i december 2009 och är det första exemplet i Sverige på att en nationell institution öppnar en regional filialverksamhet.

Stöd till bild- och formområdet

Anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2012 bl.a. som en förstärkning av stödet till särskilda utställare.

Bild- och formområdet är ett expansivt område med många nya aktörer, inte minst utanför storstadsregionerna. Dessutom finns flera privata initiativ, däribland Fotografiska i Stockholm, som bidrar till att öka intresset för konstområdet. Bildkonsten blir också i ökande grad internationell, vilket leder till att arbetsmarknaden vidgas för bild- och formkonstnärer. I Kulturrådets och Konstnärskommitténs samverkansrapport framhålls att den ökade dynamiken inom fältet, som uppstår genom ökad internationalisering och den ökade specialiseringen, kan leda till högre kvalitet, starkare konkurrens och livligare konstdebatt men att utvecklingen också ställer nya krav på bl.a. stipendie- och bidragssystem. Det är därför angeläget att stärka stödet till aktörer på området.

Kulturbryggan

I propositionen *Tid för kultur* (prop. 2009/10:3) gjorde regeringen bedömningen att det finns behov av en ny bidragsordning för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet, en ny aktör som skulle kunna fungera som komplement och alternativ till de övriga statliga myndigheternas bidragsgivning och ta tillvara de positiva erfarenheter som bidragsgivningen genom Stiftelsen framtidens kultur gett.

Detta utmynnade i att regeringen 2011 tillsatte kommittén Kulturbryggan – en ny form för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet (Ku 2010:04, dir. 2010:77).

Kulturbryggan har etablerat en försöksverksamhet som under 2011 och 2012 ska

fördela medel till nyskapande kulturprojekt. För detta har 25 miljoner kronor per år avsatts.

Ändamålet med verksamheten är dels att främja kulturell verksamhet som bygger på nya uttryck, teorier eller metoder, dels att främja nya verksamhets- och finansieringsformer inom kulturområdet.

Kulturbryggan ska, parallellt med att bedriva försöksverksamhet, utreda frågan om en långsiktig verksamhetsform. En rapport med förslag om verksamhetsform ska redovisas den 31 mars 2012. En slutrapport om försöksverksamheten ska lämnas den 31 december 2012.

En breddad finansiering av kultur

Staten, landstingen och kommunerna satsade 2009 tillsammans närmare 23 miljarder kronor på kulturområdet. Av dessa medel bidrog staten med 45 procent, landstingen med 14 procent och kommunerna med 41 procent. Den offentliga finansieringen är en viktig förutsättning för kulturens infrastruktur och den konstnärliga utvecklingen. Regeringen välkomnar att kulturens finansiering även breddas genom extern finansiering, bl.a. i form av sponsring.

Kulturdepartementet arrangerade därför våren 2011 ett seminarium om kultursponsring där kulturaktörer, sponsorer, näringsliv, myndigheter och sponsringsfrämjande aktörer deltog. Syftet med seminariet var att sprida kunskap om kultursponsringens möjligheter inom ramen för de skatteregler som är gemensamma för både idrotts- och kultursponsring.

Myndigheten för kulturanalys har också ett viktigt uppdrag att analysera kulturområdets samlade finansiering.

Nationalscensuppdraget

I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) gjorde regeringen bedömningen att samarbetet mellan landets operainstitutioner behöver utvecklas för att främja konstnärlig förnyelse och för att öka utbud av och tillgång till föreställningar runt om i landet. I samarbete med övriga opera- och balettinstitutioner fick Kungliga Operan (Operan), i egenskap av nationalscen, i uppdrag att analysera förutsättningarna och föreslå nya former för samverkan. Regeringen tillförde även Operan 1,5 miljoner kronor för 2010. Även Kungliga Dramatiska teatern (Dramaten) har av regeringen fått i uppdrag att pröva sitt uppdrag som nationalscen.

Tillsammans med andra scenkonstinstitutioner avser Operan att ta fram en nationell plan

för att stärka samverkan och kompetensutveckling inom opera, musikteater och dans och öka tillgängligheten (dnr Ku2011/862/KV). Operan tecknar även ett utvecklat uppdrag som bl.a. innebär att bredda verksamhetens tillgänglighet och angelägenhetsgrad och utveckla verksamheten mot barn och unga. Denna ambitionshöjning bedömer Operan vara möjlig att genomföra med förstärkt extern finansiering och omfattande omprioriteringar.

Dramaten bedömer att nationalscenens uppgift är att reflektera över förändringar på kultur- och samhällsområdena och att utveckla teaterverksamheten med hänsyn till såväl teaterns historiska sammanhang som dess nutida ställning (dnr Ku2011/468/KV). Dramaten framhåller att teatern är en viktig mötesplats för ett offentligt samtal, om såväl samhälleliga som konstnärliga frågor och beskriver hur Sveriges hela scenkonstkunnande ska kunna dra nytta av nationalscenen.

Operan och Dramaten är statligt helägda aktiebolag och följer samma regelverk som privatägda bolag. Därutöver beslutar regeringen om s.k. riktlinjer som förtydligar uppdragen som nationalscen. De förslag till förändringar i dessa riktlinjer som nationalscenerna för fram kommer regeringen att ta ställning till i samband med att 2012 års riktlinjer för nationalscenerna beslutas.

Statens kulturråd

Den analys av verksamheten vid Statens kulturråd (dnr Ku2011/1209/KV) som Statskontoret genomfört och redovisat våren 2011 visar att det finns behov av att vidareutveckla styrningen av myndigheten. Enligt Statskontoret bör flexibiliteten i bidragsgivningen öka och Kulturrådets roll inom ramen för kultursamverkansmodellen tydliggöras. Vidare behöver Kulturrådet i ökad grad belysa uppnådda effekter och resultat. Statskontoret anser även att rollfördelningen mellan Myndigheten för kulturanalys och Statens kulturråd bör förtydligas.

Regeringen avser att vidareutveckla styrningen av Statens kulturråds verksamhet. Detta arbete kommer att ske mot bakgrund av de förändringar som på senare tid skett inom kulturområdet.

Översyn av form- och designområdet

I enlighet med bedömningen i budgetpropositionen för 2011 har en översyn av form- och designområdet påbörjats. Översynen ska bl.a. innefatta en analys av hur form- och design-

frågorna generellt kan uppmärksammas och tillgängliggöras i högre grad. I analysen ingår även att bedöma om det finns nya former för samverkan och samordning som bör övervägas med hänsyn till befintliga verksamheter inom form- och designområdet. En analys ska också göras av hur form- och designfrågor kan synliggöras i ökad grad samt hur ett väl fungerande nätverk för detta område kan skapas.

Film

Digitalisering av biograferna

Satsningen på att digitalisera biografer, som inletts under hösten 2011, fortsätter. Digitaliseringen av biografer på den kommersiella marknaden går snabbt. Inom några få år kommer den övervägande delen av filmdistributionen att vara digital och tillgången till analoga filmkopior minskar. Biografer, främst på mindre orter, riskerar att slås ut på grund av omställningskostnaderna. Regeringen avser därför att tillföra Stiftelsen Svenska Filminstitutet sammanlagt 60 miljoner kronor under perioden 2011–2014 för att digitalisera biografer.

Genom den digitala tekniken kan biografer över hela landet erbjuda inte bara aktuella filmer snabbt, utan även ett betydligt mer varierat utbud av film än vad som i dag är möjligt. Biograferna får också möjlighet att visa opera-, musik- och teaterföreställningar och även stora idrottsevenemang eller dataspelstävlingar skulle kunna göras tillgängliga på motsvarande sätt. Den digitala visningstekniken ger även nya möjligheter till ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, exempelvis synskadade, för vilka teknik med i förväg inspelade syntolkningssljuspår kan utvecklas.

Unga kvinnors filmskapande

Ett av målen för statens filmstöd är att förbättra villkoren för kvinnors filmskapande. Andelen kvinnor bland svenska filmskapare har ökat, men männens dominans är fortfarande tydlig, bl.a. inom regi av lång spelfilm. Det gäller även för debuterande unga filmregissörer. Regeringen har mot den bakgrunden i juni 2010 beslutat om ett bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet på 1,1 miljoner kronor för stöd till unga kvinnors filmskapande i s.k. växthusverksamhet under 2010 och 2011. I budgetpropositionen för 2011

aviserade regeringen att tillföra ytterligare 0,75 miljoner kronor för ändamålet för 2012.

Ny branschsamverkan för svensk film

De filmpolitiska insatserna i Sverige finansieras bl.a. genom ett avtal mellan staten och olika aktörer på filmområdet samt genom statliga bidrag och enskilda satsningar. Det nu gällande avtalet, 2006 års filmavtal, gäller efter förlängning t.o.m. den 31 december 2012. En modell för finansiering av filmpolitiska insatser är att branschen och staten även fortsättningsvis gemensamt bidrar till produktion av ny svensk film. Regeringens målsättning är därför att få till stånd en ny branschsamverkan för svensk film i god tid före den 31 december 2012. Med anledning av detta beslutade regeringen i februari 2011 att utse en särskild utredare (förhandlare) med uppdrag att få till stånd en ny branschsamverkan mellan staten och berörda aktörer för finansieringen av stöd till svensk film. Förhandlaren ska enligt uppdraget eftersträva en långsiktig och breddad samverkan där fler verksamma aktörer än i dag bidrar.

Parallellt med förhandlingarna övervägs alternativa lösningar, för det fall det visar sig att det inte är möjligt att få till stånd en ny branschsamverkan för svensk film.

Medier

Nästa tillståndsperiod för radio och tv i allmänhetens tjänst

Nuvarande sändningstillstånd för programföretagen med uppdrag i allmänhetens tjänst, dvs. Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) gäller under perioden 2010–2013. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61) har det skett en avstämning i form av en kontrollstation. Inom ramen för denna hölls i mars 2011 ett möte med representanter för SR, SVT, UR och Kulturdepartementet. Inför mötet hade programföretagen lämnat in skriftliga underlag till Kulturdepartementet (dnr Ku2011/807/MFI, Ku2011/392/MFI, Ku2011/416/MFI resp. Ku2011/423/MFI).

Regeringen tillsatte i juni 2011 en kommitté med uppdrag att utarbeta ett underlag om radio och tv i allmänhetens tjänst inför nästa tillståndsperiod som inleds 2014 (Ku 2011:05).

Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2012.

Medel för att göra SR:s, SVT:s och UR:s arkiv tillgängliga

Hos SR, SVT och UR finns arkiv med ett rikt kulturarv bestående av radio- och tv-sändningar från flera decennier, vilka i huvudsak har producerats med medel från radio- och tv-avgiften. Det är angeläget att arkiven görs tillgängliga för allmänheten.

De ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk som trädde i kraft den 1 april 2011 gör det enklare att få till stånd heltäckande avtal om återutnyttjande av material i programföretagens arkiv som sänts ut före den 1 juni 2005. Programföretagen ges därmed förutsättningar att digitalisera och göra mer av sina omfattande programarkiv tillgängliga, t.ex. via internet. Detta arbete är emellertid förenat med stora kostnader. SR, SVT och UR har därför begärt extra medel från rundradiokontot.

Regeringen beräknar i denna proposition att programföretagen får en extra tilldelning på sammanlagt 100 miljoner kronor från rundradiokontot 2012 i syfte att öka tillgängliggörandet av arkiven. Av den extra tilldelningen ska 32 miljoner kronor gå till UR, som enligt sitt uppdrag ska bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Utbildningsområdet är väl avgränsat programmässigt, tekniskt och upphovsrättsligt. UR:s program är relevanta inom utbildningen under lång tid varför det är särskilt angeläget att arkiverat material är tillgängligt.

Generellt är det mer kostsamt att göra tv-sändningar tillgängliga jämfört med radio-sändningar. Av den extra tilldelningen beräknar regeringen därför att 8 miljoner kronor ska gå till SR och 60 miljoner kronor ska tilldelas SVT. Regeringen bedömer att den extra tilldelningen för att göra arkiven tillgängliga också ger SR och SVT förbättrade möjligheter att fullgöra det uppdrag som bolagen har att fördjupa, utveckla och vidga sitt kulturutbud.

Kommittén om radio och tv i allmänhetens tjänst inför nästa tillståndsperiod (dir. 2011:51) har bl.a. fått i uppdrag att behandla frågan om ansvaret för programföretagens arkiv.

55-procentsvillkoret för SR och SVT

Enligt anslagsvillkoren för SR och SVT ska den del av allmänproduktionen i programföretagens rikssändningar som produceras utanför Stockholm uppgå till minst 55 procent. Regeringen har på nytt låtit utvärdera villkorets effektivitet, med avseende på programföretagens uppgift att spegla förhållanden i hela landet. Regeringen lägger i denna proposition förslag som innebär att det s.k. 55-procentsvillkoret för SR och SVT avskaffas fr.o.m. 2012 (se avsnitt 14.6).

Förhandsprövning av nya programtjänster i SR, SVT och UR

Riksdagen har beslutat att nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse som SR, SVT och UR vill lansera ska anmälas till regeringen för godkännande (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61). Regeringen har i enlighet med vad som aviserades i propositionen utarbetat en modell för hur prövningen av sådana anmälningar ska ske. I december 2010 uppdrog regeringen åt Myndigheten för radio och tv att genomföra förhandsprövningarna. Förhandsprövningarna ska innefatta såväl tjänstens allmänna värde som dess marknadspåverkan, vilket följer av EU:s konkurrensregler (prop. 2008/09:195, s. 38 f.).

Vidaresändningsplikt i kabel-tv-nät

Enligt bestämmelser i radio- och tv-lagen har kabeloperatörer skyldighet att vidaresända SVT:s sändningar. Skyldigheten är avsedd att motverka risken för att hushåll som betalar radio- och tv-avgift och vars hem är kabelanslutna inte har fri tillgång till SVT:s kanaler.

I propositionen En ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) bedömde regeringen att det fortfarande finns ett behov av en lagstadgad vidaresändningsplikt för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Regeringen avsåg att återkomma till frågan om även tilläggstjänster för personer med funktionsnedsättning, såsom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik, ska omfattas av vidaresändningsplikten. Vidare ska nationella regler om vidaresändningsplikt ses över regelbundet enligt det europeiska regelverket för elektroniska kommunikationer.

Regeringen har därför uppdragit åt Myndigheten för radio och tv att göra en översyn av radio- och tv-lagens regler om vidaresändnings-

plikt, bl.a. när det gäller frågan om tilläggs-tjänster. Myndigheten ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2011.

Presstödsnämnden

Regeringen beräknar att Presstödsnämnden får ett tillskott med 350 000 kronor fr.o.m. 2012 för att möjliggöra förstärkning av kansliet.

Presstödsnämnden har sedan den 1 januari 2011 fått nya uppgifter, bl.a. till följd av ändrade regler för provningarna av presstöd. De nya uppgifterna innebär att nämndens provning har blivit mer omfattande och att nya frågeställningar, bl.a. ökade krav på redovisning av kostnader för tidningsutgivning, ska hanteras. Dessa nya krav liksom behov av analys och arbete med utvecklings- och uppföljningsfrågor gör att kansliet behöver förstärkas.

Den föreslagna förstärkningen bedöms leda till ökad professionalitet och effektivitet vid myndigheten. Presstödsnämndens arbete är viktigt för att bidra till öppna och rättvisa stödsystem samt för att skapa förutsättningar så att fria medier kan etableras, växa och utvecklas.

Regeringen avser att under hösten 2011 tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av presstödet inverkan på mediemångfalden och konkurrensen inför beredning av nödvändiga ändringar av presstödsystemet efter 2016.

Teknikutveckling inom taltidnings- och talboksområdet

Arbetet med att utforma statens framtida engagemang inom taltidnings- och talboksverksamheterna är fortsatt angeläget. Inriktningen bör vara att säkerställa den framtida tillgången till taltidningar och talböcker och effektivisera användningen av de statliga medel som anslås för verksamheterna.

En övergång till produktion med talsyntes och distribution via internet leder till förbättrad tillgänglighet bl.a. genom att i princip hela dagstidningen kan göras tillgänglig och att den kan tas emot överallt där det finns möjlighet till internetuppkoppling. Ökade möjligheter till nedladdning av talböcker och s.k. envägslån för punktskriftsböcker ger också bättre tillgänglighet. Åtgärderna bedöms samtidigt leda till lägre kostnader och därmed en effektivare användning av statliga medel.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) och Post- och telestyrelsen (PTS) lämnade den 1 mars 2011 en delredovisning med anledning av

regeringens uppdrag från juni 2010 om den framtida taltidningsverksamheten. I delrapporten föreslås att det statliga stödet till inlästa taltidningar som distribueras via radions FM-nät (radiotidningar) respektive per post (kassett-/cd-tidningar) upphör efter en övergångsperiod. Stöd bör därefter endast lämnas för talsyntestidningar som distribueras via internet, alternativt kan tas emot via fast telefoni. Vidare föreslås att införandet av ett nytt system bör ske med början 2013 och att en övergång bör vara genomförd senast 2015. Uppdraget ska, efter ytterligare halvårsvisa delredovisningar, slutredovisas senast den 1 mars 2013. Förslagen i delrapporten, liksom i tidigare lämnade rapporter från 2008, bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sänkning av avgifterna för kommersiell radio

Den kommersiella radion har haft lönsamhetsproblem sedan starten i början av 1990-talet. Genom den nya radio- och tv-lagen som trädde i kraft den 1 augusti 2010 togs betydande steg för att förbättra villkoren för den kommersiella radion, bl.a. genom slopad innehållsreglering och bättre möjligheter till sponsring. De tillståndshavare som fick tillstånd före den 1 juli 2001 betalar generellt de högsta avgifterna, samtidigt som innehållskraven numera är desamma för alla tillståndshavare oavsett avgift. För de förstnämnda tillståndshavarna kan den nuvarande avgiften minska möjligheten att utveckla verksamheten.

Regeringen föreslår i denna proposition (utgiftsområde 1 Rikets styrelse), i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2011, att avgifterna för dem som sänder analog kommersiell radio, och har tillstånd som ursprungligen meddelades före den 1 juli 2001, ska sänkas med totalt 12 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. Sänkningen ska fördelas proportionellt mellan tillståndshavarna i förhållande till respektive tillstånds andel av de totala avgifterna.

Nordicom

Regeringen föreslår att anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* förstärks med 400 000 kronor för 2012 för att möjliggöra ett tillskott till Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning (Nordicom).

Under de 20 år som Nordicom har haft i uppdrag att dokumentera den svenska medieutvecklingen har verksamheten och produktionen

hållit hög kvalitet. Den kunskap om medier och medieutvecklingen som finns samlad vid Nordicom är extra värdefull i en tid präglad av snabb teknisk utveckling och förändringar i mediekulturen. De ökade möjligheterna i dagens komplexa medielandskap gör att fler aktörer i samhället ser ett behov av att ta del av, och använda, denna kunskap. Detta bekräftas av de senaste årens ökade efterfrågan på Nordicoms publikationer och sakkunskap. För att enklare och mer effektivt kunna tillgodose denna efterfrågan finns behov av en utveckling av Nordicoms infrastruktur.

Idrott

Idrottslyftet

Regeringen anser att den särskilda satsningen Idrottslyftet som inleddes 2007 bör fortsätta. Folkhälsomålen ska vara det centrala i fördelningen av Idrottslyftets medel. Den fortsatta satsningen bör ha en ännu närmare koppling till skolans arbete för att främja fysisk aktivitet och goda motionsvanor. Satsningen bör breddas till att även stödja andra typer av motionsaktiviteter än idrott, t.ex. genom samverkan med friluftorganisationer och syfta till att nå fler barn och ungdomar, särskilt flickor samt barn med invandrarbakgrund.

Regeringen har beslutat att Riksidrottsförbundet under hösten 2011 ska lämna en redovisning av hur arbetet har inletts, och vilka initiativ som har tagits för att skapa samverkansprojekt med andra centrala organisationer som administrerar fysisk aktivitet för barn och ungdomar. Redovisningen ska omfatta hur samverkan sker mellan skolor, idrottsföreningar och andra föreningar som bedriver friluftsliv och andra former av fysisk aktivitet och motionsverksamhet för barn och ungdomar.

Uppföljning av statens stöd till idrotten

Centrum för idrottsforskning (CIF) vid Gymnastik- och idrottshögskolan fick i december 2010 regeringens uppdrag att under 2011 genomföra en fördjupad analys av det samlade elitstödet utformning och verkan samt övrig verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. CIF ska även analysera i vilken omfattning idrottens organisation och verksamhet på alla nivåer medverkar till att uppfylla syftet med statsbidraget

att människor med annan kulturell och etnisk bakgrund än svensk ska bli mer delaktiga i idrotten.

En ny nationell antidopningsorganisation

Organisationsutredningen mot dopning lämnade i februari 2011 betänkandet Antidopning Sverige – En ny väg för arbetet mot dopning (SOU 2011:10). Betänkandet har remissbehandlats. Utredningen föreslår att staten och Riksidrottsförbundet tillsammans bildar en ny nationell antidopningsorganisation – Antidopning Sverige AB. Utredningen föreslår att bolaget tar över delar av det antidopningsarbete som i dag bedrivs inom Riksidrottsförbundet. Även andra idrottsorganisationer utanför Riksidrottsförbundet föreslås kunna få stöd. Beredning av utredningens förslag pågår inom Regeringskansliet.

Internationellt samarbete

Under hösten 2011 förväntas EU-kommissionen lägga förslag till nya sektorsprogram inom kultur- och medieområdet inför den nya programperiod som börjar 2014. Regeringen vill i detta sammanhang lyfta fram betydelsen av att utveckla de kulturella och kreativa näringarna inom ramen för Europa 2020-strategin, inte minst i EU:s s.k. flaggskeppsinitiativ såsom Innovationsunionen och En digital agenda för Europa.

Kulturprogrammet har bidragit till ökad rörlighet för kultursektorn och skapat möjligheter till dialog, utbyte, samarbete och pilotsatsningar. Programmet har visat på kulturens roll i utvecklingen av samhället och dess ekonomiska betydelse. Regeringen bedömer att Kulturprogrammet i stort har fungerat bra och att några större förändringar i syfte och inriktning inte bör ske inför den nya programperioden. Det finns dock bl.a. behov av att förenkla administrations- och finansieringsreglerna, underlätta för små aktörer och s.k. korta projekt samt att tydliggöra barn- och ungdomsperspektivet.

Även för Mediaprogrammet är regeringens bedömning att den nuvarande strukturen är väl balanserad och har rätt inriktning, dvs. att komplettera de nationella och regionala filmproduktionsstöden genom stöd till för- och efterproduktion samt distribution. Det framtida

programmet bör behålla denna inriktning samtidigt som det finns behov av att bl.a. tydliggöra barn- och ungdomsperspektivet och ge mer tyngd åt utvecklingsstödet som är särskilt betydelsefullt för de mindre aktörerna.

Programmet Ett säkrare internet syftar till att främja en säkrare användning av internet för barn. Regeringen anser att programmet generellt sett fungerar bra. Programmet skulle dock tjäna på att renodlas till förebyggande insatser, mediekompetens och digital kompetens.

I samband med att EU genom artikel 165 i EUF-fördraget gavs behörighet att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas insatser inom idrott har också frågan om ett europeiskt idrottsprogram väckts. Regeringens utgångspunkt är att idrottspolitikerna först och främst är en nationell angelägenhet. Det är därför viktigt att varje enskilt förslag på det idrottspolitiska området bedöms utifrån subsidiaritetsprincipen och principen om en fri och självständig idrottsrörelse. Mervärden för åtgärder på EU-nivå kan främst återfinnas i ett arbete med information och tolkning av EU-lagstiftning som berör idrottsrörelsen samt i att hitta lösningar på gränsöverskridande problem som idrotten inte kan hantera på egen hand, t.ex. arbetet mot dopning. Regeringen anser därför att det ännu inte framkommit tillräckliga skäl för att avsätta medel från EU-budgeten för inrättandet av ett europeiskt idrottsprogram.

Internationellt samarbete på kulturområdet

Sverige innehar ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2013. Förberedelserna för ordförandeskapet startar redan under 2011 och intensifieras under 2012. Olika aktiviteter under ordförandeskapet kommer främst att finansieras inom ramen för befintlig budget och myndigheters ordinarie verksamhet. I februari/mars 2013 arrangerar Kennedy Center i Washington en scenkonstfestival som detta år har Norden som tema. Denna festival utgör en sällsynt plattform för kulturutbyte och innebär att kunskap om nordisk kultur kan spridas samt att det nordiska samarbetet under det svenska ordförandeskapet främjas.

Inom Unesco fortsätter regeringens engagemang i arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur och naturarv. Efter att Sverige under hösten 2011 lämnar uppdraget som ledamot i Unescos världsarvskommitté är frågor om t.ex. världsarvskonventionens framtid,

en integrerad natur- och kultursyn och en hållbar utveckling prioriterade i det långsiktiga arbetet med konventionen.

Arbetet med Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet utvecklas bl.a. genom det uppdrag som regeringen gav Institutet för språk och folkminnen i samband med ratificeringen av konventionen i slutet av 2010. Institutet, som är samordnande myndighet, ska i samverkan med andra berörda aktörer utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen, bl.a. genom särskilda projektinsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet. Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar går in i en genomförandefas vilket ger anledning att uppmärksamma arbetet med att utveckla tillämpningen i Sverige.

Kulturrådets övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera och utveckla den kulturella dialogen. Sverige har kulturråd stationerade vid ambassaderna i Belgrad, Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Chefen för Svenska institutet i Paris är också kulturråd vid ambassaden. Kulturfrågorna utgör en viktig del i det integrerade främjandet av Sverige i utlandet. Kulturrådets arbete är nära kopplat till regeringens satsning på de kulturella och kreativa näringarna och arbetet bidrar till att i ökad grad bl.a. synliggöra kreativa industrier som svensk film, litteratur, musik samt svenskt mode i utlandet.

Internationellt samarbete på medieområdet

Flera arbetsprocesser pågår inom EU, Europarådet och Unesco på medieområdet.

Regeringen anser att arbetet med frågor som rör kreativt innehåll via internet är angeläget och välkomnar därför EU-kommissionens meddelande om en ny strategi för uppdaterade immateriella rättigheter (KOM (2011)287 slutlig). Ämnet är en prioriterad fråga även i många andra medlemsstater och berör olika politikområden. Diskussionen om hur de kreativa och kulturella näringarna, inklusive audiovisuella verk, kan gynna EU:s tillväxt och konkurrenskraft kan nu tas till nästa steg.

Inom Europarådet är frågor som rör yttrande- och informationsfriheterna (artikel 10 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter) prio-

riterade av regeringen. Ett aktivt arbete bedrivs i styrkommittén för medier och nya kommunikationstjänster, CDMC, i syfte att främja och stärka yttrande- och pressfriheten. Arbetet innefattar att förhandla fram gemensamma standarder för den praktiska mediefriheten.

Även i Unesco driver Sverige arbetet med press- och yttrandefrihet. Sverige avser att fortsatt driva detta arbete och vidta åtgärder för stärkt samordning med FN:s specialrapportör för yttrandefrihet.

Internationellt samarbete på idrottsområdet

Rådet har antagit en resolution om en EU-arbetsplan för idrott som sträcker sig till halvårsskiftet 2014. I arbetsplanen prioriteras frågor rörande idrottens frihet från otillbörlig påverkan, idrottens samhällsvärde samt idrottens ekonomiska aspekter. Sverige deltar i arbetet med Europarådets läktarvårdskonvention och antidopningskonvention. Det internationella arbetet mot dopning bedrivs även inom ramen för Unesco, EU och Världsan antidopningsbyrån (WADA), allt i nära samarbete med Sveriges Riksidrottsförbund.

3.3 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Kulturområdesövergripande verksamhet	406	1 706	1 676	1 739	1 776	1 810	1 826
Teater, dans och musik	1 177	1 231	1 225	1 245	1 261	1 273	1 295
Litteraturen, läsandet och språket	263	278	275	280	283	285	289
Bildkonst, arkitektur, form och design	71	79	79	81	81	81	82
Kulturskaparnas villkor	343	344	338	350	360	367	373
Arkiv	338	344	339	346	354	361	370
Kulturmiljö	925	922	914	925	930	934	940
Museer och utställningar	1 346	1 297	1 290	1 325	1 362	1 387	1 422
Trossamfund	55	55	55	67	67	67	68
Film	311	302	302	303	302	302	287
Medier	24	166	163	155	155	156	156
Ungdomspolitik	125	278	276	278	278	279	279
Politik för det civila samhället	1 338	1 833	1 822	1 833	1 833	1 833	1 818
Folkbildning	3 276	3 292	3 292	3 325	3 425	3 487	3 566
Tillsyn av spelmarknaden	45	47	46	47	48	49	50
Äldreanslag	1 297	37	39	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 338	12 210	12 131	12 300	12 516	12 671	12 821

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	12 195	12 195	12 195	12 195
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	82	291	460	671
Beslut	55	62	63	3
Överföring till/från andra utgifts- områden	-34	-35	-36	-37
Övrigt ³	2	3	-11	-11
Ny ramnivå	12 300	12 516	12 671	12 821

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10).

² Beloppet är således exklusivt beslut på ändringsbudget under innevarande år. Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsanslag redovisas under övrigt.

Tabell 3.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2012
Transfereringar ¹	9 297
Verksamhetskostnader ²	2 985
Investeringar ³	18
Summa ramnivå	12 300

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2010 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomst-sida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett ”överuttag” av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2011 (skr. 2010/11:108). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto¹

Miljoner kronor

	Prognos 2011	Prognos 2012
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	10	10
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	–	–
Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter	1 960	2 130
Böcker och broschyrer	930	1 010
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar ²	1 230	1 320
Kommersiell idrott	4 020	4 450
Upphovsrätter ³	370	390
Entré djurparker	70	70
Försäljning av konstverk ≥300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Omsättning i ideella föreningar	200	210
Totalt för utgiftsområde 17	8 810	9 610

¹ Ett ”–” innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

² Biograf föreställningar var tidigare särredovisade men redovisas nu i enlighet med mervärdesskattelagen under samma post som entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar.

³ Basen för upphovsrätter har uppdaterats med ny statistik över försäljningen av upphovsrätter.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Undantaget från skatteplikt omfattar enbart upphovsmannens eller dennes dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för under 300 000 kronor per år är försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar, tidskrifter, böcker, broschyrer, entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar inklusive biograf föreställningar, kommersiell idrott, upphovsrätter samt entré till djurparker

Skattesatsen för dessa grupper är nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk >300 000 kr/år

Skattenedsättningen omfattar enbart upphovsmannens eller dennes dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för 300 000 kronor eller mer per år, eller själva begär att bli beskattade, sker beskattning med skattesatsen 12 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare får från en skattebefriad ideell förening och som inte överstiger ett halvt basbelopp är undantagen från sociala avgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som yrkesmässig verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen i fråga.

4 Kulturområdesövergripande verksamhet

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till regional kulturverksamhet, satsningen Skapande skola,

bidrag till allmänkulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt stöd till icke-statliga kulturlokaler. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet och i vissa fall även medie- och idrottsområdet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>							
1:1 Statens kulturråd	50	46	46	48	49	47	48
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	210	213	209	205	212	219	221
1:3 Skapande skola	107	150	147	152	154	157	161
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	38	36	36	36	37	38	39
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	1	10	15	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet		1 241	1 215	1 278	1 304	1 330	1 338
1:7 Myndigheten för kulturanalys		9	9	9	10	10	10
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	406	1 706	1 676	1 739	1 776	1 810	1 826

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen lyder: Kulturpolitiken ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

4.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för kulturområdesövergripande verksamhet utgår från:

- insatser för att öka barns och ungas rätt till kultur inklusive Skapande skola,
- insatser i syfte att åstadkomma ett ökat regionalt inflytande och ansvar genom kultursamverkansmodellen,
- övergripande internationell verksamhet och samarbete,
- insatser för att främja kulturella och kreativa näringar,
- insatser för forskning inom kulturområdet,
- insatser inom området kultur och hälsa,
- insatser när det gäller jämställdhet samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,
- den regionala fördelningen av statens bidragsgivning.

Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten. Statskontorets uppdrag att under våren 2011 genomföra en s.k. myndighetsanalys av Statens kulturråd redovisas under kulturområdesövergripande resultat liksom Kulturrådets internationella verksamhet. Myndighetens resultat i övrigt framgår av de avsnitt under utgiftsområde 17 där anslagen för respektive verksamhet redovisas.

4.4.1 Barn- och ungdomskultur

Resultat

Bakgrund

I Sverige finns ca två miljoner barn och ungdomar under 18 år. I målen för den nationella kulturpolitiken anges bl.a. att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas. Sverige har även ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter som bl.a. erkänner barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Det offentliga stödet till barn- och ungdomskultur har ökat kraftigt under de senaste tio åren; från 3,5 miljarder kronor till 5,5 miljarder kronor (Kulturen i siffror 2010:1). Uppgifterna är dock ungefärliga och ska tolkas med viss försiktighet. Kommunerna är de största offentliga bidragsgivarna med nästan 4 miljarder kronor. Merparten av dessa medel går till musik- och kulturskolor och till bibliotekens låneverksamhet gentemot barn och unga. Landstingen står för ca 400 miljoner kronor.

Statens bidrag till barn- och ungdomsverksamhet vid kulturinstitutioner som centralmuseerna, nationalscenerna och övriga statliga kulturmyndigheter uppskattas till nära 1,2 miljarder kronor. Även regionala konst-, scenkonst- och kulturarvsinstitutioner samt fria grupper inom teater, dans och musik ges statligt stöd. Medel ges också till satsningen Skapande skola, läsfrämjande insatser, barn- och ungdomslitteratur på bibliotek, till nationella minoriteter samt till filmverksamhet för och med barn och unga.

Statens kulturråd har ett särskilt ansvar för statligt stöd till barn- och ungdomskulturverksamhet i hela landet genom sin bidragsfördelning roll. Kulturrådet samverkar med flera myndigheter och organisationer inom detta

kulturområde. Av Kulturrådets samlade bidragsgivning 2010 användes 608 miljoner kronor, motsvarande 34 procent, till insatser för barn och unga. Arbetet med regeringsuppdraget om att etablera en nationell webbplats, som ska öka tillgången till information och kunskap om barn- och ungdomskultur, har påbörjats i dialog med företrädare för området. För att öka kunskapsutvecklingen inom området har Kulturrådet beslutat att avsätta minst 30 procent av sina forskningsmedel till barn- och ungdomskulturområdet. Under 2010 har två projekt inom scenkonst och ett om museipedagogik prioriterats.

Barns och ungas läsning

Undersökningar visar att barns och ungas läs- förståelse har försämrats och att intresset för läsning och litteratur har minskat under de senaste åren. Därför är statens insatser för att stimulera barn till att läsa särskilt angelägna. En litteraturutredning har tillsatts (Ku 2011:4, dir 2011:24) som bl.a. har i uppdrag att analysera hur barns läsning kan främjas.

Statens bidrag till inköp av barn- och ungdomslitteratur på folkbiblioteken ger, i kombination med bidraget till läsfrämjande, möjligheter till ett mer mångfacetterat arbete. De senaste tre åren har inköpsstödet minskat och uppgick 2010 till 24,2 miljoner kronor. Bidragen till läsfrämjande insatser har däremot fördubblats sedan 2006 och uppgår 2011 till 13 miljoner kronor. Av dessa beräknas 9 miljoner kronor gå till insatser för barn och unga.

Kulturrådets rapport Skolbibliotek 2008 visade att 18 procent, eller drygt 250 000 elever, saknade tillgång till skolbibliotek. Riksdagen beslutade 2010 om en ny skollag (2010:800) som anger att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. Det gäller såväl i skolor med kommunal som enskild huvudman. Lagen började tillämpas den 1 juli 2011 och får i vissa fall ekonomiska konsekvenser för kommunerna. I detta syfte har regeringen ökat ersättningen till kommunerna med 12 miljoner kronor 2011 och 25 miljoner kronor 2012.

Under 2010 har Kulturrådet avslutat regeringsuppdraget Alla tiders klassiker. För att öka mångfalden när det gäller litteraturen i skolundervisningen har Kulturrådet tagit fram 50 titlar från olika språkområden och världsdelar. Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, ALMA-priset, har 2011 tilldelats Shaun Tan, illustratör och författare från Australien.

Skapande skola

I syfte att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet, och på så vis främja barns rätt till kultur och eget skapande, inrättade regeringen 2008 ett särskilt stimulansbidrag kallat Skapande skola. Grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola omfattas. Genom att rikta bidraget till skolhuvudmännen är avsikten att nå fler barn än de som redan är kulturellt aktiva på fritiden. Bidraget uppgår i dag till 150 miljoner kronor och omfattar årskurs 1–9.

Sedan satsningen började 2008 har allt fler skolor visat intresse och Kulturrådet har varje år varit i dialog med de kommuner som inte ansökt om bidraget. Vid ansökningsomgången 2011 hade 99 procent av alla kommuner någon gång ansökt om bidraget. Av landets fristående skolor har en tredjedel sökt bidraget. Den uppföljning som Kulturrådet har gjort av Skapande skola (Utfallet av Skapande skola – en första uppföljning, dnr Ku2010/2023/KV) visar att ca hälften av alla elever i årskurs 7–9 nåddes av stödet. 80 procent av bidraget har gått till professionell kulturverksamhet. Resterande del har främst använts till att genomföra gemensamma konferenser mellan skola och kulturliv och till inköp av material.

De flesta skolhuvudmännen uttrycker att Skapande skola har bidragit till ett ökat engagemang och intresse för kultur hos såväl elever som lärare. Fler elever söker till kultur- och musikskolor liksom till det estetiska programmet. Huvudmännen beskriver också en ökad ambition att integrera kulturella uttryck i undervisningen.

Drygt 1 000 kulturaktörer, såväl enskilda konstnärer som institutioner och fria grupper, har deltagit. Projektens längd tenderar att öka vid en jämförelse mellan åren. Det innebär sannolikt att skolans kunskap har ökat om hur längre och integrerade samverkansprojekt kan genomföras.

Inom den fria sektorn har centrumbildningarna bidragit till att öka kännedomen om det kulturutbud dessa kan förmedla till skolor. Kulturrådet har dessutom deltagit i ett 50-tal konferenser och möten på regional och lokal nivå för att informera om Skapande skola och ta del av de erfarenheter som byggs upp inom kulturliv och skola.

Barnperspektiv hos statliga kulturinstitutioner

De statliga kulturinstitutionerna bedriver ett omfattande arbete för barn och unga med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och i enlighet med de mål, riktlinjer och återrapporteringskrav som formuleras i bl.a. regleringsbrev. Insatserna berör kulturverksamhet såväl inom skolans ram som på fritiden. Sedan 2007 ska merparten av institutionerna integrera ett barnperspektiv i sin verksamhet. Den 1 oktober 2011 ska regeringsuppdraget om att utforma en strategi för barn- och ungdomsverksamheten för åren 2012–2014 redovisas.

Under 2010 utgjorde barn och unga 15 procent av besökarna vid de statliga museer som omfattas av reformen om gratis inträde för unga upp till 19 år. För Skansen och Tekniska museet, som inte omfattas av reformen, var ca en tredjedel av besökarna barn. Sett över en femårsperiod har besöken från förskolor och skolor till de centrala museerna ökat. Naturhistoriska riksmuseet var mest välbesökt av förskolor och skolor med drygt 100 000 besök under 2009, följt av Skansen med drygt 80 000 besök och Tekniska museet med drygt 77 000 besök.

Alla centrala museer har i uppdrag att öka tillgängligheten för personer med funktionshinder. Tre fjärdedelar av de centrala museerna hade 2009 anpassad verksamhet för barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Ett utvecklingsarbete pågår om hur museerna kan kommunicera publikt genom internet. Många museer tillhandahåller digitala lärarhandledningar och även material och aktiviteter riktade till barn och föräldrar.

Insatser för att öka kontaktytorna mellan konstnärer och unga genomförs. Moderna museets tonårsverksamhet Zon Moderna har väckt stort nationellt och internationellt intresse. Totalt har 41 700 barn och unga besökt Moderna museet. Statens konstråd har genomfört workshops på åtta skolor i syfte att koppla konstnärens idéer till de ungas verklighet.

Världskulturmuseet inom Statens museer för världskultur har ökat sin verksamhet för barn och unga. Statens historiska museer erbjuder även skolorna ett stort utbud inom ramen för Skapande skola.

Riksteatern har ett särskilt uppdrag att distribuera scenkonst i hela landet utifrån den ungas publikens behov. Under 2010 fick drygt 360 000 barn och unga ta del av scenkonst

genom Riksteatern. Skolscenen är ett nätverk mellan skolor och teaterföreningar som genomför skolföreställningar och projekt för att öka barns och ungas delaktighet. Operans barn- och ungdomsavdelning Unga på Operan har genomfört en stor bredd av aktiviteter som nått 23 000 barn och ungdomar. Elverket/Unga Dramaten som är Dramatens egen scen för barn och unga hade en beläggningsgrad på 95 procent. Unga Dramaten innebär ett nytt konstnärligt inflöde av regissörer och skådespelare. Barn- och ungdomspubliken har fördubblats jämfört med 2009.

Dansens Hus deltar i nätverket Dansistan som erbjuder barn i Stockholms stad och län dansföreställningar. För fjärde året i rad har Dansens Hus arrangerat Urban Connection – en dansfestival med utomhusevenemang riktad till ungdomar.

Regeringen har gett Drottningholms Slotts-teater i uppdrag att belysa möjligheter och hinder för ett vidareutvecklat barn- och ungdomsperspektiv i sin verksamhet.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har bl.a. i uppdrag att prioritera verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar. Skolbioverksamhet bedrivs i närmare 170 av landets 290 kommuner. Visningarna under 2010 hade drygt 400 000 besökare. Besöksantalet har minskat under de senaste åren, vilket sannolikt beror på att skolorna visar film på andra sätt än genom biografvisningar. Intresset för att använda film som pedagogiskt hjälpmedel i skolan tenderar att öka. Under 2010 fördelade Filminstitutet 16,4 miljoner kronor till 19 regionala resurscentrum för film och video, en ökning med 3 procent jämfört med 2009.

Nämnden för hemslöjdsfrågors initiativ Slöjdklubben som riktas mot barn mellan 7 och 14 år har permanentats under 2010.

Barnperspektiv hos regionala institutioner och fri scenkonst

Av ca 1,2 miljarder kronor i statligt bidrag till regional kulturverksamhet avsåg ca en tredjedel verksamhet riktad mot barn och unga. Av de statliga bidragsmedel på ca 810 miljoner kronor som fördelades av Statens kulturråd och som gick till de regionala scenkonstinstitutionerna beräknas att 34 procent riktades till verksamhet för barn och unga. Vad gäller regionala museer var andelen 18 procent.

Flest besök av förskolor och skolor bland de regionala och kommunala museerna hade Sjöfartsmuseet i Göteborg med nära 51 000 besök, tätt följt av Stockholms stadsmuseum med 50 000 besök. Under 2009 bedrev två tredjedelar av de regionala och kommunala museerna verksamhet inom ramen för Skapande skola.

Av statens totala bidrag till den fria scenkonsten riktades ca 34 procent till den unga målgruppen, motsvarande 38 miljoner kronor. Av detta fördelades 30,5 miljoner kronor till teaterområdet. Inom musikområdet fördelades 9 procent till barn och unga.

Nationella minoriteter

Särskilda medel fördelas till insatser som ska främja de fem nationella minoriteternas språk och kultur; samer, sverigefinländare, torne-dalingar, romer och judar. Bidrag har bl.a. getts till Tornedalsteatern liksom Uusi teatteri som bägge riktar en stor del av sin verksamhet mot barn och unga. I de verksamheter som Romska kulturcentret i Malmö genomförde deltog 2 000 barn under 2010.

Skyddet för barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Den 1 januari 2011 bildades Statens medieråd. Myndigheten tog därmed över den statliga kommittén Medierådets verksamhet samt Statens biografbyrås prövning av åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Medierådet har haft i uppdrag att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Inom ramen för det tilläggsuppdrag som rådet fick 2009 (dir. 2009:103) genomfördes bl.a. en nationell konferensturné om att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på internet. Såväl forskare som skolungdomar medverkade. Sajten Mediebarn.se med information om målgruppens internetanvändning har lanserats och tillsammans med BRIS (Barnens Rätt I Samhället) har Medierådet drivit ett fjärde EU-projekt med inriktning mot barn och unga.

Medierådet fick 2008 ett treårigt regeringsuppdrag för att ytterligare förebygga risker för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Under 2010 har rådet dels producerat en skolpjäs, dels publicerat rapporten *Småungar & Medier 2010* om medievardagen för barn mellan två och nio år. Därutöver har säkerhetsrutinerna på sociala sajter som vänder sig till barn och unga granskats.

Ungdomars kulturutövande på fritiden

Ungdomsstyrelsen har i rapporten *När var hur om ungas kultur – En analys av ungas kulturutövande på fritiden* (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:1) undersökt ungas kulturliv i åldrarna 13–25 år, med fokus på det egna skapandet. Analysen visar att en mycket stor andel av unga i Sverige utövar någon form av kulturaktivitet på fritiden. De populäraste uttrycksformerna, som mellan 30 och 45 procent av de unga ägnar sig åt, är i fallande skala slöjd och hantverk, bildskapande, musicerande och skrivande. Därefter följer dans och teater.

Rapporten visar att barn till högutbildade föräldrar i större utsträckning är kulturutövare än barn till föräldrar med kortare utbildning. Många unga säger att de har förbättrat sitt självförtroende till följd av det egna kulturutövandet; de har fått nya vänner, en bättre hälsa samt bättre skolresultat. Särskilt starkt upplevs de positiva konsekvenserna av kulturutövandet när det gäller hälsa.

Det statliga stödet till ungas kulturutövande kommer från flera områden; kulturpolitiken, politiken för det civila samhället och ungdomspolitikerna. Regionalt och lokalt är politiken än mer vittförgrenad. Rapporten visar dock att offentliga medel i större utsträckning tilldelas pojkar än flickor. Det beror på att de största offentligt finansierade arenorna för kulturutövande är musik- och kulturskolor, studieförbund och öppna mötesplatser för unga och att dessa arenor domineras av musik – en uttrycksform där pojkar är i majoritet. Ungdomsstyrelsens rapport visar också att det saknas statistik om ungdomars kulturutövande.

Analys och slutsatser

Stora insatser görs för att stärka barns och ungas rätt till kultur såväl nationellt som regionalt. Det uppdrag som de statliga kulturinstitutionerna fått om att utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet ger goda möjligheter att synliggöra insatser inom området och genomföra ett mer systematiskt utvecklingsarbete.

Varierade och angelägna insatser har genomförts inom medieområdet för att skapa säkrare miljöer på nätet för barn och unga att vistas i och för att ta vara på och öka barns och ungas mediekompetens.

Ungdomsstyrelsens rapport om ungas kulturutövande är ett angeläget bidrag till att öka kunskapen inom området.

Att 99 procent av landets kommuner har ansökt om medel från regeringens satsning Skapande skola visar att barns och ungas tillgång till professionell kultur och till eget skapande ökar. Regeringen ser positivt på att ca hälften av eleverna i årskurserna 7–9 deltog i Skapande skola-verksamheter läsåret 2009/2010. Det långsiktiga målet är att alla barn och unga successivt ska bli delaktiga i satsningen. Skolans huvudmän är uteslutande positiva till att samverka mellan skolan och kulturlivet har ökat. Nätverk har skapats och viktiga strukturer för denna samverkan har åstadkommit, bl.a. mellan berörda förvaltningar, vilket var ett av målen för satsningen. Kravet på handlingsplaner har inneburit ett mer målinriktat och strategiskt arbete med kulturverksamhet i skolan. De positiva beskrivningar som lärare och elever gör av sina erfarenheter av satsningen stärker uppfattningen att Skapande skola inte bara har positiva effekter för eleverna utan även för lärandet och för skolan generellt, t.ex. i form av förbättrat umgängesklimat på skolan.

4.4.2 Kultursamverkansmodellen

Resultat

Kultursamverkansmodellen är en ny ordning för att fördela vissa statliga stöd till regionala kulturverksamheter. Den inleddes 2011 i Skåne, Västra Götalands, Hallands och Norrbottens län samt Gotlands kommun. Modellen innebär att landstingen i respektive län och Gotlands kommun får fördela delar av det statliga stödet till regionala kulturverksamheter. En förutsättning för att ingå i modellen är att landstingen, i samverkan med länets kommuner, tagit fram en regional kulturplan. Detta arbete ska ske i dialog med det civila samhället och de professionella kulturskaparna. Kulturen förs därmed närmare medborgarna, genomslaget för regionala prioriteringar och variationer ökar, vilket förbättrar förutsättningarna för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen. Kultursamverkansmodellen innebär både större frihet och större ansvar för den regionala och lokala beslutsnivån. En stor förändring är bl.a. att det framöver inte längre är regeringen som utser vilka regionala

kulturinstitutioner som ska beviljas bidrag, utan ansvaret att fördela de statliga medlen tas över av landstingen.

Statens kulturråd har under början av 2011 redovisat ett regeringsuppdrag om erfarenheter av kultursamverkansmodellen – dess förberedelser och genomförande (dnr Ku2011/598/KV). Kulturrådet konstaterar att processen kring genomförandet på det hela taget präglats av öppenhet och vilja till samarbete mellan alla inblandade parter. Av redovisningen framgår att det samverkansråd som inrättats vid Kulturrådet är en positiv del av modellen. I rådet ingår myndigheter och nationella institutioner som berörs av modellen. Vidare konstaterar Kulturrådet bl.a. att uppföljningen av modellen är en viktig fråga att vidareutveckla. Landstingen ansvarar för att följa upp medlens användning och effekter i länen medan Kulturrådet ansvarar för den nationella uppföljningen. Kulturrådet har under våren 2011 genomfört ett flertal dialogmöten med representanter från länen för att utveckla en strategisk uppföljning. Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att utvärdera modellens långsiktiga effekter.

I ytterligare elva län pågår förberedelser för att ingå i modellen fr.o.m. 2012.

Analys och slutsatser

Kultursamverkansmodellen innebär nya förutsättningar och möjligheter för kulturens utveckling. En ökad samverkan mellan stat, landsting, kommuner, det civila samhället och de professionella kulturskaparna är viktig för att utveckla kulturen och dess roll i samhället.

Genom att de regionala kulturplanerna ska tas fram av landstingen i samverkan med länets kommuner och i dialog med det civila samhället och de professionella kulturutövarna skapas även nya och större arenor och mötesplatser för att diskutera kulturen och dess förutsättningar. I många län har därmed kulturens roll för regionernas utveckling blivit tydligare. Kulturfrågorna har i många fall även kommit högre upp på den politiska dagordningen i länen, vilket gynnar utvecklingen både för länet, kulturskaparna och publiken.

Uppföljningen av modellen är ett prioriterat område. Regeringen bedömer att det är angeläget att den statliga bidragsgivningen till de sju stödberättigade kulturområdena tydligt redovisas

liksom effekterna av denna i relevanta kvantitativa och kvalitativa termer. Vidare bör uppföljningen innehålla information om samverkansprocessen kring modellens genomförande och hur modellen bidrar till att uppfylla de kulturpolitiska målen.

4.4.3 Internationella frågor

Resultat

Europeiska unionen (EU)

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns (film, tv och video) utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturpolitiken faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Under perioden 2008–2010 har fyra expertgrupper arbetat inom ramen för den s.k. öppna samordningsmetoden. De arbetsområden som täckts är kreativa näringar, rörlighet för konstnärer, rörlighet för verk samt synergier mellan kultur och utbildning. Expertgrupperna har under året presenterat sina resultat och rekommendationer riktade till medlemsstater, relevanta EU-institutioner och andra berörda på kulturområdet.

Under året har en ny arbetsplan för kulturområdet avseende 2011–2014 beslutats av rådet. Den öppna samordningsmetoden utgör även under den kommande perioden ett viktigt arbetssätt som dessutom utvecklats och tydliggjorts för att uppnå en tydligare fokusering och prioritering.

De kulturella och kreativa näringarnas potential för Europas tillväxt har kommit till uttryck på olika sätt i diskussionerna på kulturministermöten under året. Diskussionerna har relaterats till specifika s.k. flaggskeppsinitiativ inom ramen för EU2020-strategin.

EU:s ramprogram Kultur (2007–2013) omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna. Programmet har tre övergripande mål: främjande av rörlighet för personer, främjande av rörlighet för konstnärliga produkter samt främjande av den interkulturella dialogen.

Antalet länder i kulturprogrammet uppgick 2010 till 35. Det totala beloppet som projekt med svensk medverkan fått ta del av 2010 inom

EU:s kulturprogram (stöd till kulturprojekt, översättningsstöd och stöd till organisationer verksamma på europeisk nivå) uppgick till 7,4 miljoner euro. Från EU:s regionala strukturfonder fördelades 2010 totalt 242 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning. Därutöver tilldelades svenska projekt med kulturanknytning 24 miljoner kronor från socialfonden och 89 miljoner kronor från landsbygdsprogrammet.

Under 2010 och 2011 har förhandlingar pågått om inrättandet av en europeisk kulturarvs-märkning på EU-nivå. Rådet fattade beslut i frågan den 19 maj 2011. Beslutet innebär att medlemsstaterna frivilligt deltar i märkningen, att urvalsförfarandet bygger på gemensamma, tydliga och öppna kriterier samt att samarbete sker med befintliga projekt. Förslaget om utnämningsstruktur är tänkt att koppla samman en nationell nominering med utnämning på europeisk nivå. Beslutet innebär vidare att medlemsstaterna på frivillig basis vartannat år kan nominera två kulturarvsplatser (*heritage sites*), varav en europeisk jury väljer ut en som får märkningen.

Rådsslutsatser antogs 2010 om det europeiska digitala biblioteket Europeana. Rådet underströk sitt engagemang för Europeana och relaterade insatser på området digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande. De nya slutsatserna betonar bl.a. betydelsen av att urvalet och kvaliteten på det material som kulturinstitutionerna levererar till Europeana förbättras. Sverige var under 2010 en av de största leverantörerna av innehåll till Europeana. Europeana har även lyfts fram inom ramen för den digitala agendan för Europa.

Arbetet med att tydliggöra kulturens roll i EU:s utrikespolitik fortsätter. Med utgångspunkt i rådets arbetsplan för kultur har samarbetet mellan representanter ansvariga för kulturfrågor i Utrikesdepartement och Kulturdepartement ökat. Detta arbete inkluderar såväl bistånds- som främjandeaspekter.

Europarådet

Europarådet har under 2010 och 2011 varit föremål för en bred översyn och omorganisation där det bl.a. är tänkt att antalet mellanstatliga kommittéer ska skäras ned och endast de som bedöms ligga inom ramen för Europarådets prioriteringsprogram ska bibehållas. Fortsatt fokus gäller för kärnmålen: mänskliga rättigheter,

demokratifrågor och rättsstatfrågor. Detta arbete kommer också att påverka arbetet som sker inom ramen för styrkommittén för kulturarv och landskap (CDPATEP) och styrkommittén för kultur (CDCULT).

Barentssamarbete

Perioden hösten 2009 till hösten 2011 är Sverige ordförande i det mellanstatliga samarbetet Barentsrådet (Barents Euro-Arctic Council). Inom ramen för det gemensamma arbetet med det regionala Barentssamarbetet (Barents Regional Council) har ett nytt treårigt program för kultursamarbete beslutats: New Horizons in the Barents Region – 3rd Programme of Cultural Cooperation 2011–2013.

Unesco

Sverige är ledamot i Unescos världsarvskommitté för mandatperioden 2008–2011. Några av de viktigaste frågorna i kommittéarbetet är att stödja den globala strategin för ett balanserat och representativt världsarv, att verka för en integrerad natur- och kultursyn och en hållbar utveckling. Vidare prioriteras insatser för att avvärja hot mot världsarv i fara och att verka för att få fler barn och ungdomar i världen medvetna om natur- och kulturarvet.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar antogs 2005 och trädde i kraft 2007. Fullständiga riktlinjer för konventionen är nu i princip beslutade vilket betyder att arbetet kommer in i en genomförandefas. Detta föranleder arbete med att utveckla tillämpningen av konventionen i Sverige. Sverige valdes in som ledamot i regeringskommittén för konventionen på den tredje ordinarie partskonferensen i juni 2011. Konventionen befäster enskilda nationers rätt och skyldighet att föra en kulturpolitik till stöd för den kulturella mångfalden. Den verkar för ett ökat internationellt kulturutbyte och en ökad kulturell mångfald.

Regeringen beslutade i december 2010 att ratificera Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet som bl.a. omfattar muntliga traditioner, sociala sedvänjor och traditionell hantverksskicklighet. I samband med ratificeringen gav regeringen Institutet för språk och folkminnen, som samordnande myndighet, i uppdrag att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Uppdraget som sker i samverkan med andra berörda aktörer ska delrapporteras den 30 juni 2012 och slutrapporteras

senast den 15 februari 2014. För att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen tillförs Institutet för språk och folkminnen 1,5 miljoner kronor per år under åren 2011–2013 till särskilda projektinsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet (prop. 2010/11:1, utg. omr. 17, bet. 2010/11:KrU1, rskr. 2010/11:113).

Nordiska ministerrådet

Ministerrådet för kultur ansvarar för det näst största insatsområdet i det officiella nordiska samarbetet. Totalt omfattar budgeten för det nordiska kultur- och mediasamarbetet 2011 ca 198 miljoner kronor. År 2011 är Finland ordförande i det nordiska regeringssamarbetet. I sitt ordförandeprogram på kulturområdet har Finland lagt vikten på kreativitet och ”det globala Norden”. Under 2010 var Danmark ordförande i det nordiska regeringssamarbetet. Betoningen låg då på globaliseringsfrågor. Inom ramen för kulturministrarnas globaliseringsstrategi genomfördes en nordisk satsning på den internationella bokmässan i Paris, Salon du Livre i mars 2011.

En utvärdering av den strukturförändring av det nordiska kultursamarbetet som gjordes 2007 presenterades i början av 2011. De förändringar som genomförts bedöms som lyckade, men det finns behov av mindre justeringar och vissa administrativa åtgärder. Dialogen mellan de olika förvaltningsorganen, husen, institutionerna, programmen, ämbetsmannakommittén, ministerkommittén och sekretariatet ska stärkas. Kultur- och konstprogrammet förlängs i fem år 2012–2016 och det Nordisk-baltiska mobilitetsprogrammet fortsätter i ytterligare tre år 2012–2014. Det nordiska initiativet att etablera ett kulturpartnerskap inom ramen för den Nordliga Dimensionen har nu upprättats med ett mindre sekretariat i Nordiska ministerrådets lokaler i Köpenhamn. Målen för partnerskapet är bl.a. att främja samarbete mellan kultur- och näringsområdena samt att underlätta kunskap om och tillgång till finansieringskällor.

De utsända kulturråden

Kulturdepartementet är huvudman för de kulturråd som i dag finns vid ambassaderna i Belgrad, Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Kulturrådet i Bryssel har särskilda uppgifter inom EU-samarbetet. Chefen för Svenska kulturhuset i Paris är också kulturråd vid

ambassaden men tillhör organisatoriskt Utrikesdepartementet/Svenska institutet.

Kulturrådens övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera den kulturella dialogen och kulturutbytet.

Kulturråden rapporterar om sin verksamhet i ett nyhetsbrev som publiceras regelbundet och som intresserad allmänhet och media kan prenumerera på via regeringens hemsida. Cirka 1 000 personer prenumererar på nyhetsbrevet.

I januari 2010 inrättades en ny kulturrådstjänst vid ambassaden i Peking. Under 2010 rekryterades nya personer till kulturrådstjänsterna i Washington och Moskva och 2011 rekryterades ett nytt kulturråd till Berlin.

Under 2010 och 2011 har ett flertal större kulturevenemang arrangerats inom ramen för kulturrådsverksamheten. I Belgrad har bl.a. ett omfattande arbete bedrivits för att uppmärksamma museernas roll i samhället och att uppmärksamma historieskrivning. Stora insatser gjordes i samband med att Sverige var temaland på Belgrads bokmessa. I Peking har de kreativa näringarna uppmärksammats, bl.a. genom en utställning om svenskt mode. Kulturrådet i Moskva har initierat en tidskrift om svensk litteratur som ges ut på ryska, vars syfte är att fungera som en länk mellan översättare och förlag. I London har svenskt konsthantverk uppmärksammats liksom den svenska yttrandefrihetens historia. I Washington fokuseras arbetet under 2011 på temat Fabric of Life där bl.a. svensk design och svensk fotokonst visas och litteraturseminarier kring Stieg Larssons böcker arrangeras. I Berlin har konstprojektet Correct me if I'm critical genomförts.

Statens kulturråd

Statens kulturråd har ett särskilt ansvar för att utveckla internationaliseringen inom hela kulturområdet. Kulturrådet har under 2010 tagit fram en handlingsplan för interkulturell utveckling och en strategi för internationell verksamhet för perioden 2011–2013.

Inom bidragsgivningen har Kulturrådet under 2010 prioriterat ansökningar med ett internationellt och interkulturellt perspektiv inom institutionernas utvecklingsbidrag. Nya riktlinjer för bidragsgivningen till internationellt kulturutbyte har tagits fram. Kontakterna mellan Kulturrådet och de utsända kulturråden har fördjupats. Kulturrådets samverkan med andra

myndigheter kring det internationella kultursamarbetet har förtydligats.

Inom ramen för det utökade uppdraget att stärka ett internationellt och interkulturellt utbyte har Kulturrådet 2010 startat ett ettårigt mentorprogram.

Analys och slutsatser

Internationellt utbyte och samarbete är centralt för utvecklingen och förnyelsen av kultur och konst i Sverige. Kultur i bred bemärkelse bidrar därutöver till att skapa och utveckla relationer med andra länder. Utövarna verkar också själva alltmer direkt på en global arena. Därför är det av stor vikt att det internationella perspektivet uppmärksammas på både lokal, regional och nationell nivå.

Ett tema som fortsätter att vara aktuellt är vikten av kulturens roll i utrikespolitiken. Detta återspeglas också på EU-nivå där samarbetet mellan kulturområdet och utrikespolitikområdet stärkts. Det finns anledning att utveckla denna diskussion också i ett nationellt perspektiv.

Inom EU och Unesco ligger frågan om interkulturell dialog och kulturell mångfald högt på dagordningen, vilket också föranleder arbete nationellt.

Diskussionen om kulturens roll i Europa 2020 har intensifierats ytterligare under året. Det handlar inte minst om hur de kulturella och kreativa näringarna kan utvecklas ytterligare, bl.a. genom de olika samarbetsprogram som finns dels inom kultur- och medieområdet, dels inom ramen för EU:s strukturfonder. Det svenska kulturlivets aktiviteter inom ramen för EU:s kulturprogram har under 2010 förbättrats jämfört med 2009. Statens kulturråd lämnade våren 2011 en rapport (dnr Ku2011/745/KV) med förslag till hur aktiviteterna och kulturlivets delaktighet kan öka, t.ex. genom förbättrade informationsinsatser. Regeringen kommer att fortsatt följa frågan.

Projektet om en europeisk kulturarvsmärkning, vars syfte bl.a. är att höja medvetandet om det gemensamma kulturarvet särskilt bland ungdomar, stämmer väl med den prioritering som regeringen gör för att barn och unga ska få ökade möjligheter till kulturell delaktighet.

Det finns anledning att fortsätta att utveckla formerna för hur nordisk kultur och konst kan göras mer synlig internationellt.

Kulturråden utgör en viktig länk mellan Sveriges och stationeringsländernas kulturliv. Som exempel kan nämnas att kulturråden under 2010 aktivt medverkat som projektledare eller förmedlare vid ett flertal bokmässor, designveckor, musikevenemang, utställningar, filmfestivaler och liknande liksom vid enskilda kulturprojekt. Kulturrådets verksamhet utgör en viktig del i det integrerade Sverigefrämjandet.

Det är betydelsefullt att Statens kulturråd vidareutvecklar och följer upp effekterna av arbetet med att stimulera internationaliseringen inom kulturområdet.

4.4.4 Kulturella och kreativa näringar samt ett regionalt perspektiv

Resultat

Regeringen beslutade 2009 om en handlingsplan för kulturella och kreativa näringar samtidigt som ett antal uppdrag gavs till bl.a. Tillväxtverket och Vinnova. Uppdragen genomförs mellan 2009 och 2012 i samverkan med ett antal myndigheter inom kulturområdet. Regeringens handlingsplan omfattar en satsning på totalt 73 miljoner kronor och samordnas gemensamt av Kultur- och Näringsdepartementen.

Det övergripande målet för handlingsplanen är att stärka entreprenörskap och företagande inom kulturområdet samt att främja kulturell och kreativ kompetens i näringslivet för ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga.

Handlingsplanen omfattar bl.a. insatser som rådgivning till företag, programsatsning på inkubatorer för kulturella och kreativa näringar samt mellanhänder, nätverk och modeller för samverkan och entreprenörskap i kulturella och kreativa utbildningar.

Den pågående handlingsplanen har hittills resulterat i olika uppdrag, flertalet pågående, till myndigheter inom närings- och kulturpolitiken. Inkubatorsuppdraget har bl.a. resulterat i att det nationella inkubatornätverket har utökat antalet inkubatorer med kulturell eller kreativ profil från 4 till 14.

En delredovisning från Tillväxtnalys rörande kapitalförsörjning inom kulturella och kreativa näringar visar att soliditeten i dessa företag inte är sämre än i andra företag. Däremot är företagen inom denna sektor oftast mycket små. Andelen enmansföretag är större inom kulturella

och kreativa näringar än i andra branscher. Tillväxtnalys deltar också i arbetet med att ta fram en enhetlig europeisk statistik för att avgränsa och definiera kulturnäringar och utveckla metoder för att mäta sektorns storlek och omfattning

Som ett komplement till handlingsplanen inrättade regeringen i september 2010 ett särskilt råd för kulturella och kreativa näringar (dnr N2010/3043/ENT). Rådet består av experter och utövare inom kulturella och kreativa områden och ska bidra till att stärka både det nationella och regionala arbetet med kultur och kreativitet som viktiga drivkrafter för hållbar utveckling och tillväxt. Rådets övergripande uppgift är att belysa viktiga frågeställningar för sektorn och att bistå regeringen i arbetet med den antagna handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar. Insatserna i handlingsplanen utgår från de kulturella och kreativa entreprenörernas behov och möjligheter. Handlingsplanen är också utformad så att den främjar en ökad helhetssyn på området och stärkt samverkan mellan myndigheter och organisationer.

Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Konstnärsnämnden, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Nämnden för hemslöjdsfrågor har i sina respektive regleringsbrev och riktlinjebeslut för 2011 fått i uppdrag att utveckla och medverka i insatser för kulturella och kreativa näringar. Statens kulturråd, Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet har på regeringens uppdrag även skapat interna strategier för arbetet med regionala tillväxtfrågor.

På regional nivå pågår också flera utvecklingsverksamheter som syftar till att främja de kulturella och kreativa näringarna. I nuläget har elva regioner strategiska planer eller program för kulturella och kreativa näringar. Samtidigt arbetar tio regioner med att ta fram strategier som kommer att presenteras under våren eller hösten 2011. Strategierna ser olika ut och utgår från respektive regions förutsättningar. Det handlar om att skapa funktioner mellan kultur och näringsliv i det regionala tillväxtarbetet, men det kan också handla om att utveckla affärsmodeller, att coacha talanger, samt att skapa mötesplatser, kluster och mäklarfunktioner. I flera strategier finns också kopplingar till kulturarv och turism.

Inom EU ligger området kulturella och kreativa näringar högt på agendan, både inom kulturområdet och inom det näringspolitiska området.

Inom ramen för den i december beslutade arbetsplanen för rådsarbetet 2011–2014 har en särskild OMC-grupp (Open Method of Coordination) tillsatts för att utveckla frågan. Statens kulturråd representerar Sveriges intressen i gruppen. Rådet har återkommande understrukit vikten av att de kulturella och kreativa näringarnas potential tas tillvara vid implementeringen av EU 2020-strategin på nationell nivå. Detta gäller inte minst inom ramen för innovationsstrategin och den digitala agendan. Inom Nordiska ministerrådet har det gemensamma projektet KreaNord fortsatt under det finska ordförandeskapet för att utveckla kunskap och verktyg som kan främja kulturella och kreativa näringar, bygga nätverk och profilera Norden som en kreativ region.

Analys och slutsatser

Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar har bidragit med ytterligare kunskap och underlag för områdets fortsatta utveckling. Till detta ska läggas Rådet för kulturella och kreativa näringar som bör kunna utvecklas till en viktig idébank och katalysator för områdets fortsatta utveckling.

Betydelsen av ett horisontellt arbetssätt mellan politikområden och över sektorsgränser är helt avgörande för att åstadkomma en positiv utveckling inom sektorn kulturella och kreativa näringar. Det gäller EU-nivå såväl som nationell och regional nivå. Att föra kulturområdet och näringsområdet närmare varandra med gemensamma mervärden som resultat kräver insikt, intresse och respekt. I det sammanhanget är kulturens fria roll och egenvärde oomtvistlig. Samtidigt är det avgörande att ta fasta på att kulturen också bidrar i olika former till utvecklingen inom andra samhällsområden. Regeringen avser att fortsätta att utveckla och stärka de kulturella och kreativa näringarna. Därmed skapas förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning samtidigt som kulturens kraft i högre grad kan tas till vara och präglade samhällsutvecklingen.

4.4.5 Forskning inom kulturområdet

Resultat

Staten ger stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom kultursektorn. År 2010 uppgick stödet till ca 38 miljoner kronor via anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser* inom kulturområdet. Medlen har använts för projekt inom ansvarsområdet för centralmuseerna, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Institutet för språk och folkminnen. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet. Från och med den 1 januari 2010 har ansvarsmuseifunktionen avskaffats och medel under anslaget fördelas till projekt inom samtliga centrala museers ansvarsområden.

Flera av kulturområdets institutioner bedriver forskningsanknuten verksamhet; bl.a. som beställare, som basinstitutioner för annan forskning vid arkiv och museer samt som institutioner med ansvar för forskningsprojekt. Insatserna har i stor utsträckning betydelse för universitetsforskningen eftersom det handlar om t.ex. grundläggande materialbearbetning som många gånger är en förutsättning för vidare forskning. Kulturinstitutionerna är alltså en viktig del av den forskningsinfrastruktur som tillför värdefullt material till den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen.

I linje med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) har Vetenskapsrådet fördelat 24,7 miljoner kronor under 2010 för kultur- och kulturarvsforskning samt finansierat en fortsatt satsning på konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete.

Statens kulturråd har fram till 2011 fördelat bidrag till forskning inom kulturområdet. Under 2008–2010 har dessa medel ökat från 4,7 miljoner kronor till ca 5,5 miljoner kronor.

Delar av dessa medel har överförts till den nya Myndigheten för kulturanalys som inledde sin verksamhet den 1 april 2011. Dock har Kulturrådet fortsatt ansvar för forskningsbidrag till de centrala museerna. Dessa bidrag uppgick 2010 till ca 3,7 miljoner kronor och ska stärka kunskapsuppbyggnaden inom museisektorn. Kulturrådet har 2011 i samverkan med Historiska museet gett ut publikationen *Forskning vid museer*, en antologi om centrala museers forskningsverksamhet.

Inom museiområdet har det bedrivits en mycket aktiv forskningsverksamhet. Inte minst vid Statens historiska museer där FoU-verksamheten samt det internationella arbetet har gett fortsatt goda resultat under året. Även vid Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedrevs under 2010 ett flertal forskningsprojekt. Statens maritima museer har under 2010 påbörjat ett samarbete med Stockholms universitet kring ett forskningscentrum (Centrum för maritima studier). Naturhistoriska riksmuseet har under året ytterligare förstärkt sin ställning som framstående forskningsaktör för forskning om biologisk och geologisk mångfald och om samspelet mellan naturmiljö och människa. År 2010 var av FN utnämnd som det biologiska mångfaldsåret. På uppdrag av Vetenskapsrådet och Formas gjorde en internationell forskarpanel en utvärdering av den svenska forskningen om biologisk mångfald vid 14 lärosäten och vid museet. I rapporten ges Naturhistoriska riksmuseet, som enda institution, bedömningen ”outstanding in an international perspective”. Högsta omdöme gavs också för forskningens vetenskapliga relevans.

På arkivområdet bedrivs forskning och metodutveckling inom flera fält, bl.a. arkivpedagogik, standardisering, arkivredovisning och teknikutveckling för digitalisering.

Institutet för språk och folkminnen bedriver forskningsverksamhet i en rad olika projekt inom områden som språk, dialekt, folkminnen, ortnamn och personnamn. Under 2010 utgjorde forskning, utveckling och vetenskaplig bearbetning 25 procent av institutets kostnader.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid Riksantikvarieämbetet har bedrivits enligt FoU-programmet för kulturmiljöområdet under 2006–2010. Programmet omfattar tre temaoområden: Plats och tradition, Landskap med historia och Moderna kulturarv. Under 2010 har totalt 34 anslagsmottagare beviljats bidrag. Samtidigt har ett nytt FoU-program för perioden 2012–2016 tagits fram. Det nya programmet innehåller sex forskningsteman och anslag kan sökas för forsknings- och utvecklingsprojekt, stöd till nätverk, seminarier och konferenser samt förstudier.

Analys och slutsatser

Kulturinstitutionernas möjlighet att efterfråga, värdera och implementera forskning i sin verksamhet är grundläggande för deras förmåga att förmedla kunskap till samhällets olika aktörer och intressenter.

Även om institutionerna generellt har ett gott nationellt samarbete med universitet och högskolor och flera av dem även internationellt, bedömer regeringen att det finns ett behov av att stärka samverkan mellan kulturområdet och relevanta forskningsdiscipliner. Ett gott exempel är Statens maritima museers samarbete med Stockholms universitet. Kvaliteten på kulturinstitutionernas forskning återspeglas bl.a. i resultatmått som belyser publicering, tilldelning av externa forskningsmedel erhållna i konkurrens, besök av gästforskare, samt externa utvärderingar, utmärkelser och andra slag av uppmärksamhet.

Regeringen bedömer att institutionerna, som får medel via anslaget Forsknings- och utvecklingsarbete inom kulturområdet, överlag har en god forsknings- och utvecklingsverksamhet. Särskilt utmärkande är Naturhistoriska riksmuseet, som är en forskningsinstitution med professorer och doktorander, och där forskningen håller en internationellt sett hög kvalitet inom flera områden.

4.4.6 Kultur och hälsa

Resultat

Det kulturpolitiska målet om allas möjlighet att delta i kulturlivet ges ytterligare en dimension i ljuset av det folkhälsopolitiska målet om att öka människors delaktighet i samhällslivet. Regeringen tydliggör i propositionen En förnyad folkhälsopolitik (prop. 2007/08:110) att en stark utmaning för hela samhället är att se den potential som finns i att främja hälsa, och därmed förebygga sjukdom, genom ett samhälle som är rikt på goda sociala relationer, delaktighet och inflytande.

Regeringen har gett Statens kulturråd i uppdrag att utveckla sin utåtriktade information om det pågående arbete inom området kultur och hälsa. Inom detta område har Kulturrådet under 2010, förutom att ha medverkat i seminarier och konferenser, etablerat en webbplats

för området där goda exempel och arbetsmetoder inom i synnerhet sjukvård och äldreomsorg har publicerats. Centrum för kultur och hälsa vid Göteborgs universitet har beviljats medel från Kulturrådet till en förstudie för forskarskola inom området kultur och hälsa.

Kulturrådet har beslutat om en ny strategi för sitt arbete med kultur och hälsa 2010–2012. Den innebär bl.a. att Kulturrådet i samarbete med Statens folkhälsoinstitut ska följa upp arbetet med kultur och hälsa, utveckla samarbetet med landsting och kommuner när det gäller kultur och hälsa inom sjukvården och äldreomsorgen och i dialog med huvudmän på nationell, regional och lokal nivå ta upp kultur och hälsa.

Analys och slutsatser

Samverkan mellan kulturpolitiken och andra politikområden bidrar till att undanröja hinder för människors tillgång till kultur och gynnar därmed det nationella folkhälsoarbetet. Regeringen bör fortsätta arbetet med att sprida kunskap om kulturens positiva betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Den information som nu tillhandahålls på Statens kulturråds hemsida ger ökad möjlighet för fler att ta del av kunskapsutvecklingen inom kultur och hälsa.

Västerbottens läns landsting och Skånes läns landsting har under 2010 genomfört försöksverksamhet inom ramen för projektet Kultur på recept. Av de rapporter som inkommit framgår att personerna som har deltagit har en mycket positiv upplevelse av satsningen och att de mår bättre efter insatsen, vilket är viktigt att notera. Skåne läns landsting betonar i sin utvärdering ett skifte av fokus från det sjuka till det friska vilket bedöms ge gynnsamma förutsättningar för rehabilitering. Däremot ger studierna inga belägg för ett direkt samband mellan denna typ av insatser och en minskad eller förkortad sjukfrånvaro. För att bedöma sådana effekter krävs en mer djupgående utvärdering av resultaten.

4.4.7 Jämställdhet

Resultat

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För

politiken finns fyra delmål som handlar om en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen är jämställdhetsintegrering. Samtliga myndigheter inom kulturområdet ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter, vilket framgår av myndigheternas instruktioner.

Under 2010 gjordes en utvärdering av de tre miljoner kronor som avsattes till Delegationen för fördelning av statsbidrag till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt under 2007–2009 (fr.o.m. 2008 fördelades stödet av Ungdomsstyrelsen). Medlen har fördelats till jämställdhetsprojekt som genomförts av organisationer inom kultursektorn. Bidragen har, enligt rapporten Vad hände sen? (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:5), dels gett upphov till nya verksamheter av hög kvalitet, dels stärkt organisationernas motivation. Externa effekter är svåra att koppla uteslutande till bidragen, men rapporten talar om effektivare påverkansarbete och en större medvetenhet hos målgrupperna.

Konstnärsnämnden publicerade 2010 rapporten Konstnärernas inkomster ur ett jämställdhetsperspektiv. (Se vidare avsnitt 8.4)

Ytterligare resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering redovisas under respektive avsnitt.

Analys och slutsatser

Könsfördelningen inom scenkonstområdet har på många håll blivit jämnare. Inom musikområdet avviker dock fördelningen av kvinnor och män fortfarande från ambitionen om en jämn könsfördelning. Det gäller t.ex. inom vissa musikgenrer och bland komponister. Regeringen satsar därför ytterligare 17,5 miljoner kronor på jämställdhet inom kulturområdet under 2011–2014. Uppdrag har getts till Statens musikverk att i samverkan med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden stödja projekt i syfte att främja ökad jämställdhet inom musiklivet (dnr Ku2011/1026/KV). Vidare har uppdrag lämnats till Statens historiska museer för att ta fram underlag och utveckla metoder för en mer jämställd representation i samlingar och utställningar (dnr Ku2011/557/KA) samt till

Stiftelsen Svenska Filminstitutet för att fortsätta stödja unga kvinnors filmskapande (dnr Ku2011/558/MFI).

4.4.8 Funktionshinderspolitik

Resultat

Den övergripande strategin för regeringens politik på området är att ett funktionshindersperspektiv ska integreras i verksamheten.

Samtliga statliga institutioner inom Kulturdepartementets område ska informera om hur tillgängligheten är och vilka hinder som finns för den som vill besöka institutionen eller ta del av dess verksamhet. Inriktningsmålen inom Kultur, medier och idrott är följande (skr. 2009/10:166):

- Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet ska förbättras.
- Funktionshindersperspektivet ska vara integrerat i den ordinarie bidragsgivningen inom kulturområdet och idrottsområdet.
- Medietjänster och film ska i högre utsträckning utformas på ett sätt som gör dem tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Tillgängligheten inom scenkonsten har fortsatt uppmärksammas under 2010 genom den s.k. Norrlandsdeklarationen. Deklarationen är ett gemensamt uppdrag om norrländsk samverkan för ökad tillgänglighet till scenkonsten för personer med funktionsnedsättning. Initiativet togs av Scenkonstbolaget i Västernorrland samt teaterföreningarna och handikappföreningarna i norr. Deklarationen uppmanar chefer och ledningar inom scenkonstområdet att ta ett ökat ansvar för att förbättra tillgängligheten till information, lokaler och verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Inom museiområdet finns ett nätverk för tillgänglighetsansvariga vid de olika museerna. Nätverket drivs bl.a. i samarbete med Handisam och syftet är att de deltagande organisationerna ska kunna stödja varandra genom kunskaps- och erfarenhetsutbyten för att sprida goda exempel. Som ett led i detta arbete publicerades under 2010 dokumentationen Tillgänglighet i utställningar. I denna lyftes både teoretiska och praktiska förhållningssätt fram. Att fortsätta

arrangera mötesplatser för kunskaps- och erfarenhetsutbyte där teoretiska modeller omsätts i praktiken är en central del av det fortsatta arbetet med att utveckla tillgänglighet till museerna.

Regeringens arbete med strategin för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande av kulturarvet fortsatte under 2010.

Regeringens satsning Skapande skola har bl.a. möjliggjort en ökad delaktighet i kulturlivet för elever i särskolan.

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet har tagit fram underlag till en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016.

Regeringen ställer i sändningstillstånden för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB krav på att företagen ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. I sändningstillstånden för perioden 2010–2013 har målen skärpts bl.a. när det gäller textning av tv-program. Målet på lång sikt är att hela utbudet från alla tre programföretagen görs tillgängligt för alla medborgare.

En ny radio- och tv-lag (2010:696) trädde i kraft den 1 augusti 2010. Lagen innebär att kraven på leverantörer av medietjänster har höjts när det gäller tillgänglighetskraven av program för personer med funktionsnedsättning.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Taltidningsnämnden och Post- och telestyrelsen fick den 23 juni 2010 ett uppdrag från regeringen att utreda den framtida taltidningsverksamheten. De förslag som hittills lämnats bereds för närvarande i Regeringskansliet.

På regeringens uppdrag fördelar Stiftelsen Svenska Filminstitutet sedan 2000 stöd till film och video för syntolkning och textning på svenskt språk, vilket har lett till en ökad tillgänglighet till svensk film för synskadade, hörselskadade och döva. Regeringen har i juni 2011 uppdragit åt Svenska Filminstitutet och Post- och telestyrelsen att genomföra ett projekt som syftar till att utreda och utveckla förutsättningarna för en ökad tillgänglighet till svensk film på digitala biografer för personer med funktionsnedsättning, främst synskadade.

Målet med statens stöd till idrotten är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott

som underhållning. Statsbidraget utgår bl.a. som organisationsbidrag till Svenska Handikappidrottsförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet. Stöd ges även inom ramen för det statliga lokala aktivitetsstödet för barn- och ungdomsverksamhet och av medel från den särskilda satsningen Idrottslyftet.

Ytterligare resultat av arbetet med funktionshinderspolitiken redovisas under respektive avsnitt.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att utvecklingen har gått framåt, men att det finns ytterligare möjligheter och behov av att öka tillgängligheten och delaktigheten inom kulturområdet. Bland de yrkesverksamma teater- och dansgrupperna finns allt fler exempel på uppsättningar där skådespelare med funktionsnedsättningar agerar. Inom musei och biblioteksområdet pågår ett kontinuerligt arbete med att anpassa lokaler, tillgängliggöra information i alternativa former samt arbeta med ny teknik.

De tekniska framstegen påverkar kulturlivet på olika sätt och har fört med sig helt nya möjligheter när det gäller att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att kulturlivets aktörer samverkar, använder och vidareutvecklar dessa möjligheter. Tillgänglighetsperspektivet bör finnas med från början när verksamhet, information och lokaler planeras.

På film- och medieområdet ger den tekniska utvecklingen tillsammans med regeringens initiativ stora möjligheter att öka tillgängligheten. Förutsättningarna kan ytterligare förbättras genom ökad samverkan mellan olika aktörer.

4.4.9 Översyn av Statens kulturråd

Resultat

Statens kulturråd är en viktig aktör för att genomföra den nationella kulturpolitiken. Kulturrådets uppdrag är bl.a. att dels utforma insatser för att driva på utvecklingen inom olika kulturområden, dels fördela bidrag.

Det är viktigt att Statens kulturråds verksamhet är utformad så att den kan bidra till att

uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. De senaste åren har en rad omvärldsförändringar skett som påverkar Kulturrådets framtida verksamhet. Bland annat har Myndigheten för kulturanalys och Statens musikverk inrättats och en ny modell för fördelning av vissa statliga stöd till regional kulturverksamhet införts.

Statskontoret har under våren 2011 genomfört en s.k. myndighetsanalys av Kulturrådet. Statskontorets analys visar bl.a. på behov av att vidareutveckla styrningen av myndigheten. Flexibiliteten i bidragsgivningen bör öka och Kulturrådets roll inom ramen för kultur-samverkansmodellen bör tydliggöras, bedömer Statskontoret. Vidare framhålls att Kulturrådet i ökad grad bör belysa uppnådda effekter och resultat. Statskontoret anser även att rollfördelningen mellan Myndigheten för kulturanalys och Kulturrådet bör tydliggöras.

Analys och slutsatser

Regeringen avser att vidareutveckla styrningen av Statens kulturråd. Detta arbete kommer att ske mot bakgrund av de förändringar som på senare tid skett inom kulturområdet.

4.4.10 Regional fördelning av statens stöd till kultur och övrig finansiering av kultur

Resultat

Statens kulturråd fördelade 2010 drygt 1,7 miljarder kronor till ett brett utbud av kulturverksamheter i landet. Cirka 1,4 miljarder kronor av bidragsgivningen har en tydlig regional fördelning. Den största delen av den totala bidragsgivningen avser scenkonstområdet som tilldelades dryga 1,2 miljarder kronor. Konstmuseer och utställningar tilldelades ca 225 miljoner kronor och litteratur och biblioteksområdet ca 177 miljoner kronor. Bidragsgivningen till konstområdesövergripande verksamheter uppgick till ca 133 miljoner kronor.

Statens kulturråd har även regeringens uppdrag att kartlägga och analysera det regionala utfallet av andra statliga myndigheters och institutioners bidragsgivning. Kulturrådet har i rapporten Statliga kulturinsatser regionalt, Kulturen i siffror 2011:1 redovisat utfallet för 2009

och 2010. Rapporten visar bl.a. hur Kulturrådets och vissa andra statliga myndigheters och institutioners bidragsgivning fördelats per län respektive per invånare i länen.

Stockholms, Västra Götalands och Skåne län får mest bidrag i kronor räknat. Däremot är det Gotland och glesbefolkade län såsom Väster-norrland, Jämtland och Västerbotten som 2010 tilldelas högst bidrag per invånare. Utfallet framgår av tabell 4.2 nedan.

I rapporten Statliga kulturinsatser regionalt framgår vidare att den totala statliga insatsen på kulturområdet de senaste åren ligger på en svagt ökande nivå. Den svenska kulturbudgeten har inte drabbats av nedskärningar så som har varit fallet i en rad europeiska länder till följd av den senaste finanskrisen. Staten satsade 2009 ca 10 miljarder kronor på kultur, landstingen satsade ca 3,2 miljarder och kommunerna ca 9,3 miljarder kronor. Landstingen är den part som ökat sin finansiering mest under senare år.

Tabell 4.2 Totala statliga medel för regional kulturverksamhet 2008–2010, tusental kronor samt kronor per invånare¹

Län	2010		2009		2008	
	Totalt	Kr/inv	Totalt	Kr/inv	Totalt	Kr/inv
Stockholms län	887 595	432	872 841	432	389 166	196
Uppsala län	133 732	415	127 979	386	124 063	379
Södermanlands län	73 157	270	51 672	192	48 860	183
Östergötlands län	133 339	309	130 701	306	124 176	293
Jönköpings län	70 797	209	68 773	205	59 514	178
Kronobergs län	57 413	312	54 957	300	41 844	230
Kalmar län	54 627	234	58 810	252	64 512	276
Gotlands län	57 052	944	59 902	1 047	52 734	925
Blekinge län	41 013	266	36 554	240	47 255	310
Skåne län	324 273	261	313 000	254	299 701	247
Hallands län	53 019	177	51 006	172	60 626	207
Västra Götalands län	486 583	308	486 030	310	462 244	297
Värmlands län	85 438	313	80 974	296	79 685	291
Örebro län	67 585	241	75 820	272	58 829	212
Västmanlands län	58 949	221	61 440	244	50 744	203
Dalarnas län	69 780	252	66 065	239	63 227	229
Gävleborgs län	75 040	271	78 843	285	69 470	252
Västernorrlands län	178 639	736	181 079	745	186 608	767
Jämtlands län	61 771	487	59 960	473	59 361	468
Västerbottens län	123 748	477	129 159	500	117 359	455
Norrbottnens län	81 534	326	81 584	328	83 711	335
Riket totalt	3 175 085	337	3 127 147	335	2 535 513	274

¹ Tabellen inkluderar både regionala bidrag och regional verksamhet omräknad i faktiska belopp som fördelats av Statens kulturråd, Allmänna Arvsfonden, Boverket, Stiftelsen framtidens kultur, Konstnärskommittén, Nämnden för hemslojdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens konstråd, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Arbetets museum, Dansnät Sverige, Kungliga Dramaten, Forum för levande historia, Institutet för språk och folkminnen, Rikskonserter, Riksteatern, Riksställningar, Statens försvarshistoriska museer, Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Tekniska museet.

I 2009 och 2010 års belopp ingår Statens konstråd, Dansnät Sverige, Kungliga Dramaten, Arbetets museum, Forum för levande historia och delar av Riksantikvarieämbetets förvaltningsanslag. Dessa institutioner har inte tidigare redovisat regional verksamhet omräknad i faktiska belopp.

Arkitekturmuseet, Dansens Hus och Kungliga Operan härleder totala kostnader för verksamheten till Stockholms län. När dessa inkluderas i redovisningen uppgår medelsförbrukningen omräknad i faktiska belopp 2010 till 702 kronor per invånare i Stockholms län.

Ett tiotal institutioner redovisar ingen regional kostnadsfördelning och ingår inte i redovisningen ovan. Dessa institutioners verksamhet tillsammans med Arkitekturmuseet, Dansens Hus och Kungliga Operans verksamhet motsvarar ca 1,5 miljarder kronor.

Analys och slutsatser

Den regionala fördelningen av statliga medel är tämligen stabil över tid. Utfallet av den statliga regionala fördelningen av bidragsmedlen beror även på hur mycket medel som landsting och kommuner satsar på kulturområdet. I och med att kultursamverkansmodellen införs i flertalet län kommer landstingen att i ökad grad få inflytande över och ansvar för hur vissa statliga bidrag fördelas. Det är angeläget att landstingens ökade ansvar bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls.

4.4.11 Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror

Regeringen lämnar i tabell 4.3 en redovisning av kulturinstitutionernas hyreskostnader.

Tabell 4.3 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2008–2010

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/Bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2008-2010
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	
Riksteatern	22 463	24 027	28 098	248 246	264 798	264 798	9,0%	9,1%	10,6%	+1,6
Kungliga Operan	50 432	52 005	54 413	381 011	411 301	427 407	13,2%	12,6%	12,7%	-0,5
Kungliga Dramaten	31 805	34 415	35 186	200 551	212 242	216 352	15,9%	16,2%	16,3%	+0,4
Dansens hus	8 764	8 475	8 747	20 523	21 029	25 514	42,7%	40,3%	34,3%	-8,4
Rikskonserter	9 600	9 522	8 704	68 289	62 194	62 935	14,1%	15,3%	13,8%	-0,2
Riksarkivet och landsarkiven	123 426	124 584	109 260	319 197	330 323	345 553	38,7%	37,7%	31,6%	-7,0
Institutet för språk och folkminnen	6 119	6 616	6 553	45 356	46 179	51 320	13,5%	14,3%	12,8%	-0,7
Riksantikvarieämbetet	47 574	47 007	56 830	222 561	218 973	209 704	21,4%	21,5%	27,1%	+5,7
Statens historiska museer	19 829	21 369	20 709	76 627	80 066	80 876	25,9%	26,7%	25,6%	-0,3
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	32 771	33 112	34 256	87 196	95 467	103 488	37,6%	34,7%	33,1%	-4,5
Naturhistoriska riksmuseet	45 573	48 307	48 256	145 555	151 176	156 353	31,3%	32,0%	31,2%	-0,1
Statens museer för världskultur	57 080	58 285	59 078	142 130	150 503	152 439	40,2%	38,7%	38,8%	-1,4
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	11 982	12 326	13 203	37 869	40 010	40 737	31,6%	30,8%	32,4%	+0,8
Statens maritima museer	57 537	63 459	63 440	107 600	112 280	113 386	53,5%	56,5%	56,0%	+2,5
Arkitekturmuseet	12 407	12 807	12 665	33 941	38 713	44 744	36,6%	33,1%	28,3%	-8,3
Statens musiksamlingar	14 716	14 772	18 017	47 128	49 132	57 736	31,2%	30,1%	31,2%	0,0
Statens försvarshistoriska museer	27 076	27 711	35 365	73 269 ¹	78 349 ¹	82 224 ¹	37,0%	35,4%	43,0%	+6,0
Moderna museet	45 067	47 569	46 641	110 952	120 076	122 653	40,6%	39,6%	38,0%	-2,6
Nordiska museet	28 143	27 489	25 373	104 850	106 889	109 010	26,8%	25,7%	23,3%	-3,5
Tekniska museet	13 467	13 064	15 657	43 072	43 877	44 669	31,3%	29,8%	35,1%	+3,8
Arbetets museum	2 253	2 363	2 699	13 581	13 819	14 008	16,6%	17,1%	19,3%	+2,7
Dansmuseet	4 330	4 392	4 511	10 019	10 240	9 612	43,2%	42,9%	46,9%	+3,7
Drottningholms slottsteater	3 217	3 007	743 ²	7 244	7 383	10 718	44,4%	40,7%	6,9%	-37,5
Forum för levande historia	5 639	5 627	5 468	43 238	44 090	45 060	13,0%	12,8%	12,1%	-0,9

¹ Anslaget har i tabellen minskats med 23 miljoner kronor som avser ett tillskott för bidragsgivning till försvarshistoriska museiverksamheter.

² Till och med 2009 ingick Drottningholms teatermuseum i Drottningholms slottsteater. Stiftelsen inordnades fr.o.m. 2010 i Statens musiksamlingar, vilket förklarar minskningen av hyreskostnaden för Drottningholms slottsteater 2010 och motsvarande ökning för Statens musiksamlingar.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	49 893	Anslags-sparande	961
2011	Anslag	45 906 ¹	Utgifts-prognos	45 886
2012	Förslag	48 305		
2013	Beräknat	49 239 ²		
2014	Beräknat	47 084 ³		
2015	Beräknat	48 327 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 305 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 242 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 45 242 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Statens kulturråds förvaltningskostnader. Statens kulturråd är central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör statliga bidrag för kulturell verksamhet och andra statliga åtgärder.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar verksamheten med statliga utställningsgarantier. Verksamheten finansieras med avgifter och eventuella överskott redovisas på inkomstsidan i statens budget under inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.5 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor				
	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2010	0	1 150	1 209	-59
Prognos 2011	0	1 300	1 300	0
Budget 2012	0	1 300	1 300	0

Regeringens överväganden

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	45 906	45 906	45 906	45 906
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	465	1 362	2 353	3 627
Beslut	1 990	2 028	-1 051	-1 079
Överföring till/från andra anslag	-69	-70	-72	-74
Övrigt ³	13	13	-52	-54
Förslag/beräknat anslag	48 305	49 239	47 084	48 327

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Statens kulturråd tillförs ytterligare 1 990 000 kronor 2012 och 2 028 000 kronor för 2013 i samband med införandet av kultursamverkansmodellen, vilket aviserades i budgetpropositionen för 2011.

Från anslaget omprioriteras 69 000 kronor till Riksarkivet för att finansiera Samordningssekretariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 48 305 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 Statens kulturråd för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 49 239 000 kronor, 47 084 000 kronor respektive 48 327 000 kronor.

4.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	209 880	Anslags-sparande	1 815
2011	Anslag	213 478 ¹	Utgifts-prognos	209 010
2012	Förslag	204 720		
2013	Beräknat	211 822 ²		
2014	Beräknat	219 435 ³		
2015	Beräknat	220 655 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 207 794 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 211 991 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 208 992 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	213 478	213 478	213 478	213 478
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	101	4 242	7 600	12 020
Beslut	-8 859	-5 898	-1 331	-4 524
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-313	-319
Förslag/beräknat anslag	204 720	211 822	219 435	220 655

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget ökar med 3 miljoner kronor per år 2012–2014 för insatser som syftar till att stärka bokens ställning och mångfalden på bokmarknaden.

För att främja ökat internationellt kulturutbyte samt internationella och interkulturella insatser, däribland verksamhet som initieras och genomförs av de kulturråd som Sverige har utsända runt om i världen tillförs anslaget 1 miljon kronor fr.o.m. 2012. Denna verksamhet bör bl.a. fokusera på scenkonstens roll i det internationella utbytet.

Till följd av att den treåriga satsningen på centrumbildningarna upphör minskar anslaget med 10 009 000 kronor fr.o.m. 2012.

Anslaget minskas med 2 850 000 kronor för 2012 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 204 720 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 211 822 000 kronor, 219 435 000 kronor respektive 220 655 000 kronor.

4.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	107 050	Anslags-sparande	4 921
2011	Anslag	150 079 ¹	Utgifts-prognos	146 939
2012	Förslag	151 624		
2013	Beräknat	153 885 ²		
2014	Beräknat	156 951 ³		
2015	Beräknat	161 083 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 151 624 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 151 464 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 151 464 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för den långsiktiga satsningen för barn i grundskolan, kallad Skapande skola. Satsningen innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till professionell kultur och till eget skapande sammanfaller. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	150 079	150 079	150 079	150 079
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	1 545	3 806	7 038	11 174
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-166	-170
Förslag/beräknat anslag	151 624	153 885	156 951	161 083

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 151 624 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 153 885 000 kronor, 156 951 000 kronor respektive 161 083 000 kronor.

4.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor			Anslags-sparande	
2010	Utfall	37 962		557
2011	Anslag	35 983 ¹	Utgifts-prognos	35 675
2012	Förslag	36 314		
2013	Beräknat	36 996 ²		
2014	Beräknat	37 722 ³		
2015	Beräknat	38 731 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 36 315 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 36 262 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 36 262 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk

och folkminnens ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Anslaget används även för projekt inom samtliga centrala museers ansvarsområden.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	35 983	35 983	35 983	35 983
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	331	1 013	1 793	2 803
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-54	-55
Förslag/beräknat anslag	36 314	36 996	37 722	38 731

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 36 314 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 36 996 000 kronor, 37 722 000 kronor respektive 38 731 000 kronor.

4.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2010	Utfall	1 042		23 654
2011	Anslag	9 898 ¹		14 709
2012	Förslag	9 898		
2013	Beräknat	9 898		
2014	Beräknat	9 884		
2015	Beräknat	9 884		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till icke-statliga kulturlokaler för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2013 och 2014.

Tabell 4.14 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden¹

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden			6 375	9 000	3 000	
Nya åtaganden		6 375	9 000			
Infriade åtaganden			-6 375	-6 000	-3 000	
Utestående åtaganden		6 375	9 000	3 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande		9 000	9 000			

¹ Bemyndigande på anslaget infördes i samband med Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321).

Regeringens överväganden

Tabell 4.15 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	9 898	9 898	9 898	9 898
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²			-14	-14
Förslag/beräknat anslag	9 898	9 898	9 884	9 884

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 898 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 9 898 000 kronor, 9 884 000 kronor respektive 9 884 000 kronor.

4.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall		Anslags-sparande	0
2011	Anslag	1 241 077 ¹	Utgifts-prognos	1 215 106
2012	Förslag	1 278 295		
2013	Beräknat	1 304 179 ²		
2014	Beräknat	1 329 589 ³		
2015	Beräknat	1 337 656 ⁴		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 278 294 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 276 548 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 251 549 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter.

Anslaget ska användas till följande verksamheter:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet,
- biblioteksverksamhet,

- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet,
- främjande av hemslojd.

Statens kulturråd får inom ramen för anslaget finansiera tidsbegränsade utvecklingsinsatser.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.17 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	1 241 077	1 241 077	1 241 077	1 241 077
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	11 418	36 780	63 459	97 590
Beslut	25 000	25 506	26 039	
Överföring till/från andra anslag	800	816	833	855
Övrigt ³			-1 819	-1 867
Förslag/beräknat anslag	1 278 295	1 304 179	1 329 589	1 337 656

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Det statliga stödet till regional kulturverksamhet tillförs 25 miljoner kronor årligen 2012–2014.

Till anslaget överförs ytterligare 800 000 kronor för att kompensera Cirkus Cirkör för minskade hyresintäkter med anledning av att Dans- och Cirkushögskolans utbildning i cirkus flyttar från Cirkus Cirkörs lokaler till Dans- och Cirkushögskolans. Medlen överförs från utgiftsområde 16, anslag 2:70, *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* Därmed kompenseras Cirkus Cirkör med totalt 2 miljoner kronor med anledning av de nya hyresförhållandena.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 278 295 000 kronor anvisas

under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 1 304 179 000 kronor, 1 329 589 000 kronor respektive 1 337 656 000 kronor.

4.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags-sparande	0
2011	Anslag	9 347	¹ Utgifts-prognos	9 151
2012	Förslag	9 440		
2013	Beräknat	9 622	²	
2014	Beräknat	9 810	³	
2015	Beräknat	10 070	⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 441 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 427 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 427 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Myndigheten för kulturanalys samt för forsknings- och utvecklingsinsatser på kulturområdet. Myndigheten för kulturanalys har till uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet. I uppgifterna ingår att analysera utvecklingen både inom detta område och inom andra samhällsområden som har betydelse för kulturlivet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	9 347	9 347	9 347	9 347
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	93	275	477	737
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-14	-14
Förslag/beräknat anslag	9 440	9 622	9 810	10 070

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med ett e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 440 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2012. För 2013, 2014 samt 2015 beräknas anslaget till 9 622 000 kronor, 9 810 000 kronor respektive 10 070 000 kronor.

4.5.8 Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2012 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2011 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. Bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels ordinarie bolagsstämma 2012 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott för 2011 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål att fördelas till ifrågavarande

ändamål enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

5 Teater, dans och musik

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB,

Riksteatern, Stiftelsen Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Vidare omfattas det statliga stödet till den fria scenkonsten och myndigheten Statens musikverk.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Teater, dans och musik</i>							
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	1 018	945	945	952	965	976	992
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	159	167	163	190	190	189	191
2:3 Statens musikverk		120	117	104	106	108	111
Summa Teater, dans och musik	1 177	1 231	1 225	1 245	1 261	1 273	1 295

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat om (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

5.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från:

- fördelade bidrag till statliga och regionala kulturinstitutioner samt till utövare inom den fria scenkonsten,
- redovisad statistik avseende utvecklingen av besöksiffror, antalet föreställningar, andel besökare som utgörs av barn och ungdomar, tv-sändningar samt digitala sändningar via biograf.

Vidare redovisas insatser avseende bl.a. barn och unga, jämställdhet, personer med funktionsnedsättning samt internationell och interkulturell verksamhet. Bedömningen av resultatet utgår även från insatser för att främja kvalitet och att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Nationella scenkonstinstitutioner

Operan och Dramaten

Kungliga Operan AB (Operan) och Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) framförde under 2010 en bred repertoar av klassiska och moderna verk och nådde en större publik än året innan. Operan hade en publik på ca 253 500 besökare och Dramaten ca 290 500 besökare. Tack vare samarbete med Folkets Hus och Parker liksom med Sveriges Television AB når nationalscenerna en större publik genom digitala sändningar.

Operan har låtit uruppföra två tidigare beställda verk och har beställt två nya musikdramatiska verk vilket bidrar till utvecklingen av operakonsten. Unga på Operan är en integrerad del av Operans verksamhet och erbjuder ålders-

anpassade aktiviteter och konstnärlig verksamhet tillsammans med Operans anställda.

Dramaten har, med en varierad repertoar, höjt beläggningsgraden från 68 procent 2008 till 85 procent 2010. Dramatens satsning Unga Dramaten når breda barn- och ungdomsgrupper genom sitt samarbete med skolan och tillför även ett viktigt konstnärligt inflöde. Bland Dramatens internationella initiativ utmärker sig uppvaktningen av 2010 års nobelpristagare i litteratur, Mario Vargas Llosa. Samarbetsprojektet med Riksteatern, Uusi Teatteri (Nya Finska teatern i Sverige) har fortsatt att tillgängliggöra ny finländsk dramatik genom läsningar och översättningar. Barn- och unga-verksamheten har även lyfts fram i internationella sammanhang; Unga Dramaten har varit i Washington, Belgrad och Hamburg.

Genom nationalscenernas ateljéer och verkstäder bevaras och utvecklas en hantverkskicklighet inom ett stort antal yrkesområden. Tillsammans med ett väl etablerat samarbete med olika hantverksutbildningar bidrar verksamheten till att bevara och utveckla en viktig del av kulturarvet.

Operan och Dramaten har inkommit med redovisningar av det s.k. nationalscensuppdraget som aviserades i den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3), se vidare avsnitt 3.2.2.

Tabell 5.2 Prestationer Operan 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal föreställningar	338	316	407
Antal besökare	237 674	237 363	253 496
Andel besökare barn och ungdomar	9%	8%	9%
Snittbeläggning opera resp. balett Stora scenen	83%	78%	80%
97%	93%	92%	
Tv-sändningar	4	2	6
Digitala sändningar via biograf	2	3	3

Tabell 5.3 Prestationer Dramaten 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal föreställningar	1 213	1 054	1 048
Antal besökare	226 049	251 661	290 448
Andel besökare barn och ungdomar	31%	24%	27%
Snittbeläggning	68%	78%	80%
Tv-sändningar	1	5	5
Digitala sändningar via biograf	1	1	1

Riksteatern med Cullbergbaletten

Riksteatern har under 2010 fortsatt sitt arbete med att nå ut i landet med scenkonst samt att nå nya målgrupper. Antalet egenproducerade föreställningar har fortsatt att minska medan produktioner i samverkan med andra har ökat. Riksteatern nådde som producent, arrangör och förmedlare av scenkonst en sammanlagd publik på mer än 1 miljon människor. Riksteatern har arbetat med att stärka de regionala och lokala teaterföreningarna i samband med att kultursamverkansmodellen etableras. Det internationella och interkulturella utbytet har varit omfattande med gästspel både i och utanför Sverige.

Tabell 5.4 Prestationer Riksteatern 2008–2010

	2008	2009	2010
Lokala riksteaterföreningar	229	234	236
Anslutna föreningar	28	32	46
Antal medlemmar	42 948	40 110	41 178
Egna produktioner	36	33	31
Produktioner i samarbete	41	58	70
Arrangerade föreställningar	3 353	3 368	3 192
Antal besökare	1 186 502	1 233 198	1 180 669

Riksteaterns Tyst teater fortsätter sitt arbete med att öka tillgängligheten till scenkonst på teckenspråk i hela landet. Tyst teater nådde 2010 en publik på ca 12 000 personer.

Cullbergbaletten är inne på sitt femte decennium och har under 2010 utvecklat sitt arbete med både stora och små produktioner.

Stiftelsen Svenska rikskonsorter

Rikskonsorter har under 2010 arrangerat en stor del av konserterna i samverkan med andra parter. Insatser har inriktats mot musikformer med en svagare institutionell förankring liksom mot en ung publik och unga musiker. Under 2010

genomfördes lika många föreställningar på konsertlokalen Nybrokajen 11 som under 2009.

Statens stöd till Rikskonsorter avvecklas under 2011 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Rikskonsorter fick i uppdrag att anpassa och planera sin verksamhet utifrån dessa förutsättningar under 2010, vilket avspeglas i 2010 års mål- och återrapporteringskrav. Stiftelsen Svenska rikskonsorters verksamhet upphör under 2011 och stiftelsen bör, enligt Rikskonsorters bedömning, vara helt avvecklad under 2012.

Statens musikverk

Den 1 maj 2011 inledde Statens musikverk sin verksamhet. Myndigheten, som innefattar verksamheten vid tidigare Statens musiksamlingar och delar av Rikskonsorters verksamhet, ska främja ett varierat musikaliskt utbud i hela landet som är präglad av konstnärlig förnyelse och hög kvalitet. Musikverket ska också stödja utvecklingen av ett professionellt musikliv. Det innebär att myndigheten ska vara en resurs för musiklivet genom att ta till vara initiativ från musiklivet, koordinera och stödja samverkansprojekt av nationellt intresse samt vara en nationell part vid internationellt samarbete. Statens musikverk ska även, i likhet med tidigare uppdrag till Statens musiksamlingar, dokumentera, främja och bygga upp kunskap om och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv. Vid myndigheten har ett konstnärligt råd inrättats som får en viktig roll när det gäller stödet till den professionella musiken.

Stiftelsen Dansens hus

Dansens Hus har under 2010 fortsatt att utveckla tillgången till samtida danskonst, dels på den egna gästspelsscenen, dels i samverkan med andra svenska och utländska dansaktörer, liksom i nätverket DansnätSverige. Dansens Hus hade 2010 totalt ca 53 000 besökare.

Tabell 5.5 Prestationer Dansens Hus 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal produktioner	31	37	43
- varav utländska	15	17	23
Antal besökare	54 900	59 200	52 900
Snittbeläggning Stora scenen	80%	77%	70%
Andel besökare barn och ungdomar	30%	24%	23%
Statligt verksamhetsbidrag mnkr	20,5	21,0	25,5

Dansens Hus är en betydelsefull aktör för att öka det internationella utbytet inom danskonsten och deltar i ett flertal internationella nätverk. Dansens Hus arrangerade under 2010 ett 30-årsjubileum för IETM, International Network for Contemporary Performing Arts, där 600 yrkesverksamma inom samtida scenkonst från hela världen deltog.

Under 2010 arrangerades Ice Hot, en festival som visar upp det nordiska dansutbudet för omvärlden. Programläggare och producenter från 32 länder besökte festivalen.

Voksenåsen

Voksenåsen har bedrivit en varierad programverksamhet under 2010. Institutionens 50-årsjubileum bidrog till ökad uppmärksamhet på verksamheten. SommerAkademiet, Språk- och kulturkursene, Kultur og mediekurset och Voksenåsens stipendiatorordning är årligt återkommande för unga. Voksenåsen arbetar fortsatt intensivt för att bibehålla marknadsandelarna i hotell- och konferensbranschen.

Stiftelsen Drottningholms Slottsteater

Efter att Drottningholms Slottsteater 2010 avskiljdes från Stiftelsen Drottningholms teatermuseum omfattar verksamheten föreställningar och visningar av teatern. Slottsteatern är en nationell institution. Under 2010 hade Slottsteaterns 16 föreställningar en publik på totalt ca 6 800 besökare. Visningsverksamheten hade 27 400 besökare.

Tabell 5.6 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal föreställningar	21	19	16
Antal besökare till föreställningar	7 885	7 642	6 750
Antal besökare till visningar	22 500	25 200	27 400
- varav elever och studenter	3 664	3 490	5 390

Antalet besökare vid föreställningarna har minskat med 15 procent 2008–2010. Däremot har besökarna till visningar ökat med 22 procent under samma period. Även andelen barn och unga som besöker visningarna har ökat, från 16 till 20 procent.

Inom ramen för Sveriges Radios samarbete inom EBU, European Broadcasting Union, har föreställningen Don Giovanni beställts av elva länder. Drottningholm firar 20 år som världsarv under 2011.

Regionala scenkonstinstitutioner

De regionala scenkonstinstitutionerna runt om i landet hade årligen drygt tre miljoner besökare 2008–2010. Under 2010 har Kulturrådet vidareutvecklat sin samverkan med de regionala huvudmännen och även verkat för att främja samverkan mellan institutionerna och det fria kulturlivet.

Kulturrådets fördelning av statligt stöd till regionala scenkonstinstitutioner uppgick 2010 till 810 miljoner kronor.

Därutöver fördelade Skåne läns landsting, inom ramen för försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel, ca 143 miljoner kronor i statligt stöd till elva av länets scenkonstinstitutioner under 2010. Försöksverksamheten med ändrad regional fördelning upphörde vid utgången av 2010 och Skåne län ingår numera i den kultursamverkansmodell som trädde i kraft den 1 januari 2011.

Det statliga stödet till de regionala scenkonstinstitutionerna uppgick därmed till totalt ca 950 miljoner kronor 2010.

Tabell 5.7 Statlig bidragsgivning till regionala scenkonstinstitutioner 2008–2010

Miljoner kronor

Verksamhet	2008	2009	2010
Regionala orkestrar	100	108	108
Regional musikverksamhet	205	222	227
Musikteater och operaverksamhet	174	160	178
Teater- och dansinstitutioner	270	268	276
Bidrag till samverkan med tonsättare	4	5	5
Utvecklingsbidrag	12	16	16
Totalt	765	779	810

Utvecklingsbidrag till scenkonstinstitutioner fördelas bl.a. till särskilda projekt och under 2010 har internationell verksamhet prioriterats.

Tabell 5.8 Statlig finansieringsandel av de regionala scenkonstinstitutionernas offentliga finansiering 2008–2010

Verksamhet	2008	2009	2010
Samtliga regionala scenkonstinstitutioner	38%	37%	38%
Regional musikverksamhet	59%	53%	56%
Orkestrar	33%	31%	35%
Teater- och dansinstitutioner	34%	34%	33%

Den statliga bidragsgivningen till scenkonstinstitutionerna förändras i och med att den s.k. kultursamverkansmodellen successivt genom-

förs. Det innebär att landstingen i respektive län kommer att ansvara för fördelningen av de statliga medlen till scenkonstinstitutionerna, se vidare avsnitt 4.4.2. Förutom de fem län som ingår i modellen fr.o.m. 2011 har ytterligare elva län anmält intresse att vara med fr.o.m. 2012.

Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten har 2010 haft en publik på totalt ca 2,8 miljoner besökare. Totalt har 157 miljoner kronor fördelats till den fria scenkonsten, till arrangörer och till fonogramverksamhet under 2010. Grupperna bedriver en omfattande turnéverksamhet. De fria teater- och dansgrupperna har stor betydelse för kulturutbudet för barn och unga. Andelen barn- och ungdomsföreställningar inom teaterområdet är 78 procent, 60 procent inom dansområdet och 25 procent inom musikområdet.

Tabell 5.9 Den fria scenkonsten 2009¹

	Teater	Dans	Musik
Statlig bidragsandel av det totala offentliga stödet	51%	67%	85%
Antal besökare	615 000	85 000	2 090 000
Andel barn- och ungdomsföreställningar	78%	60%	25%

¹ Preliminära uppgifter från Statens kulturråd

Tabell 5.10 Bidrag till den fria scenkonsten 2008–2010¹

Miljoner kronor

	2008	2009	2010
Musik	10	12	12
Musikarrangörer	22	24	24
Teater	53	55	54
Dans	21	23	24
Dansarrangörer m.m.	13	14	14
Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	20	16	19
Fonogram	6	7	7
Musikalier, notutgivning m.m.	3	3	3
Totalt	148	154	157

¹ Preliminära uppgifter från Statens kulturråd

Från och med 2011 fördelas stöd till tonsättarsamverkan inom ramen för bidrag till den fria scenkonsten. Ansökningarna 2011 har ökat med närmare 50 procent jämfört med 2010. Även bidragsbeloppet har ökat och 76 fria grupper, arrangörer samt institutioner och länsmusikorganisationer fick 2011 ta del av

6,7 miljoner kronor. Ökningen har främst gynnat samarbeten mellan fria grupper och arrangörer. Bidraget till tonsättarsamverkan har under 2008–2010 även utvecklats i positiv riktning vad gäller könsfördelning och andelen kvinnor som erhållit stöd har ökat från 27 procent 2008 till ca 35 procent 2010.

För att ytterligare främja jämställdheten inom musikområdet har regeringen gett Statens musikverk i uppdrag att i samverkan med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden under 2011–2014 stödja projekt för att främja ökad jämställdhet inom musiklivet. Det långsiktiga målet med satsningen på totalt 8 miljoner kronor är att bidra till att kvinnor och män blir mer jämställt representerade i musiklivet inom de musikområden där behoven är som störst.

Analys och slutsatser

Den statliga bidragsgivningen till scenkonstområdet har stor betydelse för att hela landet ska nås av scenkonst som präglas av hög konstnärlig kvalitet, mångfald och bredd. Under 2010 fick närmare sju miljoner besökare tillgång till scenkonst runt om i landet. Drygt en tredjedel av besökarna var barn och unga.

Måluppfyllelsen vid de nationella scenkonstinstitutionerna är god med en bred och varierad produktion som nått en stor publik. Även de regionala och lokala kulturinstitutionerna uppvisar goda resultat vad gäller konstnärlig kvalitet, tillgänglighet och utbud. I och med att den nya kultursamverkansmodellen trätt i kraft 2011 övertar landstingen den viktiga uppgiften att fördela det statliga stödet till dessa institutioner och att följa upp verksamheterna och dess utveckling i respektive län. Statens kulturråd ansvarar för uppföljningen på nationell nivå.

Den fria scenkonsten utgör en viktig del av utbudet av teater, dans och musik som både berikar och kompletterar institutionernas verksamhet.

Regeringen ser positivt på de förslag om samverkansinitiativ som Operan föreslår i sin redovisning av uppdraget om nationalscenens förutsättningar. Dramatens förslag till ändrade riktlinjer kommer att beaktas i samband med beslut om 2012 års riktlinjer.

Dramatens särskilda satsning på barn och unga är mycket uppskattad och i linje med

regeringens prioriteringar, men innebär samtidigt en stor ekonomisk belastning.

Statens insatser genom Riksteatern behöver i högre grad inriktas på expertstöd och kompetensutveckling, både i förhållande till den regionala nivån och i förhållande till andra aktörer.

Regeringen bedömer att de projekt som redovisats inom ramen för samverkansuppdraget för Cullbergbaletten, Dansens hus och Kungliga Operan AB är väsentliga för Cullbergbaletten och den professionella dansens framtida utveckling.

I och med att kultursamverkansmodellen (se avsnitt 4.4.2) införs får landstingen ett ökat ansvar för att utveckla den regionala och lokala kulturen. I detta ansvar ingår uppgiften att fördela statliga bidrag till bl.a. scenkonstområdet.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tabell 5.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	1 017 719	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	944 815 ¹	Utgifts-prognos	944 815
2012	Förslag	951 734		
2013	Beräknat	965 212 ²		
2014	Beräknat	975 653 ³		
2015	Beräknat	992 452 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 951 711 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 950 378 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 950 379 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till fem riks-institutioner på teater-, dans- och musikområdet samt bidrag till Voksenåsen AS. Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB är nationalscener för opera och balett respektive talteater. Riksteatern är en ideell förening som bedriver scenkonstverksamhet. Dansens Hus är en gästspelsscen för den samtida dansen. Det är en stiftelse med bidrag även från Stockholms kommun. Bidrag till Stiftelsen Drottningholms Slottsteater lämnas för att anordna teaterföreställningar och visningsverk-

samhet. Voksenåsen AS är Norges nationalgåva till Sverige och har till syfte att stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän.

Tabell 5.12 Ekonomisk redovisning för 2010

Tusental kronor			
	Anslag	Övriga intäkter	Summa intäkter
Operan	425 907	73 313	499 220
Dramaten	216 352	50 538	266 890
Riksteatern	264 798	84 043	348 841
Dansens Hus	25 514	17 188	42 702
Drottningholms Slottsteater	10 718	8 683	19 401
Voksenåsen	9 995	47 782 ¹	57 777 ¹
Summa	953 284	281 547	1 234 831

¹ Uppgifterna är omräknade från norska till svenska kronor med årsgenomsnittet för växelkursen 2010, vilken uppgick till 119,1577 SEK för 100 NOK.

Regeringens överväganden

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	944 815	944 815	944 815	944 815
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	8 771	22 299	34 131	50 986
Beslut ³	-1 852	-1 902	-1 926	-1 959
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ⁴			-1 367	-1 391
Förslag/beräknat anslag	951 734	965 212	975 653	992 452

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ För 2012 har anslaget ökat med 1 194 000 kronor som justerat pris- och löneomräkningen för institutionerna inom anslaget.

⁴ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Operan

Bidraget till Operan minskar med 3 046 000 kronor till följd av att tidigare tids-begränsade medel upphör.

Däruöver ökar bidraget till Operan med 4 248 000 kronor till följd av pris- och löneomräkningen. Sammantaget uppgår bidraget till Operan till 433 408 000 kronor för 2012.

Dramaten

Bidraget till Dramaten tillförs 1 400 000 kronor fr.o.m. 2012 för verksamheten vid Unga Dramaten.

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten på grund av pris- och löneomräkning ökar med 2 336 000 kronor 2012. Sammantaget uppgår bidraget till Dramaten till 221 042 000 kronor för 2012.

Riksteatern

Bidraget till Riksteatern minskas med 1 400 000 kronor till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern på grund av pris- och löneomräkningen ökar med 2 864 000 kronor 2012. Sammantaget uppgår bidraget till Riksteatern till 253 353 000 kronor för 2012.

Dansens Hus

Bidraget till Dansens Hus ökar till följd av pris- och löneomräkningen med 279 000 kronor 2012. Sammantaget uppgår bidraget till Dansens Hus till 22 921 000 kronor för 2012.

Drottningholms Slottsteater

På grund av pris- och löneomräkning ökar bidraget med 104 000 kronor 2012. Sammantaget uppgår bidraget till Drottningholms Slottsteater till 10 881 000 kronor för 2012.

Voksenåsen

På grund av pris- och löneomräkning ökar bidraget med 134 000 kronor 2012. Sammantaget uppgår bidraget till Voksenåsen till 10 129 000 kronor för 2012.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 951 734 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 965 212 000 kronor, 975 653 000 kronor respektive 992 452 000 kronor.

5.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål**Tabell 5.14 Anslagsutveckling**

Tusental kronor			Anslags- sparande	
2010	Utfall	158 801		5 486
2011	Anslag	166 503 ¹	Utgifts- prognos	163 019
2012	Förslag	189 503		
2013	Beräknat	189 503 ²		
2014	Beräknat	189 233 ³		
2015	Beräknat	191 233 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 189 503 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 189 233 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 191 233 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till den fria scenkonsten samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, bidrag till samverkan med tonsättare m.m.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2013 och 2014.

Tabell 5.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden	79 735	79 700	100 000	107 000	3 500	
Nya åtaganden	79 700	100 000	107 000			
Infriade åtaganden	-79 735	-79 700	-100 000	-103 500	-3 500	
Utestående åtaganden	79 700	100 000	107 000	3 500	0	
Erhållet/förslaget bemyndigande	80 000	100 000	107 000			

Regeringens överväganden**Tabell 5.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål**

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	166 503	166 503	166 503	166 503
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	23 000	23 000	23 000	25 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²			-270	-270
Förslag/beräknat anslag	189 503	189 503	189 233	191 233

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget ökar med 23 miljoner kronor fr.o.m. 2012 för att stärka den fria scenkonsten, varav 14 miljoner kronor avser det fria musiklivet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 189 503 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 189 503 000 kronor, 189 233 000 kronor respektive 191 233 000 kronor.

5.5.3 2:3 Statens musikverk**Tabell 5.17 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2010	Utfall	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	119 744 ¹	Utgifts-prognos 117 238
2012	Förslag	104 062	
2013	Beräknat	106 326 ²	
2014	Beräknat	108 368 ³	
2015	Beräknat	111 149 ⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 104 063 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 103 915 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 103 916 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Statens musikverks förvaltningskostnader, projektverksamhet inom musikområdet samt kostnader som uppkommer till följd av att Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas. Statens musikverk ska främja ett varierat musikaliskt utbud, präglat av konstnärlig förnyelse och hög kvalitet, i hela landet. Myndigheten ska vidare dokumentera, bevara, främja, bygga upp kunskap om och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv.

Regeringens överväganden

Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	119 744	119 744	119 744	119 744
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	998	3 625	6 171	9 403
Beslut	-16 500	-16 859	-17 207	-17 648
Överföring till/från andra anslag	-180	-184	-188	-193
Övrigt ³			-152	-156
Förslag/ beräknat anslag	104 062	106 326	108 368	111 149

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Under 2011 fanns medel för Stiftelsen Svenska rikskonserters avveckling avsatta inom anslaget. Anslaget minskar med 16,5 miljoner kronor fr.o.m. 2012 till följd av att omprioriteringar görs till det fria musiklivet.

Från anslaget omprioriteras 180 000 kronor till Riksarkivet för att finansiera Samordningssekreteriatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 104 062 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 106 326 000 kronor, 108 368 000 kronor respektive 111 149 000 kronor.

6 Litteraturen, läsandet och språket

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning till bibliotek, litteratur och kulturtid-

skrifter. Vidare omfattas Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Institutet för språk och folkminnen samt Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>							
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	121	124	121	124	124	124	124
3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	75	85	84	86	88	90	92
3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	16	17	17	17	17	18	18
3:4 Institutet för språk- och folkminnen	51	53	53	53	54	54	55
Summa Litteraturen, läsandet och språket	263	278	275	280	283	285	289

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat om (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

6.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom litteraturen, läsandet och språket utgår från bl.a.:

- fördelade bidrag och utvecklingsbidrag till folkbibliotek, region- och länsbibliotek, lånecentraler, Sveriges depåbibliotek och Internationella biblioteket,
- fördelade bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, litterära evenemang, läsfrämjande insatser, inköpsstöd till folk- och skolbibliotek, litterära projekt i utlandet, översättningsstöd samt produktion och utlåning av talböcker och punktskriftsböcker,
- insatser inom språkområdet med utgångspunkt i språklagen (2009:600).

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

6.4.1 Bibliotek

Resultat

Statens kulturråd

Staten ger genom Statens kulturråd bidrag till folk- och länsbibliotek för att främja spridning och läsning av litteratur samt för att utveckla biblioteksväsendet.

Närmare 49 miljoner kronor fördelades under 2010 som verksamhetsbidrag till region- och länsbibliotek, lånecentraler, Sveriges depåbibliotek och Internationella biblioteket. Därutöver fördelades 5,3 miljoner kronor för utveckling av biblioteksverksamhet.

Statens kulturråd har valt att prioritera strategiskt utvecklingsarbete och samverkan genom länsövergripande projekt vid fördelning av utvecklingsbidraget. Ansökningar som syftar

till att stärka interkulturell och internationell utveckling har också prioriterats.

Det arbete som Statens kulturråd bedrivit i syfte att skapa samverkan mellan olika bibliotekstyper och tillgängliggöra de samlade nationella resurserna, inom ramen för nätverket Sverigebiblioteket, avslutades under 2010.

Regeringsuppdrag inom biblioteksområdet

Regeringen har beslutat att Kungl. biblioteket från den 1 januari 2011 ska ha ett nationellt samordnings- och utvecklingsansvar som bl.a. innebär att utöva nationell överblick, att främja samordning och att samla in statistik.

Den utvärdering av bibliotekslagen (1996:1596) som regeringen under 2009 beslutade att genomföra färdigställdes under våren 2010 (dnr Ku2009/1518/KV). Inom Regeringskansliet bereds för närvarande en översyn av bibliotekslagen. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Talboks- och punktskriftsbibliotekets (TPB) produktion och förvärv av talböcker utgjorde 2010 ca 24 procent av den årliga bokutgivningen i Sverige. Snittkostnaden per titel minskade med ca 10 procent under 2010 jämfört med 2009. Antalet bibliotek och högskolestuderande som är registrerade som låntagare hos TPB ökade med ca tio procent. Antalet låntagare som lånar fysiska exemplar från TPB minskade med ca 20 procent mellan 2009 och 2010. Antalet enskilda låntagare som laddar ned via TPB och som registrerats via det egna biblioteket – en möjlighet som infördes under 2010 – uppgick under 2010 till över 3 000. De enskilda låntagarnas nedladdningar via högskolebiblioteken, som var först med att införa möjligheten till direktnedladdning, ökade från 8 828 under 2009 till 30 095 under 2010.

Tabell 6.2 Prestationer talböcker 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal producerade och förvärvade talböcker	2 185	2 178	2311
Snittkostnad per egenproducerad talbok	26 382	26 718	24 292
Antal förmedlande bibliotek och studerande som är registrerade vid TPB	11 121	12 521	13 711
Antal låntagare som lånar fysiskt från TPB	3 498	3 265	2 610
Antal enskilda låntagare som laddar ner från TPB	-	-	3 055

TPB:s produktion och förvärv av punktskriftsböcker ökade med ca tio procent under 2010. Antalet utlånade punktskriftsböcker minskade totalt med ca fem procent. Utlåningen av barnböcker minskade med ca 15 procent, vilket bl.a. förklaras med att det ökade medieutbudet förändrat unga brukares läsvanor. För att ytterligare främja barns tillgång till och användning av punktskrift överfördes 1 496 000 kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till TPB fr.o.m. 2010. Det har bl.a. bidragit till en ökad produktion av talböcker och taktila bilderböcker för barn. Fem nya taktill illustrerade böcker för barn producerades under 2010 och det totala beståndet uppgår till 65 titlar.

Tabell 6.3 Prestationer punktskriftsböcker 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker	326	367	409
Antal utlånade punktskriftsböcker	23 958	20 414	19 334
- varav för barn	6 738	5 820	4 899
Bestånd av taktila bilderböcker	56	60	65

Analys och slutsatser

Biblioteken är en viktig samhällsresurs och det finns stora utvecklingsmöjligheter för biblioteken i framtidens samhälle. De verkar för läskunnighet, utbildning, livslångt lärande, kultur och informationsspridning. Biblioteksverksamheten är främst en kommunal angelägenhet men stöds även genom statliga bidrag, främst från Statens kulturråd. Statliga medel till regional biblioteksverksamhet fördelas fr.o.m. 2011 genom kultursamverkansmodellen. Folkbibliotekens verksamheter kommer därmed att synliggöras och utvecklas genom arbetet med de regionala kulturplanerna.

Biblioteken är också betydelsefulla samverkansparter i regeringens arbete med att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra det nationella kulturarvet.

Utvärderingen av bibliotekslagen som redovisades 2010 visade att de stora omvärldsförändringar som skett sedan lagens tillkomst 1996 gör en revision av lagen nödvändig. Sätten att framställa och distribuera kultur- och informationsbärande medier har förändrats, och många andra medier än tryckta hanteras av det allmänna biblioteksväsendet. Även medievanor och biblioteksanvändning har förändrats.

I ovan nämnda utredning konstateras även att det har varit svårt att följa upp tillämpningen av bibliotekslagen (1996:1596). Detta kommer dock att förändras i och med att Kungl. biblioteket, inom ramen för sitt vidgade uppdrag, tillsammans med länsbiblioteken ska följa upp hur de planer för biblioteksverksamheterna som kommuner och landsting antar i enlighet med bibliotekslagen har utformats och hur de används.

TPB driver utvecklingen med digital teknik inom taltidnings-, talboks- och punktskriftsverksamheterna. Under 2010 introducerades möjligheterna till direkt nedladdning av talböcker respektive ett system med envägs lån för punktskrift, som innebär att läsarna kan låna böcker som inte ska returneras. Utvecklingen med digital teknik bedöms leda till bättre tillgänglighet för enskilda användare och en effektivare användning av de statliga medel som anslagits för verksamheten. I dag kan användarna ladda ner eller lyssna strömmande på omkring 90 000 digitala talböcker.

6.4.2 Litteratur och kulturtidskrifter

Resultat

Statens kulturråd

Statens kulturråd fördelar ett antal bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga.

Totalt fördelades 2010 ca 35 miljoner kronor i litteraturstöd till förlagen. Stödet fördelades till områdena svensk skönlitteratur, översatt skönlitteratur, facklitteratur, barn- och ungdomslitteratur, bildverk och serier för vuxna, invandrar-

och minoritetslitteratur samt nationella minoriteters litteratur. Kulturrådet prioriterade 2010, liksom föregående år, debutanter och översättningar av titlar från språkområden som inte är väl företrädda i den svenska utgivningen.

I augusti 2010 trädde den nya förordningen (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser i kraft. På litteraturens område innebär detta bl.a. att det inte längre finns något krav på att Kulturrådet, i samråd med berörda intressenter, ska fastställa högsta tillåtna förlagsnettopris. Andra nyheter är att stödet ska fördelas teknikneutralt samt att det införs en möjlighet att fördela stöd på förhand till planerad utgivning, något som Kulturrådet också började göra under 2010.

Under 2009 beviljades 756 titlar litteraturstöd, en minskning jämfört med föregående år. Under 2010 sjönk siffran till 722 titlar. Antalet ansökningar om stöd har minskat i motsvarande grad.

Skälen för minskningen är dels förlagens minskade utgivning, dels att de upplagegränser som infördes 2009 har resulterat i att Kulturrådet inte prioriterar stöd för titlar som trycks i en sådan omfattning att de kan förväntas bära sig ekonomiskt.

Under 2010 fördelades ca 22,3 miljoner kronor till kulturtidskrifter. Den största delen, ca 18,2 miljoner kronor, användes för produktionsstöd. Vidare fördelades ca 3,4 miljoner kronor i utvecklingsstöd. Inom utvecklingsstödet har Kulturrådet under 2010 särskilt prioriterat synliggörande och spridning av kulturtidskrifter. Av detta skäl har distributionsstöd för marknadsföring och lösnummerförsäljning på kommission beviljats även detta år. Vidare har stöd fortsatt att beviljas för samlad information om kulturtidskrifter via en tryckt och en nätbaserad katalog.

Den nya förordningen påverkar bidragsgivningen till kulturtidskrifter. Förlusttäckningskravet har slopats, definitionen av kulturtidskrift har förändrats och stödet har blivit teknikneutralt. Den försöksverksamhet med stöd till nätbaserade tidskrifter som Kulturrådet införde 2008 blir därmed permanentad.

Statens kulturråd beslutade 2010 om bidrag till läsfrämjande insatser på totalt ca 11,8 miljoner kronor, en ökning med 2 miljoner kronor jämfört med föregående år. Av dessa medel har 11,3 miljoner kronor gått till projekt och verksamheter med barn och unga som målgrupp. Kulturrådets prioriteringar under 2010 har varit

samverkan, långsiktighet, barns delaktighet, utnyttjande av internet i läsfrämjande syften samt projekt som syftat till att levandegöra litteraturen som konstform.

År 2010 fördelades ca 24,2 miljoner kronor till kommunerna för folk- och skolbibliotekens inköp av litteratur. För att beviljas inköpsstöd krävs dels att kommunens mediabudget inte sänkts från föregående år, dels att kommunen beskriver hur den arbetar med läsfrämjande. Kulturrådets prioritering vid fördelningen av bidrag har utgått från antalet barn som finns i kommunen samt kvaliteten på kommunens läsfrämjandeplan. Kommuner som lyft fram läsfrämjandeplanerna i biblioteksplanen, och kommuner med en bra samverkan mellan skola och folkbibliotek, har prioriterats.

Under 2010 satsades ca 2,5 miljoner kronor på bidrag till litterära projekt i utlandet. Därtill kommer ett översättningsstöd till utländska förlag för översättning av svensk litteratur om ca 3,3 miljoner kronor. Under 2010 har Kulturrådet på området särskilt prioriterat bl.a. introduktion av nya författarskap, evenemang som rör barn- och ungdomslitteratur, yttrandefrihetsfrågor och projekt som inkluderar översättare.

Kulturrådet arbetar för att öka antalet fristäder för förföljda författare samt för att stödja nätverk för dessa författare, som under 2010 uppgick till fyra. Kulturrådets informationsinsatser under året har ökat intresset för fristäder i kommuner och regioner. De fristadsförfattare som önskat delta i litterära evenemang i Sverige och i utlandet har beretts möjligheter till detta genom bidrag från Kulturrådet. Kulturrådet har också beviljat ekonomiska bidrag för fristadsförfattares medverkan på litteraturfestivaler och för översättning till svenska av författarnas texter.

Centrum för lättläst

Uppgiften för Centrum för lättläst är att öka tillgängligheten till nyhetsinformation och litteratur för personer som har lässvårigheter eller som är otränade i det svenska språket samt för personer med funktionsnedsättning.

Satsningen på skolan har fortsatt under 2010. och bokutgivningen har haft en större inriktning på unga läsare. Under året gavs totalt 13 titlar ut med särskild inriktning på ungdomar, jämfört med nio titlar året innan. Vid sidan av utgivningsverksamheten har Centrum för lättläst fortsatt utvecklingen som kompetenscenter på

lättlästområdet. Under 2010 bildade stiftelsen ett vetenskapligt råd bestående av forskare från olika discipliner som språk och pedagogik m.m. En omvärldsanalys, inklusive kartläggning av andra aktörer på området, har även redovisats av stiftelsen som bl.a. tar upp möjligheter inom ny teknik och samverkan.

Analys och slutsatser

Sammantaget bidrar de statliga insatserna på området till att bredda tillgången till och intresset för litteratur och kulturtidskrifter. Både litteraturstödet och produktions- och utvecklingsstöden till kulturtidskrifterna har stor betydelse för att främja mångfald och kvalitet i utbudet. Det statliga stödet till produktion och distribution av litteratur och kulturtidskrifter har setts över, i enlighet med vad regeringen aviserade i propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3).

I mars 2011 tillsattes en kommitté som ska analysera litteraturens ställning och identifiera utvecklingstendenser som förväntas kunna påverka litteraturområdet framöver (dir. 2011:24). Centrum för lättläst bildades 1987 och mot bakgrund av utvecklingen på medieområdet och andra omvärldsförändringar, ser regeringen ett behov av att se över stiftelsens verksamhet och statens stöd till anpassad litteratur och nyhetsinformation.

6.4.3 Språk

Resultat

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) har under året bedrivit information om språklagen (2009:600) som trädde i kraft den 1 juli 2009. ISOF har också arbetat med uppföljning av tillämpningen av lagen. Vidare har myndigheten verkat för att sprida kunskaper hos myndigheter och allmänhet om lagar och språkpolitiska mål samt utvärdera språksituationen i Sverige. Den förstärkning av anslaget som institutet fick med anledning av uppdraget att följa upp tillämpningen av språklagen har huvudsakligen använts till att utöka och förstärka kompetensen vid Språkrådet.

Barn- och mångfaldsperspektivet har uppmärksamrats bl.a. genom det material gällande dokumentations- och forskningsprojekt som samlingarna utökats med. Institutet har arbetat med att bedriva språkvård t.ex. genom att utveckla rådgivningen i språkfrågor och utöka användningen av institutets interaktiva frågetjänster på internet för att nå nya målgrupper. Arbetet med att stärka forskningsprofilen, genom egna projekt och samverkansprojekt, har bl.a. resulterat i att institutet under året fastställt riktlinjer för forskningsverksamheten och inrättat en forskningsgrupp som forum för forskningsstrategiska frågor. Myndigheten har även bedrivit samarbete och utbyte med andra myndigheter och institutioner samt deltagit i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde genom att vara företräd i flera internationella organisationer.

ISOF har under året arrangerat de årligen återkommande seminarierna Språkrådsdagen och Språkpolitikens dag samt delat ut Klarspråkskristallen, det pris för ett klart myndighetsspråk som delades ut för tredje gången i myndighetens regi. Kunskapspridning har skett genom rådgivning inom myndighetens alla ämnesområden och myndighetens webbplatser har utökats med sidor som riktar sig till barn och unga.

Som en följd av den rapport som institutet tillsammans med berörda myndigheter lämnade till regeringen i november 2009 med förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet, har ISOF getts samordningsansvaret för uppdraget att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen.

Arbetet med de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket har stärkts ytterligare, dels genom språkvårdande insatser, dels genom s.k. revitaliseringsinsatser för de nationella minoritetsspråken. Sedan 2010 fördelar myndigheten statsbidrag för insatser till stöd för de nationella minoritetsspråken. Syftet med bidraget, totalt 3,4 miljoner kronor, är att ge enskilda bättre förutsättningar att tillägna sig, utveckla och använda sitt nationella minoritetsspråk genom att stärka deras förmåga att förstå, tala, läsa eller skriva på minoritetsspråket. Institutet har bildat en referensgrupp med språkvetenskaplig expertis och representanter för de nationella minoritetsspråken. Intresset för bidraget har varit stort och institutet har tagit emot över 100 ansökningar, varav 33 ansök-

ningar beviljats bidrag med sammanlagt 3,4 miljoner kronor (Utgiftsområde 1, anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*).

Analys och slutsatser

Med språklagens införande fick svenskan formell status som huvudspråk i Sverige och de fem nationella minoritetsspråkens ställning, liksom svenskt teckenspråk, befästes. Genom ISOF:s uppdrag att följa upp tillämpningen av språklagen har arbetet stärkts ytterligare.

Institutet har en omfattande rådgivning för både forskare och allmänhet inom myndighetens alla ämnesområden och svar på förfrågningar och service till besökare har fungerat bra. Genom att utveckla rådgivningen i språkfrågor och utöka användningen av institutets interaktiva frågetjänster har nya målgrupper nåtts. Institutets uppgift att samla kunskap om och följa användningen av även andra språk i Sverige behöver dock utvecklas.

Effekterna av Språkrådets betydelsefulla klar-
språksarbete är framför allt bättre, mer läslästa
texter och större språklig medvetenhet. Samar-
betet och utbytet med andra myndigheter och
institutioner samt deltagandet i internationellt
samarbete inom verksamhetsområdet har bi-
dragit till att ytterligare stärka inhämtning, sprid-
ning och utbyte av kunskaper.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2010	Utfall	120 647	3 638	
2011	Anslag	123 682 ¹		121 094
2012	Förslag	123 682		
2013	Beräknat	123 682		
2014	Beräknat	123 509		
2015	Beräknat	123 509		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter, stöd till insatser för att främja läsning samt ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2013.

Tabell 6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden			0	20 000		
Nya åtaganden			20 000			
Infriade åtaganden			0	-20 000		
Utestående åtaganden			20 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande			20 000			

Regeringens överväganden

Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	123 682	123 682	123 682	123 682
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²			-173	-173
Förslag/beräknat anslag	123 682	123 682	123 509	123 509

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 123 682 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 123 682 000 kronor, 123 509 000 kronor respektive 123 509 000 kronor.

6.5.2 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	74 709		430
2011	Anslag	85 272 ¹	Utgifts-prognos	83 909
2012	Förslag	85 781		
2013	Beräknat	88 054 ²		
2014	Beräknat	89 728 ³		
2015	Beräknat	91 990 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 86 132 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 86 012 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 86 012 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Talboks- och punktskriftsbibliotekets (TPB) förvaltningskostnader och verksamhet. TPB är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek ska arbeta för att personer med funktionsnedsättning får tillgång till litteratur som de kan ta del av.

TPB svarar även för att förse högskolestuderande personer med funktionsnedsättning i

form av läshandikapp med tillgänglig studielitteratur. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 1:5 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Inom myndigheten finns en nämnd för punktskrift och taktill läsning, punktskriftsnämnden, med uppgift att främja och utveckla taktill läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade. Inom myndigheten finns även ett särskilt beslutsorgan för taltidningar, taltidningsnämnden, som beslutar om bidrag till tidningsföretag som ger ut en talad version av den tryckta tidningen.

Regeringens överväganden

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	85 272	85 272	85 272	85 272
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²				
	934	2 858	4 659	6 926
Beslut	-350	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	-128	-131	-134	-137
Övrigt ³	53	54	-70	-71
Förslag/beräknat anslag	85 781	88 054	89 728	91 990

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 350 000 kronor för 2012.

Från anslaget omprioriteras 128 000 kronor till Riksarkivet för att finansiera Samordningssekretariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 85 781 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 88 054 000 kronor, 89 728 000 kronor respektive 91 990 000 kronor.

6.5.3 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	16 229	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	16 548 ¹	Utgifts-prognos	16 548
2012	Förslag	16 698		
2013	Beräknat	17 199 ²		
2014	Beräknat	17 509 ³		
2015	Beräknat	17 909 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 698 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 675 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 675 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst). Enligt stadgarna har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för personer med funktionsnedsättning samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal löper till och med den 31 december 2011.

Regeringens överväganden

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	16 548	16 548	16 548	16 548
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	150	651	985	1 386
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-24	-25
Förslag/ beräknat anslag	16 698	17 199	17 509	17 909

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 698 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 17 199 000 kronor, 17 509 000 kronor respektive 17 909 000 kronor.

6.5.4 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 6.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	50 946	Anslags-sparande	733
2011	Anslag	52 855 ¹	Utgifts-prognos	52 956
2012	Förslag	53 379		
2013	Beräknat	54 380 ²		
2014	Beräknat	53 879 ³		
2015	Beräknat	55 318 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 53 421 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 51 835 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 51 835 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Institutet för språk och folkminnen. Institutet är en central myndighet på språkets område som har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och språkligt burna kulturarv i Sverige. Vidare ska institutet bedriva forskning samt delta i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde. Institutets verksamhet bedrivs i Uppsala, Lund, Göteborg, Umeå och Stockholm.

Regeringens överväganden

Tabell 6.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	52 855	52 855	52 855	52 855
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	498	1 455	2 602	4 083
Beslut			-1 574	-1 616
Överföring till/från andra anslag	-79	-80	-82	-84
Övrigt ³	105	151	78	80
Förslag/ beräknat anslag	53 379	54 380	53 879	55 318

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsförflyttning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Från anslaget omprioriteras 79 000 kronor till Riksarkivet för att finansiera Samordningssekreteriatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 53 379 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Institutet för språk och folkminnen* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 54 380 000 kronor, 53 879 000 kronor respektive 55 318 000 kronor.

7 Bildkonst, arkitektur, form och design

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den konstnärliga

gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas Arkitekturmuseet (redovisas även under avsnitt 10) och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>							
4:1 Statens konstråd	8	8	8	8	8	8	8
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	34	33	33	33	33	33	33
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	2	11	11	11	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	27	27	27	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	71	79	79	81	81	81	82

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

7.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Riksdagen har även antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är följande:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

7.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom arkitektur, form och design utgår bl.a. från besökssiffror, utställningar och fördelade bidrag. Vidare redovisas insatser för barn och unga samt samverkan.

För bildkonstområdet utgår resultatbedömningen från uppgifter om bl.a. inköpta konstverk, antal konstnärliga gestaltningar, antal inkomna konstansökningar samt fördelade bidrag. Vidare redovisas insatser för att öka intresset för och kunskapen om offentlig konst hos allmänheten och hos samarbetspartners samt samverkansinsatser. Bedömningen utgår även från insatser för att främja kvalitet och att förnya och utveckla verksamheten.

7.4.1 Arkitektur, form och design

Resultat

Arkitekturmuseet

Arkitekturmuseet har fr.o.m. 2009 i uppdrag att arbeta med formgivning och design vid sidan av sitt uppdrag att aktivt främja och förmedla kunskap om arkitekturens roll i samhället och söka samarbete med andra myndigheter och aktörer. Myndigheten har sedan 2010 också i uppdrag att vara en nationell mötesplats genom att samarbeta med andra aktörer som på olika sätt ansvarar för arkitektur-, formgivnings-, samhällsplanerings- och stadsutvecklingsfrågor.

Arkitekturmuseet fick under 2009 i uppdrag att tillsammans med Boverket, Formas och Riksantikvarieämbetet arbeta för att stärka förutsättningarna för en hållbar stadsutveckling. Myndigheterna har rapporterat detta uppdrag den 1 mars 2010 (dnr Ku2010/1096/KA). Myndigheterna betonar bl.a. betydelsen av det kulturella perspektivet för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling. Vidare samverkar Arkitekturmuseet med Boverket, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd för att stärka helhetssyn och gestaltning i den byggda miljön. Myndigheterna har lämnat en första delrapport från arbetet den 1 juni 2011, se nedan.

Under 2010 har Arkitekturmuseet genomfört 19 utställningar och en omfattande programverksamhet, inte minst riktad mot barn och unga. Museet fortsätter att anpassa sin organisation och sina lokaler till det vidgade uppdraget. Under året har ett antal nya kompetenser rekryterats till museet. Antalet besökare har ökat kraftigt, från 76 000 till 101 000 personer.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor har under 2010 gett bidrag till 47 läns-hemslöjds-konsulenter och fem rikskonsulenter, samt samordnat hemslöjds-konsulentverksamheten, bl.a. genom seminarier och fortbildning för konsulenter. Nämnden ger även bidrag till projekt inom hemslöjdsområdet samt till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund.

Nämnden för hemslöjdsfrågor främjar hemslöjden ur tre perspektiv; ett kulturarvsperspektiv, ett näringsperspektiv och ett kunskapsförmedlande perspektiv. Under året har nämnden fortsatt sitt arbete med tillämpningen av

Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet tillsammans med andra berörda myndigheter samt med digitalisering av hemslöjdens samlingar. Nämnden har varit pådrivande i arbetet med att skapa den treåriga kandidatutbildning i slöjd och kulturhantverk med inriktning mot ledarskap och entreprenörskap som inrättades hösten 2010 vid Göteborgs universitet, samt deltagit i arbetet med att stärka de kulturella och kreativa näringarna i samverkan med bl.a. Tillväxtverket.

Hemslöjdsområdet är ur ett jämställdhetsperspektiv fortfarande kvinnodominerat. Könsfördelningen är dock jämnare inom barn- och ungdomsverksamheten och Nämnden för hemslöjdsfrågor arbetar aktivt genom t.ex. Slöjdklubben för en ökad jämställdhet inom området.

Svensk Form

Föreningen Svensk Form är en opinionsbildande ideell medlemsförening med ett statligt uppdrag att främja svensk design nationellt och internationellt. Svensk Form har sedan 2009 ändrade ekonomiska förutsättningar vilket inneburit att verksamheten anpassats och delvis omdefinierats. Svensk Form har tolv ideella regionalföreningar och ca 4 300 medlemmar. Verksamheten har under 2010 koncentrerats på hållbar utveckling och internationalisering. Under 2011–2013 prioriterar Svensk Form internationell samverkan samt positionering av Sverige som designnation. Förstärkning har gjorts av designtidningen FORM som från och med 2011 ges ut också på engelska.

Analys och slutsatser

Regeringens insatser på området arkitektur, form och design har bidragit till att öka allmänhetens intresse för och medvetenhet om värdet av god design och arkitektur. Tvärsektoriellt arbete för att främja insatser för hållbara stadsmiljöer har prioriterats och bidragit positivt till samhällsutvecklingen.

Nämnden för hemslöjdsfrågor står inför en period av förändring i samband med att den s.k. kultursamverkansmodellen införs. Fördelningen av medel till länshemslöjds konsulenter kommer successivt att överföras till landstingen. Under 2011 genomför Kulturdepartementet därför en översyn av nämndens fortsatta verksamhet.

Föreningen Svensk Form utgör en viktig kunskapsplattform för designområdet i Sverige. Även utomlands bedrivs ett omfattande arbete med att främja svensk design internationellt och att synliggöra Sverige som designnation.

7.4.2 Bildkonst

Resultat

Statens konstråd

Statens konstråd har bl.a. till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att beställa och förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet.

En central del av Konstrådets verksamhet är att sprida kvalificerade uppdrag till konstnärer och på så vis skapa arbetstillfällen runt om i landet. Under 2010 anlätades totalt 36 konstnärer, vilket är ungefär lika många som året innan, för någon form av uppdrag. Konstverk av 193 konstnärer har köpts in till statliga miljöer. Alla verk köps av nu levande konstnärer genom allmän försäljning på gallerier och konsthallar över hela landet. Under 2010 har 1 748 konstverk placerats på statliga myndigheter, vilket är den högsta siffran någonsin.

Under 2010 har regeringen gett Statens konstråd i uppdrag att samverka med Arkitekturmuseet, Boverket och Riksantikvarieämbetet för att vidareutveckla och stärka en helhetssyn i planeringen och gestaltningen av offentliga miljöer. I uppdraget ligger att etablera samarbeten mellan planerare och plangenomförare, arkitekter, antikvarier, formgivare, designer och konstnärer samt andra professioner som arbetar med utveckling av den fysiska miljön, liksom en bred samverkan med berörda kommuner, fastighetsägare och boende. Av en delrapport, i juni 2011, (dnr Ku2011/1050/KV) framgår att myndigheterna tagit fram ett gemensamt styrdokument för arbetet samt en tidplan för genomförandet. Av redovisningen framgår vidare att totalt 24 intresseanmälningar har inkommit samt att samverkansavtal för totalt elva projekt har upprättats. I dessa projekt kommer totalt 20 arkitekter, formgivare och konstnärer att engageras som konsulter inom området konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer.

För att öka intresset för och kunskapen om offentlig konst hos allmänheten och hos samarbetspartner gjordes ett flertal informations- och konstpedagogiska insatser. Antalet konstvisningar och samtal har ökat väsentligt sedan 2009, från 57 till 82. Fördelning av uppdrag till manliga respektive kvinnliga konstnärer bevakas och antalet anlitade konstnärer som är kvinnor har ökat de senaste åren och motsvarar nu ungefär hälften av uppdragen.

Statens kulturråd

Staten bidrar till en nationell infrastruktur inom bild- och formområdet på flera olika sätt. Förutom anslagen till de statliga museerna på området lämnar Statens kulturråd verksamhetsstöd och utvecklingsbidrag till regionala museer med bild- och formverksamhet. Därutöver fördelar Kulturrådet årligen drygt 26 miljoner kronor i bidrag till bl.a. främjandeorganisationer, utställningsarrangörer och konsthantverkskooperativ. Konstnärliga kollektivverkstäder kan också ansöka om stöd för inköp av utrustning.

Under året har Kulturrådet fortsatt att arbeta utifrån den antagna strategin på bild- och formområdet där målet är att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet och mångfald i det konstnärliga arbetet.

Området var även i fokus inom ramen för Kulturrådets gemensamma uppdrag med Konstnärsnämnden om att skapa en långsiktig samverkan.

Kulturrådet har under 2010 publicerat en särskild rapport om bild- och formområdet (Kulturen i siffror 2010:5). I rapporten redovisas bl.a. utställningsarrangörer inom samtida bild- och formkonst, vilka konstnärer som visas och utställningsarrangörernas ekonomi.

Verksamheterna vid Riksutställningar, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde samt Moderna museet behandlas under avsnitt 11.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området leder till att den offentliga miljön berikas med konst. Ansvar för hur den gemensamma miljön ser ut bör dock delas av flera och det är av stor betydelse att olika perspektiv beaktas vid utform-

ningen av gemensamma miljöer. Det arbete som redan inletts av Statens konstråd, Arkitektur- museet, Riksantikvarieämbetet och Boverket inom ramen för uppdraget om samverkan om gestaltning av offentliga miljöer är positivt i detta hänseende och bidrar till att utveckla nya arbetsformer och processer för att stärka arkitektonisk kvalitet i planering och utformning av offentliga miljöer. Genom en gestaltning av hus och offentliga miljöer som kan tjäna som förebild bidrar myndigheterna till att stärka intresset och förståelsen för de värden arkitektur, form och konst innebär för samhället.

Regeringen bedömer att de insatser Statens kulturråd gjort under året inom bild- och formområdet har bidragit till att tillgängligheten till professionell bild- och formkonst i hela landet är tillfredsställande.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	7 837	Anslags- sparande	-193
2011	Anslag	7 788 ¹	Utgifts- prognos	7 539
2012	Förslag	7 855		
2013	Beräknat	8 013 ²		
2014	Beräknat	8 169 ³		
2015	Beräknat	8 382 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 855 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 845 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 844 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Statens konstråds förvaltningskostnader. Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. I detta ligger att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö.

Regeringens överväganden

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	7 788	7 788	7 788	7 788
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	79	237	404	618
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-12	-12	-12	-13
Övrigt ³			-11	-11
Förslag/ beräknat anslag	7 855	8 013	8 169	8 382

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Från anslaget omprioriteras 12 000 kronor till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 855 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 8 013 000 kronor, 8 169 000 kronor respektive 8 382 000 kronor.

7.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor			Anslags- sparande	
2010	Utfall	33 696		1 003
2011	Anslag	33 100 ¹	Utgifts- prognos	33 289
2012	Förslag	33 100		
2013	Beräknat	33 100 ²		
2014	Beräknat	33 054 ³		
2015	Beräknat	33 054 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 33 100 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 33 054 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 33 054 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2013 och 2014.

Tabell 7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden	5 117	8 198	10 000	10 000	7 500	
Nya åtaganden	12 902	10 000	10 000			
Infriade åtaganden	-9 821	-8 198	-10 000	-2 500	-7 500	
Utestående åtaganden	8 198	10 000	10 000	7 500	0	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	10 000	10 000	10 000			

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	33 100	33 100	33 100	33 100
Förändring till följd av:				
Beslut	1 000	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Övrigt ³			-46	-46
Förslag/beräknat anslag	33 100	33 100	33 054	33 054

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 33 100 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 33 100 000 kronor, 33 054 000 kronor respektive 33 054 000 kronor.

7.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	2 269	Anslags-sparande	3
2011	Anslag	11 252 ¹	Utgifts-prognos	11 221
2012	Förslag	11 355		
2013	Beräknat	11 559 ²		
2014	Beräknat	11 789 ³		
2015	Beräknat	12 107 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 355 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 340 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 340 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningskostnader samt för bidrag till rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet. Tillväxtverket svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	11 252	11 252	11 252	11 252
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	103	307	553	871
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-16	-16
Förslag/beräknat anslag	11 355	11 559	11 789	12 107

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 11 355 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 11 559 000 kronor, 11 789 000 kronor respektive 12 107 000 kronor.

7.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 7.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	27 467	Anslags-sparande	224
2011	Anslag	27 199 ¹	Utgifts-prognos	26 630
2012	Förslag	28 199		
2013	Beräknat	28 199 ²		
2014	Beräknat	28 160 ³		
2015	Beräknat	28 160 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 28 199 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 28 160 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 28 160 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till bild- och formområdet, såsom statsbidrag till kulturella ändamål, statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt statligt utrustningsbidrag

till kollektivverkstäder. Vidare används anslaget för bidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstförvärv.

Regeringens överväganden

Tabell 7.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

<i>Tusental kronor</i>	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	27 199	27 199	27 199	27 199
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 000	1 000	1 000
Övrigt ³			-39	-39
Förslag/beräknat anslag	28 199	28 199	28 160	28 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknande samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2012 för att möjliggöra förstärkt stöd till aktörer på bild- och formområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 28 199 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 28 199 000 kronor, 28 160 000 kronor respektive 28 160 000 kronor.

8 Kulturskaparnas villkor

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kulturskapare samt andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt myndigheten Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild och form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet samt nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning av

konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevakning av trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet samt den ekonomiska föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS) fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Kulturskaparnas villkor</i>							
5:1 Konstnärsnämnden	17	18	18	18	19	19	19
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	325	326	320	332	342	348	354
Summa Kulturskaparnas villkor	343	344	338	350	360	367	373

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

8.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturskaparnas villkor utgår från bl.a.:

- fördelade bidrag inom de olika konstområdena,
- arbetet med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad,
- insatser avseende jämställdhet samt insatser på det internationella området.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Konstnärsnämnden

Under 2010 har Konstnärsnämnden beslutat om 1 838 stipendier och bidrag (2009 beslutades 1 771 stipendier och bidrag) om totalt ca 126 miljoner kronor inom bild/form, musik, teater, dans och film. Fördelningen mellan könen är fortsatt jämn på övergripande nivå, med 51 procent till kvinnorna och 49 procent till männen. Liksom tidigare år finns dock könsskillnader mellan konstformerna. Inom musiken kommer 65 procent av ansökningarna från män. Inom dansen kommer 74 procent av ansökningarna från kvinnor.

Tabell 8.2 Antal ansökningar Konstnärsnämnden

	2008		2009		2010	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Bild och form	1 852	1 230	1 966	1 378	2 121	1 494
Musik	510	1 157	559	1 119	738	1 373
Teater	295	223	378	238	367	225
Dans	341	130	351	176	458	164
Film	297	240	358	288	397	317
Totalt	3 295	2 980	3 612	3 199	4 081	3 573

Antalet inkomna ansökningar till nämnden var ca 7 600 under 2010, vilket är en ökning med knappt 900 jämfört med 2009. De områden där antalet ansökningar totalt sett har ökat mest sedan 2005 är musik och dans. Räknat i antalet ansökningar är dock bild- och formområdet fortfarande störst.

Konstnärsnämnden menar att det ökade antalet ansökningar kan bero på ett flertal faktorer men främst kan avläsas som ett ökat ekonomiskt behov från konstnärerna.

Under året har Konstnärsnämnden fortsatt sitt arbete med att genomlysna bidrags- och stipendiehanteringen. Rutinerna för att följa upp beviljade stipendier och bidrag har också skärpts under året och det har genomförts en omfattande retroaktiv uppföljning av bidrag som inte återredovisats till myndigheten.

Konstnärsnämnden gör bedömningen att bidrag och stipendier har stor betydelse för mottagarnas ekonomi och arbetsmöjligheter. Utvärderingar som utförts av Konstnärsnämnden tyder även på att den enskilda konstnärens möjlighet att leva på sin konstnärliga verksamhet ökar som mottagare av stipendier och bidrag från Konstnärsnämnden.

Arbetet med internationellt utbyte sker inom alla konstområden. På bild- och formområdet sker det internationella utbytet inom ramen för Iaspis och på dansområdet inom det Internationella dansprogrammet. Konstnärsnämnden ser en ökad vilja till internationellt utbyte och samarbete; mellan 2009 och 2010 har antalet ansökningar rörande internationellt utbyte ökat med 500. Av samtliga ansökningar rör 30 procent direkt internationellt utbyte.

Konstnärsnämndens bedömning är att de internationella stöden bidrar till möjligheter att skapa kontakter som kan vara av betydelse för kommande arbetsmöjligheter. För att möta det ökade trycket på internationell utbyte har nämnden själv prioriterat medel till detta område.

Regeringen förstärkte Konstnärsnämndens förvaltningsanslag med 2,3 miljoner kronor fr.o.m. 2010. För 2011 tillfördes ytterligare ca 500 000 kronor som en förstärkning av bevakningsuppdraget.

Under 2010 publicerade Konstnärsnämnden den andra delen i den stora inkomstundersökningen – Konstnärernas inkomster ur ett jämställdhetsperspektiv – som behandlar konstnärernas inkomster ur ett jämställdhetsperspektiv och omfattar drygt 21 000 konstnärer. Rapporten visade bl.a. att andelen kvinnor inom de olika konstområdena ökade från mitten av 1970-talet till mitten av 1990-talet. Sedan dess har utvecklingen planat ut. År 2007 bestod gruppen konstnärer av 46 procent kvinnor och 54 procent män, men könsfördelningen varierar mellan konstområdena. Inom dansområdet är 70 procent kvinnor medan musikområdet består till 71 procent av män. Könsbalansen inom musikområdet har alltså inte förändrats på tolv år. Störst ökning av andelen kvinnor har skett inom film- och ordområdena. Konstnärer är i jämförelse med övriga befolkningen högt utbildade, men deras medianinkomst är trots det lägre än för befolkningen i genomsnitt.

Bild och form är den konstnärsgrupp som har lägst medianinkomst och flest antal kvinnor. Musikområdet har näst högst medianinkomst och flest antal yrkesverksamma män. Rapporten visade även att andelen kvinnor i konstnärsgruppen som bedriver näringsverksamhet är större än i befolkningen i stort.

Regeringen har även gett Statens musikverk i uppdrag att i samverkan med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden stödja projekt i syfte att främja ökad jämställdhet inom musiklivet (se även avsnitt 4.4.7).

Konstnärsnämnden arbetar kontinuerligt med att informera om konstnärernas villkor i olika sammanhang. Myndigheten har bl.a. regelbundna möten med Arbetsförmedlingen Kultur genom deltagande i Rådet för kulturarbetsmarknaden och den samarbetsgrupp där även Kulturrådet ingår.

Konstnärsnämndens utåtriktade arbete har under året ökat i och med deltagande i en rad regeringsuppdrag, däribland införandet av den s.k. kultursamverkansmodellen och arbetet med kulturella och kreativa näringar.

Införandet av kultursamverkansmodellen ger nya möjligheter för kulturskapare i hela landet att arbeta och utveckla sitt konstnärskap. Lands-

ting i respektive län ska föra dialog med kulturskaparna inom ramen för arbetet med de regionala kulturplanerna. Konstnärsnämnden sitter med i det samverkansråd som ska främja en statlig helhetssyn på den regionala kulturverksamheten och har bl.a. till uppgift att bevaka kulturskaparnas villkor inom ramen för samverkansmodellen.

Arbetet med att stärka kulturella och kreativa näringar bidrar också till att öka kulturskapares förutsättningar att leva på sitt konstnärskap, se avsnitt 4.4.4.

Konstnärsnämnden och Kulturrådet fick i mars 2010 i uppdrag att gemensamt utveckla en långsiktig samverkan. Uppdraget omfattade utveckling av övergripande former för samverkan, kartläggning och analys av bidragens former och hantering samt samverkan på administrativ nivå. En slutrapport lämnades till regeringen den 4 januari 2011 (dnr Ku2011/14/KV) med förslag främst inom områdena dans, bild och form, musik samt inom det internationella området. Sveriges Författarfond har hållits informerad om arbetet och har deltagit vid två möten.

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Centrumbildningarna spelar en viktig roll för att vidga kulturskaparnas arbetsmarknad. Centrumbildningarna är intresse- och förmedlingsorganisationer för de fria professionella utövarna inom olika konstområden och har till uppgift att skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen för konstnärer samt förbättra villkoren för kulturskaparna. Centrumbildningarna verkar inom elva olika konstområden som omfattar ord, bild, musik, teater, dans, film och foto och samlar ca 8 000 kulturutövare. Under 2010 och 2011 har regeringen tillfört 20 miljoner kronor extra till Centrumbildningarna. Enligt Statens kulturråds utvärdering av verksamheterna har Centrumbildningarnas insatser inneburit nya vägar att vidga arbetsmarknaden för kulturskapare, t.ex. genom samarbeten med regionala institutioner och näringsliv. Under 2010 användes de extra medlen bl.a. till projekt kopplade till Skapande skola.

Alliansverksamheterna på teater-, dans- och musikområdena möter framgångsrikt kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska målsättningar och är ytterligare ett sätt att stärka kultur-

skapares möjligheter att leva på sitt konstnärskap. Bidraget till Teateralliansen AB har höjts med 4 miljoner kronor fr.o.m. 2010 och sammanlagt uppgick bidraget till alliansverksamheten till 62 miljoner kronor. Allianserna har ca 300 anställda inom teater, dans- och musikområdena.

Den 1 januari 2009 trädde ett nytt avtal mellan staten och bildkonstnärorganisationerna i kraft som reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla då statliga institutioner ställer ut verk som är i konstnärens ägo. Avtalet har medfört en modernisering av beräkningsgrunderna för all slags bildkonst och breddat ersättningen. Regeringen har framhållit betydelsen av att avtalet fungerar som en förebild för andra offentliga och privata utställare. Regeringen beslutade i juni 2010 om ett bidrag på 400 000 kronor för informations- och utbildningsinsatser i anslutning till det nya avtalet om utställnings- och medverkansersättning.

Övriga ersättningar och bidrag till konstnärer

Sveriges författarfond har till huvudsaklig uppgift att fördela den statliga bibliotekersättningen till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. För 2010 uppgick den s.k. bibliotekersättningen till drygt 126 miljoner kronor. Den största delen av ersättningen fördelas som s.k. författar- och översättarpennningar som baseras på antalet hemlån och referensexemplar. Antalet författar- och översättarpennningar uppgick 2010 till 4 359.

Individuell Visningsersättning (IV) fördelas till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten. Syftet med ersättningen är att ge yrkesverksamma konstnärer ekonomisk och arbetsmässig trygghet. Drygt 3 800 konstnärer söker IV varje år och av dem får ca 3 500 ersättning mellan 500 kronor och 42 000 kronor. Anslaget uppgick 2010 till drygt 34 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2011 gjorde regeringen bedömningen att det finns skäl att företrädare för styrelsen för BUS ges möjlighet att i samband med den årliga budgetframställan föra en dialog med företrädare för Kulturdepartementet. En sådan dialog har genomförts våren 2011.

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare innefattar ersättning åt författare och översättare för nyttjandet av deras verk i form av talböcker som fördelas av Sveriges författarförbund. Under 2010 fördelades 9 miljoner kronor till detta ändamål. Fonogramersättningen utgår som kompensation för att musikaliska verk på fonogram och musikaliska verk i tryckt form lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Ersättningen fördelas av STIM och SAMI och uppgick 2010 till 5 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Regeringens politik på området syftar till att professionella kulturskapare ska kunna leva på sin konstnärliga och kulturella yrkesverksamhet. Den statliga kulturpolitiken behöver fortsatt inrikta sig på att ha öppna och rättvisa stödsystem på det konstnärspolitiska området. Det är även viktigt att beakta kulturskaparnas ekonomiska, upphovsrättsliga och sociala villkor.

Den litteraturutredning (Ku 2011:04, dir. 2011:24) som regeringen tillsatt har bl.a. i uppdrag att analysera de ekonomiska villkoren för yrkesverksamma upphovsmän på det litterära området. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2012.

För att kulturskapare ska kunna leva på sitt konstnärliga arbete krävs det att nya vägar skapas för att vidga deras arbetsmarknad. Kultursamverkansmodellen förutsätter att kulturskaparna ges möjlighet att vara delaktiga i dialogen med landstingen inför framtagandet av kulturplaner.

Internationalisering och interkulturellt arbete fortsätter att vara en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken, inte minst som ett sätt att vidga kulturskaparnas nätverk och arbetsmöjligheter.

De statliga institutionernas strategiska utveckling är en av kulturpolitikens huvudfrågor, däri ingår ökade krav på samarbete mellan de statliga myndigheterna. Det är därför angeläget att den långsiktiga samverkan mellan Statens kulturråd och Konstnärsnämnden fortsätter att utvecklas.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 5:1 Konstnärnämnden

Tabell 8.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	17 175	Anslags-sparande	527
2011	Anslag	18 015 ¹	Utgifts-prognos	18 152
2012	Förslag	18 236		
2013	Beräknat	18 632 ²		
2014	Beräknat	18 990 ³		
2015	Beräknat	19 478 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 237 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 210 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 211 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Konstnärnämndens förvaltningskostnader. Nämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, musik-, teater-, dans- och filmkonstnärer samt att hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghets-systemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 8.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	18 015	18 015	18 015	18 015
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	190	585	969	1 457
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	31	32	6	6
Förslag/ beräknat anslag	18 236	18 632	18 990	19 478

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 18 236 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärnämnden* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 18 632 000 kronor, 18 990 000 kronor respektive 19 478 000 kronor.

8.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	325 467	Anslags-sparande	851
2011	Anslag	325 757 ¹	Utgifts-prognos	319 774
2012	Förslag	331 954		
2013	Beräknat	341 833 ²		
2014	Beräknat	348 003 ³		
2015	Beräknat	353 835 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 331 955 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 331 499 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 329 498 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för ersättningar och bidrag inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Konstnärnämnden är huvudansvarig myndighet för bidragsgivning inom området. Styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond, som är en del av Konstnärnämnden, fördelar bl.a. ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visnings-ersättning).

Den individuella visningsersättningen fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk. Bibliotekersättning till upphovsmän av litterära verk för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken fördelas av Sveriges Författarfond. Övriga bidrag till konstnärer fördelas i första hand av Konstnärnämnden.

De som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2013–2022.

Tabell 8.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden	105 363	97 719	105 719	100 000	80 000	60 000
Nya åtaganden	25 137	27 000	14 281			
Infriade åtaganden	-32 781	-19 000	-20 000	-20 000	-20 000	-60 000
Utestående åtaganden	97 719	105 719	100 000	80 000	60 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	125 000	120 000	100 000			

Regeringens överväganden

Tabell 8.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	325 757	325 757	325 757	325 757
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 997	12 780	19 364	27 279
Beslut	3 200	3 295	3 359	1 288
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-478	-489
Förslag/ beräknat anslag	331 954	341 833	348 003	353 835

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget tillförs 2 miljoner kronor årligen 2012–2014 för att Konstnärsnämnden ska inrätta en struktur för internationellt kulturutbyte på musikområdet.

Därutöver tillförs anslaget 1 200 000 kronor fr.o.m. 2012 för biblioteksersättningen bl.a. till följd av ökad utlåning vid folk- och skolbiblioteken.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 331 954 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 341 833 000 kronor, 348 003 000 kronor respektive 353 835 000 kronor.

9 Arkiv

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksarkivet samt bidrag till regional arkivverksamhet.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Arkiv</i>							
6:1 Riksarkivet	338	344	339	346	354	361	370
Summa Arkiv	338	344	339	346	354	361	370

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Riksdagen har tidigare antagit mål för den statliga arkivverksamheten som kommer till uttryck i arkivlagen (1990:782). Målen syftar bl.a. till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial, till att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling samt till metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet (prop.1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307).

9.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

För att redovisa måluppfyllelsen utgår bedömningen från resultatet av verksamheten när det gäller kärnuppgifterna, bl.a. tillsynsverksamhet, bevarande och tillgängliggörande av arkivmaterial samt tvärsektorielt samarbete. Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Från och med den 1 januari 2010 är Riksarkivet den samlade statliga arkivmyndigheten. Tidigare fungerade Riksarkivet som chefsmyndighet för landsarkiven och de administrativa systemen mellan myndigheterna var innan övergången samordnade. För att utveckla arbetet inom en nu rikstäckande myndighet beslutade Riksarkivet under året om riktlinjer för en översyn av sin verksamhet och organisation. Syftet är att skapa en enhetlig myndighetsstruktur med arbetsformer som bidrar till att nå uppfyllelsen av verksamhetens mål. Arbetet ska slutföras 2012.

Riksarkivet arbetar aktivt med att integrera jämställdhets- och mångfaldsperspektiven inom verksamhetens dagliga arbete. Det gäller såväl rekrytering som frågor inom kärnverksamheten. Som exempel kan nämnas att i urvalet av artiklar

till Svenskt biografiskt lexikon är både jämställdhets- och mångfaldsperspektiven aktuella. Även barnperspektivet har fått en mer framträdande plats inom myndighetens verksamhet. Inom myndigheten är det särskilt landsarkiven som har arbetat med skolvisningar och framtagning av läromedel och s.k. undervisningslådor i samarbete med lärare.

Tabell 9.2 Prestationer arkiv 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal inspektioner (besök)	142	143	124
Antal mottagna e-filer	137	68 832	159 037
Antal forskarbesök	77 904	77 023	61 892
Antal besvarade förfrågningar (forskare och allmänhet)	136 678	134 841	123 547

God arkivhantering och tillsyn

Riksarkivets totala antal tillsynsobjekt har minskat på senare år på grund av sammanslagningar av myndigheter. Det innebär dock inte att tillsynsobjekten i realiteten blivit färre eftersom de som tidigare var egna myndigheter finns kvar som organisatoriska enheter inom myndigheten. Under perioden 2006–2010 är den största förändringen inom tillsynsverksamheten att inspektioner på annat sätt än genom besök, det vill säga genom egenkontroll från myndigheternas sida, i princip har upphört. Under 2010 genomfördes totalt 124 inspektioner på plats, vilket är en minskning från föregående år.

E-delegationen har varit en viktig plattform för myndighetens arbete med att samverka med andra myndigheter för att främja arkivhanteringen i förvaltningen. Riksarkivet har deltagit i delegationens arbete med frågor om webbplatser, begrepp i e-förvaltningen och it-standardisering. Myndigheten har inom ramen för delegationen genomfört en förstudie om e-arkiv och e-diarium, en rapport lämnades till delegationen i början av 2011. Under året har ett utkast till normering för statliga myndigheter genom Riksarkivets författningssamling (RAFS) tagits fram rörande ljud- och videomaterial, arkivlokaler och kommittéarkiv. Riksarkivets arbete med att främja arkivverksamheten inom det kommunala området sker genom samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor, som under

året bl.a. tagit fram råd för kommuners och landstings utbildningsväsende.

Ta emot, bevara och vårda

Det arkivmaterial som förvaras hos Riksarkivet är omfattande och under ständig tillväxt. Det rörde sig 2010 om ca 687 000 hyllmeter pappershandlingar och ca 3,1 miljoner kartor och ritningar. Den ökande tillväxten har under åren 2006–2010 varit tydlig. Mätt i hyllmeter har pappershandlingarnas omfång ökat med 13 procent och antalet kartor och ritningar med 50 procent. Mottagandet av elektroniska handlingar och t.ex. ljud- och videoband varierar över tid beroende på när myndigheterna levererar. År 2010 mottogs en mycket stor mängd elektroniska filer, ca 159 000, vilket är en dubbling av föregående års mottagande.

Under 2010 har myndigheten prioriterat utvecklingen av nya system för digitalt bevarande, för att kunna samordna arbetet med E-delegationens uppdrag till myndigheten om en förstudie om e-arkiv och e-diarium. Som exempel kan nämnas Riksarkivets Digitala Arkiv (RADAR), som förberetts för driftsättning. Myndigheten har haft ett projekt om leveransfrågorna och har tagit fram riktlinjer för mottagande av leveranser från statliga myndigheter och utvecklat mallar för överenskommelser gällande såväl för enstaka leveranser som för ramöverenskommelser om leveranser. Sedan ett par år genomförs en särskild satsning inom myndigheten för att utveckla strategier och metoder för att bevara och tillhandahålla digitala stillbilder liksom analoga och digitala rörliga bilder och ljudupptagningar samt multimedia. År 2010 digitaliserades 2 000 speltimmar video och 2 000 speltimmar ljud.

Tillhandahålla och tillgängliggöra

Under åren 2006–2010 finns några tydliga tendenser inom Riksarkivets verksamhet med att tillhandahålla och tillgängliggöra arkivmaterial. En av riktningarna är minskningen av antalet forskarbesök. En annan är att försäljningen och uthyrningen av mikrokort gått ned kraftigt. Under året fortsatte dock antalet framtagna volymer att öka och utlåningen av ADB-upptagningar ökade markant. Nedgången av

fysiska besök kan förklaras av utläggningen av digitaliserat arkivmaterial på myndighetens webbplatser och det förklarar även det ökade antalet besök på dessa webbplatser. Myndigheten besvarade 2010 ett stort antal förfrågningar från andra myndigheter, forskare och allmänheten; sammantaget ca 123 000, vilket dock är en fortsättning på en nedåtgående utveckling sedan tidigare år.

Riksarkivet arbetar aktivt med att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, inte minst genom att utveckla metoder som den nya digitala tekniken ger. Myndighetens reproduktionsverksamhet genom digitalisering sker storskaligt vid Mediakonverteringscentrum (MKC) i Fränsta, Västernorrlands län. Även vid Svensk Arkivinformation (SVAR), en enhet inom Riksarkivet, bedrivs skanning och indexering av arkivmaterial som sedan tillhandahålls på nätet mot avgift. MKC har under året bl.a. digitaliserat kyrkoarkiv och även stora mängder statligt och kommunalt lantmäterimaterial. Inom EU-projektet IMFIND, som syftar till att utveckla och testa indexerings- och söksystem för digitala bilder, har ca två miljoner bilder från fastighetsböcker i landsarkivet i Härnösand och 500 000 bilder från Lantmäteriet skannats. Antalet digitala bilder hos Riksarkivet var 2010 fler än 100 miljoner. Av dessa är ca 40 miljoner bilder tillgängliga via internet. Arbetet med att omhänderta kyrkobokföringsmaterial är det största leveransprojektet för landsarkivets del. Arkiven arbetar med att utveckla och hitta nya effektiva arbetsmetoder.

Inom Svenskt biografiskt lexikon (SBL) har det färdigställts ett häfte under året. Myndighetens publicering av SBL på internet kommer att slutföras under 2011. Vid Svenskt Diplomatarium har arbetet med utgåvan av 1378 års diplom och med att förbereda konverteringen av det datoriserade huvudkartoteket fortgått.

Internationellt arbete

Det internationella samarbetet på arkivområdet har under 2010 liksom tidigare år varit omfattande. Riksarkivet har många kontakter med internationella forskare, oftast som förfrågningar men även genom besök. Inom mer organisatoriska ramar har Riksarkivet engagemang i Unesco och International Council of Archives

(ICA). Även inom arbetet i EU är Riksarkivet en aktiv part, som tillsammans med Kungl. biblioteket på regeringens uppdrag bl.a. deltar i medlemsstaternas expertgrupp för digitalisering och digitalt bevarande. Tyngdpunkten i det internationella arbetet har legat på it-området med inriktning mot ökad samordning av standarder och system samt metoder för långsiktigt bevarande av digitalinformation. Pågående EU-projekt är Europeana 1.0, APEnet och DC-net. Riksarkivet har under året bidragit med sammanlagt ca 40 miljoner digitala bilder till Europeanas sökportal på internet.

Analys och slutsatser

Genom det arbete som bedrivs främjar Riksarkivet att kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas för framtiden. Statens insatser på arkivområdet gör det möjligt för medborgarna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial. Därmed upprätthålls offentlighetsprincipens krav och förutsättningar skapas för ökad kunskap på olika områden. Riksarkivets verksamhet bidrar även till att främja möjligheten till bildning och kulturupplevelser.

Arkivsektorn anpassas successivt till de förändrade förutsättningar som den digitala informationshanteringen innebär, även om utvecklingsbehov kvarstår vad gäller långsiktigt digitalt bevarande. I denna del finns också behov av ökat samarbete med förvaltningen i stort och med andra kulturarvsinstitutioner.

Bedömningen är att Riksarkivet arbetar på ett ändamålsenligt sätt med bevarandefrågora och kan hantera leveranser av många olika mediatyper. Myndighetens kärnverksamhet kräver dock allt större insatser, till stor del beroende på den ökande volymen av moderna arkivhandlingar.

Utöver det kräver övergången till digitaliserat arkivmaterial ny teknik och nya arbetssätt inom myndigheten. Deltagandet i E-delegationens arbete främjar hela den statliga förvaltningens övergång till e-förvaltning. Myndigheten fortsätter bl.a. att utveckla och effektivisera tillsynsarbetet på ett bra sätt och verksamheten bidrar i hög grad till att upprätthålla kvaliteten i de statliga myndigheternas arkivhantering. Bedömningen är även att myndigheten arbetat på ett bra sätt med tillgänglighetsfrågorna. En stor del av det mest efterfrågade arkivmaterialet finns

numera tillgängligt i digital form. Arbetet med att utveckla formerna för tillgängliggörande bör dock fortsätta för att dessa ska bli mer användarvänliga.

Riksarkivet stöttar regionala och lokala ABM-projekt som syftar till samarbete mellan de olika kulturarvsinstitutionerna. Det är en viktig utveckling som skapar förutsättningar att nå ut till nya användargrupper. På så vis kan också det material som finns i arkiven – ofta med lokal eller regional anknytning – komma fler till del så att kulturarvet blir synligt och tar plats på fler ställen i samhället. Det gäller t.ex. i pedagogisk verksamhet eller i det regionala utvecklingsarbetet.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 9.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	337 927	Anslags-sparande	8 724
2011	Anslag	343 653 ¹	Utgifts-prognos	338 760
2012	Förslag	346 188		
2013	Beräknat	353 732 ²		
2014	Beräknat	360 549 ³		
2015	Beräknat	369 820 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 346 278 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 345 802 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 345 803 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Riksarkivet som är statlig arkivmyndighet med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Riksarkivet är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick 2010 till ca 97 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 9.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	343 653	343 653	343 653	343 653
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 469	10 941	18 272	27 578
Beslut	-5 520	-5 639	-5 755	-5 903
Överföring till/från andra anslag	4 318	4 411	4 502	4 618
Övrigt ³	268	366	-123	-126
Förslag/ beräknat anslag	346 188	353 732	360 549	369 820

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

I enlighet med beräkningar i tidigare budgetproposition beräknar regeringen att anslaget minskar med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2012 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Vidare beräknar regeringen att tillskottet för att Riksarkivet ska förvalta Estoniasamlingen minskar från 960 000 kronor till 400 000 kronor för åren 2012–2016.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1 472 000 kronor fr.o.m. 2012 för mottagande av arkivmaterial från Sveriges Domstolar.

Vidare beräknar regeringen att anslaget tillförs 2 846 000 kronor för Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 346 188 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 353 732 000 kronor, 360 549 000 kronor respektive 369 820 000 kronor.

10 Kulturmiljö

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetet. Vidare omfattas bidragen till kulturmiljövård och kyrkoantikvarisk ersättning samt i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Kulturmiljö</i>							
7:1 Riksantikvarieämbetet	214	211	208	214	218	223	228
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	251	252	246	252	252	251	251
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460	460
Summa Kulturmiljö	925	922	914	925	930	934	940

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Riksdagen har tidigare antagit mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

De övergripande målen för verksamhetsområdet är:

- ett försvarat och bevarat kulturarv,
- ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer och med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen,
- allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön,
- nationell och internationell solidaritet och respekt för olika gruppers kulturarv.

10.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av det nationella och det regionala kulturmiljöarbetets verksamhet och resultat utgår från måluppfyllelsen inom kärnuppgifterna, bl.a. kunskapsuppbyggnad, bidragsgivning och tvärsektorielt samarbete. Bedömningen utgår vidare från förmågan att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har som myndighet en sammanhållande roll i kulturmiljösektorns gemensamma utvecklingsarbete. Myndighetens uppdrag är att ha överblick över hela sitt ansvarsområde, driva kulturarvsfrågor i dialog med andra samhällssektorer, vara ett centralt stöd, samordna aktörer samt följa upp kulturmiljöområdets styrmedel och arbetsätt. RAÄ har en omfattande och komplex verksamhet, vilket kräver ständigt utvecklingsarbete. Under 2010 har en ny strategi och vision formulerats av myndigheten för perioden 2011–2013. Strategin lyfter fram kunskapsuppbyggnaden

som kärnan i myndighetens uppdrag och beskriver hur myndigheten ska verka för att utveckla och stärka kulturmiljöarbetet. RAÄ är en av de statliga myndigheter som till följd av omställningen av försvaret har omlokaliserats genom att vissa delar av myndigheten har flyttats till Gotland. Omställningsprocessen slutfördes under 2009, men till följd av denna har myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppgifter påverkats.

Kulturminnen

Inom kulturminnesområdet har RAÄ under 2010 arbetat med stöd och vägledning till länsstyrelserna som syftar till en mer enhetlig tillämpning av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. RAÄ har tagit fram vägledningar och handböcker samt gjort uppföljningar. Ett exempel på ett prioriterat område där myndighetens vägledning efterfrågas är insatser för att hindra brott riktade mot kulturarvet. RAÄ har därför under året väglett länsstyrelser och andra myndigheter om hur kulturarvsbrott kan förhindras och hanteras.

Regeringen har i mars 2011 tillsatt en utredning (Ku 2011:2, dir. 2011:17) som har i uppdrag att lämna sådana förslag till förändringar av lagstiftningen inom kulturmiljöområdet som ska syfta till att öka möjligheterna att leva i, bruka och utveckla kulturskyddade fastigheter och miljöer. Utredningen har också i uppdrag att göra en redaktionell översyn av kulturminneslagen och lämna förslag till hur de särskilda nationella målen för arbetet med kulturmiljön kan tydliggöras och anpassas till de nya kulturpolitiska målen. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2012.

Samhällsbyggnad

Inom samhällsbyggnadsområdet har RAÄ arbetat för att stärka förutsättningarna för att kulturarvet tas tillvara som en resurs i en hållbar samhällsutveckling. Insatser har bl.a. genomförts inom områdena landsbygd, hållbar stadsutveckling, regional tillväxt, kulturella och kreativa näringar och tillgänglighet.

Regeringen beslutade under 2010 att ratificera den europeiska landskapskonventionen och konventionen trädde i kraft den 1 maj 2011. RAÄ

har gjort ett omfattande arbete för att förbereda ratificeringen. Arbetet har bl.a. handlat om att främja samverkan kring konventionen, att stödja utvecklingsarbeten rörande landskapsanalys och att analysera erfarenheter från andra länder om konventionens tillämpning.

Samverkan och internationellt arbete

RAÄ samverkar bl.a. med andra statliga myndigheter, utbildningsväsendet, organisationer och näringsliv. Myndigheten har ingått i referensgrupper för olika väg- och järnvägsprojekt. Myndigheten har också deltagit i samråd om miljö- och effektbedömning för den nationella och regionala åtgärdsplaneringen.

RAÄ representerar tillsammans med Naturvårdsverket Sverige i Unescos världsarvskommitté. I arbetet, som förankras i myndigheter och nätverk i Norden och övriga Europa, har insatser gjorts för att utveckla arbetet för hållbar utveckling, god förvaltning av världsarven, nya förbättrade arbetsformer och världsarvskonventionens framtid. Under året har myndigheten, i samarbete med Nordic World Heritage Foundation, genomfört ett internationellt seminarium om turism och hållbar utveckling i världsarvsområden i Norden och Baltikum. Inom världsarvsarbetet har myndigheten även bidragit till att bygga upp arkiv för hällristningar.

Arkeologisk uppdragsverksamhet

De senare årens nedgång i volym för den arkeologiska uppdragsverksamheten har följts av en markant ökning under 2010.

Tabell 10.2 Prestationer uppdragsarkeologi 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal fälttimmar	57 115	50 584	118 995

Det ekonomiska resultatet har vänts från ett kraftigt underskott 2009 till ett överskott på 6,7 miljoner kronor för 2010. Organisationsförändringar och omställningsarbete har genomförts under året. Verksamheten har dimensionerats för att bättre kunna möta svängningar i uppdragsvolymen.

Kulturarvsförvaltning och besöksmål

RAÄ har ett samordningsuppdrag för vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. En del i arbetet är att initiera och driva nätverk samt skapa arenor för informations-spridning och erfarenhetsutbyte. Ett webbaserat forum, Kulturvårdsforum, har tagits fram. Där kan professionella aktörer, institutioner, enskilda personer och utövare diskutera kulturvårdsfrågor.

Svensk Museitjänst (SMT) överfördes den 1 oktober 2010 från Riksarkivet till RAÄ. Verksamheten är lokaliserad i Tumba, i två fastigheter som är utrustade för att kunna hyra ut högklassiga föremålsarkiv till i första hand museer. Totalt har SMT ett 50-tal hyresgäster, varav de största är statliga museer.

RAÄ förvaltar ca 160 fastigheter på 76 platser, från Skåne i söder till Östersund i norr, vilka till största delen består av mark och fornlämningsområden. I Gamla Uppsala och Glimmingehus bedriver RAÄ omfattande publik verksamhet som bl.a. innefattar aktiviteter för barn och unga, såsom familjevisningar och familjeverkstäder.

Tabell 10.3 Prestationer besöksverksamhet 2009–2010

	2009	2010
Skolvisningar	346	336
Övriga visningar	133	79
Programverksamhet (dagar)	83	81

Tillgänglig kulturarvsinformation

Utvecklingen av informationssystem och e-tjänster för samsökning, dialog och delaktighet sker i samverkan med den regionala kulturmiljövården och andra centrala myndigheter. Arbetet med K-samsök har bedrivits i nära samarbete med flera institutioner för att bygga upp en struktur och en tjänst som kan ge hela kulturarvsområdet fördelar. Antalet användare av RAÄ:s e-tjänster ökar kontinuerligt. I myndighetens egna register finns i dag kulturhistorisk information om drygt 640 000 fornlämningar, ca 80 000 byggnader och ca 92 000 fotografier tillgängliga över internet. Inom biblioteks- och arkiververksamheten arbetar myndigheten aktivt med att öka tillgängligheten. Samlingarna omfattar ca sju hyllkilometer böcker samt fyra

hyllkilometer arkivhandlingar och ca fem miljoner fotografier och negativ.

Regionalt kulturmiljöarbete

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för myndighetsarbetet inom kulturmiljöområdet. Även läns museerna har en viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet, bl.a. rörande uppbyggnad och förmedling av kunskap. Många länsstyrelser arbetar aktivt med att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Ett exempel på verksamhetsutveckling, där samtliga länsstyrelser medverkat, är projektet Kalejdoskop – sätt att se på kulturarv. I Kalejdoskop ställs viktiga frågor om hur kulturmiljöarbetet kan vidga perspektiven och vara en angelägenhet för alla i dagens heterogena Sverige.

Länsstyrelserna har tillsammans med RAÄ, på uppdrag av regeringen, utarbetat ett program för hur ett fördjupat och samordnat arbete mellan myndigheterna ska bidra till att stärka det offentliga kulturmiljöarbetet. I programmet redovisas hur myndigheterna avser att förbättra de gemensamma arbets- och samarbetsformerna samt förslag till nya samarbetsformer där sådana behövs.

Bidrag till kulturmiljövård

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har RAÄ genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av mer än 1 700 projekt inom områdena vård av byggnader, fornlämningar och landskap, information och tillgängliggörande, arkeologi och kunskapsunderlag. Bidraget är avgörande för möjligheterna att förvalta många av landets mest värdefulla kulturmiljöer. Vårdinsatserna har gjort att kulturhistoriska värden har bevarats och utvecklats. Krävande antikvariska arbeten, som normalt inte är möjliga för en fastighetsägare att genomföra, har kunnat komma till stånd. Bidragsgivningen skapar förutsättningar för goda livsmiljöer samt för regional utveckling och tillväxt. Insatserna har bidragit till att lyfta fram och tillgängliggöra många kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer.

Genom förbättrade kunskapsunderlag kan kulturmiljöer i högre utsträckning tas till vara i

samhällsutvecklingen och bidra till ökad livskvalitet.

I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) aviserade regeringen en översyn av de ändamål som kulturmiljövårdsbidraget får användas till. En ny förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer trädde i kraft den 1 januari 2011. Införandet av den nya förordningen innebär, förutom en generell modernisering, att större fokus läggs på bl.a. tillgängliggörande, bättre kunskapsunderlag och ökad helhetssyn.

Regeringen har tagit initiativ till en omfattande satsning på hembygdsrörelsens byggnader inom anslaget för bidrag till kulturmiljövård. Projektet Hus med historia omfattar totalt 30 miljoner kronor under 2010–2011 och ska bidra till vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader på landets hembygdsgårdar. Projektet ska också, med hembygdsgårdarna som nav och utgångspunkt, bidra till att bevara och utveckla lokala byggnadstraditioner samt att bygga upp och sprida kunskap om hantverk och byggnadsvård. Under 2010 beviljades medel till angelägna projekt vid ca 140 hembygdsgårdar i hela landet.

Regeringen har också ökat anslaget för bidrag till arbetslivsmuseer med 2 miljoner kronor i jämförelse med föregående år. Totalt har 6 miljoner kronor fördelats till ändamålet under 2010. Bidrag gavs till 110 projekt, vilket är en ökning med ca 35 projekt jämfört med 2009. I samtliga län fanns minst ett projekt som beviljats bidrag. Många personer berörs av bidraget, både som medlemmar och besökare. Antalet medlemmar i de museiorganisationer som fick bidrag var 2010 ca 25 000 och de berörda museerna hade ett årligt besöksantal på ca 838 000 personer.

Svenska kyrkan får ersättning från staten för kulturhistoriska kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor per år. Ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet bevaras hållbart och långsiktigt.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet bidrar till att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Insatserna bidrar också till att kulturell mångfald främjas och ingår som en naturlig del i ett övergripande samhälle-

ligt hållbarhetsperspektiv. Insatserna leder till att levande och omhändertagna kulturmiljöer kan berika människors liv, skapa goda livsmiljöer och ge förutsättningar för utveckling av nya idéer och verksamheter i hela landet.

Regeringen anser att det är angeläget att fortsätta arbetet med att hitta nya och effektiva former för samverkan, men också att bedriva ett utvecklingsarbete som visar hur kunskapen om kulturarvet och kulturmiljön kan utvecklas och användas på nya sätt, både inom kulturmiljöarbetet och inom andra samhällsområden.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	214 107	Anslags-sparande	1 764
2011	Anslag	210 510 ¹	Utgifts-prognos	
2012	Förslag	213 657		
2013	Beräknat	218 398 ²		
2014	Beräknat	222 578 ³		
2015	Beräknat	228 266 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 213 942 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 213 645 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 213 645 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för RAÄ:s förvaltningskostnader. RAÄ är myndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. RAÄ ska bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2009 till ca 117 miljoner kronor, varav ca 99 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om entré- och försäljningsinkomster samt inkomster från konserveringsverksamhet.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	166 812	162 638	4 174
Prognos 2011	160 000	154 400	5 600
Budget 2012	161 300	154 800	6 500

Regeringens överväganden

Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	210 510	210 510	210 510	210 510
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 072	6 499	10 960	16 620
Beslut	1 000	1 021	1 042	1 068
Överföring till/från andra anslag	-316	-323	-329	-338
Övrigt ³	391	691	395	405
Förslag/beräknat anslag	213 657	218 398	222 578	228 266

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att Riksantikvarieämbetet tillförs 1 miljon kronor för ökat stöd till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet.

Från anslaget omprioriteras 316 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 213 657 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Riksantikvarieämbetet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 218 398 000 kronor, 222 578 000 kronor respektive 228 266 000 kronor.

10.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 10.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	251 239	Anslags-sparande	-459
2011	Anslag	251 718 ¹	Utgifts-prognos	246 001
2012	Förslag	251 718		
2013	Beräknat	251 718		
2014	Beräknat	251 355		
2015	Beräknat	251 355		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget ändamål är att finansiera bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Inom ramen för anslaget avsätts även medel för att täcka vissa arkeologiska undersökningskostnader och för att täcka kostnader för att tillvarata fornyfynd. En ny förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer trädde i kraft den 1 januari 2011.

Regeringens överväganden

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	251 718	251 718	251 718	251 718
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²			-363	-363
Förslag/beräknat anslag	251 718	251 718	251 355	251 355

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.
² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 251 718 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 251 718 000 kronor, 251 355 000 kronor respektive 251 355 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2013–2015.

Tabell 10.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor						
	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	79 488	88 951	90 588	100 000	28 750	13 500
Nya åtaganden	79 708	80 300	100 000			
Infriade åtaganden	70 245	-78 663	-90 588	-71 250	-15 250	-13 500
Utestående åtaganden	88 951	90 588	100 000	28 750	13 500	
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000			

10.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 10.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	460 000	Anslags- sparande	0
2011	Anslag	460 000 ¹	Utgifts- prognos	460 000
2012	Förslag	460 000		
2013	Beräknat	460 000		
2014	Beräknat	460 000		
2015	Beräknat	460 000		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används av Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, kyrkoantikvarisk ersättning. Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	460 000	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2012. För 2013, 2014 samt 2015 beräknas anslaget uppgå till 460 000 000 kronor, 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

11 Museer och utställningar

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Forum för levande historia.

Dessutom finns ett stort antal andra institutioner med verksamhet inom området varav följande kan nämnas: Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Arbetets museum, de regionala museerna, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet samt Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna.

Även stödet till statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta avsnitt.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Museer och utställningar</i>							
8:1 Centrala museer: Myndigheter	974	933	925	957	983	1 002	1 028
8:2 Centrala museer: Stiftelser	235	235	235	237	245	249	255
8:3 Bidrag till vissa museer	42	42	41	43	43	44	45
8:4 Riksutställningar	51	43	45	44	46	46	48
8:5 Forum för levande historia	44	43	43	44	45	46	47
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 346	1 297	1 290	1 325	1 362	1 387	1 422

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

11.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för museer och utställningar utgår från institutionernas huvuduppgifter, bl.a. utställningsverksamhet, tillgänglighet, samlingarnas långsiktiga bevarande, kunskapsuppbyggnad och tvärsektoriellt samarbete. Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Samverkan

De statligt finansierade centrala museerna är relevanta aktörer med genomgripande påverkan på samhället och dess utveckling. Regeringen bedömer att museisektorns förutsättningar för att öka samverkan inom sektorn, men även med övriga delar av samhället, har förbättrats genom de två uppdrag getts till museisektorn i syfte att stärka samarbetet inom sektorn. Uppdragen redovisades i mars 2011. Det första uppdraget, (dnr Ku2010/552/KT), var riktat till de centrala museerna i syfte att utveckla samarbetet inom museisektorn, såväl när det gäller administration och kärnverksamhet som ökat samarbete mellan museisektorn och samhället i övrigt. Av rapporten framgår tydligt att museerna är attraktiva och spännande samarbetspartners för aktörer även utanför museisektorn. Majoriteten av de 1 500 samarbeten som centralmuseerna redovisar i rapporten skedde med partners utanför museisektorn. Det andra uppdraget, (dnr Ku2010/551/KT), gick till Riksförbundet Sveriges museer i syfte att stärka deras roll som en främjande och samlande aktör i museisektorn. Det uppdraget har mynnat ut i att förbundet, med sin breda verksamhet där många olika typer av museer är representerade, har blivit en tydlig

plattform för hela museisektorn och ett relevant forum för att driva gemensamma frågor och intressen inom sektorn.

Barns och ungas rätt till kultur

Genom sin verksamhet bidrar museerna tydligt till regeringens prioritering av barns och ungas rätt till kultur. Detta gäller både utställningsverksamheten och den pedagogiska verksamheten. Till exempel har Naturhistoriska riksmuseets publika verksamhet under året haft både bredd och djup, med en omfattande och uppskattad verksamhet för den unga publiken. Även Nordiska museet fortsätter att prioritera barn och unga. Genom att erbjuda ett omfattande program av barn- och skolaktiviteter har besöken av barn och unga upp till 19 år ökat med 13 procent. Det totala antalet besökare har också ökat med fyra procent från 2009.

Hos Moderna museet har andelen barn och unga som deltagit i aktiviteter riktade till den unga publiken också ökat på ett positivt sätt. Museets barn- och ungdomsverksamhet innefattar bl.a. Zon Moderna som vänder sig till gymnasieskolan, familjesöndagar, lovprogram och workshops. Totalt har ca 41 900 barn och unga under 19 år besökt museet, varav ca 20 500 deltagit i aktiviteter.

Stiftelsen Skansen har under 2010 arbetat med att bygga upp det nya Lill-Skansen. Nybyggnationen möjliggörs genom ett sponsringsavtal. Det nya Lill-Skansen, som invigs 2012, kommer att bli en plats där barn kan uppleva djur och natur året runt.

Kulturarv för framtiden

Flera av de statliga museernas verksamhet har präglats av förberedelser eller genomföranden av renoverings- och nybyggnadsprojekt. Bland annat har Nationalmuseums verksamhet till viss del utmärkts av ett planeringsarbete inför att huvudbyggnaden på Blasieholmen stänger för renovering inom några år. För Statens maritima museer har utbyggnadsplanerna för Vasamuseet, som tagits fram i samarbete med Statens fastighetsverk, fortskridit.

Statens försvarshistoriska museer öppnade efter omfattande tillbyggnader det nya Flygvapenmuseum i juni 2010. Fram till årsskiftet

hade museet över 120 000 besökare. Det nya museet och dess utställningar har mottagits mycket positivt av besökare, media och branschorganisationer.

Renoveringarna och nybyggnadsprojekten ska ses i ljuset av att en av regeringens kulturpolitiska prioriteringar är att värna kulturarvet inför framtiden. I vissa fall handlar det om att hitta mer ändamålsenliga lokaler för föremåls-samlingarna. Nordiska museet har t.ex. fortsatt sitt omfattande arbete med att säkra samlingarnas långsiktiga bevarande genom att bl.a. flytta ca 100 000 föremålsposter från museibygnaden till mer ändamålsenliga lokaler.

Regeringen har lyft fram digitaliseringsarbetet som en av de viktigaste framtidsfrågorna och samtliga statliga museer arbetar med frågan i olika utsträckning.

Utställningar

Flera av de statliga museerna har under året haft mycket framgångsrika utställningsproduktioner. Inte minst har utställningen Kinas terrakotta-armé vid Östasiatiska museet varit en succé med ca 250 000 besökare under 2010 och totalt 351 800 under hela perioden, drygt 70 000 barn och ungdomar under 20 år besökte utställningen.

Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet visade ett ökat antal utställningar under året, både av egen produktion och i samarbete med andra parter. Livrustkammarens verksamhet präglades bl.a. av bröllopp temat i utställningen Bröllop för kung och fosterland som bidrog till ett ökat antal nationella och internationella besökare.

Tekniska museet fick stänga stora delar av utställningarna under slutet av året för att förbereda inför NASA-utställningen som öppnade i januari 2011. För att kompensera besökarna arrangerades en omfattande programverksamhet och när året var slut hade besökstalen ökat sedan föregående år.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har haft bredd och aktualitet i utställningsverksamheten samtidigt som verksamheten bottnar i en konstvetenskaplig grund och speglar samlingarna.

Inom utställningsområdet har det även bedrivits en omfattande turnerande verksamhet. Inte minst har Riksutställningar fortsatt sitt arbete på detta område. Totalt har myndigheten

haft tolv turnerande utställningar med 309 991 besök i 100 turnéorter i 19 län under 2010. Det är en ökning från 2009 då myndigheten hade 13 turnerande utställningar som besöktes av 191 540 personer i 76 turnéorter i 18 län. Under 2011 har regeringen även förändrat Riksutställningars verksamhetsinriktning. Myndigheten har därför inlett ett omställningsarbete från att vara en producent av vandringsutställningar till att bli en organisation som fokuserar på utveckling och stöd inom utställningsområdet.

Besöksutveckling

De statliga museerna fortsätter att locka många besökare. Totalt har antalet besök ökat med omkring 292 000 besökare sedan 2009. Förändringarna i besökssiffrorna varierar dock stort mellan de olika museerna. Ungefär två tredjedelar av museerna har ett ökat antal besökare. Den största ökningen står Statens museer för världskultur för med en ökning från 630 000 till 948 000 besökare.

De två statliga museerna som haft de högsta besökstalen var även för 2010 Statens maritima museer, med nästan 1 470 000 besökare, och Skansen med fler än 1 285 000 besökare.

Internationellt arbete

Regeringen har i de kulturpolitiska målen betonat kulturens stora betydelse för arbetet med att främja interkulturellt utbyte. Det är en central uppgift för kulturpolitiken att tillgodose allas rätt till kultur och att se till att kulturlivet präglas av mångfald. Museerna spelar en nyckelroll som arenor och stöd för det gemensamma samtalet och yttrandefriheten.

Regeringen har bl.a. lyft fram Forum för levande historia (FLH) som en viktig resurs i arbetet med att främja interkulturellt utbyte, demokrati och mänskliga rättigheter i samhället. Under 2010 har FLH genomfört en studie av gymnasieungdomars intolerans. Myndigheten har vidare arbetat med att utveckla utställningar och pedagogiska metoder. Totalt deltog 20 446 elever i de pedagogiska verksamheterna kopplade till de två utställningarna i Stockholm och de tre turnerande utställningar som FLH hade under året. Myndigheten fick under hösten 2010 kritik från Justitieombudsmannen (JO) gällande

utställningen Middag med Pol Pot. En revidering av utställningen genomfördes som baserade sig på en juridisk och verksamhetsmässig tolkning av JO:s kritik.

Jämställdhet

Regeringen har även uppmärksammat behovet av ökad jämställdhet inom kulturområdet och behovet av en mer jämställd och balanserad representation inom utställningsområdet. Kulturinstitutionerna, inte minst museerna, är viktiga bärare och förmedlare av kunskap. De olika kulturella uttrycken bidrar till att skapa sammanhang och till att ge människor nya perspektiv på företeelser och skeenden i våra liv och vår omvärld. Museerna spelar en betydelsefull roll i utvecklingen av ett mer jämställt samhälle.

Flera museer ingår i föreningen Genus på museer, som under 2010 tagit fram handlingsplaner eller genomfört fortbildningar i genusanalys för sin personalen. Arbetets museum är ett exempel där jämställdhet är ett prioriterat tema i verksamheten. Två forskningsprojekt med jämställdhetsfokus har bedrivits under 2010; minnesinsamlingen Hushållsarbetet och vardagsliv under 1950- och 1960-talen och dokumentationsprojektet Mötesplats: Röster om amning – normer och föreställningar om föräldraskap utifrån amning.

Även Statens historiska museer har i betydande utsträckning integrerat ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i sin verksamhet. Myndigheten har i mars 2011 fått ett regeringsuppdrag (Ku2011/557/KA) att ta fram underlag och fortsätta utveckla metoder för en jämställd representation i samlingar och utställningar som ska kunna användas inom hela museisektorn. Det långsiktiga målet med satsningen är att öka museernas arbete med att belysa och ge nya perspektiv på sina samlingar och utställningar utifrån jämställdhetsaspekter.

Det är angeläget att museerna arbetar långsiktigt med att jämställdhetsintegrera sin kärnverksamhet.

Tillgänglighet

I de kulturpolitiska målen betonas tillgänglighetsfrågor och att alla ska ha möjlighet till

kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Museerna har en central och viktig roll i detta arbete. Det pågår ett angeläget arbete med att öka tillgängligheten på museerna i syfte att alla ska kunna ta del av vårt gemensamma kulturarv. Till exempel har Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde tagit fram en handlingsplan och har en anställd person som arbetar särskilt med frågor som rör tillgänglighet för funktionshindrade. Naturhistoriska riksmuseet har inventerat museets publika verksamhet. Med utgångspunkt i inventeringen beslutade museet 2010 om en policy för tillgänglighet för besökare och en handlingsplan med förslag på åtgärder för ökad tillgänglighet. Vidare har Moderna museet definierat begreppet tillgänglighet såväl i fysiska som i intellektuella termer. Målet är att tillgänglighetsarbetet ska vara en naturlig del av museets arbete och verksamhet – med generella lösningar och integrerade insatser.

Analys och slutsatser

Bedömningen är att institutionerna inom verksamhetsområdet har vidareutvecklat verksamheten och samtidigt bibehållit det publika intresset. Regeringens prioritering under de senaste åren av barns och ungas rätt till kultur har gett goda resultat inom verksamhetsområdet.

Även regeringsuppdragen om samverkan med syfte att stärka museisektorn har haft god effekt. Museerna har visat att de är intressanta och relevanta samarbetspartners. En ökad samverkan inom museisektorn, men även mellan museisektorn och övriga delar av samhället, kan stärka och effektivisera verksamheten. Detta kan i sin tur förbättra förutsättningarna för ett bevarat, tillgängligt och utvecklat kulturarv.

Vidare bedömer regeringen att museisektorns arbete inom mångfalds- och jämställdhetsområdet kommer att intensifieras i framtiden och att museerna har en viktig roll att spela inom dessa områden.

Tabell 11.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2008–2010

	2008			2009			2010		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Statens historiska museer	99 000	81 000	180 000	94 000	84 000	178 000	106 000	81 000	187 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	435 000	202 000	637 000	366 000	215 000	581 000	428 000	209 000	637 000
Naturhistoriska riksmuseet (inkl. Cosmonova)	328 000	248 000	576 000	322 000	242 000	564 000	282 000	263 000	545 000
Statens museer för världskultur	456 000	239 000	695 000	413 000	217 000	630 000	553 000	395 000	948 000
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet ¹	235 000	126 000	361 000	227 000	154 000	381 000	243 000	158 000	401 000
Statens maritima museer	669 000	754 000	1 423 000	757 000	806 000	1 563 000	693 000	777 000	1 470 000
Arkitekturmuseet	45 000	40 000	85 000	40 000	36 000	76 000	62 000	39 000	101 000
Statens musikverk (Musik- och teatermuseet) ¹	54 000	37 000	91 000	43 000	33 000	76 000	46 000	35 000	81 000
Statens försvarshistoriska museer ¹	46 000	84 000	130 000	37 000	69 000	106 000	75 000	121 000	196 000
Moderna museet ¹	285 000	215 000	500 000	332 000	250 000	582 000	327 000	251 000	578 000
Stiftelsen Nordiska museet ¹	175 000	75 000	250 000	188 000	81 000	269 000	196 000	84 000	280 000
Stiftelsen Skansen ¹	852 000	500 000	1 352 000	885 000	520 000	1 405 000	788 000	497 000	1 285 000
Stiftelsen Tekniska museet	153 000	153 000	306 000	172 000	146 000	318 000	178 000	145 000	323 000
Stiftelsen Arbetets museum	116 000	87 000	203 000	124 000	94 000	218 000	124 000	94 000	218 000
Summa	3 948 000	2 841 000	6 789 000	4 000 000	2 953 000	6 947 000	4 101 000	3 149 000	7 250 000

¹ Uppgifterna för 2010 avseende fördelningen mellan kvinnor och män är hämtade från rapporten Besöksutveckling och tillgänglighet för museer 2010 från Statens kulturråd.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 11.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	974 136	Anslags- sparande	16 205
2011	Anslag	932 932 ¹	Utgifts- prognos	925 248
2012	Förslag	956 620		
2013	Beräknat	983 495 ²		
2014	Beräknat	1 002 228 ³		
2015	Beräknat	1 027 554 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 962 375 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 961 073 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 961 076 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för de centrala museer som är myndigheter. Följande centrala museer omfattas: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet.

Tabell 11.4 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor		
	2011	2012
Statens historiska museer	83 493	84 617
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	110 891	127 443
Naturhistoriska riksmuseet	157 545	158 965
Statens museer för världskultur	152 225	152 271
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	41 393	41 762
Statens maritima museer	113 636	114 483
Arkitekturmuseet	44 935	45 501
Statens försvarshistoriska museer	106 143	106 966
Moderna museet	122 671	124 612
Summa	932 932	956 620

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas sär-

skilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsinkomster 2010 till ca 253 miljoner kronor

Tabell 11.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor		
	2009	2010
Statens historiska museer	11 429	11 566
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	71 764	60 718
Naturhistoriska riksmuseet ²	29 589	29 747
Statens museer för världskultur	16 941	52 051
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	14 021	15 203
Statens maritima museer ³	18 305	15 159
Arkitekturmuseet	7 107	6 607
Statens försvarshistoriska museer	8 617	13 763
Moderna museet	46 547	47 901
Summa	224 320	252 715

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonova redovisas i tabell 11:6.

³ Intäkterna för Vasamuseet redovisas i tabell 11:7.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 11.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	16 083	17 130	-1 047
Prognos 2011	16 010	17 848	-1 838
Budget 2012	16 010	17 848	-1 838

Vasamuseet

Tabell 11.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	106 219	104 220	1 999
Prognos 2011	103 005	103 005	0
Budget 2012	104 000	104 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 11.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	932 932	932 932	932 932	932 932
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	8 075	28 727	48 370	73 165
Beslut	16 636	22 880	23 347	23 937
Överföring till/från andra anslag	-1 397	-1 428	-1 457	-1 494
Övrigt ³	374	382	-964	-988
Förslag/ beräknat anslag	956 620	983 495	1 002 228	1 027 554

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Moderna museet tillförs 1 miljon kronor för 2012 för att ge museet goda förutsättningar att befästa sin position som ledande institution inom det svenska och internationella konstlivet.

I enlighet med beräkningar i budgetpropositionen för 2011 beräknar regeringen att Nationalmuseum tillförs ytterligare 15,7 miljoner kronor fr.o.m. 2012 samt ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. 2013 för renovering av museet.

I enlighet med beräkningar i budgetpropositionen för 2010 beräknas anslaget minska med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2013 när de medel som finansierat Flygvapenmuseum återgår till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Från anslaget omprioriteras 1 397 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 956 620 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 983 495 000 kronor, 1 002 228 000 kronor respektive 1 027 554 000 kronor.

11.5.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 11.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	234 574	Anslags- sparande	0
2011	Anslag	235 081 ¹	Utgifts- prognos	235 081
2012	Förslag	237 388		
2013	Beräknat	244 510 ²		
2014	Beräknat	248 913 ³		
2015	Beräknat	254 602 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 237 388 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 237 060 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 237 060 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till centrala museer som är stiftelser. Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

	2011	2012
Nordiska museet	108 942	110 145
Skansen	67 131	67 667
Tekniska museet	44 903	45 339
Arbetets museum	14 105	14 237
Summa	235 081	237 388

Avgiftsinkomsterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2010 till ca 165 miljoner kronor.

Tabell 11.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser

	2009	2010
Nordiska museet	26 600	29 704
Skansen	109 167	105 714
Tekniska museet	22 542	23 648
Arbetets museum	5 327	5 985
Summa	163 636	165 051

Regeringens överväganden

Tabell 11.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	235 081	235 081	235 081	235 081
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 662	9 795	14 550	20 255
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-355	-366	-373	-381
Övrigt ³			-345	-353
Förslag/ beräknat anslag	237 388	244 510	248 913	254 602

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Från anslaget omprioriteras 355 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 237 388 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 244 510 000 kronor, 248 913 000 kronor respektive 254 602 000 kronor.

11.5.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 11.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	41 947	Anslags- sparande	1 000
2011	Anslag	42 213 ¹	Utgifts- prognos	41 330
2012	Förslag	43 157		
2013	Beräknat	43 416 ²		
2014	Beräknat	44 198 ³		
2015	Beräknat	45 211 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 42 157 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 42 098 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 42 099 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten.

Tabell 11.14 Sammanställning över medelstillelningen

Tusental kronor		
	2011	2012 ¹
Dansmuseet	8 743	8 376
Millesgården	3 852	3 908
Thielska galleriet	2 832	3 873
Föremålsvård i Kiruna	12 945	13 119
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	2 757	2 797
Röhsska museet	1 002	1 002
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	602	602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Åttje, Svenskt fjäll- och samemuseum	500	500
Riksförbundet Sveriges museer	1 500	1 500
Till regeringens disposition	1 000	1 000
Summa	42 213	43 157

¹ Medelstillelningen för 2012 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 11.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	42 213	42 213	42 213	42 213
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	434	1 708	2 561	3 587
Beslut	510	-505	-515	-526
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-61	-62
Förslag/ beräknat anslag	43 157	43 416	44 198	45 211

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

I enlighet med beräkningar i budgetpropositionen för 2010 beräknas bidraget till Dansmuseet att minska med ytterligare 500 000 kronor fr.o.m. 2012 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Thielska galleriet tillförs 1 miljon kronor under 2012 för att ge museet goda förutsättningar att inleda det förändringsarbete verksamheten står inför.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 43 157 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 43 416 000 kronor, 44 198 000 kronor respektive 45 211 000 kronor.

11.5.4 8:4 Riksställningar

Tabell 11.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	51 166	Anslags-sparande	2 194
2011	Anslag	43 071 ¹	Utgifts-prognos	44 533
2012	Förslag	44 307		
2013	Beräknat	45 579 ²		
2014	Beräknat	46 433 ³		
2015	Beräknat	47 577 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 534 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 471 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 471 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Riksställningars förvaltningskostnader. Riksställningar har till uppgift att främja utveckling och samarbete på utställningsområdet genom att bl.a. stödja produktion och förmedling av turnerande utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Regeringens överväganden

Tabell 11.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:4 Riksställningar

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	43 071	43 071	43 071	43 071
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	457	1 479	2 377	3 497
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-65	-67	-68	-70
Övrigt ³	844	1 096	1 053	1 079
Förslag/ beräknat anslag	44 307	45 579	46 433	47 577

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Från anslaget omprioriteras 65 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 44 307 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Riksställningar* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 45 579 000 kronor, 46 433 000 kronor respektive 47 577 000 kronor.

11.5.5 8:5 Forum för levande historia

Tabell 11.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	44 496	Anslags-sparande	-305
2011	Anslag	43 345 ¹	Utgifts-prognos	43 412
2012	Förslag	43 747		
2013	Beräknat	44 745 ²		
2014	Beräknat	45 597 ³		
2015	Beräknat	46 749 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 747 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 686 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 686 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Forum för levande historia. Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Verksamheten ska syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad ska verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 11.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 8:5 Forum för levande historia

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	43 345	43 345	43 345	43 345
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	467	1 466	2 384	3 539
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-65	-66	-68	-70
Övrigt ³			-64	-66
Förslag/beräknat anslag	43 747	44 745	45 597	46 749

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Från anslaget omprioriteras 65 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 43 747 000 kronor anvisas under *anslaget 8:5 Forum för levande historia* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 44 745 000 kronor, 45 597 000 kronor respektive 46 749 000 kronor.

11.5.6 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 11.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2010	Utfall		Anslags-sparande 80
2011	Anslag	80 ¹	Utgifts-prognos 78
2012	Förslag	80	
2013	Beräknat	80	
2014	Beräknat	80	
2015	Beräknat	80	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används till inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

Tabell 11.21 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	80	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	80	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 80 000 kronor anvisas under *anslaget 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa föremål* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 80 000 kronor, 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

12 Trossamfund

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Trossamfund</i>							
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	5	5	5	7	7	7	7
9:2 Stöd till trossamfund	50	50	50	60	60	60	60
Summa Trossamfund	55	55	55	67	67	67	68

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

12.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

12.4 Resultatredovisning

Resultat

Statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp i enlighet med förordning (1999:94) om statsbidrag till trossamfund. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) fördelade under 2010 ca 50 miljoner kronor som stöd till 40 trossamfund och samverkansorgan i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag. Regeringen har fortsatt haft kontakt med trossamfundet under året bl.a. med Rådet för kontakter med trossamfundet och belyst aktuella frågor med koppling till trossamfundet. Bland annat har frågeställningar om religionsdialog, det civila samhället och trossamfundets arbete med värdegrundsfrågor analyserats och diskuterats. Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfundet och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har även inneburit att SST i fortsatt stor omfattning varit remissinstans när det gäller t.ex. utredningsförslag men även som expert när det gäller allmänna trossamfunds- och religionsfrågor samt projekt Vidare för myndigheten förlöpande dialog med de i myndigheten representerade trossamfundet om värdegrundsfrågor m.m. SST har inrättat en konsulenttjänst för lokal krisberedskap på myndigheten. Nämnden deltar även i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samrådsgrupp med trossamfundet i Sverige. SST har medverkat i inrättandet av en Nationell interreligiös katastrofgrupp med uppgift att vid stora katastrofer samordna trossamfundens gemensamma manifestationer.

Analys och slutsatser

Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska och existentiella frågor, medför ökad uppmärksamhet för och förväntningar på insatser från trossamfundet. Trossamfundet kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden är värdefull. Trossamfundet erbjuder värdefulla mötesplatser där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Trossamfundets roll och arbete i krisberedskap är mycket betydelsefull och SST:s uppgift att samordna lokal krisberedskap fyller en viktig roll.

Statens stöd till trossamfund används i enlighet med målen för stödet.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 12.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	4 705	Anslags-sparande	-164
2010	Utfall	4 705		
2011	Anslag	4 899	¹	Utgifts-prognos 4 636
2012	Förslag	6 948		
2013	Beräknat	7 083	²	
2014	Beräknat	7 225	³	
2015	Beräknat	7 414	⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 948 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 942 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 941 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Nämnden för statligt stöd till trossamfund. Nämnden har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag till trossamfund samt ska handlägga frågor om trossamfundets roll i krisberedskaps-samordning och ha kontakt med och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund.

Regeringens överväganden

Tabell 12.3 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 1	4 899	4 899	4 899	4 899
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	49	145	251	386
Beslut	2 000	2 039	2 082	2 136
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-7	-7
Förslag/beräknat anslag	6 948	7 083	7 225	7 414

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

För att Nämnden för statligt stöd till trossamfund bättre ska kunna möta de ökande behoven av stöd till trossamfund, utöver statsbidraget, att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor samt för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget tillförs anslaget 2 000 000 kronor. Förslaget finansieras genom att anslag 1:1 *Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader* under utgiftsområde 18 minskas med motsvarande belopp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 948 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 7 083 000 kronor, 7 225 000 kronor respektive 7 414 000 kronor.

12.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 12.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	50 495	Anslags-sparande	1 016
2011	Anslag	50 232	¹	Utgifts-prognos 50 175
2012	Förslag	60 232		
2013	Beräknat	60 232	²	
2014	Beräknat	60 162	³	
2015	Beräknat	60 162	⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 60 232 tkr i 2012 års prisivå.

³ Motsvarar 60 162 tkr i 2012 års prisivå.

⁴ Motsvarar 60 162 tkr i 2012 års prisivå.

Anslaget används för stöd till trossamfund. Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Förutsättningarna för att ett trossamfund ska få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

Under anslaget beräknas även medel till Skatteverket för kostnader för avgiftshjälp (se prop. 1998/99:124, s. 69 f.).

Regeringens överväganden

Tabell 12.5 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 1	50 232	50 232	50 232	50 232
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0	0
Beslut	10 000	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-70	-70
Förslag/beräknat anslag	60 232	60 232	60 162	60 162

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

För att möta de ökande behovet kring att ge stöd till trossamfunden tillförs anslaget för stöd till trossamfund 10 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 60 232 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2012. För 2013 och 2014 beräknas anslaget till 60 232 000, 60 162 000 kronor för respektive år samt för 2015 till 60 162 000 kronor.

13 Film

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till filmproduktion och filmkulturella insatser som fördelas via Stiftelsen Svenska Filminstitutet samt Konstnärsnämndens filmstöd.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Film</i>							
10:1 Filmstöd	311	302	302	303	302	302	287
Summa Film	311	302	302	303	302	302	287

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

13.3 Mål

Resultatredovisningen fr.o.m. 2010 görs mot de nya kulturpolitiska mål som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

13.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från de mål för filmpolitiken som slagits fast genom propositionen Fokus på film – en ny svensk filmpolitik (prop. 2005/06:3, bet. 2005/06:KrU5, rskr. 2005/06:98). Bedömningen baseras bl.a. på uppgifter om digitalisering av biografier, stöd till regionala resurscentrum för film och video, antalet kommuner som bedriver skolbioverksamhet, stöd till visningsorganisationer och festivaler samt stöd för att göra svensk film tillgänglig för personer med syn- och hörselnedsättning.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Insatserna sker främst genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Visst stöd fördelas även genom Konstnärsnämnden.

Resultat

Stöd till värdefull svensk produktion och vissa stöd till distribution och visning av film i hela landet finansieras och regleras i 2006 års filmavtal mellan staten, filmbranschen och flera tv-företag. Avtalet gäller t.o.m. den 31 december 2012. Statens direkta bidrag till filmavtalet uppgick 2010 till 185 miljoner kronor. Vid sidan av avtalet bidrog staten med drygt 121 miljoner kronor till olika filmkulturella insatser.

Genombrott för digitaliserade biografier

Digitaliseringen av biografier slog igenom på allvar under 2010. Vid årsskiftet 2010/2011 hade 17 procent av de verksamma biograferna digitaliserats. De digitala visningarna stod för 18 procent av biobesöken och 22 procent av de inspelade biljettintäkterna, jämfört med ca 5

respektive 6 procent 2009. Digitaliseringen har samtidigt medfört att antalet analoga filmkopior minskar. Under perioden 2009–2010 digitaliserades 62 biografialonger med hjälp av stöd från Filminstitutet.

Antalet biobesök 2010 var drygt 15,8 miljoner, vilket är en nedgång med 9 procent jämfört med rekordåret 2009. I jämförelse med 2008 var det dock en uppgång med drygt 3 procent och strax över genomsnittet för de senaste fem åren. Bruttobiljettintäkterna steg samtidigt med över 16 procent jämfört med 2008, vilket förklaras av den ökade andelen biljetter till de dyrare 3D-filmerna. 3D-filmbesökarna stod för 15 procent av det totala antalet biobesök, jämfört med knappt 4 procent 2009. Besöken på svensk film återgick också till en mer normal nivå med en marknadsandel på 20,8 procent, jämfört med knappt 33 procent 2009. Flest biobesökare hade filmen Avatar. Snabba Cash var den svenska film som hade flest besökare.

Stöd till regionala insatser

Tabell 13.2 Stöd till regionala resurscentrum

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Stöd från SFI	15 855	15 855	16 360
Regional/lokal motprestation	54 043	50 262	51 614
EU-stöd	579	2 365	3 864

Filminstitutet fördelade 16,4 miljoner kronor till 19 regionala resurscentrum för film och video, vilket är en ökning med 3 procent. Syftet med verksamheten är att stimulera den regionala utvecklingen av filmpedagogisk verksamhet, visning av film och s.k. växthusverksamhet för unga filmare. Den regionala motprestationen var drygt 51 miljoner kronor. Stödet från EU fortsatte att öka och utgjorde 2010 närmare 4 miljoner kronor. Utöver stödet till regionala resurscentrum fördelade Filminstitutet också medel till fyra regionala produktionscentrum inom ramen för filmavtalet.

Stöd till Film i skolan

Tabell 13.3 Kommunala visningar av skolbio

	2007–2008	2008–2009	2009–2010
Kommuner som bedriver skolbio	176	161	169
Med stöd från SFI	52	53	49
Utan stöd från SFI	124	108	120
Antal skolbiobesök	468 763	452 815	403 758

Under läsåret 2009/2010 bedrevs organiserad skolbioverksamhet i nästan 170 av landets 290 kommuner. Visningarna hade drygt 400 000 besökare. Besöksantalet har minskat under de senaste åren. Detta beror troligen på att skolorna visar film på andra sätt än genom biografvisningar. Intresset för film som pedagogiskt hjälpmedel verkar, enligt Filminstitutets bedömning, tvärtom bli allt större. Filminstitutet har under senare år lagt ökat fokus vid att vara en resurs för kommunernas och skolornas filmpedagogiska arbete. Det sker bl.a. genom stöd till projekt för att utveckla mediepedagogiska program eller planer för kompetensutveckling. De filmhandledningar för skolan som Filminstitutet publicerar är populära: nedladdningsfrekvensen ökade med 8 procent jämfört med 2009.

Stöd till visningsorganisationer och festivaler

Filminstitutet har i uppdrag att stimulera till förnyelse och utveckling av distribution och visning av värdefull film i hela landet. Filminstitutet fortsatte under 2010 att prioritera satsningar på visningsorganisationer och festivaler. Festivalernas betydelse som mötesplatser för branschen är ett viktigt motiv för ekonomiskt stöd. En ny filmfestival och två nya visningsorganisationer fick stöd 2010.

Skärpta krav för lanseringsstöd och stöd till nya visningsfönster

Antalet premiärsatta långfilmer på svenska biografier minskade jämfört med tidigare år. De svenska titlarna minskade jämfört med föregående år, men låg på samma nivå som 2008. Samma utveckling gällde för de föregående titlarna. De amerikanska titlarna minskade, medan de europeiska ökade. Filminstitutet skärpte kraven för stöd till lansering av importerad kvali-

tetsfilm och på försök öppnades en del av stödet för andra visningsformer än biograf, nämligen genom lansering på dvd eller över internet av barn- och ungdomsfilm. Stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm har sedan flera år beviljats för distribution på dvd eller via internet. Utbudet av film på dvd bedöms vara brett, däremot går utvecklingen långsamt när det gäller utbudet av t.ex. svenska filmklassiker eller kort- och dokumentärfilm på svenska internetbaserade filmtjänster.

Stöd till syntolkning och textning

För att göra svensk film tillgänglig för syn- och hörselskadade fördelar Filminstitutet medel till syntolkning och textning av biofilm och dvd. Under 2010 fick 14 biofilmer stöd till textning på svenska. Numera är i princip alla nya svenska filmer som ges ut på dvd textade på svenska. Behovet av stöd till textning av dvd har därför minskat kraftigt under de senaste åren. Stöd gavs under året till 101 syntolkningar på biografier, varav endast 67 visningar slutligen genomfördes. Filminstitutet samarbetade med berörda parter på olika sätt för att förbättra situationen när det gäller syntolkade respektive textade visningar.

Detta resulterade i att antalet textade visningar ökade kraftigt, men däremot inte besöksantalet, vilket tyder på ett behov av ett aktivt informationsarbete. De syntolkade visningarna är ofta beroende av ideella krafter vilket leder till stora variationer i antal visningar och den geografiska spridningen. Filminstitutet lämnade därför stöd till utbildning av syntolkningsarrangörer. Ett projekt genomfördes för att undersöka de tekniska förutsättningarna för en förbättrad tillgänglighet vid övergången till digital visningsteknik på biograferna.

Filmarkivet på nätet

Filminstitutet har det nationella ansvaret att bevara film på filmbas, i huvudsak professionell spelfilm och dokumentärfilm avsedd för offentlig visning. Under 2010 arbetade Filminstitutet med att analysera följderna för insamling, bevarande och tillgängliggörande i samband med omställningen från analog till digital filmdistribution. En händelse som påverkar arkivets verksamhet är att det enda fotokemiska laboratoriet i

Sverige kommer att lägga ner sin verksamhet i slutet av 2011. Filminstitutet har tillsammans med Kungl. biblioteket arbetat med att tillgängliggöra rörligt bildmaterial, främst kort-, dokumentär-, journal- och reklamfilmer, på nätet. Webbplatsen filmarkivet.se öppnades i början av 2011.

Cinemateket är Filminstitutets visningsverksamhet med uppdrag att hålla filmhistorien levande. Cinemateket nyinvides i mars 2010 med bl.a. ett breddat utbud av aktiviteter och en särskild satsning på unga besökare. Det nya Cinemateket fick ett gott genomslag med både ökade besöksiffror och intäkter.

Filmarkivet i Grängesberg har till uppgift att bevara icke fiktiv film som har upptagits på filmbas men som inte är avsedd för biografvisning. Arkivet tar sedan 2005 inte emot filmsamlingar med privat innehåll utan särskild prövning. Den 1 januari 2011 övergick verksamheten vid filmarkivet i Grängesberg till Kungl. biblioteket.

Jämställdhet på filmområdet

Tabell 13.4 Fördelning av produktionsstöd till långfilm - andel kvinnor

	2008		2009		2010	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Regi	30%	70%	29%	71%	29%	71%
Manus	36%	64%	41%	59%	29%	71%
Producent	44%	56%	43%	47%	44%	56%

Filmavtalets jämställdhetsmål är att stödet till svensk filmproduktion ska fördelas jämnt mellan kvinnor och män. Målet, som innebär minst 40 procent representation av endera könet räknat i antalet projekt som får stöd, är fortfarande svårt att nå särskilt när det gäller regissörer, där andelen kvinnor legat konstant på ca 30 procent under perioden 2008–2010. Andelen producenter som är kvinnor har under samma period legat på drygt 40 procent, medan andelen manusförfattare som är kvinnor varierat mellan 30 och 40 procent under den aktuella perioden. När det gäller kortfilmsstödet ser fördelningen betydligt jämnare ut; mellan 37 och 48 procent av regissörerna är kvinnor, 40–50 procent av manusförfattarna är kvinnor och omkring 50–55 procent av producenterna är kvinnor. Könsskillnaderna syns tydligt redan i regional filmverksamhet för unga. I rapporten 00-talets regidebutanter och

jämställdheten konstaterade Filminstitutet att andelen kvinnor som söker sig till filmregiutbildningar är betydligt lägre än andelen män.

Fortsatta framgångar för svensk film internationellt

Filminstitutet bedriver ett aktivt arbete för att öka internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. I detta ligger att öka det internationella intresset för svensk film samt att underlätta och stödja export av svensk film. Under 2010 visades svensk långfilm på 196 filmfestivaler, dokumentärfilm på 117 festivaler och svensk kortfilm på ca 275 festivaler över hela världen. Svensk film visades och hade framgångar på de mest betydelsefulla filmfestivalerna i Berlin, Cannes och Toronto. Totalt slöts över 100 avtal om försäljning av rättigheter till tio nya svenska filmer. De största marknaderna för svensk film är Tyskland och Benelux-länderna.

Internationellt samarbete

Frågan om digitalisering av biografier och filmarv är högt prioriterad även på europeisk nivå. Europeiska kommissionen lämnade i september 2010 ett meddelande om bl.a. digitalisering av biograferna. I meddelandet redogjordes för senaste rättspraxis när det gäller de nya stöd som vissa medlemsstater infört, samt för de möjligheter till finansiering som finns på europeisk nivå. En handlingsplan om kommissionens fortsatta arbete med frågan bifogades också. Rådet antog slutsatser på samma tema vid sitt möte den 18–19 november 2010.

Rådsslutsatser har också antagits angående det europeiska filmarvet för att uppmuntra ett intensifierat arbete med digitalisering av filmarvet och ett utvecklat samarbete när det gäller t.ex. standarder, forskning på långsiktigt bevarande av film samt tillgängliggörande av fler verk.

Mediaprogrammet inom ramen för EU löper fram till och med 2013. Programmet omfattar stöd till utveckling, distribution och marknadsföring av europeisk film i syfte att stärka den europeiska audiovisuella branschens konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Den totala budgeten för programperioden är 755 miljoner euro. Under 2010 tilldelades svenska projekt ca 2,9 miljoner euro, varav 82 procent

utgjorde stöd till producenter och ca 6,7 procent distributionsstöd. I halvtidsutvärderingen som genomfördes under 2010 konstaterades att programmet har gett positiva resultat för den europeiska audiovisuella sektorn. Insatserna bedömdes vara verkningsfulla, särskilt vad gäller ökad konkurrenskraft för sektorn, och har ett mervärde i förhållande till nationella insatser. Diskussioner om en ny programperiod har inletts, bl.a. med branschkonsultationer. Under 2011 förväntas Europeiska kommissionen lämna förslag till framtida satsningar.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området syftar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet och till att stimulera filmkulturen i landet.

Den viktigaste framtidsfrågan är hur svensk film ska finansieras när den tvååriga förlängningen av 2006 års filmavtal löper ut den 31 december 2012. Regeringen beslutade i februari 2011 om direktiv till en särskild utredare (förhandlare) med uppdrag att få till stånd en ny branschsamverkan för finansieringen av svensk film. Uppdraget ska redovisas den 31 december 2011.

Digitaliseringen av distribution, visning och hantering av filmarvet är ytterligare en högaktuell fråga. Under 2010 gick utvecklingen i Sverige fortare än beräknat och närmar sig den tidpunkt då antalet digitala salonger överstiger antalet analoga. Risken är då stor att det blir svårt för de kvarvarande analoga salongerna att få tillgång till analoga filmkopior. Regeringens satsning på digitalisering av biografer med 60 miljoner kronor under fyra år inleds därför redan under 2011 (prop. 2010/11:100, bet. 2010/11:KrU1, rskr. 2010/11:321).

Det råder fortfarande en tydlig obalans mellan män och kvinnor när det gäller fördelningen av filmstöd. För att förstärka jämställdhetsarbetet beslutade regeringen i juni 2010 ett bidrag på 1,1 miljoner kronor till Filminstitutet för en satsning på unga kvinnors filmskapande i s.k. växt-husverksamhet. Satsningen förstärktes under 2011 med sammanlagt 6,5 miljoner kronor för perioden 2011–2014. Därutöver aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2011 ytterligare 750 000 kronor för satsningen under 2012.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 13.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	310 814	Anslags-sparande	10
2011	Anslag	302 324 ¹	Utgifts-prognos	302 334
2012	Förslag	302 894		
2013	Beräknat	302 144		
2014	Beräknat	302 144		
2015	Beräknat	287 144		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt 2006 års filmavtal, som förlängts t.o.m. den 31 december 2012, samt för stöd till filmkulturella insatser utanför avtalets ram. Syftet med stödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film samt bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse. Syftet är också att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för Konstnärsnämndens filmstöd.

Regeringens överväganden

Tabell 13.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	287 324	287 324	287 324	287 324
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	15 750	15 000	15 000	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-180	-180	-180	-180
Förslag/beräknat anslag	302 894	302 144	302 144	287 144

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Från anslaget omprioriteras 180 000 kronor fr.o.m. 2012 till Riksarkivet för att finansiera Samordningssekretariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av

kulturarvet. Anslaget ökar med 15 miljoner kronor per år under en fyraårsperiod fr.o.m. 2011 för en satsning på digitalisering av biografer. Anslaget ökar 2012 med 750 000 kronor för satsningen på unga kvinnors filmskapande.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 302 894 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 302 144 000 kronor, 302 144 000 kronor respektive 287 144 000 kronor.

14 Medier

14.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Presstödsnämnden, Myndigheten för radio och tv, Statens medieråd samt presstödet och stödet till taltidningar. Avsnittet omfattar även

Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Budgetförslagen avseende Presstödsnämnden, presstödet och Myndigheten för radio och tv samt ett lagförslag redovisas under utgiftsområde 1.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Område Medier</i>							
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21	21	21	22	22	22	22
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2	2	2	3	2	2	2
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet ²		1	1	1	1	1	1
11:4 Statens medieråd ³		17	17	17	17	17	18
11:5 Stöd till taltidningar ⁴		125	123	113	113	113	113
Summa Medier	24	166	163	155	155	156	156

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Medel för detta ändamål anvisades t.o.m. 2010 genom anslag 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

³ Myndigheten Statens medieråd bildades den 1 januari 2011.

⁴ Medel för detta ändamål anvisades t.o.m. 2010 inom utgiftsområde 1 anslag 8:3 Stöd till radio- och kassettidningar.

14.3 Mål

Målen för området är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1, utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

14.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom medier utgår bl.a. från:

- granskningsnämndens bedömning huruvida programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt uppdraget i allmänhetens tjänst,
- antal tillstånds- och tillsynsärenden rörande radio och tv,
- utbetalat presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd fördelat på antal tidningar,
- antal utgivna taltidningar, kostnader samt antalet abonnenter för dessa,
- antal beslut i granskningsnämnden för radio och tv,
- insatser för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan.

14.4.1 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Resultat

Den nuvarande tillståndsperioden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inleddes den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2013.

Enligt företagets sändningstillstånd ska verksamheten präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet och programmen utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programföretagen ska beakta pro-

gramverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar.

Hänsyn ska tas till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

Riksdagens beslut om riktlinjerna för radio och tv i allmänhetens tjänst för perioden 2010–2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61) innebar bl.a. ett tydligare uppdrag för programföretagen, en fördjupning av kulturutbudet i SR och SVT, en skärpning av reglerna för direkt sponsring i SVT och en förenkling av reglerna för indirekt sponsring. Förändringar som genomfördes var bl.a. att SR och SVT ska fördjupa, utveckla och vidga sitt kulturutbud samt att ambitionsnivån ska höjas när det gäller tv-program på teckenspråk och textning av tv-sändningar.

SR, SVT och UR följer varje år upp hur uppdraget genomförts i redovisningar som lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv. De senaste redovisningarna avser 2010, dvs. det första året i den nuvarande tillståndsperioden.

Sveriges Radio AB

SR sänder FM-radio i fyra rikstäckande kanaler och i 25 lokala kanaler. Samtliga FM-kanaler finns också för lyssning på företagets webbplats. Där kan man också trettio dagar efter sändning lyssna på alla program i FM-kanalerna. Ett stort antal program erbjuds även som nedladdningsbara filer. SR har därutöver ett omfattande utbud som sänds digitalt och via internet. SR:s sändningar via kortvåg och mellanvåg till utlandet upphörde under 2010. Företagets utbud distribueras därefter till utlandet via satellit, tv och internet. SR sände totalt 225 394 timmar på olika distributionsplattformar under 2010. Som framgår av tabell 14.2 sände företaget 117 590 timmar FM-radio (undantaget repris).

SR har redaktioner på 41 orter i Sverige. Av allmänproduktionen producerades 57 procent utanför Stockholm under 2010. Företaget använde 452,8 miljoner kronor till inköp av rättigheter och utomståendes medverkan.

Tabell 14.2 Sveriges Radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden

Sänd tid i timmar	2010
Kultur	6 786
Musik	62 878
Underhållning	5 795
Sport	4 265
Samhälle	14 810
Livsstil	3 848
Nyheter	16 097
Service	3 113
Totalt	117 590

Av tabell 14.2 framgår hur SR:s förstasändningar i FM fördelade sig på olika programområden 2010. Då redovisningen för 2009 även inkluderade reprisar är det inte möjligt att göra någon jämförelse med tidigare år.

Musik är den största kategorin och utgjorde drygt 53 procent av utbudet. Det utökade kulturuppdraget har bl.a. resulterat i starten av det rikssända programmet P4 Kultur samt tillsättningen av en särskild kulturkorrespondent som rapporterar om kulturhändelser utanför Sverige. Samarbeten med kulturinstitutioner och fria kulturproducenter resulterade i 1 850 sända timmar.

Inom ramen för SR:s nyhetsverksamhet sänds bl.a. nyheter på olika språk och nyheter för unga lyssnare. Viktiga delar i verksamheten är utrikeskorrespondenterna och de 25 lokala nyhetsredaktionerna. SR sände totalt 38 740 timmar program för barn och unga 2010, varav 2 826 timmar på nationella minoritetsspråk. Företaget sände totalt 18 769 timmar på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, samiska och romani chib. Därutöver sänder SR program på ytterligare några språk.

När det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning har SR arbetat med att minska antalet telefonintervjuer för bättre hörbarhet. Företaget har också producerat lättlyssnade versioner av utvalda dokumentärprogram.

Sveriges Television AB

SVT sänder tv-program i kanalerna SVT1, SVT2, SVTB, SVT24 och Kunskapskanalen som sänds gemensamt med UR. Majoriteten av SVT:s utbud finns även tillgängligt på internet och på andra plattformar genom SVT Play. Utbudet fördjupas och kompletteras genom text-tv samt text, bild och ljud på SVT:s webbplats som också

finns tillgänglig via mobilnäten. Utlandskanalen SVT World sänds via satellit och ingår i SVT:s sidoverksamhet. Alla SVT-kanaler utom SVT World sänds okrypterat i marknätet. Under hösten 2010 inleddes sändningar av SVT1 och SVT2 i högupplöst format (hd-tv).

Tabell 14.3 Sveriges Televisions programutbud fördelat på utbudskategorier

Sänd tid i timmar	2009	2010
Rikssänt utbud:		
Kultur och musik	1 430	1 460
Fiktion	5 260	5 242
Underhållning	3 980	3 887
Sport	1 568	2 014
Fakta	5 312	5 649
Nyheter	2 827	2 227
Övrigt	1 945	1 611
Totalt rikssänt utbud	22 322	22 090
Totalt regionalt utbud	2 552	2 677
Totalt SVT World	8 760	8 760

Som framgår av tabell 14.3 sändes totalt 22 090 timmar rikstäckande utbud i de fem programkanalerna under 2010. Av dessa var 8 262 timmar s.k. förstasändningar. Under året sände SVT 2 677 timmar regionala program, framför allt nyheter och fakta, vilket är en ökning jämfört med 2009. I SVT World sändes totalt 8 760 timmar.

Av det totala antalet sända timmar utgjordes 46 procent av egenproduktion, vilket är en minskning jämfört med 2009. Enligt företagets redovisning har 58 procent av allmänproduktionen sitt ursprung från produktionsorterna utanför Stockholm.

Av tabell 14.3 framgår också hur det rikssända utbudet fördelade sig på olika utbudskategorier under 2010.

I kategorin kultur och musik ryms såväl egenproducerade magasin och kulturdokumentärer som inköpta program. Även sändning av gudstjänster ingår. Med anledning av det utökade kulturuppdraget har SVT bl.a. startat programmet Veckans föreställning och utrett möjligheterna att öka samarbetet med de svenska kulturinstitutionerna. Under 2010 resulterade sådana samarbeten i en sändningstid på totalt 193 timmar. Inom kategorin fiktion visade SVT bl.a. 611 timmar drama och 931 timmar biograf-

visad film, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Sportutbudet ökade under 2010 framför allt pga. sändningar av större evenemang som vinter-OS och fotbolls-VM. De allmänna valen 2010 bidrog med totalt 226 sända timmar till en ökning av SVT:s faktautbud på samhällsområdet. Kategorin övrigt rymmer framför allt SVT Forum som sänder direkt från riksdagen.

SVT producerar och köper in program för barn inom alla genrer. Program för barn sänds på svenska, finska, meänkieli, samiska och teckenspråk. Utbudet av program för språkliga och etniska minoriteter, inklusive på teckenspråk, uppgick till totalt 477 timmar under 2010. Antalet sända timmar på teckenspråk uppgick till 128, vilket är en ökning jämfört med 2009.

När det gäller behoven hos personer med funktionsnedsättning arbetar SVT generellt för att göra utbudet tillgängligt för så många som möjligt. Under 2010 textades 50 procent av programmen på svenska i SVT:s samtliga programkanaler. Siffran är inte jämförbar med den föregående tillståndsperioden eftersom redovisningarna då endast omfattade svenskproducerade program i SVT1 och SVT2. Nu mäts textningen utifrån alla program på svenska i hela det sända utbudet.

Sveriges Utbildningsradio AB

UR producerar utbildnings- och folkbildningsprogram. Programverksamheten omfattar utbildningsområdena förskola, grund- och gymnasieskola, vuxenutbildning och högskola inklusive lärarfortbildning. Av det totala utbudet 2010 utgjordes 60 procent av utbildningsprogram avsedda för formellt lärande. Andelen har minskat något sedan 2009.

UR sänder tv och radio på sändningstider som fastställs i överenskommelser med SVT och SR. UR:s webbplats, bl.a. tjänsten UR Play, fungerar som en distributionsplattform och informationskanal som ska öka tillgängligheten till UR:s tjänster och produkter.

UR sände 2010 totalt 3 400 timmar tv i Kunskapskanalen, SVT1, SVT2 och SVTB. Sändningsmängden har i princip fördubblats jämfört med 2009, vilket beror på att Kunskapskanalen har fått en egen kanalplats och numera sänder dagtid och kvällstid sju dagar i veckan. Antalet sända timmar i radio har däremot minskat från 385 timmar 2009 till 342 timmar 2010.

UR:s sändningar av program för språkliga och etniska minoriteter har ökat med 67 procent i tv och 43 procent i radio 2010 jämfört med 2009. Företaget har sänt program både på nationella minoritetsspråk och på vissa invandrarspråk.

UR:s sändningar av program för och om personer med funktionsnedsättning har ökat under 2010, framför allt i tv där sändningstiden har mer än tredubblats. Företaget har utvecklat utbudet på teckenspråk och antalet sända timmar svensktextade tv-program har ökat med 36 procent under året.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv har i uppdrag att granska programföretagens redovisningar och bedöma om företagen har uppfyllt uppdraget i allmänhetens tjänst. Granskningsnämndens rapport (dnr Ku2011/1159/MFI) inkom till Regeringskansliet den 20 juni 2011 och avser företagets redovisningar för 2010. Vid en sammantagen bedömning finner granskningsnämnden att SR, SVT och UR har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. På vissa specifika områden, särskilt programverksamheten för barn och unga, anser nämnden dock att villkoren i sändningstillstånden inte är uppfyllda eller att det råder tveksamhet kring uppfyllelsen. Enligt nämndens bedömning har inget av programföretagen uppfyllt kraven när det gäller utbud för barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib. Inte heller kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning har uppfyllts av programföretagen. Nämnden anser vidare att SVT och UR inte har uppfyllt kraven avseende utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga.

På övriga områden finner nämnden att SVT inte har uppfyllt kravet på teckentolkning av program. Nämnden bedömer också, mot bakgrund av brister i redovisningen, att SVT inte har uppfyllt det s.k. 55-procentvillkoret, dvs. kravet i anslagsvillkoren att andelen av allmänproduktionen som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent. Vidare anses inget av programföretagen ha uppfyllt kravet på redovisning av sidoverksamheter.

Analys och slutsatser

Utifrån granskningsnämndens rapporter bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Regeringen noterar samtidigt nämndens kritik på vissa områden, särskilt när det gäller programverksamhet för barn och unga, och avser att följa hur programföretagen uppfyller de berörda kraven under resten av tillståndsperioden.

Regeringen tillsatte i juni 2011 en kommitté med uppdrag att utarbeta ett underlag om radio och tv i allmänhetens tjänst inför nästa tillståndsperiod (dir. 2011:51). Kommittén ska bl.a. ta ställning till hur tillgängligheten fortsatt ska förbättras och i detta arbete särskilt uppmärksamma teckenspråkstolkning. Kommittén ska också lämna förslag på hur sidoverksamheten kan regleras tydligare. Flera av de områden där nämnden har pekat på brister i uppfyllelsen av kraven i sändningstillstånden och anslagsvillkoren omfattas således av kommitténs uppdrag.

Frågan om 55-procentsvillkoret behandlas i denna proposition (avsnitt 14.6 nedan).

14.4.2 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Det svenskfinska tv-utbytet bedrivs i enlighet med en princip om ömsesidighet. Sverige skjuter till medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland, för distribution i marknätet av en finsk programkanal i Sverige samt för övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige. Finland svarar för motsvarande kostnader för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige.

Resultat

Sverigefinska Riksförbundet har sändningstillstånd för den finska kanalen TV Finland för perioden den 1 april 2008 till den 31 mars 2014. Sändningsområdet omfattar sändare i Storstockholm, Uppsala och Västerås. Omflyttningar i sändarnäten i marknätet har inneburit att sändningsområdet under 2010 har kunnat utökas

med några mindre sändare i Storstockholm och Fagersta.

Analys och slutsatser

Utbytet av tv-sändningar mellan Sverige och Finland fungerar väl. Utökningen av sändningsområdet innebär ökad tillgänglighet till sändningarna, vilket är i linje med regeringens ambitioner för det svenskfinska tv-utbytet.

14.4.3 Kommersiell radio och tv

Resultat

Genom radio- och tv-lagen (2010:696), som trädde i kraft den 1 augusti 2010, har reglerna för tv-reklam förenklats och förtydligats och företagen har fått större valfrihet när de placerar reklamavbrott och sponsringsmeddelanden.

Den nya lagen innehåller också regler om ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när det gäller tv och beställ-tv genom textning, tolkning och liknande. Reglerna gäller tjänster som tillhandahålls på något annat sätt än genom tråd, dvs. via marknät och satellit. Myndigheten för radio och tv ska besluta i vilken omfattning en tjänst ska vara tillgänglig för all verksamhet som inte finansieras med radio- och tv-avgift. Myndigheten beslutade i juni 2011 att programföretag som sänder tv via marknät och satellit under tiden den 1 juli 2011 – den 30 juni 2016 får en generell skyldighet att främja tillgängligheten av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning och uppläst text. För TV4 AB gäller enligt beslutet särskilda, under perioden gradvis ökade krav på att tillgängliggöra ljud och bild för personer med funktionsnedsättning i programtjänsterna TV4, TV4 Plus, TV4 Fakta och TV4 Sport. I beslutet har hänsyn tagits bl.a. till de olika programföretagens finansiella förutsättningar.

För analog kommersiell radio gäller att tillstånd ska fördelas efter ett slutet anbudsfarande i stället för som tidigare genom urval enligt särskilda innehållskriterier. Kraven på eget eller lokalt material har avskaffats. I december 2010 meddelade Myndigheten för radio och tv tillstånd i 14 nya sändningsområden i landet.

Det har genom den nya radio- och tv-lagen även införts regler om digitala kommersiella radiosändningar. Utöver ansökningsavgift ska någon avgift för digitala kommersiella radiosändningar inte tas ut. Myndigheten för radio och tv har i samverkan med Post- och telestyrelsen tagit fram en strategi för Myndigheten för radio och tv:s tillståndsgivning för digital kommersiell radio som fastställdes i juni 2011. Myndigheten förbereder en tillståndsprocess under hösten 2011. Tillståndsperioden både för analog och digital kommersiell radio är åtta år. För dem som sedan tidigare har tillstånd att sända analog kommersiell radio gäller fortsatt rätt att bedriva sändningar i det sändningsområde som tillståndet avser till den 1 augusti 2018.

I juni 2010 meddelade dåvarande Radio- och TV-verket nya tillstånd för marksänd tv. Tillstånd till nio olika programföretag för tolv nya programtjänster meddelades. Sju av tillstånden avsåg hd-tv-sändningar.

Analys och slutsatser

Den nya radio- och tv-lagen förbättrar villkoren för företag på radio- och tv-marknaderna. Det sker också, bl.a. genom fler sändningstillstånd i marknätet, en utveckling med fler programtjänster inom radio och tv. Samtidigt förbättras möjligheten att ställa krav på tillgängligheten till tv-innehåll för personer med funktionsnedsättning. Dessa förbättringar bidrar till att målen inom medieområdet att stödja yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet nås. Frågan om att låta även trådsändningar (t.ex. kabel-tv) omfattas av krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bereds i Regeringskansliet.

14.4.4 Lokal icke-kommersiell radio och tv

Resultat

Närradion är det lokala föreningslivets radio. Vid utgången av 2010 fanns det 874 föreningar som hade sändningstillstånd. Dessa fördelades på 146 sändningsområden som i de flesta fall omfattar en kommun. Det fanns vid årsskiftet 25 förordnade lokala kabelsändarorganisationer i Sverige.

Den nya radio- och tv-lagen (2010:696) har inneburit ökade möjligheter för närradio-

sändande föreningar att dels sända material som inte producerats för den egna verksamheten, dels sända över mer än en kommun. Tillstånd kan numera också sökas av alla registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till ett sändningsområde.

Förutsättningarna för de lokala kabelsändarorganisationerna att nå ut har förbättrats genom att kabeloperatörerna enligt radio- och tv-lagen är skyldiga att tillhandahålla såväl analogt som digitalt sändningsutrymme för kabelsändarorganisationernas sändningar.

Analys och slutsatser

Förändringarna som genomförts i den nya radio- och tv-lagen gör det lättare för olika intressen och åsikter att göra sig hörda genom lokal icke-kommersiell radio och tv. Detta bidrar till att målen inom medieområdet att stödja yttrandefrihet och mångfald nås. Det har samtidigt uppstått en debatt med uppgifter om att närradio-tillstånd utnyttjas för rent kommersiella ändamål. Regeringen följer utvecklingen och avser att vid behov återkomma i frågan.

14.4.5 Presstödet

Resultat

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Presstödet, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, har under 2010 uppgått till totalt 569,6 miljoner kronor.

Tabell 14.4 Antal dagstidningar med driftstöd 2008–2010

Frekvens	2008	2009	2010
1-2 nr/vecka	55	61	64
3-5 nr/vecka	6	6	5
6-7 nr/vecka	17	17	18
Samtliga	78	84	87

Driftsstödet har uppgått till 502,8 miljoner kronor för 2010 och betalats ut till 87 tidningar, varav 23 är hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) och 64 lågfrekventa (1–2 nr/vecka).

Tabell 14.5 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2008–2010

	2008	2009	2010
Antal tidningar	139	137	137
Antal exemplar (miljoner)	850	814	791
Kostnad (mnkr)	70,3	68,0	66,8

I distributionsstöd har 66,8 miljoner kronor utbetalats till 137 tidningar 2010, varav 100 är hög- och medelfrekventa och 37 lågfrekventa.

Det totala antalet dagstidningar har ökat något det senaste året. Under år 2010 fanns det, enligt Tidningsstatistik AB, 180 unika dagstidningstitlar jämfört med 175 under 2009 och 168 under 2008. Dagstidningarnas sammanlagda upplaga har dock minskat under ett antal år. Antalet tidningar som får driftsstöd har ökat något. Fyra nya tidningar med utgivning en gång i veckan och två nya tidningar med utgivning två dagar i veckan har beviljats driftsstöd under året. Dessutom har en tidning med utgivning sex dagar i veckan beviljats stöd för första gången under 2010. Två lågfrekventa tidningar med driftsstöd upphörde med sin utgivning den 31 december 2010.

Utgifterna för driftsstödet har ökat med ca 54 miljoner kronor sedan 2007 och har fortsatt att öka under 2010, vilket bl.a. förklaras av de förändrade regler i presstödsförordningen (1990:524) som trädde i kraft den 1 januari 2009. Ändringarna innebär bl.a. att kravet på lägsta upplagenivå sänktes från 2 000 till 1 500 exemplar och att stödnivåerna för samtliga tidningskategorier utom storstadstidningarna höjdes. Utgifterna för distributionsstödet har däremot fortsatt att minska under 2010 till följd av sjunkande upplagor. Sedan 2007 har utgifterna för distributionsstöd sjunkit med ca 5,4 miljoner kronor.

Efter ett dystert ekonomiskt resultat för tidningsföretagen 2009 har lönsamheten vänt uppåt igen under 2010.

Från och med den 1 januari 2011 gäller nya bestämmelser avseende villkor för driftsstöd (prop. 2009/10:199, bet. 2009/10:KU42, rskr. 2009/10:308). Genom bestämmelserna har bl.a. driftsstödet till storstadstidningarna sänkts ytterligare och tydligare kopplats till de extra kostnader som tidningarna har för att de ges ut i storstäderna. Vidare begränsas stödet till en viss andel av kostnaderna och stödet får enbart användas för att täcka kostnader som är knutna till utgivningen av den tidning för vilken stöd

beviljats. Bestämmelser om återbetalning av felaktigt erhållet stöd har också införts från och med den 1 januari 2011.

Presstödsförordningen är tidsbegränsad till den 31 december 2016. En översyn av presstödet kommer att göras och nödvändiga ändringar av systemet föreslås i så god tid att de kan träda i kraft den 1 januari 2017.

Analys och slutsatser

Efter ett antal mycket goda år försämrades dagspressens ekonomiska situation under slutet av 2008 och under 2009, som en följd av konjunkturnedgången. Med anledning av det har presstödet stor betydelse för många tidningar. Generellt sett försämrades lönsamheten under denna period för alla dagstidningar utom de lågfrekventa dagstidningarna. Dessa tidningar förbättrade sin lönsamhet vilket förklaras av höjningen av driftsstödet till denna kategori. Under 2010 har det skett en stark förbättring av det ekonomiska resultatet. Lönsamheten förbättrades för alla grupper utom andratidningar inom landsortspressen.

De förändrade villkor för driftsstödet som trädde i kraft 2009 har bidragit till att ett antal nya dagstidningar har kunnat etableras med hjälp av stödet. De nya riktlinjer för tillämpning av kravet på redaktionell självständighet som Presstödsnämnden beslutade i oktober 2009 och som nämnden tillämpat för första gången 2010 är viktiga för att säkerställa att det ökade utbudet också innebär en stärkt redaktionell mångfald.

Regeringen bedömer att Presstödsnämndens arbete med prövning av ansökningar om presstöd och tillämpning av presstödsförordningen bidrar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Med de förändringar som trädde i kraft den 1 januari 2011 anser regeringen att stödet nyttjas mer effektivt än tidigare och att möjligheterna att uppnå målen därmed förbättrats.

Regeringens insatser inom området syftar till att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet. I den kommande översynen är det angeläget att verka för att presstödet ska vara proportionerligt, öppet och rättvist.

14.4.6 Taltidningar

Syftet med stödet till taltidningar är att ge synskadade och andra som inte kan läsa en tryckt tidning möjlighet att ta del av dagstidningarnas innehåll.

Resultat

Taltidningsnämnden, som beslutar om stödet till taltidningar, avvecklades som myndighet och dess verksamhet fördes över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) den 1 augusti 2010. Taltidningsnämnden utgör numera ett särskilt beslutsorgan inom TPB.

Tabell 14.6 Antal taltidningar 2008–2010

	2008	2009	2010
Radiotidningar	67	67	66
Cd/kassettidningar	15	15	14
Talsyntestidningar	19	19	22
Totalt	101	101	102

Vid utgången av 2010 gavs sammanlagt 102 taltidningar ut, vilket är en mer än 2009. Av dessa gavs 80 ut som inlästa taltidningar (66 radiotidningar, 5 kassettidningar och 9 cd-tidningar) och 22 som talsyntestidningar (s.k. RATS-tidningar). Fyra tidningar kom ut som både radiotidning och talsyntestidning. En tidning kom ut som både radiotidning och cd-tidning.

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning.

Kostnaderna för taltidningsverksamheten uppgick 2010 till 125,1 miljoner kronor, vilket var något lägre än 2009. Kostnaderna var fördelade med 113,3 miljoner kronor för de 80 inlästa taltidningarna och 6,1 miljoner kronor för de 22 talsyntestidningarna.

Tabell 14.7 Antal taltidningsabonnenter 2008–2010

	2008	2009	2010
Radiotidningar	7 359	7 295	6 810
Cd-tidningar	202	211	438
Kassettidningar	357	333	108
Talsyntestidningar	854	855	846
Totalt	8 772	8 694	8 202

Antalet taltidningsabonnenter har fortsatt att minska. Av de 8 202 abonnenterna under 2010

hade 6 810 radiotidning, 108 kassettidning, 438 cd-tidning och 846 talsyntestidning.

Könsfördelningen bland taltidningsabbonenterna är totalt sett relativt jämn, även om män är överrepresenterade när det gäller talsyntestidning.

Taltidningsnämnden har under 2010 behandlat nya ansökningar, men har inte bedrivit något aktivt informationsarbete för att få tidningsföretag att starta taltidningar bl. a. på grund av arbetet med ett kommande teknikskifte. Antalet tidningar som produceras med talsyntes har under året ökat med tre stycken. Vidare har två nytillkomna tidningar beviljats stöd för att ingå i ett testprojekt med talsyntestidningar som avlyssnas i en vanlig knapptelefon.

TPB och Post- och telestyrelsen (PTS) lämnade den 1 mars 2011 en delrapport, Taltidningen 2.0 delrapport 1 (Ku2010/1124/MFI), med anledning av regeringens uppdrag från den 23 juni 2010 om den framtida taltidningsverksamheten. I delrapporten föreslås att statligt stöd till inlästa radio- och cd-/kassettidningar som distribueras via radions FM-nät respektive per post bör upphöra efter en övergångsperiod och att stöd därefter endast ska lämnas för talsyntestidningar som distribueras via internet. I delrapporten föreslås att testdrift i liten skala respektive upphandling i stor skala av ett nytt system bör ske 2012. Vidare föreslås att ett praktiskt införande av ett nytt system och avveckling av det befintliga systemet bör ske med början 2013 och helst vara genomfört 2014. Beredning av de förslag som lämnats i delrapporten pågår inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Stödet till taltidningar garanterar utgivning av och tillgång till taltidningar för synskadade eller personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla eller bläddra i en tidning, afatiker eller dyslektiker. Stödet fyller därmed en viktig funktion i samhället.

De förändringar som skedde under 2010 handlar främst om start av nya talsyntestidningar respektive övergång från inlästa taltidningar till talsyntestidningar, vilka är förenade med lägre kostnader än de inlästa taltidningarna.

Den pågående teknikutvecklingen skapar, liksom inom andra områden, förutsättningar för framtida förändringar inom produktion, distri-

bution och mottagning av taltidningar. Sådana förändringar kan komma att påverka stödets framtida utformning.

Talsyntes innebär möjligheter att få del av i princip hela dagstidningen – och inte bara 90 minuter – i talad version. Vidare kan det konstateras att distribution via internet innebär ökade möjligheter att ta emot taltidningar med olika typer av konsumentutrustning, t.ex. mobiltelefoner, datorer eller annan utrustning, var som helst förutsatt att det finns möjlighet till uppkoppling. Här finns vidare möjligheter till samordning när det gäller talboks- och taltidningsverksamheterna, bl.a. då mottagning kan komma att ske med samma tekniska utrustning.

Mot denna bakgrund är det fortsatt angeläget att intensifiera arbetet med att utforma statens framtida engagemang inom taltidningsverksamheten. Inriktningen på det fortsatta arbetet bör alltså vara att säkerställa den fortsatta tillgången respektive att förbättra tillgängligheten till taltidningar för synskadade m.fl., samt att effektivisera användningen av de statliga medel som anslås för verksamheten.

TPB och PTS ska efter ytterligare delredovisningar slutredovisa sitt uppdrag om den framtida taltidningsverksamheten senast den 1 mars 2013.

14.4.7 Skydd av barn och unga mot skadligt medieinnehåll

Medier har stor genomslagskraft, vilket är särskilt angeläget att uppmärksamma när det gäller barn och unga. Utgångspunkten för regeringens arbete med att skydda barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan är åtagandena enligt konventionen om barnets rättigheter som föreskriver att barn har en generell rätt till yttrande- och informationsfrihet, men samtidigt att barn ska skyddas mot information och material som är till skada för deras välbefinnande. Även de europeiska rekommendationerna om skydd av minderåriga fungerar som riktlinjer för det svenska arbetet på området. För olika medier gäller olika regelverk och system för skydd av barn och unga.

Resultat

En ny myndighet har bildats

Riksdagen har på regeringens förslag avskaffat vuxencensuren (prop. 2009/10:228, bet. 2009/11:KrU2, rskr. 2010/11:61). Riksdagens beslut innebar också att Statens biografbyrå upphörde som myndighet den 31 december 2010. En ny myndighet, Statens medieråd, bildades den 1 januari 2011. Den nya myndigheten har i uppdrag att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och att skydda dem från skadlig mediepåverkan. Statens medieråd ska även följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediasituation. Enligt den nya lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt ska Statens medieråd fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas för barn under 15 år. Åldersgränserna sätts utifrån en bedömning om filmerna kan vara till skada för välbefinnandet för barn i den aktuella åldersgruppen.

Medierådet (U 1990:03) har under 2010 arbetat sitt sista år i kommittéform med att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Enligt tilläggsdirektiv (dir. 2010:134) upphörde kommittén den 31 december 2010 och verksamheten fördes över till Statens medieråd den 1 januari 2011.

Viss ökning av antalet granskningar

Statens biografbyrå har under 2010 fattat beslut i 1 275 granskningsärenden. Det sammantagna antalet granskningar har ökat något över åren. Av de granskade 392 långfilmerna under 2010 blev 274 tillåtna för barn under 15 år. Sex beslut om åldersgränser överklagades till kammarrätten 2010. I två fall biföll kammarrätten överklagandet och ändrade byråns beslut till en lägre åldersgräns. Ett fall avvisades av kammarrätten och i tre fall kvarstod Biografbyråns beslut oförändrat.

Konferensturné under 2010

Inom ramen för det tilläggsuppdrag som Medierådet fick 2009 (dir. 2009:103) om att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på internet, pågick under 2010 den nationella konferensturnén Digital Turist, med ekonomiskt stöd från EU. Konferensen, som genomfördes tillsammans med Kulturdepartementet, hölls på fem orter i Sverige med sammanlagt ca 750 deltagare och 75 medverkande

skolungdomar. Ytterligare en Digital Turistkonferens genomfördes vid Sveriges ambassad i Washington. Medierådet har inom ramen för tilläggsuppdraget även lanserat kampanjsajten Mediebarn.se med samlad information om barns och ungas internetanvändning.

Skript om små barn och internet

Medierådet har under 2010 gett ut fem rapporter, varav den sista är en retrospektiv rapport om kommitténs 20-åriga verksamhet. Utöver den ordinarie medieundersökningen Ungar & Medier, som publicerades i november 2010, gavs även Småungar & Medier 2010 ut. Undersökningsmaterialet belyser medievanor hos barn från två års ålder. .

Under 2010 har Medierådet, tillsammans med BRIS, aktivt drivit sitt fjärde EU-projekt i syfte att skapa en säkrare användning av internet bland barn och unga. I det europeiska samarbetet inom nätverket Insafe har Medierådet spelat en central roll, där rådet spridit och inhämtat information och kunskap om internationella trender. Insafe-möten har under 2010 hållits bl.a. i Stockholm, där Medierådet stod som värd för en konferens med deltagare från ett trettiotal länder.

Pjäsen VAR ÄR ÅNGERKNAPPEN!!! för barn i åldrarna 9–12 år spelades under våren 2010 över hela Sverige med ca 60 skolföreställningar. Pjäsen producerades 2009 av Medierådet tillsammans med Mittiprickteatern.

Granskning av sociala webbplatser för barn och unga

Medierådets granskning, publicerad i mars 2010, av säkerheten på ett antal sociala webbplatser i Sverige som vänder sig till barn och unga, fick stor medial uppmärksamhet. Granskningen genomfördes i enlighet med rådets direktiv om att driva på branschernas självreglering och det avtal kring säkerhetsprinciper som EU-kommissionen och ett antal ledande sociala webbplatser slöt 2009 i Luxemburg.

Fällningar i granskningsnämnden för radio och tv

Enligt radio- och tv-lagen (2010:696) får inte tv-program som innehåller verklighetstroget våld eller pornografiska bilder sändas vid vissa tider och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se dem. Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv har i uppdrag att i efterhand granska programinslag utifrån både lagstiftningen och sändningstillståndens bestämmelser om bl.a. mediets

genomslagskraft. Under 2010 beslutade nämnden om fyra fällningar mot bakgrund av nämnda bestämmelser.

Övriga insatser

Insatser för att stärka barn och unga i mediasamhället pågår även inom ramen för andra statliga myndigheters verksamhet. Exempelvis har Ungdomsstyrelsen regeringens uppdrag att genomföra insatser för att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier. Ungdomsstyrelsen redovisade 2009 en studie av ungas erfarenheter av och attityder till exponering av sexuell natur och sexuellt utnyttjande via internet och andra interaktiva medier. Vidare redovisade myndigheten 2010 ett metodmaterial om ungas sexualitet och internet som vänder sig till lärare i skolan. Med utgångspunkt i dessa material genomför Ungdomsstyrelsen utbildningsinsatser för personalgrupper som arbetar med ungdomar. Ungdomsstyrelsens uppdrag på området pågår t.o.m. 2013.

Analys och slutsatser

Med utgångspunkt i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram, vilken upphävdes den 1 januari 2011, bedömer regeringen att Statens biografbyrås arbete med filmgranskning under 2010 har uppnått målen.

Regeringen bedömer vidare, med utgångspunkt i granskningsnämndens efterhandsgranskning, att programbolagen generellt har god kunskap om och efterlever gällande bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft.

Kommittén Medierådets verksamhet och insatserna för att stärka självregleringen inom området har bidragit till ökad kunskap om barns och ungas mediasituation. Genom arbetet inom EU-kommissionens Program för ett säkrare internet har Medierådet fördjupat kunskapen om barns och ungas användning av ny teknik. Regeringen gör en sammantagen bedömning att denna ökade kunskap är viktig och att den kan användas för att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga.

Regeringen ser positivt på ett fortsatt och fördjupat arbete med frågor om barns och ungas mediasituation vid den nya myndigheten Statens medieråd. Regeringen uppmuntrar särskilt myn-

dighetens deltagande och engagemang inom det europeiska samarbetet för att främja en säkrare användning av internet för barn och unga.

14.4.8 Informationsspridning om utvecklingen inom medieområdet

Genom olika typer av informationsspridning kring utvecklingen inom medieområdet är det möjligt att bland annat följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen.

Resultat

Många aktörer bevakar medieutvecklingen

Flera aktörer arbetar med att ta fram information om utvecklingen inom medieområdet. Myndigheten för radio och tv har till uppgift att följa utvecklingen inom medieområdet och sprida kunskap om den till allmänheten. Myndigheten ska även publicera statistik och annan information om ägande- och branschstruktur, teknik, innehåll och ekonomiska förhållanden inom medieområdet. I juni 2011 publicerade myndigheten rapporterna Medieutveckling 2011 samt Svenskt tv-utbud 2010.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet tar fram mediestatistik och informerar om forskningsresultat på medieområdet. Därutöver kartlägger Nordicom mediemarknaden och analyserar aktuella trender inom medieområdet. I den årliga undersökningen Mediebarometern belyses medieanvändningen i Sverige hos personer mellan 9 och 79 år. Sedan början av 2000-talet utarbetas även en särskild Internetbarometer som rör svenskarnas internetvanor. 2010 års Mediebarometer, som avser år 2009, är den 30:e i ordningen för Nordicom. Vid starten 1979 var medielandskapet ett helt annat utan internet, mobiltelefoner och sociala medier. Det interaktiva och mobila kommunikationssamhälle som sedan dess växt fram vid sidan av de traditionella medierna gör Nordicoms undersökningar mer relevanta, men också svårare och mer komplexa att genomföra.

Presstödsnämnden publicerar årligen skriften Dagspressens ekonomi, som beskriver utvecklingen på dagspressmarknaden.

Kommittén Medierådet (U 1990:03) publicerade återkommande statistik och rapporter om barns och ungas medievanor. Utöver den ordinarie medieundersökningen Ungar & Medier, publicerade rådet under 2010 även Småungar & Medier, där medievanor hos barn från två års ålder ingår i undersökningsmaterialet. Medierådets verksamhet har förts över till den nya myndigheten Statens medieråd från den 1 januari 2011. Statens medieråd ska stärka sin forskningsanknytning och bl.a. utveckla de egna undersökningarna om svenska barns och ungas mediesituation.

Europeiska audiovisuella observatoriet är ett organ knutet till Europarådet som arbetar med jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området. Sverige bidrar årligen med anslagsmedel till observatoriets verksamhet.

Analys och slutsatser

Den tekniska utvecklingen på mediemarknaden ökar behovet av kunskap om massmediernas roll i samhället. Regeringen bedömer att den uppföljning av medieutvecklingen som sker på mediemyndigheterna och institutionerna är viktig och relevant bl.a. för att kunna följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen och ge underlag för regeringens och riksdagens ställningstaganden på området. Den fortsatta tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen är nödvändig och skapar förutsättningar för beslut som åstadkommer en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 14.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	21 373		590
2011	Anslag	21 261 ¹	Utgifts-prognos	20 816
2012	Förslag	21 756		
2013	Beräknat	21 865 ²		
2014	Beräknat	22 008 ³		
2015	Beräknat	22 312 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 756 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 726 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 21 725 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, kostnader för distribution i marknätet av en finsk programkanal i Sverige samt övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige. Anslaget fördelas mellan två parter, Sveriges Television AB (SVT) och Sverigefinska Riksförbundet. SVT tilldelas medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland. Sverigefinska Riksförbundet tilldelas medel för distribution av den finska programkanalen i Sverige och för övriga kostnader som uppstår i samband med denna.

Regeringens överväganden

Tabell 14.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	21 261	21 261	21 261	21 261
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	495	604	778	1 082
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-31	-31
Förslag/beräknat anslag	21 756	21 865	22 008	22 312

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med ett e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 21 756 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 21 865 000 kronor, 22 008 000 kronor respektive 22 312 000 kronor.

14.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 14.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	2 162		0
2011	Anslag	2 173 ¹	Utgifts-prognos	2 173
2012	Förslag	2 593		
2013	Beräknat	2 236		
2014	Beräknat	2 280		
2015	Beräknat	2 339		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för utarbetande av mediestatistik och information om forskningsresultat, bl.a. genom

Mediebarometern. Mediebarometern är en årlig räckviddsundersökning som tar del av olika medier.

Regeringens överväganden

Tabell 14.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:2 Forskning och dokumentation om medietveckling

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	2 173	2 173	2 173	2 173
Förändring till följd av:				
Beslut	400	0	0	0
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-3	-3
Förslag/beräknat anslag	2 593	2 236	2 280	2 339

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.
² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget beräknas öka med 400 000 kronor för 2012 för att utveckla Nordicoms infrastruktur. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 593 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medietvecklingen* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 2 236 000 kronor, 2 280 000 kronor respektive 2 339 000 kronor.

14.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 14.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	583 ¹	571
2012	Förslag	583	
2013	Beräknat	583	
2014	Beräknat	583	
2015	Beräknat	583	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera svensk medverkan i Europeiska audiovisuella observatoriet, som är ett forsknings- och statistikinstitut som

samlar in och distribuerar information om utvecklingen inom film, television, videogram och nya medier. Observatoriet arbetar också med att ta fram jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området. Anslaget till verksamheten vid audiovisuella observatoriet betalas ut i euro.

Regeringens överväganden

Tabell 14.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	583	583	583	583
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	583	583	583	583

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 583 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 583 000 kronor, 583 000 kronor respektive 583 000 kronor.

14.5.4 11:4 Statens medieråd

Tabell 14.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	16 779 ¹	16 644
2012	Förslag	16 949	
2013	Beräknat	16 942 ²	
2014	Beräknat	17 271 ³	
2015	Beräknat	17 723 ⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 606 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 582 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 582 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader kopplade till att skydda barn och unga mot

skadlig mediepåverkan och att stärka dem som medvetna medianvändare. Anslaget används också för kostnader hänförliga till att fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas offentligt för barn under 15 år. Anslaget får även användas för att reglera det negativa överföringsbeloppet på äldreanslag 11:1 *Statens biografbyrå*.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 14.15 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	9 191		9 913	-722
Prognos 2011	8 000		6 000	2 000
Budget 2012	8 000		6 000	2 000

För fastställande av åldersgränser ska Statens medieråd ta ut avgifter enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Intäkterna redovisas på budgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Statens medieråd får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 14.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:4 Statens medieråd

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	16 779	16 779	16 779	16 779
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	170	513	874	1 336
Beslut		-350	-357	-367
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-25	-26
Förslag/ beräknat anslag	16 949	16 942	17 271	17 723

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget minskar med 350 000 kronor fr.o.m. 2013 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 949 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 16 942 000 kronor, 17 271 000 kronor respektive 17 723 000 kronor.

14.5.5 11:5 Stöd till taltidningar

Tabell 14.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags- sparande	0
2011	Anslag	125 456 ¹	Utgifts- prognos	122 831
2012	Förslag	113 456		
2013	Beräknat	113 456 ²		
2014	Beräknat	113 456 ³		
2015	Beräknat	113 456 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till tidningsföretag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Tabell 14.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	125 456	125 456	125 456	125 456
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	113 456	113 456	113 456	113 456

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Anslaget minskar med 12 miljoner kronor från och med 2012 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet; verksamheten beräknas dock kunna bedrivas i lägst dagens omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 113 456 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 113 456 000 kronor, 113 456 000 kronor respektive 113 456 000 kronor.

14.6 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), inklusive dotterbolagen, finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradio-kontot). Även verksamheten i Myndigheten för radio och tv finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel.

Medelsberäkningar för 2012

Regeringens förslag: SR, SVT och UR tilldelas sammanlagt 7 089 300 000 kronor från rundradiokontot för 2012. Medlen fördelas med 2 633 500 000 kronor till SR, med 4 092 000 000 kronor till SVT och med 363 800 000 kronor till UR. För att delvis finansiera Myndigheten för radio och tv anvisas 7 651 000 kronor från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Skälen för regeringens förslag: För 2012 föreslås att de tre programföretagen i allmänhetens tjänst tilldelas sammanlagt 7 089 300 000 kronor från rundradiokontot. Enligt förslaget fördelas de samlade medlen med 2 633 500 000 kronor till SR, med 4 092 000 000 kronor till SVT och med 363 800 000 kronor till UR. Tilldelningen inkluderar, förutom uppräknings- och utvärderingskostnader, en särskild tilldelning till vardera programföretag för att öka tillgänglighetsförhållandet av program ur arkiven (se nedan).

Tabell 14.19 Medelstildelning för 2012

Miljoner kronor

Sveriges Radio	2 620,5	37,52%
Sveriges Television	4 032,0	57,73%
Sveriges Utbildningsradio	331,8	4,75%
Summa	6 984,3	100%
Särskild tilldelning Sveriges Radio	13,0	
Särskild tilldelning Sveriges Television	60,0	
Särskild tilldelning Sveriges Utbildningsradio	32,0	

Som framgår i det följande föreslår regeringen också att SVT och UR, utöver medlen från rundradiokontot, tilldelas medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för tv-distribution.

Myndigheten för radio och tv finansieras delvis över statens budget, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till budgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstildelning till Myndigheten för radio och tv lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:3 *Myndigheten för radio och tv*. Regeringen föreslår att 7 651 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Uppräkning i enlighet med tidigare riksdagsbeslut

I enlighet med riksdagens beslut avseende propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61) har medelstildelningen till programföretagen räknats upp med 2 procent i förhållande till 2011 och tilldelningen till SR därutöver höjts särskilt med 5 miljoner kronor även för 2012. En förutsättning för uppräknings- och utvärderingskostnaderna med 2 procent ska enligt riksdagens beslut vara att antalet radio- och tv-avgiftsbetalare inte minskar i någon större omfattning. Regeringen bedömer att den förutsättningen kommer att vara uppfylld under 2011.

Enligt riksdagens beslut ska fördelningsnyckeln 37,52 procent till SR, 57,73 procent till SVT och 4,75 procent till UR, utöver den särskilda tilldelningen till SR, användas under tillståndsperioden.

Särskild tilldelning för att göra program ur arkiven tillgängliga

Tilldelningen till SR, SVT och UR inkluderar en särskild tilldelning på 8, 60 respektive 32 miljoner kronor i syfte att under 2012 och 2013 öka företagets tillgängliggörande av program ur arkiven. Att göra programmen tillgängliga är förenat med kostnader bl.a. för distribution och upphovsrättsersättningar.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution intill ett belopp av 500 000 000 kronor.

Till distributionskontot överförs 541 000 000 kronor från rundradiokontot för 2012. Från distributionskontot anvisas 259 500 000 kronor för distributionskostnader till Sveriges Television AB och 11 100 000 kronor till Sveriges Utbildningsradio AB för 2012.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden inleddes under 2008 då övergången från analog till digital tv var helt genomförd. Betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. Enligt den

plan som tidigare redovisats ska detta ske senast 2013.

Tabell 14.20 Distributionskontots utveckling 2008–2010 samt prognos för 2011–2012

Miljoner kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Medel från rundradio-kontot	500	510	520	530	541
Medel till SVT och UR	260	255	260	265	271
Årligt resultat	240	255	260	265	270
Ränte-kostnader ¹	49	7	3	23	10
Utgående skuld	1 087	839	583	341	81

¹ För beräkning av räntekostnaden för 2011–2012 har räntesatsen 5 procent använts.

Tabell 14.20 redovisar distributionskontots utveckling under perioden 2008–2010 samt en prognos för utvecklingen 2011–2012. Utfallet fram till 2010 ligger väl i linje med den bedömning av kontots utveckling som gjordes i samband med att kontot inrättades. Skulden uppgick vid utgången av 2010 till 583 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 541 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot för 2012. Vidare föreslås att SVT anvisas 259,5 miljoner kronor och UR 11,1 miljoner kronor från distributionskontot för 2012.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2012. Regeringen bedömer att det föreslagna beloppet om 500 miljoner kronor ger ett låneutrymme som täcker en eventuell högre räntenivå än 5 procent, vilket är den räntesats som används vid bedömningar av utvecklingen på kontot.

Nivån på radio- och tv-avgiften

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av att höja radio- och tv-avgiften under perioden 2012–2013.

Bakgrund: I propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmän-

hetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195, s. 56) gjorde regeringen bedömningen att det inte fanns något behov av att höja radio- och tv-avgiften under perioden 2010–2011. Regeringen angav i propositionen sin avsikt att återkomma när det gäller avgiftens nivå under perioden 2012–2013.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns för närvarande ett betydande överskott på rundradiokontot, vilket har ett samband med en positiv utveckling de senaste åren när det gäller antalet inbetalda radio- och tv-avgifter. Ett undantag är dock 2010, då antalet inbetalningar minskade med knappt 1 procent. Minskningen kan sannolikt kopplas till de nya reglerna om avgiftsskyldighet för bl.a. företag och myndigheter i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61).

Enligt prognoser och antaganden från Radiotjänst i Kiruna AB kommer antalet inbetalda avgifter att öka under 2011–2013. Regeringen bedömer att det finns utrymme på rundradiokontot för den uppräknade av medelstilldelningen som följer av riksdagens beslut inför tillståndspanen och förslagen i denna proposition. Radio- och tv-avgiften behöver därför inte höjas under perioden 2012–2013.

Ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Regeringens förslag: Lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ändras på så sätt att det i 1 § uttryckligen hänvisas även till 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen som reglerar tillstånd att sända ljudradioprogram. Den föreslagna lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Ärendet och dess beredning: Inom Kulturdepartementet har en promemoria med förslag till ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (radio- och tv-avgiftslagen) utarbetats (Ku2011/1003/RS). Promemorian har remitterats.

Den föreslagna ändringen är författnings-tekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att något yttrande från Lagrådet inte har inhämtats.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft något att invända mot förslaget.

Bakgrund: Radio- och tv-verksamhet i allmänhetens tjänst, dvs. sådan verksamhet som bedrivs av SR, SVT och UR och verksamhet som är direkt anknuten till den, finansieras med en radio- och tv-avgift. Närmare bestämmelser om finansieringen finns i radio- och tv-avgiftslagen. Förutsättningar för nämnda finansiering är enligt 1 § dels att sändningstillstånd enligt 4 kap. 3 § radio- och tv-lagen (2010:696) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, dels att tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

I samband med införandet av en ny radio- och tv-lag beslutades (prop. 2009/10:115, bet. 2009/10:KU25, rskr. 2009/10:331) att dåvarande hänvisning i 1 § radio- och tv-avgiftslagen till radio- och TV-lagen (1996:844) skulle ändras till att avse motsvarande paragraf i den nya radio- och tv-lagen. Ändringen trädde i kraft den 1 augusti 2010.

I 1 § radio- och tv-avgiftslagen fanns tidigare en hänvisning till den då gällande 2 kap. 2 § första och andra styckena radio- och TV-lagen. Nämnda paragraf i radio- och TV-lagen omfattade tillstånd att sända såväl tv som ljudradio. I den nuvarande 1 § radio- och tv-avgiftslagen finns emellertid en hänvisning endast till radio- och tv-lagens bestämmelse om tillstånd att sända tv och sökbar text-tv (4 kap. 3 §).

Skälen för regeringens förslag: Den ändring i 1 § radio- och tv-avgiftslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2010 gjordes med anledning av den nya radio- och tv-lagen som trädde i kraft samma dag. Avsikten var att hänvisningen, utan någon ändring i sak, skulle avse motsvarande paragrafer i den nya lagen. Hänvisningen kom dock att endast avse bestämmelsen i 4 kap. 3 § radio- och tv-lagen om tillstånd att sända tv och sökbar text-tv. Rätteligen borde hänvisningen även ha avsett bestämmelsen i 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen om tillstånd att sända ljudradioprogram.

Regeringen föreslår därför att 1 § radio- och tv-avgiftslagen ska ändras på så sätt att det uttryckligen görs en hänvisning även till 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen om tillstånd att sända ljudradioprogram. Därutöver bör några smärre redaktionella ändringar göras i paragrafen.

Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 2012. Ändringen kräver inte någon övergångsbestämmelse.

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser. Det bedöms vidare inte ha någon betydelse för små och medelstora företag eller ha någon påverkan på miljön. Inte heller i övrigt bedöms förslaget ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen, det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Hur vissa ledamöter i programföretagens styrelser ska utses

Regeringens förslag: Riksdagens beslut den 2 juni 1993 med anledning av prop. 1992/93:236 om ägande av den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten (bet. 1992/93:KrU28, rskr. 1992/93:377) om att den verkställande direktören i respektive programföretag är självskriven ledamot i företagets styrelse ska inte längre gälla.

Ärendet och dess beredning: Inom Kulturdepartementet har en promemoria utarbetats med förslag om hur vissa ledamöter i programföretagens styrelser ska utses (Ku2011/1004/RS). Promemorian har remitterats.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft något att invända mot förslaget.

Bakgrund: De tre programföretagen SR, SVT och UR har i egenskap av aktiebolag var sin bolagsordning som stadgar att bolagen ska bedriva rundradioverksamhet och därmed förenlig verksamhet. Bolagsordningarna innehåller också bestämmelser om bl.a. aktiekapital, styrelsens sammansättning och arbetssätt, revisorer och bolagsstämma. Ändring i bolagsordningarna kräver regeringens godkännande.

Enligt en bestämmelse i programföretagens bolagsordningar är verkställande direktören i respektive företag ledamot i programföretagets styrelse.

Bakgrunden till nämnda bestämmelse i programföretagens bolagsordningar är ett förslag från regeringen i propositionen om ägande av

den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten (prop. 1992/93:236) avseende riktlinjer för utseende av ledamöter i programföretagens styrelser. Av förslaget följer bl.a. att verkställande direktören är självskriven ledamot i respektive programföretags styrelse (prop. 1992/93:236 s. 16). Riksdagen beslutade den 2 juni 1993 i enlighet med förslaget (bet. 1992/93:KrU28, rskr. 1992/93:377).

I samband med att programföretagen under 2010 skulle anmäla beslut om ändringar i sina bolagsordningar för registrering hos Bolagsverket påpekade företrädare för verket att bestämmelsen om att den verkställande direktören är självskriven ledamot i styrelsen inte är förenlig med aktiebolagslagen (2005:551), eftersom styrelsen ska utses av bolagsstämman.

SR, SVT och UR har i skrivelser den 14 februari, den 17 mars respektive den 21 mars 2011 ansökt om regeringens godkännande av nya lydelse av bolagsordningarna (dnr Ku2011/599, 624, 645/MFI) bl.a. enligt följande. Bolagets styrelse ska, förutom arbetstagarledamöter och suppleanter som kan ha utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda, bestå av nio styrelseledamöter. Bolagsstämman utser ordföranden och åtta andra styrelseledamöter. Ordföranden och övriga valda styrelseledamöter utses för tiden intill utgången av nästa årsstämma.

Skälen för regeringens förslag: Aktiebolagslagen gäller alla aktiebolag, om inte annat föreskrivs (1 kap. 2 § andra stycket aktiebolagslagen). Enligt 8 kap. 8 § aktiebolagslagen ska styrelsen utses av bolagsstämman. Av paragrafen följer vidare att styrelsen eller en styrelseledamot inte får ges rätten att utse styrelseledamöter. Även i den tidigare aktiebolagslagen (1975:1385) fanns en paragraf med motsvarande innehåll.

När det gäller förbudet för styrelsen eller en styrelseledamot att utse styrelseledamöter anges i promemorian att förbudet i och för sig inte hindrar styrelsen från att utse en verkställande direktör, när denne enligt bolagsordningen också ska vara styrelseledamot i bolaget. Men utnämningen kan i så fall ske endast under villkor att vederbörande av bolagsstämman utses till styrelseledamot.

Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om riksdagens beslut, med anledning av prop. 1992/93:236 om att den verkställande direktören för respektive programföretag är självskriven

ledamot i företagens styrelse, är förenligt med aktiebolagslagen. Det bör därför inte anges i bolagsordningen för respektive programföretag att den verkställande direktören ska vara självskriven som ledamot i företagens styrelse. För att möjliggöra en ändring av bolagsordningarna på denna punkt föreslår regeringen att nämnda beslut av riksdagen den 2 juni 1993 inte längre ska gälla.

Det finns förstås inte något som hindrar att respektive programföretags verkställande direktör även fortsättningsvis ingår i företagens styrelse, om bolagsstämman väljer henne eller honom.

Under förutsättning att riksdagen fattar beslut i enlighet med detta förslag avser regeringen att ta upp respektive programföretags ansökan om godkännande av ny lydelse av bolagsordningen till prövning.

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser. Det bedöms vidare inte ha någon betydelse för små och medelstora företag eller ha någon påverkan på miljön. Inte heller i övrigt bedöms förslaget ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen, det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Spegla förhållanden i hela landet

Regeringens förslag: Villkoret att den andel av allmänproduktionen i SR:s och SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent avskaffas.

Regeringens bedömning: För att säkerställa insyn i hur bolagen uppfyller uppdraget att spegla förhållanden i hela landet bör det i anslagsvillkoren ställas högre och tydligare krav på SR:s och SVT:s redovisning av uppdraget.

Ärendet och dess beredning: Regeringen gav i december 2010 Myndigheten för radio och tv i uppdrag att utvärdera effektiviteten av villkoret att andelen av den allmänproduktion i SR:s och SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent, det s.k. 55-procentsvillkoret, med avseende på programföretagens uppgift att spegla förhållanden i hela landet (dnr Ku2010/1979/MFI).

Myndighetens utvärdering inkom till Kulturdepartementet den 1 mars 2011 (dnr Ku2011/489/MFI). Enligt myndighetens bedömning kan effektiviteten av 55-procentsvillkoret ifrågasättas. Om villkoret tas bort skulle det enligt myndigheten tydliggöras att det är resultatet av bolagens produktion och deras decentraliserade organisationer som är avgörande för om bolagen uppfyller kravet på en spegling av hela landet. En sådan ordning ställer höga krav på resultatredovisningen och de metoder som bolagen har för att mäta, följa upp och utvärdera resultaten.

Myndighetens utvärdering har remissbehandlats. En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2011/489/MFI).

Bedömningen i utvärderingen överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har lämnat synpunkter på utvärderingen, däribland Statskontoret, Statens kulturråd, Film&TV-Producenterna och programföretagen själva, delar bedömningen att 55-procentsvillkoret kan ifrågasättas av de skäl som anförts. En minoritet, däribland TCO, Sveriges Dramatikerförbund och Teaterförbundet, menar att 55-procentsvillkoret fyller ett självständigt syfte att främja produktion utanför Stockholm eller bör kvarstå av sysselsättningspolitiska skäl.

Bedömningen att högre krav måste ställas på bolagens public service-redovisningar delas av samtliga instanser som yttrat sig i denna del, förutom SR, SVT och UR.

Bakgrund: Riksdagen beslutade i november 2009 att de villkor som gällde för SR, SVT och UR under den dåvarande tillståndsperioden 2007–2009 i huvudsak skulle gälla även under nästa period, dvs. 2010–2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61). I sändningstillstånden för SR och SVT anges att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet. Enligt anslagsvillkoren för SR och SVT ska programbolagen dessutom ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå. Den lokala och regionala organisationen ska ges tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Enligt ännu ett villkor i anslagsvillkoren ska den andel av allmänproduktionen i företagens

rikssändningar som produceras utanför Stockholm uppgå till minst 55 procent.

Regeringen bedömde i propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och tv i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195) att 55-procentsvillkoret bör kvarstå tills vidare. Samtidigt delade regeringen utredningens bedömning att 55-procentsvillkoret är problematiskt, bl.a. av det skälet att bestämmelsen inte i sig bidrar till att SR och SVT i högre utsträckning speglar hela landet i sina program. Regeringen avsåg därför att på nytt utvärdera villkorets effektivitet under tillståndsperioden.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En central del av uppdraget för radio och tv i allmänhetens tjänst är att möta skiftande förutsättningar och tillgodose olika intressen hos hela befolkningen samt att spegla förhållanden i hela landet. Detta handlar om en geografisk spegling av landets olika regioner, liksom att de människor som bor i olika delar av landet är olika, t.ex. avseende etnisk och kulturell bakgrund, kön och ålder. Programföretagen ska således beakta dessa och andra aspekter när det gäller uppdraget att spegla hela landet. Kommittén om radio och tv i allmänhetens tjänst (dir. 2011:51) ska bl.a. överväga om programföretagens uppdrag att spegla hela landet bör förtydligas avseende t.ex. geografisk spridning och det faktum att människorna i Sverige är olika. I övervägandet ska betydelsen av lokal och regional närvaro för möjligheten att spegla mångfalden i olika delar av landet tas i beaktande.

Regeringen delar den bedömning Myndigheten för radio och tv gör, att det kan ifrågasättas om 55-procentsvillkoret effektivt bidrar till att kravet på att spegla hela landet uppfylls. Vilken typ av program som produceras och hur den regionala och lokala särarten lyfts fram torde ha större betydelse för speglingen än att en viss procentsats uppnås. Det finns också en risk att ett alltför ensidigt fokus på 55-procentsvillkoret medför att vissa av de aspekter på förhållanden i hela landet som nämns i det föregående får mindre uppmärksamhet.

Flera av de instanser som menar att 55-procentsvillkoret bör finnas kvar har påtalat syftet att främja produktionsmiljöer utanför Stockholm. Det har dock visat sig att villkoret inte heller i det avseendet i sig garanterar att ändamålet uppfylls, då en produktion kan be-

drivas på flera orter eller ha beställare på en ort men genomförs på en annan. Både med hänsyn till uppdraget att spegla hela landet och till främjandet av produktionsmiljöer i landet torde det ha större betydelse att bibehålla kravet i anslagsvillkoren på att programbolagen ska ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå, samt att den lokala och regionala organisationen ges tillräckliga resurser. Regeringen anser mot denna bakgrund att 55-procentsvillkoret bör avskaffas.

Regeringen delar i huvudsak bedömningen Myndigheten för radio och tv gör, att ett avskaffande av 55-procentsvillkoret tydliggör att det är resultatet av bolagens produktion och deras decentraliserade organisationer som är avgörande för om bolagen uppfyller kravet på spegling av hela landet. Regeringen instämmer vidare i bedömningen att det vid ett avskaffande av 55-procentsvillkoret bör ställas högre krav på SR:s och SVT:s redovisning av uppdraget att spegla förhållanden i hela landet och de metoder som bolagen har för att mäta, följa upp och utvärdera resultaten. För att säkerställa insyn i hur bolagen uppfyller speglingsuppdraget bör en dialog inledas med de berörda programföretagen kring hur högre och tydligare krav på redovisningen av uppdraget bör komma till uttryck i programföretagens anslagsvillkor. En utgångspunkt för regeringen är att det regionala och lokala perspektivet säkerställs i redovisningen av speglingsuppdraget. Ett borttagande av 55-procentsvillkoret innebär alltså inte att kravet på regional och lokal närvaro och spegling av förhållanden i hela landet försvagas. Regeringen avser att noga följa utvecklingen framöver.

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser. Det bedöms vidare inte ha någon betydelse för små och medelstora företag eller ha någon påverkan på miljön. Inte heller i övrigt bedöms förslaget ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen, det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

15 Ungdomspolitik

15.1 Omfattning

Ungdomspolitikerna omfattar frågor om ungdomars levnadsvillkor. Vidare ingår stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Arbetet med ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

Ungdomspolitikernas målgrupp är ungdomar mellan 13 och 25 år. Arbetet med ungdomspolitikerna förutsätter insatser på såväl nationell, regional som lokal och internationell nivå. Till området hör myndigheten Ungdomsstyrelsen.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Ungdomspolitik</i>							
12:1 Ungdomsstyrelsen	27	27	27	28	28	28	29
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	98	250	250	250	250	250	250
Summa Ungdomspolitik	125	278	278	278	278	279	279

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

15.3 Mål

De övergripande mål som gäller för ungdomspolitiken är att

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

Analys, samordning och redovisning av ungdomars levnadsvillkor ska ske inom fem huvudområden, vilka är

1. utbildning och lärande
2. arbete och försörjning
3. hälsa och utsatthet
4. inflytande och representation, och
5. kultur och fritid.

Målen samt de fem huvudområdena beslutades i samband med budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1, utg.omr. 17, bet. 2007/08:KrU7, rskr. 2007/08:58).

15.4 Resultatredovisning

Mål och indikatorer

De övergripande mål som gäller för ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och till inflytande.

Utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor följs upp årligen. Uppföljning sker dels av ett antal indikatorer som ger en samlad bild av utvecklingen, dels genom tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen inom något utvalt område. Med jämna mellanrum genomförs även attityd- och värderingsstudier bland unga samt utvärderingar av ungdomspolitiken. I detta avsnitt ges en översiktlig beskrivning av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom ungdomspolitikens fem huvudområden.

Den senaste uppföljningen av indikatorer på ungdomsområdet presenteras i Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2011 – En beskrivning av ungdomars villkor (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:3). Ungdomsstyrelsen redovisade vidare i november 2010 en tematisk analys; Fokus 10 – En analys av ungas inflytande (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:10).

Resultat

Utbildning och lärande

Andelen grundskoleelever som uppnådde behörighet till gymnasieskolans nationella program uppgick 2010 till 88,2 procent vilket är den lägsta andelen sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes 1998. Våren 2010 uppgick grundskoleelevernas genomsnittliga meritvärde till 209, vilket var en poäng lägre jämfört med våren 2009. Flickornas meritvärde uppgick 2010 genomsnittligt till 220 och pojkarnas meritvärde till 198.

Skillnaderna mellan olika elevgruppers slutbetyg 2010 var i likhet med tidigare år stora. Påverkansfaktorer är framförallt föräldrarnas utbildningsbakgrund, men även kön och utländsk bakgrund. Den sistnämnda faktorn har främst påverkan om eleven invandrat efter sju år ålder. Andelen utrikes födda elever som har kommit till Sverige efter att de har fyllt sju år har ökat under de senaste åren.

Nästan alla elever som går ut grundskolan, 99 procent, påbörjar gymnasiestudier antingen på ett nationellt, specialutformat eller individuellt program. Denna andel har legat i det närmaste konstant under det senaste decenniet. Av de elever som var nybörjare i gymnasieskolan hösten 2007 hade 68,4 procent slutfört gymnasieskolan och fått slutbetyg tre år senare. Av nybörjarna i gymnasieskolan hösten 2007 hade tre år senare 56,0 procent av kvinnorna med utländsk bakgrund fått slutbetyg jämfört med 74,0 procent av kvinnorna med svensk bakgrund. Vidare hade 46,0 procent av männen med utländsk bakgrund och 69,5 procent av männen med svensk bakgrund fått slutbetyg.

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga elever som fick slutbetyg läsåret 2009/10 uppgick till 14,0 poäng, vilket är i stort sett samma nivå som de senaste fem åren. För kvinnliga studerande uppgick den genomsnittliga betygspoängen till 14,7 poäng och för manliga studerande 13,3 poäng.

Bland elever med slutbetyg från gymnasieskolan uppnådde läsåret 2009/10 totalt 86,8 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Andelen kvinnor som uppnådde denna grundläggande behörighet var 5 procentenheter högre än för män. Både kvinnor med svensk bakgrund och kvinnor med utländsk bakgrund slutför sin gymnasieutbildning i högre utsträckning än vad

män med motsvarande bakgrund gör. Skillnaden mellan könen var större för elever med utländsk bakgrund än för elever med svensk bakgrund.

För att förbättra resultaten i den svenska skolan har regeringen initierat en rad olika reformer inom utbildningssystemet. Insatserna syftar till att skapa en trygg och kunskapsinriktad skola, där läraryrket värderas högt. Genom tydliga krav, tidig uppföljning och tidiga stödinsatser ska fler elever kunna nå kunskapsmålen.

Enligt Högskoleverkets statistik var 396 995 individer registrerade vid Sveriges universitet och högskolor hösten 2010. Detta är en ökning med omkring 12 000 personer jämfört med hösten 2009. Av de studerande var ca 60 procent kvinnor. Närmare hälften av alla studenter var i åldern 20–25 år. Bland kvinnor är studiedeltagandet som högst vid 22 års ålder, då ungefär var tredje kvinna studerar vid universitet eller högskola. Bland män är studiedeltagandet som högst vid 23 års ålder, då var fjärde man studerar vid universitet eller högskola. Studerande med utländsk bakgrund är något underrepresenterade vid universiteten och högskolorna. Under en följd av år har andelen personer med funktionsnedsättning som studerar på högskolan ökat stadigt.

Av de elever som fullföljt en gymnasieutbildning läsåret 2006/07 befann sig 42,3 procent i högskoleutbildning tre år senare. Andelen var högst bland kvinnor med utländsk bakgrund där 57,7 procent studerade vid högskolan jämfört med 46,5 procent bland kvinnor med svensk bakgrund. Bland män med svensk bakgrund var andelen lägst, 35,4 procent, jämfört med 45,6 procent bland utländska män. Detta bör ställas mot att det är en högre andel bland elever med svensk bakgrund som slutför gymnasieutbildningen jämfört med elever med utländsk bakgrund.

Arbete och försörjning

Uppföljningen av ungdomars levnadsvillkor visar att den genomsnittliga ekonomiska standarden (medianen) ökat trendmässigt bland barn, unga och vuxna under den senaste 10-årsperioden. Unga i åldern 18–25 år har dock haft den svagaste inkomstökningen under de senaste tio åren och andelen med låg ekonomisk standard har ökat mest i denna grupp. Enligt Försäkringskassan hade 30 procent av ungdomarna i åldern 18–25 år och 20 procent av barnen i åldersgruppen 13–17 år en låg eko-

nomisk standard under 2010. Motsvarande andel ekonomiskt utsatta bland vuxna var cirka 15 procent. Den mest ekonomiskt utsatta gruppen är ensamstående ungdomar i åldern 18–25 år i egna hushåll med egna barn. Nästan tre av fyra (74,5 procent) i denna grupp, som består av cirka 10 000 ungdomar, beräknas under 2010 ha haft en låg ekonomisk standard. Det fanns enligt Statistiska centralbyrån 2010 nästan 6 000 föräldrar i åldrarna 12 till 20 år, varav ca. 4 700 unga kvinnor. Årligen föds omkring 1 300 barn av en mamma som är under 20 år gammal. I gruppen unga föräldrar är anknytningen till arbetsmarknaden svag.

Det är vanligare att ungdomar får ekonomiskt bistånd jämfört med befolkningen i stort, främst på grund av att de saknar arbete. Andelen biståndstagare bland ungdomar uppgick 2010 till 8 procent i åldern 18–19 år och 10 procent i åldern 20–24 år. Bland den vuxna befolkningen (över 17 år) uppgick denna andel 2010 till 4 procent. Andelen biståndstagare var lika stor bland kvinnor som män i dessa åldersgrupper.

Även arbetslösheten är högre bland ungdomar än bland befolkningen i stort och uppgick 2010 till 25,2 procent av arbetskraften i åldersgruppen 15–24 år. Arbetslösheten bland unga män i åldern 15–24 år uppgick 2010 genomsnittligt till 26,7 procent och bland unga män som är utrikes födda till 38,3 procent. Bland unga kvinnor i åldern 15–24 år uppgick arbetslösheten totalt till 23,7 procent och bland unga kvinnor som är utrikes födda till 34,5 procent. År 2010 var 162 000 ungdomar arbetslösa, varav närmare hälften, 74 000 personer, var heltidsstuderande. Antalet arbetslösa ungdomar ökade under lågkonjunkturen, men under 2010 skedde inte någon ökning jämfört med 2009 (SCB:s arbetskraftsundersökningar, AKU).

Sannolikheten att hitta ett jobb minskar med tiden som arbetslös. Enligt AKU ökade den genomsnittliga arbetslöshetstiden för arbetslösa 15–24 åringar under 2010 till 17 veckor, jämfört med 14,4 veckor 2009. Fortfarande är dock tiderna i arbetslöshet kortare för ungdomar än för den äldre befolkningen. Motsvarande medelvärde för arbetslösa i åldrarna 15–74 år var under samma period drygt 31 veckor. Likaså är det färre som är långtidsarbetslösa bland ungdomar än bland de äldre åldersgrupperna. Ungdomar får även arbete vid arbetslöshet i högre grad än äldre grupper, men denna skillnad minskade under finanskrisen. De senaste åren

har andelen som får arbete vid arbetslöshet åter ökat för unga, medan förändringarna är små för övriga grupper. Förbättringarna återspeglar att unga relativt snabbt får arbete när arbetsmarknaden återhämtar sig.

Ungdomar som under en ramtid om fyra månader har varit arbetslösa i tre månader omfattas av jobbgarantin för ungdomar. Syftet med jobbgarantin för ungdomar är att erbjuda ungdomar särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser på ett tidigt stadium under deras arbetslöshet för att de så snabbt som möjligt ska få ett arbete eller påbörja en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. Detta ska uppnås genom aktiva förmedlingsinsatser, tydliga krav, aktiveringsåtgärder och incitament till utbildning. Under 2010 deltog i genomsnitt 46 600 personer i jobbgarantin för ungdomar, vilket är en ökning med 11 900 deltagare jämfört med 2009.

Aktivitetsersättning ger stöd till unga under 30 år som inte kan arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Aktivitetsersättning kan också utbetalas om skolgången måste förlängas på grund av en funktionsnedsättning. Antalet unga personer med aktivitetsersättning har ökat under 2000-talet vilket är bekymmersamt eftersom unga som uppstår aktivitetsersättning ofta har en svag förankring på arbetsmarknaden. I juli 2010 hade 30 000 unga (16–29 år) sjuk- eller aktivitetsersättning. Andelen unga (16–29 år) som har aktivitetsersättning har ökat från 1 procent 1995 till 2,5 procent 2010. Störst är ökningen för åldersgruppen 16–19 år, men även för 20–24-åringar har andelen nästan tredubblats (rapport 2011:10) *Unga med aktivitetsersättning*, Inspektionen för socialförsäkringen).

I syfte att öka arbetskraftsefterfrågan har regeringen sänkt arbetsgivaravgifterna för unga. Även egenavgifterna för unga har sänkts i motsvarande grad. Vidare kan unga få nystartsjobb efter sex månaders arbetslöshet. Regeringen har också förenklat för arbetsgivarna att anställa på tillfälliga kontrakt, vilket underlättar för unga att få ett jobb. Långtidsutredningen 2011 (SOU 2011:11) visar att under perioden 2000–2009 har i genomsnitt drygt 50 procent av alla sysselsatta unga tillfällig anställning. Motsvarande andel i åldern 25–54 år är drygt 10 procent.

Enligt skollagen (SFS 2010:800, 29 kap., 9 §) är kommunerna skyldiga att löpande hålla sig

informerade om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Skolverket redovisade våren 2011 en uppföljning av hur kommunerna arbetar med detta s.k. informationsansvar. Uppföljningen visar att fler arbetar aktivt med den här frågan jämfört med vid den förra uppföljningen 2006. Nästan två av tre kommuner hade 2010 en handlingsplan för arbetet med informationsansvaret medan det var färre än hälften som hade det 2006. Fler kommuner har också ett register över de ungdomar som omfattas och kontaktar ungdomar med anledning av informationsansvaret. Fortfarande finns det dock kommuner som uppger att de inte alls arbetar med informationsansvaret. När det gäller de åtgärder som kommunerna erbjuder är det i första hand utbildning, främst inom gymnasieskolans individuella program. Enligt Skolverkets rapport upplever många kommuner att det är svårt både att få kontakt med ungdomarna och att kunna erbjuda bra åtgärder.

Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät 2011 bedömer drygt hälften av landets kommuner, totalt 150 kommuner, att det är brist på sådana bostäder som ungdomar efterfrågar. Enligt Boverket bodde 196 000 ungdomar i åldern 20–25 år kvar i föräldrahemmet 2009. Av dessa var 39 procent unga kvinnor och 61 procent unga män. Bland unga män i storstadsområdena bodde 40 procent kvar i föräldrahemmet jämfört med ca 25 procent av unga kvinnor i storstäderna.

Hälsa och utsatthet

Unga har en positiv syn på sin framtid och de upplever att de har god hälsa. Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) som Statistiska centralbyrån (SCB) genomför visar att 94,3 procent av männen i åldern 16–24 år och 89,6 procent av kvinnorna upplevde att de hade ett gott hälsotillstånd under 2008 och 2009. Unga kvinnor upplever sig ha sämre hälsa än unga män och lider oftare av långvarig sjukdom och värk. Särskilt utmärkande är att unga kvinnor i större utsträckning än unga män har besvär av ängslan, oro och ångest. Enligt ULF hade 27,4 procent av kvinnor i åldern 16–24 år besvär av ängslan, oro och ångest under 2008–2009 jämfört med 14,1 procent av männen i samma ålder. Andelen som har dessa besvär har ökat sedan 1980-talet.

Psykisk ohälsa kan vara förödande för barns och ungdomars personliga utveckling och möjligheter till etablering i samhället. Regeringen anser att det finns stora vinster med att förebygga och tidigt behandla psykisk ohälsa hos barn och unga. Regeringen har därför satsat på en förstärkt vårdgaranti för insatser till barn och unga med psykisk ohälsa samt kommit överens med Sveriges Kommuner och Landsting om en gemensam fortsatt satsning på att förbättra och samordna insatserna för att främja psykisk hälsa och effektivt möta och behandla psykisk ohälsa och psykisk sjukdom hos barn och unga.

Enligt Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2011 – En beskrivning av ungdomars villkor (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:3) var det 2010 vanligare bland flickor och unga kvinnor att bli kränkta jämfört med bland pojkar och unga män. Det var vanligare bland pojkar och unga män att vara överviktiga, att snusa dagligen, att ha använt narkotika den senaste månaden och att ha riskabla spelvanor. Bland flickor och unga kvinnor hade kränkningar, fetma, riskabla spelvanor och daglig rökning ökat i omfattning sedan 2009. Bland unga män hade andelen med fetma ökat medan andelen med stillasittande fritid hade minskat (Källa: Folkhälsoinstitutet).

Den självuppskattade alkoholkonsumtionen bland skolelever har minskat under 2000-talet. Enligt regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2011 (Regeringsbeslut S2011/4618/FST) uppgick under 2010 den självrapporterade alkoholkonsumtionen i årskurs nio till 2,4 liter per år bland pojkar och 1,9 liter per år bland flickor. För pojkar är det den lägsta nivån sedan 1989. Bland elever i gymnasiet årskurs två hade andelen alkoholkonsumenter minskat med 0,1 liter mellan 2009 och 2010. Bland pojkar i gymnasiet årskurs två uppgick 2010 den självrapporterade alkoholkonsumtionen till 4,0 liter och bland flickor till 2,9 liter per år.

När det gäller den självuppskattade narkotikaanvändningen har en ökning skett sedan 2009. Andelen bland pojkar i årskurs nio som uppger sig ha provat narkotika ökade från sju procent 2008 till nio procent 2010. Motsvarande andel bland flickorna ökade från fem till sju procent. I gymnasieskolans årskurs två uppgav 2010 totalt 21 procent av pojkarna och 14 procent av flickorna att de någon gång använt narkotika. Andelen som använt narkotika bland ungdomar är högst i storstadsområdena,

där denna andel också ökat under de senaste åren. Förklaringar till denna utveckling kan bland annat vara förändrade attityder och en ökad tillgänglighet till narkotika.

Bland elever i årskurs nio minskade andelen rökare mellan åren 2009 och 2010. Bland elever i årskurs två i gymnasiet ökade under samma period andelen rökare (inklusive feströkare) bland pojkar från 33 procent till 36 procent och bland flickor från 42 till 43 procent. Andelen som uppgav sig vara dagligrökare var för samma år 10 procent bland pojkarna och 14 procent bland flickorna.

Riksdagen har beslutat om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-strategin) (prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203). Där anges mål och inriktning för hur samhällets insatser ska genomföras, samordnas och följas upp under åren 2011–2015. Ett av de sju långsiktiga målen är att antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska. I syfte att uppnå detta mål har regeringen bl.a. uppdragit åt Skolverket att utforma och erbjuda utbildningsinsatser om ANDT i syfte att stödja skolornas undervisning om dessa frågor.

Av Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2011 framgår också att ca 20 procent av ungdomar i årskurs 9 och mellan 5 och 10 procent av ungdomar i åldern 16–19 år under 2009 uppgav att de hade utsatts för någon form av fysiskt våld under det senaste året. Utsattheten för våldsbrott var större bland unga män än bland unga kvinnor. (Brå:s årliga Nationella trygghetsundersökning, NTU).

Hedersrelaterat våld och förtryck samt att bli gift mot sin vilja drabbar barn, unga och vuxna av båda könen inklusive homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och många gånger är det föräldrar, syskon och andra närstående som står för våld och hot. I rapporten Gift mot sin vilja (Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:5) presenteras resultaten från en nationell enkätundersökning. Av denna framgår att 5,0 procent av unga mellan 16 och 25 år upplevde att föräldrars uppfattningar, kultur eller religion satte gränser för deras val av äktenskapspartner; 6,6 procent av kvinnorna och 3,8 procent av männen. Dessa fem procent motsvarar ca 70 000 individer i åldersgruppen 16–25 år.

Inom ramen för regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har Ungdomsstyrelsen fått i fortsatt uppdrag att under 2011 till och med 2014 genomföra utbildningsinsatser för relevant personal i syfte att utveckla arbetet med att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Ungdomsstyrelsen ska även sprida information samt vara sammankallande för ett nätverk av statliga myndigheter i syfte att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja.

Regeringen har tillsatt en utredning om stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (dir. 2010:54). Utredaren ska göra en samlad översyn av relevant straffrättslig, civilrättslig och internationellt privaträttslig lagstiftning i syfte att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Utredningen ska inhämta kunskapsunderlag och utöver förslag till författningsändringar även föreslå andra åtgärder för att motverka tvångsäktenskap och barnäktenskap. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag i maj 2012.

Skatteverket ansvarar inom ramen för sitt folkbokföringsuppdrag för frågor kring registrering av äktenskap. Migrationsverket får i samband med ansökningar kring uppehållstillstånd uppgifter om äktenskap som ingåtts av underåriga samt fullmaktsäktenskap. De båda myndigheterna har fått i uppdrag att föra statistik om bland annat barnäktenskap och tvångsäktenskap, vilka ska avrapporteras under hösten 2011. Skatteverkets delrapport av uppdraget visar att myndigheten under fyra månader 2010 hade 74 ärenden avseende begäran om registrering av äktenskap med en part som var under 18 år och 26 ärenden avseende fullmaktsäktenskap (dvs. ett äktenskap som ingåtts genom ombud utan att båda parter var personligen närvarande). Migrationsverkets delrapport över samma fyramånadersperiod visar att myndigheten hade handlagt 53 ärenden som antingen rör äktenskap som ingåtts av underåriga, tvångsäktenskap eller fullmaktsäktenskap. Länsstyrelsen i Östergötland har även fått i uppdrag att sprida satsningen Dina rättigheter – kärleken är fri, som riktar sig direkt till unga i syfte att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck och att unga blir gifta mot sin vilja. Satsningen genomförs i fler än 20 kommuner och en webbplats är framtagen (www.dinarattigheter.se). Länsstyrelsen i Öster-

götlands län redovisade vidare våren 2011 på regeringens uppdrag en vägledning som syftar till att med utgångspunkt i relevant forskning och lagstiftning utveckla stödet till de unga som placeras. Vägledningen ”Våga göra skillnad – En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja” (rapport nr: 2011:14) riktas främst till olika personalgrupper i kommunerna som kommer i kontakt med ungdomar. Regeringen beslutade sommaren 2011 att länsstyrelsen i Östergötlands län ska utveckla och sprida vägledningen och att minst sex kommuner ska ingå i detta uppdrag. (U2011/4322/JÄM).

Vidare har Nationellt centrum för kvinnofrid i uppdrag att ta fram en handledning för hälso- och sjukvårdens personal i bemötandet av flickor och unga kvinnor som kontaktar sjukvården för att få intyg på att de inte haft samlag eller som söker hjälp för att på medicinsk väg rekonstruera den s.k. mödomshinnan. Uppdraget redovisades den 30 juni 2011. Rapporten innehåller förslag till ett samlat vårdkoncept för hälso- och sjukvårdens bemötande av denna målgrupp, som har tagits fram och utvärderats av bl.a. Universitetssjukhuset i Malmö

Regeringen gav våren 2011 Ungdomsstyrelsen i uppdrag att göra en kunskapssammanställning om förekomsten av traditionella vigselliknande ceremonier som inte utgör vigslar i rättslig mening och förekomsten av ekonomiska förbindelser mellan blivande makars familjer. Sammanställningen ska redovisas till regeringen den 31 januari 2012.

Ungdomsstyrelsen har sedan 2008 haft regeringens uppdrag att genomföra insatser för att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via Internet och andra interaktiva medier. Ungdomsstyrelsen redovisade 2009 en studie av ungas erfarenheter av och attityder till exponering av sexuell natur och sexuellt utnyttjande via Internet och andra interaktiva medier. Vidare redovisade myndigheten 2010 ett metodmaterial om ungas sexualitet och Internet som vänder sig till lärare i skolan. Med utgångspunkt i dessa material genomför Ungdomsstyrelsen utbildningsinsatser och konferenser för personalgrupper som arbetar med ungdomar. Satsningen har även resulterat i att det på Umeå universitet anordnas en särskild kurs om 7,5 högskolepoäng med inriktning på

Unga, sex och Internet. Ungdomsstyrelsens uppdrag att genomföra utbildningsinsatser fortsätter till och med 2013.

Inflytande och representation

Ungas inflytande och representation berör flera sektorsövergripande politikområden såsom ungdomspolitiken, demokratipolitiken och politiken för det civila samhället. En stor del av arbetet för att främja ungas deltagande sker på lokal nivå.

I riksdagsvalet 2010 ökade valdeltagandet bland unga personer jämfört med riksdagsvalet 2006. Bland ungdomar i åldern 18–24 år deltog 79 procent i riksdagsvalet 2010 jämfört med 74,4 procent i riksdagsvalet 2006. Bland unga kvinnor deltog 80,5 procent och bland unga män 77,5 procent. Bland befolkningen som helhet deltog 84,6 procent i riksdagsvalet. Särskilt röstdeltagandet bland förstagångsväljarna ökade mellan riksdagsvalen 2006 och 2010. I riksdagsvalet 2010 deltog 80,2 procent av förstagångsväljarna jämfört med att 75,6 procent av förstagångsväljarna deltog i riksdagsvalet 2006. Bland de förstagångsväljare som uppnått rösträttsålder efter Europaparlamentsvalet 2009 deltog 84,1 procent i riksdagsvalet, vilket innebär ett röstdeltagande nästan i nivå med valdeltagandet bland hela befolkningen från 18 år.

Under 2010 genomförde Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag projektet Skolval 2010 som riktats till gymnasieelever och elever i grundskolans årskurs 7–9. Totalt 1 383 skolor deltog i skolvalet vilket innebär att drygt 440 000 elever i grundskolans årskurs 7–9 och i gymnasieskolan kunde rösta i skolval 2010. Bland dessa elever röstade 76,2 procent i skolval 2010.

Ungdomsstyrelsen redovisade i november 2010 på uppdrag från regeringen en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor inom inflytande och representation Fokus 10 – En analys av ungas inflytande (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:10). I rapporten påvisas att ungdomars engagemang i politiska frågor ofta tar sig andra uttryck än bland befolkningen som helhet. Framförallt har Internet blivit en central arena för ungas politiska aktiviteter. Unga boende i socialt utsatta områden uttrycker ett något större intresse för politik i allmänhet och ett mycket större intresse för internationell politik än unga boende i andra områden.

En stor grupp unga, motsvarande 44 procent anser att de har mycket litet eller ganska litet

förtroende för riksdag och regering. 17 procent säger sig ha stort eller ganska stort förtroende. Förtroendet är lägre bland unga boende i glesbygd och mindre orter än bland unga i storstadsområden.

I rapporten visas också att mer än 60 procent av samtliga unga anser att de inte kan eller har liten möjlighet att påverka politiska beslut. Unga med svensk bakgrund anser att de är mer maktlösa än unga som är utrikes födda och unga vars föräldrar är utrikes födda. Bland samtliga unga känner sig 36 procent delaktiga i det svenska samhället medan 24 procent anser sig inte vara delaktiga. Fler unga utrikes födda känner sig delaktiga än unga med svensk bakgrund.

Unga med funktionsnedsättning och unga som har dålig hälsa anser att de har mindre inflytande och känner sig mindre delaktiga i det svenska samhället jämfört med unga genomsnittligt.

Andelen unga som nomineras och väljs till förtroendeuppdrag i demokratiska församlingar har konstant ökat sedan 2002, men unga är fortfarande underrepresenterade. Personer mellan 18–25 år utgör 13 procent av befolkningen, men utgjorde endast 5,6 procent av de nominerade i 2010 års val och enbart 4 procent av de som valdes in till riksdag, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige.

Kultur och fritid

Ungdomar engagerar sig i föreningslivet i stor utsträckning, även om de deltar mindre än den vuxna befolkningen. Under 2008 var 65 procent av kvinnorna i åldern 16–24 år medlem i någon förening och 69 procent av männen (SCB:s ULF-undersökningar). Bland unga i åldern 16–29 år gjorde 39,5 procent frivilliga ideella insatser.

För att öka kunskaperna om ungdomars deltagande i kulturella aktiviteter och kulturutövande, fick Ungdomsstyrelsen hösten 2009 i uppdrag att genomföra en analys av ungas kulturutövande, vilken redovisades våren 2011. Av analysen När Var Hur – Om ungas kultur (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:1) framgick bl.a. att andelen som under 2010 hade utövat minst en kulturform uppgick till 68 procent bland unga i åldern 13–25 år. Flickor och unga kvinnor var särskilt aktiva i kulturutövandet – bland dessa hade 76 procent ägnat sig åt kulturutövande jämfört med 61 procent av pojkar och unga män. Unga kvinnor ägnar sitt

kulturutövande främst åt bild och skrivande medan unga män är aktiva inom musik och bild. De största offentligt finansierade arenorna för kulturutövande är musik- och kulturskolor, studieförbund och öppna mötesplatser för unga. Dessa arenor domineras av musik, vilket innebär att offentliga medel till ungas kulturutövande i större utsträckning kommer unga män än unga kvinnor till del.

Ungdomsstyrelsens rapport visar även att barn till högutbildade föräldrar i större utsträckning är kulturutövare än barn till föräldrar med kortare utbildning. Många unga för fram att de har förbättrat sitt självförtroende till följd av det egna kulturutövandet samt har fått nya vänner, en bättre hälsa samt bättre skolresultat.

Ungdomsstyrelsen redovisar även att det saknas regelbundet framtagen statistik om kulturutövande bland ungdomar i åldern 13–25 år. De åiterrapporteringar, uppföljningar och utredningar som görs berör i allmänhet barn och unga upp till 18 år och framförallt yngre barn.

Ungdomsstyrelsen har under 2010 fördelat 71,9 miljoner kronor som statsbidrag till ungdomsorganisationerna vilka omfattade ett ökat antal medlemmar, uppgående till totalt 531 909 medlemmar i åldern 7–25 år. Motsvarande antal för 2009 var 490 067 medlemmar. Myndigheten fördelade även under 2010 totalt 82,5 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spel från 2009 till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet. Riksdagen beslutade våren 2009 om propositionen Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/2009:243), vilket innebär att det bidrag till föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet som beräknades som en andel av överskottet från AB Svenska har upphört. Från och med budgetåret 2011 finansieras stöd till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet via anslag.

Regeringens satsning Skapande skola är ett bidrag som kan sökas av skolhuvudmän till kulturfrämjande insatser med utgångspunkt i skolans läroplan. Bidraget avser elever i årskurs 1–9 och omfattar 150 miljoner kronor. Satsningen syftar till att stärka barns och ungas tillgång till professionell kultur och till eget skapande. Sedan bidraget infördes 2008 har 99 procent av landets kommuner minst en gång ansökt om att få del av bidraget vilket avspeglar ett stort nationellt intresse.

För att ytterligare stärka arbetet med bl.a. ungas rätt till kultur har riksdagen beslutat om nationella kulturpolitiska mål som slår fast att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas. Dessa mål är styrande för den statliga kulturpolitiken men ska även kunna inspirera och vägleda politiken i kommuner och landsting. (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Det är angeläget att särskilt stimulera ungdomars engagemang i föreningslivet i områden som utmärks av låg organisationsgrad. Under 2010 fick Ungdomsstyrelsen därför i uppdrag av regeringen att arbeta med engagemangsguider. Syftet har varit att engagera bl.a. ungdomar som saknar både kontakter i och kunskap om ideella organisationer och därför inte vet vart de ska vända sig. Sammanlagt beviljades 21 organisationer bidrag. Guiderna arbetade genom uppsökande verksamhet, dels genom samarbete med kommunen och andra myndigheter, dels genom att guiderna gav sig ut i bostadsområden. 300 föreningar deltog i lokala projekt och satsningen nådde omkring 6 000 unga. (Så mycket bättre – verksamheter med engagemangsguider 2010, Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:2)

Internationellt ungdomspolitiskt samarbete

Det internationella samarbetet under 2011 har präglats främst av uppföljningen av resultaten från halvtidsutvärderingen av EU-programmet Ung och aktiv i Europa (2007–2013) och diskussionerna om ett nytt ungdomsprogram.

Ungdomsstyrelsen är programkontor i Sverige för EU-programmet Ung och aktiv i Europa för programperioden 2007–2013 samt ansvarar också för informationsnätverket Eurodesk. Under 2010 deltog 2 683 ungdomar i åldern 13–30 år samt 543 ungdomsledare i programmets olika aktiviteter vilket är en ökning mot föregående år med 14 procent.

Programmet var under 2010 föremål för en halvtidsutvärdering i samtliga programländer samt en parallell utvärdering på europeisk nivå. Mer än 380 000 personer (278 000 ungdomar och 102 000 ungdomsledare) har deltagit i programmet. Den europeiska utvärderingen visar att målsättningarna för EU-programmet Ung och aktiv i Europa stämmer väl överens med dagens utmaningar vad gäller att öka ungdomars anställningsbarhet och deltagande i samhället. Programmets främjande av icke-

formellt lärande har visat sig förbättra ungdomars möjligheter till utbildning och sysselsättning. Programmet underlättar även för ungdomar att delta i internationellt samarbete. Att unga med färre möjligheter utgör en särskild målgrupp är unikt. Det kan konstateras att resultaten från den svenska utvärderingarna och utvärderingen på europeisk nivå ligger väl i linje med varandra.

Den nationella arbetsgruppen för den strukturerade dialogen, ledd av Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) har under 2011 samordnat arbetet med konsultationer om ungas sysselsättning i syfte att främja ungas inflytande över EU-samarbetet på området.

Inom Europarådet fortsätter en reformprocess. Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) har fått fortsatt mandat för sitt arbete men antalet mötestillfällen per år kommer att diskuteras vidare.

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete även inom EU, Nordiska ministerrådet, Östersjöstaternas råd och Barentsrådet. Sverige bidrar till finansieringen av Östersjöstaternas råd och Barentsrådets sekretariat för ungdomsfrågor med placering i Kiel respektive Murmansk. Under det svenska ordförandeskapet i Barentsrådet (2009-2011) har inriktningen varit att ta fram en ny handlingsplan för samarbetet på ungdomsområdet.

Analys och slutsatser

Ungdomspolitiken är sektorsövergripande och hur politikens mål kan uppnås beror på insatser och åtgärder på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Utbildning och lärande

Den viktigaste utmaningen på utbildningsområdet är att förbättra resultaten i både grund- och gymnasieskolan. Genom de reformer som regeringen har genomfört på skolområdet ska fler elever nå skolans kunskapsmål. Hösten 2011 börjar de första eleverna i den reformerade gymnasieskolan, som bl.a. kännetecknas av utveckling av kvaliteten i yrkesutbildningen och introduktion av en lärlingsutbildning. Detta förväntas leda till en ökad genomströmning i gymnasieskolan och därmed bättre möjligheter för ungdomar att tidigare etablera sig på

arbetsmarknaden efter avslutad utbildning. Det är viktigt att noga följa utvecklingen av den nya gymnasieskolan.

Utbildning är den långsiktigt bästa vägen för en fast förankring på arbetsmarknaden och det är angeläget att minska avhoppet från gymnasieskolan och att förmå unga som saknar slutbetyg från grund- och gymnasieskolan att återuppta sina studier.

Arbete och försörjning

Ungdomars möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden är avgörande för utvecklingen av deras levnadsvillkor. Ett utanförskap i unga år är samhällsekonomiskt kostsamt och kan innebära försämrade levnadsvillkor för de personer som drabbas i form av ohälsa, brist på gemenskap och ekonomisk utsatthet. Regeringen har genomfört en rad reformer för att förbättra ungdomars situation på arbetsmarknaden.

Unga utan fullständig gymnasieutbildning och unga med aktivitetsersättning riskerar långvariga problem på arbetsmarknaden. När tillgången på ledig arbetskraft ökar tenderar kraven på utbildning vid rekryteringar att bli högre. Arbetsökande med kortare utbildning får därmed svårare att konkurrera om jobben. Många unga föräldrar har inte hunnit avsluta sin utbildning eller har kort utbildning. Ungdomsstyrelsen pekade i sin rapport Unga föräldrar – studier och arbete från 2009 på vikten av flexibla lösningar och ökad förståelse inom skolan för att ge unga, som avbryter sina studier för att få barn, bättre möjligheter att återuppta sin utbildning under eller efter föräldraledigheten.

De ungdomar som varken arbetar, söker arbete eller studerar löper särskilt stor risk att hamna i ett långvarigt utanförskap. Det är av avgörande betydelse att dessa ungdomar erbjuds ett adekvat stöd att återuppta sina studier. För att göra detta finns ett behov av tidiga insatser och av samverkan mellan de aktörer som arbetar med målgruppen. Genom det s.k. kommunala informationsansvaret är kommunerna skyldiga att hålla sig informerade om vad de unga som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år har för sysselsättning i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Även det civila samhällets organisationer bidrar på ett betydelsefullt sätt med att nå och stödja ungdomar som varken arbetar, söker arbete eller studerar.

I budgetpropositionen för 2011 aviserades att regeringen vill inrätta lärlingsprovanställningar som ska underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden. Regeringen har för avsikt att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och föreslå lösningar avseende den nya anställningsformen.

Den stora ungdomsgenerationen som föddes i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet håller nu på att försöka etablera sig på bostadsmarknaden. Det är därför i nuläget särskilt svårt för ungdomar att skaffa en bostad. Ungdomsstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2011 i uppdrag att genomföra en tematisk analys av ungdomars bostadssituation. Analysen ska syfta till att öka kunskaperna om ungdomars situation på bostadsmarknaden, de insatser som görs lokalt för att underlätta för ungdomar att skaffa bostad samt ungdomars strategier för att skaffa en bostad. Uppdraget ska redovisas i november 2011.

Hälsa och utsatthet

Regeringen har aviserat att under perioden 2012–2015 avsätta totalt 650 miljoner kronor för en satsning på förstärkt elevhälsa i grundskolan. Satsningen syftar till att stärka kompetensen om elevhälsans innehåll ur ett jämställdhetsperspektiv samt att öka kunskapen om psykisk ohälsa och om barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Inom ramen för satsningen ska Skolverket genomföra utbildningsinsatser för elevvårdande personal samt ett statsbidrag utbetalas för insatser som förstärker elevhälsan.

Ungdomar utgör en riskgrupp både när det gäller utsatthet för och användande av våld. Enligt Brottsförebyggande rådets (Brå) nationella trygghetsundersökning (NTU 2010) är män mellan 16–24 år den grupp i samhället som är mest utsatt för misshandel medan unga kvinnor i åldern 20–24 år i högre grad är utsatta för sexualbrott än den övriga befolkningen. När det gäller hatbrott är ungdomar överrepresenterade både som misstänkta och som offer. Undersökningar som Brå genomfört visar att många våldsbrott som unga i årskurs nio och i åldern 16–19 år utsätts för inte polisanmäls. Unga har en benägenhet att förringa det som de har varit utsatta för. Det är också vanligt att de känner gärningspersonen (Brå, 2009:20).

Det saknas tillräcklig kunskap om hur våld kan kopplas till föreställningar om maskulinitet och om hur våld och våldsutsatthet påverkar

pojkar och unga mäns liv. Under våren 2011 gav regeringen därför Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en studie om pojkars och unga mäns attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld. Studien ska beskriva pojkars och unga mäns utsatthet för och användning av våld. I uppdraget ingår att analysera metoder och attitydförändrande arbete som rör jämställdhet, maskulinitet och våld. Med utgångspunkt i studien ska Ungdomsstyrelsen genomföra utbildningsinsatser för relevanta personalgrupper.

Flera av åtgärderna i handlingsplanen för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har nu redovisats och det har påvisats behov av att utveckla det förebyggande arbetet och att utveckla arbetet för dem som behöver stöd och skydd. Det finns vidare behov av utvärderingar och uppföljning av de metoder som används för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck och att unga blir gifta mot sin vilja. Regeringen genomför fortsatta insatser för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja under 2011–2014. Bland annat har Ungdomsstyrelsen i augusti 2011 fått i uppdrag att översätta broschyren *Får jag gifta mig med vem jag vill?* till relevanta språk. Detta görs för att barn och unga som har annat modersmål än svenska fullt ut ska kunna nås av korrekt information bland annat när det gäller lagstiftning som rör äktenskap.

För att nå det i ANDT-strategin (strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken) långsiktiga målet att antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska är ett prioriterat mål under strategiperioden att minska nyrekryteringen till narkotika- och dopningsmissbruk. Regeringen har därför gett Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att genomföra en satsning mot cannabis under 2011–2014. Syftet är att ungdomar i åldern 16–18 år ska reflektera över sina attityder till cannabis så att de av egen vilja bestämmer sig för att avstå från cannabis. I uppdraget ingår att genomföra en kommunikationsinsats.

Inflytande och representation

Under det ungerska ordförandeskapet i EU våren 2011 antogs en rådsresolution om att främja nya och effektiva former för ungas deltagande. Medlemsstaterna och Europeiska

kommissionen uppmuntras genom resolutionen att på en rad områden främja ungas deltagande i det demokratiska livet samt öka kunskapen om ungas deltagande.

I syfte att utveckla regeringens ungdomspolitiska arbete har ett nytt ungdomspolitiskt råd inrättats bestående av representanter från ungdomsorganisationer, andra ideella organisationer, kommuner och myndigheter. Rådet har sammanträtt vid två tillfällen under 2011 för att diskutera aktuella ungdomspolitiska frågor. Ett övergripande tema för rådet är ungas inflytande och aktiva deltagande i samhällslivet.

Kultur och fritid

Den analys av ungas kulturutövande som Ungdomsstyrelsen redovisade 2011 är ett angeläget bidrag för att öka kunskapen inom området. Rapporten tydliggör att det saknas statistik om ungdomars kulturutövande.

Ungdomsstyrelsen redovisade i januari 2010 rapporten *Hon hen han – En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar* samt för unga transpersoner (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:2). Av rapporten framgår att många unga hbt-ungdomar upplever osynliggörande, diskriminering, mobbning, hot och våld. Ungdomsstyrelsen har därför fått i fortsatt uppdrag att genomföra utbildningsinsatser för personal som arbetar inom fritidsverksamheter för unga i syfte att stärka kompetensen att skapa öppna och fördomsfria miljöer för unga hbt-personer. Utbildningsinsatserna kommer att genomföras 2011–2013.

En låg grad av deltagande i föreningslivet sammanfaller med arbetslöshet, låg inkomst, låg utbildning och bristande föreningstradition i familjen. Regeringen har därför vidtagit åtgärder för att öka ungdomars deltagande i föreningslivet särskilt i de geografiska områden som utmärks av utanförskap. Detta stöd till ungdomsorganisationer som arbetar med engagemangsguider eller liknande former av uppsökande verksamhet bland ungdomar bör fortsätta om än i mindre omfattning. Regeringen prioriterar särskilt dessa insatser bland kvinnor och flickor i bostadsområden med lägre organisationsgrad.

15.5 Politikens inriktning

Ungdomstiden formar människor. Det ställer särskilda krav på hur samhället och politiken möter ungdomar och de utmaningar de ställs inför. Ungdomspolitiken omfattar alla ungdomar mellan 13 och 25 år. Goda uppväxtvillkor är en förutsättning för trygghet och ett aktivt deltagande i utbildning samt på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Omvänt medför utanförskap i unga år betydande kostnader för både individen och samhället. Det är regeringens ambition att inga barn eller ungdomar ska behöva växa upp i utanförskap.

Målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande. För att uppnå dessa krävs en sektorsövergripande ungdomspolitik som samordnar regeringens politik och insatser inom alla de områden som påverkar ungdomars levnadsvillkor. Det är angeläget att sambanden mellan ungas hälsa, arbete, utbildning, delaktighet och fritid synliggörs. All politik som påverkar ungdomar bör genomsyras av ett ungdomsperspektiv. Bara så kan politiken ta sitt delansvar för att skapa de bästa förutsättningarna för unga att växa upp och växa in i vuxenlivet.

Ungdomspolitiken har också som uppgift att bidra med sådan kunskap om ungdomars levnadsvillkor som inte erbjuds av sektors-specifika studier. Den nationella ungdomspolitikens mål och utgångspunkter utgör grunden för Sveriges agerande i det internationella samarbetet på ungdomsområdet.

Regeringen avser att se över målen och inriktningen för ungdomspolitiken och att under mandatperioden återkomma till riksdagen med en ungdomspolitisk proposition.

Alla ungdomars verkliga tillgång till inflytande och välfärd

Ungas möjligheter till utbildning och etablering på arbetsmarknaden är avgörande för utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. Regeringen har genomfört en rad reformer för att fler elever ska nå kunskapsmålen i skolan och för att stärka ungas etablering på arbetsmarknaden. Uppföljningar av ungas situation, som bl.a. Ungdomsstyrelsen genomför, har samtidigt visat att det finns vissa grupper av unga som kan behöva särskilda insatser för att de ungdomspolitiska målen ska uppnås och för att förebygga att unga människor hamnar i ett långvarigt utanförskap.

Bättre möjligheter för unga föräldrar att slutföra sin utbildning

Många unga föräldrar har inte hunnit avsluta sin utbildning, vilket kan försvåra deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa unga bör därför ges särskilt stöd så att de kan slutföra sin grund- och gymnasieskoleutbildning. Det kan handla om att tillämpa mer flexibla lösningar inom skolan och öka förståelsen för målgruppens behov. Regeringen har därför sommaren 2011 gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra insatser i syfte att främja unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning i grund- och gymnasieskolan. I uppdraget ingår att undersöka hur stor andel av de som får barn före 20 års ålder som inte fullgör sin skolplikt eller gymnasieutbildning. Myndigheten ska även utarbeta och sprida ett stödmaterial riktat till skolhuvudmän och andra relevanta målgrupper. Ungdomsstyrelsen ska sprida detta material och erfarenheter från uppdraget genom minst en nationell konferens. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2012.

Uppföljning och samverkan när det gäller ungdomar som varken arbetar eller studerar

Kommunerna har ett ansvar för att hålla sig informerade om hur de ungdomar som är under 20 år gamla men som inte går i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning är sysselsatta. Syftet är att kunna erbjuda dessa unga lämpliga individuella åtgärder. Statens skolverks uppföljningar visar att kommunernas arbete med informationsansvaret ser olika ut och att kommunerna kan behöva stöd när det gäller att utveckla metoder och strategier för arbetet.

Ungdomsstyrelsen har under 2011 i uppdrag att utveckla ett verktyg för uppföljning av kommunala insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Verktyget bör kunna utgöra ett stöd för kommunerna vid deras planering och genomförande av insatser för dessa unga. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2012.

Ökad kunskap om levnadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning

Uppföljningar tyder på att unga med funktionsnedsättning upplever att de har sämre möjligheter att påverka sin egen livssituation och känner sig mindre delaktiga i samhället än andra ungdomar. Unga med funktionsnedsättning riskerar också att i högre utsträckning än andra unga hamna utanför både utbildning och arbete. Det saknas dock fortfarande kunskap om lev-

nadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning, bl.a. när det gäller utbildning, fritidsverksamheter, föreningsliv och arbetsmarknad. Regeringen avser därför att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2012 genomföra en tematisk analys av levnadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning.

Andra insatser inom ungdomspolitik

För att uppnå målen om att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande och verklig tillgång till välfärd krävs insatser även inom andra områden än de ovan beskrivna. Därför genomför Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag utbildningsinsatser för att stärka unga hbt-personers tillgång till öppna och fördomsfria fritidsverksamheter. Utbildningsinsatser genomförs också för att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via Internet och andra interaktiva medier. Vidare har regeringen inom ramen för handlingsplanen för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) initierat bl.a. utbildningsinsatser och kunskapsmanställningar.

Regeringen har vidare våren 2011 uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att genomföra en studie av pojkars och ungas attityder till och erfarenheter av jämställdhet, maskulinitet och våld. Med utgångspunkt i studiens resultat ska Ungdomsstyrelsen även genomföra utbildningsinsatser för att sprida kunskaper och metoder på området.

Det ungdomspolitiska samarbetet inom EU

Under 2012 kommer en viktig fråga att vara förhandlingarna om framtiden för EU-programmet Ung och aktiv i Europa efter 2013. Den övergripande tematiska fokuseringen inom det ungdomspolitiska EU-samarbetet under det polska respektive det danska ordförandeskapet är att stimulera ungas deltagande i Europas demokratiska liv.

15.6 Budgetförslag

15.6.1 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 15.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	27 010	Anslags-sparande	662
2011	Anslag	27 111 ¹	Utgifts-prognos	28 473
2012	Förslag	27 550		
2013	Beräknat	27 568 ²		
2014	Beräknat	28 106 ³		
2015	Beräknat	28 849 ⁴		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 27 042 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 27 004 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 27 005 tkr i 2012 års prisnivå

Anslaget används för Ungdomsstyrelsens förvaltningskostnader.

Ungdomsstyrelsen är den centrala myndigheten för ungdomspolitikens genomförande och har som huvuduppgift att ansvara för att de nationella ungdomspolitiska målen får genomslag inom olika samhällssektorer. Ungdomsstyrelsen har vidare till uppgift att ansvara för kunskapsuppbyggnad och uppföljning inom sitt område samt att hantera bidrag till ungdomsorganisationer. Ungdomsstyrelsen ska även hantera bidrag som fördelas till organisationer som främjar integration och för verksamhet som förebygger diskriminering och rasism. Ungdomsstyrelsen hanterar också bidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Vidare hanterar myndigheten bidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Ungdomsstyrelsen kommer från och med 2012 att ha som ordinarie uppgift att hantera vissa frågor som rör det civila samhället och dess organisationers villkor.

Regeringens överväganden

Tabell 15.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	27 111	27 111	27 111	27 111
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	433	969	1 557	2 314
Beslut ³	6	-512	-523	-536
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ⁴			-39	-40
Förslag/beräknat anslag	27 550	27 568	28 106	28 849

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Tillfälliga anslagsmedel avseende administration av stöd till verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering.

⁴ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 27 550 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 27 568 000 kronor, för 2014 till 28 106 000 kronor och för 2015 till 28 849 000 kronor.

15.6.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	98 121	Anslags-sparande	3 239
2011	Anslag	250 440 ¹	Utgifts-prognos	250 440
2012	Förslag	250 440		
2013	Beräknat	250 440		
2014	Beräknat	250 440		
2015	Beräknat	250 440		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet. Re-

geringen beslutade i januari 2011 om den nya förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer, vilken kommer att tillämpas första gången i fråga om bidrag för bidragsåret 2013.

Regeringens överväganden

Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	250 440	250 440	250 440	250 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	250 440	250 440	250 440	250 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 250 440 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 250 440 000 kronor, för 2014 till 250 440 000 kronor och för 2015 till 250 440 000 kronor.

16 Politik för det civila samhället

16.1 Omfattning

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen.

Politiken för det civila samhället omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att erhålla statligt stöd och att göra människor delaktiga och bedriva verksamhet. Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd. Området omfattar även kunskapsbildning om det civila samhällets roll, sammansättning, verksamhet och utveckling.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av politiken för det civila samhället. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Politiken för det civila samhället omfattar även stöd till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer, bidrag för kvinnors organisering samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
13:1 Stöd till idrotten	1 204	1 705	1 705	1 705	1 705	1 705	1 705
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	44	32	32	32	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28	28	28	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	24	28	28	28	28	28	28
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn	22	25	25	25	25	25	25
Summa Politik för det civila samhället	1 338	1 833	1 833	1 833	1 833	1 833	1 833

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

16.3 Politik för det civila samhället

16.3.1 Mål

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter,
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

16.3.2 Resultatredovisning

Mål och indikatorer

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället. Målet är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras i dialog med det civila samhällets organisationer. Detta ska ske genom att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga, att stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden och att fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Politiken för det civila samhället och dess mål bejakar den stora mångfald av aktörer och verksamheter som inryms i denna sektor. I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, kooperativ m.m.

Regeringen tillsatte i april 2010 en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som bl.a. har till uppgift att fungera som en referensgrupp för bered-

ningen av generella frågor om det civila samhället och dess villkor, utarbeta ett system för uppföljning av utvecklingen inom det civila samhället i förhållande till politikens mål samt ansvara för att sådan uppföljning görs. Uppföljningen ska organiseras kring de sex principer som utgör en viktig utgångspunkt för politiken:

- självständighet och oberoende,
- dialog,
- kvalitet,
- långsiktighet,
- öppenhet och insyn, samt
- mångfald.

Resultat

Det ideella engagemangets utveckling

Engagemanget i det svenska civila samhället är i ett internationellt perspektiv omfattande. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) var 86 procent av männen och 85 procent av kvinnorna i åldrarna 16–84 år medlemmar i någon förening 2008. Samma år var det 43 procent av männen och knappt 38 procent av kvinnorna som aktivt deltog i en förening.

Totalt 53 procent av männen och 42 procent av kvinnorna i åldrarna 16–84 år gör frivilliga insatser, dvs. insatser som genomförs på frivillig grund, oavlönat eller mot ett symboliskt arvode, och på fritiden (Svenskarnas engagemang är större än någonsin, Ersta Sköndal högskola 2009). I genomsnitt avsatte dessa 16 timmar per månad för frivilliga insatser 2009. Bland dem som 2009 utförde frivilliga insatser var 80 procent engagerade i styrelseuppdrag. Av dem som utförde frivilliga insatser är 88 procent också medlemmar i den förening där insatsen sker. Detta kan ses som att den svenska förenings-traditionen är stark. Sammanlagt uppgick de frivilliga insatserna 2009 till mer än 400 000 heltidsårsarbeten enligt ovan nämnda rapport.

Uppföljning av det civila samhällets villkor

Regeringen har beslutat att följa upp villkoren för det civila samhället och dess organisationer i förhållande till politikens mål. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har under 2011 genomfört en första samlad uppföljning i form av en enkätundersökning. Uppföljningen, som ska ske årligen, ska ge möjlighet att följa utvecklingen över tid vad gäller olika aspekter av statlig bi-

dragsgivning, dialog och samråd med det civila samhällets organisationer, samt övriga insatser för att förbättra det civila samhällets villkor, exempelvis insatser för bättre kunskap om det civila samhället. När det gäller bidragen har regeringen bland annat uttalat att fokus i högre grad bör ligga på mer generella stödformer såsom organisations- och verksamhetsbidrag än på projektbidrag. Bidragssystem bör dock kunna anpassas efter verksamhetsområdenas behov och därmed se olika ut. Regeringen avser därför även att följa fördelningen mellan olika bidragsformer. Regeringen avser också följa upp de olika typer av dialog och samråd som regeringen har med det civila samhällets organisationer.

Av en preliminär sammanställning³ av den ovan nämnda enkätundersökningen framgår att drygt 1 300 organisationer under 2010 har bjudits in att svara på 83 remisser, varav cirka 880 inkom med ett svar. Ytterligare drygt 200 organisationer, som inte stod på remisslistorna, svarade. Vidare har det framkommit att samtliga departement som har deltagit i uppföljningen har olika typer av fasta forum för samråd där det civila samhällets organisationer ingår. Under 2010 fanns totalt 80 sådana fasta forum, i vilka ca 950 organisationer i det civila samhället deltog i ca 350 möten.

Överenskommelser med idéburna organisationer

I oktober 2008 slöts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om hur relationerna mellan staten, SKL och de idéburna organisationerna kan utvecklas (IJ2008/2110/UF). Överenskommelsens syfte är att tydliggöra de idéburna organisationernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer som är verksamma på området. I april 2011 hade drygt femtio idéburna organisationer anslutit sig till överenskommelsen.

Överenskommelsen omfattar även varje parts åtaganden och åtgärder, vilka följs upp kontinuerligt av en gemensam arbetsgrupp som har inrättats för denna uppföljning. I december 2010 anordnades den andra årliga konferensen med

drygt 300 deltagare där parterna redovisade hur åtgärderna i överenskommelsen genomförts. På konferensen presenterades även arbetet med lokala överenskommelser på kommunnivå samt den första regionala överenskommelsen som slutits. Som ett led i uppföljningen genomförs också en årlig tematisk studie på initiativ av arbetsgruppen. Hittills har två tematiska studier producerats; en studie om den idéburna sektorns särart och mervärde samt en studie som belyser två exempel på lokala dialogprocesser.

Som resultat av ytterligare en nationell dialogprocess med ett hundratal organisationer kunde regeringen i april 2010 fatta beslut om att för regeringens del underteckna ännu en överenskommelse med SKL och idéburna organisationer, denna gång på integrationsområdet. Syftet med denna överenskommelse är att förtydliga relationen mellan staten, kommunerna och de idéburna organisationerna i arbetet med nyanländas etablering och integration och att utveckla former och metoder för att de idéburna organisationerna bättre ska kunna medverka i detta arbete. Överenskommelsen inom integrationsområdet bygger på samma principer som överenskommelsen inom det sociala området och innehåller även åtaganden och åtgärder, vilka kommer att följas upp av parterna. Till överenskommelsen inom integrationsområdet har 33 organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer.

Propositionen En politik för det civila samhället

Riksdagen fattade beslut om propositionen En politik för det civila samhället i mars 2010 (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195). Mot bakgrund av riksdagens beslut har regeringen genomfört en rad åtgärder. Ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället har inrättats och SCB har fått i uppdrag att utarbeta statistik om det civila samhället. Vidare har regeringen uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att utbetala medel för genomförande av uppföljning av överenskommelserna inom det sociala området och inom integrationsområdet.

Partgemensamt forum

Folkbildningsrådet hade under 2010 i uppdrag att genomföra partgemensamt forum för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Rådet redovisade uppdraget i mars 2011. Folkbildningsrådet sammankallade ett forum med representanter från sju organisationer från olika områden inom det

³ I denna första uppföljning har samtliga departement ingått utom Miljödepartementet, Finansdepartementet och Statsrådsberedningen. Alla departement har inte svarat på samtliga frågor.

civila samhället samt inbjöd också Sveriges Kommuner och Landsting. Under perioden januari 2010 t.o.m. februari 2011 anordnades tre möten med olika teman som dialog, samråd och finansiering.

Som en del i uppdraget utarbetade Folkbildningsrådet en rapport utifrån det civila samhällets organisationers perspektiv. I rapporten redovisas åsikter om den statliga politiken som ett urval av det civila samhällets organisationer framfört i enkätsvar, intervjuer och under den konferens för det civila samhället som Folkbildningsrådet arrangerade under namnet Forum Civila samhället. Enkäten skickades ut till 574 av det civila samhällets nationella organisationer där 341 av dessa svarade. I rapporten framhålls att dialogen mellan staten och organisationerna är en styrka som innebär ökade möjligheter till deltagande, diskussion och påverkan från organisationernas sida. Vidare redovisas att politiken haft betydelse genom att civilsamhällets aktörer fått anledning att själva samlas och diskutera gemensamma utmaningar och intressen. Av enkäten framgår att mer än 70 procent av organisationerna anser att politiken är viktig för den egna organisationen. Majoriteten, 65 procent (227) av de 348 organisationerna, hade involverats på ett eller annat sätt i regeringens eller annan statlig myndighets verksamhet under 2010. Det handlade om att ha svarat på remisser, men också om deltagande i regeringens råd och delegationer, samt i utredningar och projekt.

Ungdomsstyrelsen har från och med 2011 regeringens uppdrag att sammankalla och administrera ett partsgemensamt forum.

Pilotprojekt om utökat samråd

Under 2010 genomfördes en försöksverksamhet med utökat samråd mellan dåvarande Integrations- och jämställdhetsdepartementet och det civila samhällets organisationer. Syftet med pilotprojektet var att på fler sätt än genom remisshanteringen inhämta synpunkter och kunskap från det civila samhällets organisationer i olika frågor. Sammanlagt genomfördes fem olika samråd med olika teman av relevans för det civila samhället. Arbetet med pilotprojektet har visat att samråd med det civila samhällets organisationer kan bidra till ett bättre och mer mångsidigt beslutsunderlag i olika typer av ärenden, t.ex. i beredningen av en förordning.

Samverkan inom kulturområdet

Från och med 2011 har en ny samverkansmodell för fördelning av vissa statliga medel till regional kulturverksamhet trätt i kraft. Målet med kultursamverkansmodellen är att den ska föra kulturen närmare medborgarna. Modellen ger förutsättningar för ett ökat regionalt inflytande och ansvar. Ett villkor för att ingå i modellen är att landstingen tagit fram en regional kulturplan i samverkan med länets kommuner efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället.

Konferensen Forum civila Samhället

Folkbildningsrådet genomförde i samverkan med Regeringskansliet en större konferens i december 2010. Konferensen syftade till att diskutera generella frågor om och villkor för det civila samhället. Närmare 300 personer deltog i konferensen och ytterligare 150 personer följde konferensen via Internet. Totalt fanns 109 organisationer och nätverk representerade. Konferensen webbsändes och på fyra platser i Sverige genomfördes lokala arrangemang. I utvärderingen av konferensen ansåg 91 procent av deltagarna att konferensen var bra och att konferensen behandlade relevanta frågor. Vikten av att det ingår workshops, webbfiler och diskussioner som tar upp aktuella teman betonades. Exempel på workshops som ingick i konferensen var Hur samråd mellan regeringen och det civila samhället kan utvecklas, Sociala medier för dialog och påverkan, Brukarinflytande, Dialog mellan EU och det civila samhället, Får alla vara med? samt Anpassning och självständighet.

Statligt stöd till det civila samhällets organisationer

Inom flertalet politikområden finns statsbidrag som riktas till det civila samhällets organisationer. Inom politiken för det civila samhället samordnas frågor om statsbidrag till det civila samhällets organisationer. I detta område ingår stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, bidrag för kvinnors organisering, stöd till friluftorganisationer samt bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer. I avsnitten 16.5 respektive 16.6 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftorganisationerna.

Under 2010 fördelade Boverkets samlingslokaldelegation 23,8 miljoner kronor som investeringsbidrag ur anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. Totalt inkom 278

ansökningar som tillsammans uppgick till cirka 91 miljoner kronor. Sammanlagt 95 föreningar med projekt spridda över hela landet beviljades bidrag. Vid fördelningen gavs prioritet åt åtgärder för att förbättra tillgängligheten och för att genomföra olika standardhöjande upprustningar. Boverkets samlingslokaldelegation fördelade vidare cirka 4,802 miljoner kronor i bidrag för utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler 2010. Vidare fördelades 3,98 miljoner kronor som bidrag till samlingslokalhållande föreningars riksorganisationer.

Under 2010 fördelade Ungdomsstyrelsen 28,4 miljoner kronor i statsbidrag för kvinnors organisering. Av dessa utbetalades 16,5 miljoner kronor som organisations- eller etableringsbidrag och 12 miljoner kronor som verksamhetsbidrag. Det inkom under 2010 totalt 78 ansökningar om organisationsbidrag och etableringsbidrag varav 57 ansökningar beviljades. Vidare inkom 84 ansökningar om projektbidrag varav 34 beviljades.

Under 2010 utbetalade Kammarkollegiet 15 miljoner kronor i stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer. Stödet fördelades till samtliga riksdagspartier.

Ungdomsstyrelsen har i rapporten Resultat och effekter – Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer (Ungdomsstyrelsen 2011) redogjort för resultat och effekter av vissa statsbidrag som myndigheten hanterar. Vad gäller statsbidraget för kvinnors organisering redovisas att organisationerna som beviljats detta bidrag har uppnått stärkt kvalitet, kontinuitet och legitimitet. Kvaliteten har höjts genom ökad kompetens samt bättre förmåga och resurser att nå ut med organisationens budskap. Genom statsbidraget uppnås också en bättre bas för organisationen vilket ger större möjligheter att fokusera på den egna verksamheten.

Engagemangsguider för ökad delaktighet

Syftet med stödet till engagemangsguider är att genom uppsökande verksamhet stimulera boende i områden med lägre organisationsgrad, särskilt ungdomar och kvinnor, till kontakter med det civila samhällets organisationer inom skilda verksamhetsområden. Stöd till engagemangsguider har fördelats av Ungdomsstyrelsen under 2010 med 12 miljoner kronor. Antalet ansökningar som inkom var långt över Ungdomsstyrelsens förväntningar. Av 91 ansökningar beviljades 21 projekt bidrag. Av de 21

beviljade projekten har 10 gått till projekt med särskilt fokus på kvinnor/flickor. Resultaten från satsningen har hittills visat att dialogen kring attityder och värderingar med föräldrar har en stor betydelse för att framför allt unga kvinnor ska ges möjlighet eller tillträde till att delta i föreningslivet, de lokala demokratiska processerna och det lokala samhällets utveckling.

Organisationernas projektredovisningar visar att över 300 föreningar har medverkat i lokala projekt och att satsningen har nått omkring 6 000 ungdomar i olika åldrar. Genom satsningen har nya grupper tagit del av lokala aktiviteter som har arrangerats inom projekten. Slutsatsen är att metoden är bra för att öka lokalt engagemang på kort sikt och att det är svårare att se några resultat i ett längre perspektiv. Ungdomsstyrelsen ska fortsätta med uppdraget att stödja organisationer som vill arbeta med engagemangsguider och liknande metoder bland ungdomar och kvinnor i bostadsområden med lägre organisationsgrad under 2011, 2012 och 2013. Under 2011 ska totalt 10 miljoner kronor fördelas.

Stöd till arbete mot diskriminering i den egna organisationen

Under 2010 fördelade Ungdomsstyrelsen 4,5 miljoner kronor till åtta organisationer som ville intensifiera sitt arbete mot diskriminering och för jämställdhet i den egna verksamheten. Projekten har i huvudsak inriktning mot könsdiskriminering och för jämställdhet. Projekten avser utveckling och uppföljning av likabehandlingsplaner, inkluderingspolicys och utveckling av övergripande strategier för antidiskriminerings- och jämställdhetsarbete. Satsningen fortsätter under 2011 och 2012. Under 2011 ska Ungdomsstyrelsen fördela 4 miljoner kronor för detta ändamål.

Forskning och statistik om det civila samhället

Forskningsprogrammet om det civila samhället inrättades 2009 och hanteras av Vetenskapsrådet. I den första utlysningen 2010 beviljades tretton forskningsprojekt från universitet och högskolor medel.

Vetenskapsrådet redovisade den 30 april 2011 uppdraget om stöd till forskning inom identifierade behovsområden. I samarbete med organisationen Ideell Arena har en konferens genomförts med representanter från det civila samhällets organisationer samt myndigheter och universitet. Konferensens syfte var att möjlig-

göra möten mellan akademi och praktik. Vidare skulle forskare och organisationer mötas samt forskningsläget redovisas med exempel på forskningsinsatser. Det inleddes också ett referensarbete för utlysning av forskningsmedel. En första utlysning av dessa medel genomfördes under våren 2011.

SCB kommer senast den 30 september 2011 att redovisa statistik om det civila samhället i en första rapport. SCB genomför detta arbete i samarbete med en referensgrupp bestående av representanter från det civila samhällets organisationer samt andra relevanta aktörer. Referensgruppen har haft ett tiotal möten under 2010.

Internationellt samarbete

Europeiska unionens råd har utsett 2011 till Europaåret för frivilligarbete. Det finns i Europa 94 miljoner frivilligarbetare, vilket utgör nästan 23 procent av alla européer över 15 år.

Europaåret för frivilligarbete 2011 ska bl.a. verka för en miljö som främjar ideellt engagemang, samt för att stärka ideella organisationer och öka kvaliteten på ideella insatser. Europaåret för frivilligarbete sammanfaller med FN:s tioårsjubileum av det Internationella året för frivilligarbete.

I Sverige har regeringen utsett Ungdomsstyrelsen till att förbereda och administrera aktiviteterna under 2011. En viktig hållpunkt under året var den europeiska utställningen om Frivilligåret som genomfördes i Stockholm den 10–12 augusti 2011. Den handlade bl.a. om frivilligt arbete i Europa och knöt an till vad som händer i EU:s olika medlemsstater. På utställningen fick svenska organisationer möjlighet att visa upp sin verksamhet, delta i seminarier och knyta kontakter med andra organisationer, institutioner och företag.

Analys och slutsatser

En politik för det civila samhället

Genom riksdagens beslut om politiken för det civila samhället har förutsättningar skapats för en helhetssyn på det civila samhället och dess villkor. Det civila samhället lyfts därmed fram som en egen sektor, vid sidan av den offentliga sektorn, marknaden och det enskilda hushållet. Genomförandet av förslagen i propositionen förbättrar förutsättningarna för att kunna öka

delaktigheten hos det civila samhällets organisationer.

Regeringen ser det som angeläget att öka kunskapen om det civila samhällets roll, sammansättning och villkor och har därför inrättat ett tioårigt forskningsprogram samt gett SCB i uppdrag att redovisa en förbättrad statistik om det civila samhället.

Dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer är en röd tråd i politiken för det civila samhället. Detta avspeglas i att ett partsgemensamt forum ska föra den kontinuerliga dialogen mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Av särskild betydelse för utvecklingen av det civila samhällets organisationer är också den dialog som sker genom de sakområdesinriktade dialogprocesserna. Dialogprocesser pågår inom det sociala området, integrationsområdet och kulturområdet samt genom ett samråd angående handlingsplanen för arbetet med Mänskliga rättigheter i Sverige.

Regeringens beslut att inrätta ett system för uppföljning av politiken för det civila samhället innebär att utvecklingen av det civila samhällets villkor i förhållande till målet för politiken för det civila samhället kan följas och jämförelser över tid göras. Resultaten av uppföljningen ska ligga till grund för beslut om vidare insatser på området. Den första uppföljningen, som genomfördes i maj 2011 i Regeringskansliet, håller nu på att sammanställas och analyseras. Att få en god överblick av det civila samhällets villkor bedöms som mycket viktigt.

Uppföljning av överenskommelserna

De överenskommelser som slutits mellan regeringen, idéburna organisationer och SKL behöver även fortsättningsvis följas upp och utvecklas av parterna i syfte att kontinuerligt identifiera och undanröja hinder. Idéburna organisationer ska kunna erbjuda en mångfald av välfärdstjänster, utan att behöva åsidosätta sin roll som röstbärare för sina medlemmar.

Behov av myndighetsstöd

För såväl politiken för det civila samhället som för det civila samhällets organisationer finns det behov av myndighetsstöd. I dag saknas ett sådant stöd

16.3.3 Politikens inriktning

Politiken för det civila samhället har bäring på utvecklingen av de demokratiska processerna. I målet för politiken för det civila samhället ingår att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemang och vilja att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort. Ett starkt civilsamhälle stärker demokratin genom det civila samhällets roll som röstbärare och opinionsbildare.

Politiken för det civila samhället – fastslagen i En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195) – tar sin utgångspunkt i en vilja att lyfta fram det civila samhällets stora betydelse, utveckla och tydliggöra relationen mellan staten och det civila samhället och ta ett helhetsgrepp om generella frågor om det civila samhället och dess villkor. Genom att utveckla politikområdet kan människors inflytande öka och samhällsgemenskapen breddas.

Överenskommelser har slutits mellan regeringen, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting inom såväl det sociala området som integrationsområdet. Ett av målen för överenskommelsen inom det sociala området är att idéburna aktörer som utförare av tjänster ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer verksamma inom området. Regeringen uppmanar till en större mångfald av utförare av tjänster inom det sociala området för att å ena sidan ta tillvara människors engagemang och förmåga, å andra sidan kunna tillgodose behoven av valfrihet och kvalitet inom välfärden. Även för överenskommelsen inom integrationsområdet var en utgångspunkt att belysa hur idéburna organisationer kan utvecklas som utförare utan att förlora sin självständiga roll som röstbärare.

I propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, aviserades en rad olika åtgärder i syfte att stärka det civila samhället och dess villkor. Ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället inleddes 2010. Ett partsgemensamt forum för samråd mellan regeringen och det civila samhället har påbörjats och ett särskilt stöd har införts för att organisationer ska kunna arbeta med engagemangsguider och andra metoder av uppsökande karaktär i bostadsområden med lägre organisationsgrad. Vidare har ett stöd införts för att utveckla organisationernas arbete mot diskrimi-

nering och för jämställdhet inom den egna verksamheten. Därtill genomförs uppföljning av de ovan nämnda överenskommelserna. Regeringen anser att det är angeläget att följa upp politiken för det civila samhället i förhållande till målen för området. Ett sådant uppföljningssystem har införts under 2011 och kommer att vidareutvecklas under kommande år.

Myndighetsstöd för frågor om det civila samhället

För politiken för det civila samhället finns behov av en myndighet som kan hantera frågor som rör det civila samhället och dess organisationers villkor som röstbärare, utförare och sociala entreprenörer. En ansvarig myndighet kan säkerställa att kontinuerlig uppföljning, kunskapsspridning och analys genomförs.

I propositionen En politik för det civila samhället aviserade regeringen att man skulle återkomma om behovet av myndighetsstöd för det civila samhället. Sedan propositionen beslutades har Ungdomsstyrelsen genomfört ett antal uppdrag som rör det civila samhället och därmed utökat sin kunskap på området. Regeringen anser därför att Ungdomsstyrelsen bör ha som ordinarie uppgift att:

- samla kunskap om det civila samhällets villkor och utveckling och att sprida denna kunskap på nationell och lokal nivå,
- låta göra analyser och utvärderingar om politiken för civila samhället,
- bilda nätverk för samordningen med andra berörda myndigheter i frågor som rör det civila samhället,
- tills vidare administrera ett partsgemensamt forum, i vilket ingår att följa upp politiken för det civila samhället ur det civila samhällets perspektiv samt genomförande av konferensen Forum för det civila samhället, och
- på nationell nivå genomföra den kod om främjande av medborgerligt deltagande, Code of Good Practice on Civil Participation, som antagits av Europarådets samverkansorgan för det civila samhället.

Regeringen avser att möjliggöra för Ungdomsstyrelsen att genomföra denna utökade uppgift från och med 2012.

Forum för det civila samhället

Regeringen har i propositionen En politik för det civila samhället bedömt att det regelbundet bör anordnas större konferenser för det civila samhällets organisationer för diskussion om generella frågor om det civila samhället. Denna typ av forum för det civila samhället bör anordnas regelbundet. Förberedelser av dessa forum ska ske aktivt och kontinuerligt under den tid som löper mellan konferenserna. Förberedelserna bör präglas av delaktighet från det civila samhällets organisationer och de intresseområden som förs fram från det civila samhällets sida bör utgöra utgångspunkter för konferenserna. Förberedelsearbetet bör vidare inrymma en så bred representation från organisationerna som möjligt och förutsätter därför en geografisk spridning.

16.4 Idrottsfrågor**16.4.1 Mål**

Riksdagen har i maj 2009 antagit mål för statens stöd till idrott (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syften med bidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Statsbidraget för barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv och stöd kan även lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

16.4.2 Resultatredovisning

Resultatet redovisas utifrån de mål för idrottspolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243).

Resultat

Den fria och självständiga idrottsrörelsen har en betydelsefull roll i vårt samhälle. Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen är ca 3,3 miljoner varav flickor och kvinnor utgör 45 procent och pojkar och män 55 procent. Ca 2,4 miljoner människor av dessa är aktiva medlemmar. Antalet elitidrottare uppskattas till ca 7 000 personer. Under 2010 uppgick det samlade statliga stödet till idrotten till 1 705 miljoner kronor, varav 1 205 miljoner kronor fördelades över statsbudgeten och 500 miljoner kronor utgjorde bidrag från AB Svenska Spel.

Barn- och ungdomsverksamhet

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd uppgick 2010 till 619 miljoner kronor vilket var en minskning med 44 miljoner kronor jämfört med 2009. Antalet deltagartillfällen uppgick 2009 till ca 55 miljoner fördelade på 40 procent flickor och 60 procent pojkar. Den särskilda satsningen på svensk idrott, Idrottslyftet, uppgår till 500 miljoner kronor. Satsningens främsta syfte har under de fyra inledande åren varit att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar samt att utveckla verksamheten så att de väljer att idrotta högre upp i åldrarna. Verksamheten ska utgå från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Prioriterade områden har varit att utveckla förbund och föreningar, öka tillgängligheten till anläggningar och idrottsmiljöer, rekrytera och utveckla ledare samt att samverka med skolorna. Under det tredje verksamhetsåret har 280 miljoner kronor betalats ut som föreningsstöd, 90 miljoner kronor har gått till speciella insatser och 122 miljoner kronor till förbundsutvecklingsstöd främst i form av utbildning och insatser för att utveckla den interna demokratin. Resterande 8 miljoner kronor har avsatts för rådgivning, utvärdering m.m. Samtliga specialidrottsförbund som var medlemmar i Riks-idrottsförbundet före 2010 och samtliga distrikt har deltagit i Idrottslyftet. Drygt 10 000 föreningar har genomfört mer än 16 500 satsningar med drygt 800 000 deltagare varav 44 procent flickor och 56 procent pojkar. 2 852 föreningar har kunnat utbilda idrottsledare i samarbete med SISU Idrottsutbildarna.

Gemensam administration och centrala idrottsorganisationer

Under 2010 beslutade Riksidrottsförbundet att 274 miljoner kronor utbetalades som basbidrag till specialidrottsförbunden, 28 miljoner kronor till distriktsförbund inklusive Gotland/Nordkalottstöd samt 58 miljoner kronor till förbundets löner, ersättningar och sociala kostnader.

En samlad elitsatsning

Regeringen beslutade 2009 att Riksidrottsförbundet sammanlagt får disponera 212 miljoner kronor till en flerårig samlad förbundsövergripande och behovsprövad elitsatsning inom svensk idrott med syfte att stärka idrottsutövares internationella konkurrenskraft (dnr Ku2008/2135/MFI, Ku2009/1747/MFI). Tillsammans med de medel som ställts till Sveriges Olympiska Kommittés och Sveriges Paralympiska Kommittés förfogande har ca 100 miljoner utbetalats i form av elitstöd under 2010.

Forskning och uppföljning

Bidraget till idrottsforskning ges främst till Gymnastik- och idrottshögskolan, Centrum för idrottsforskning (CIF) som har till uppgift att initiera, samordna, stödja och informera om forskning inom idrottens område. Budgeten för 2010 uppgick till 23 miljoner kronor, varav 16 miljoner kronor från anslaget 13:1 *Stöd till idrotten*.

Regeringen har beslutat att CIF under 2010 ska analysera och genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens idrottsstöd samt utforma indikatorer (dnr Ku2009/1978/MFI). CIF fick därutöver i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av i vilken utsträckning idrottens barn- och ungdomsverksamhet beaktar och främjar ett barnrättsperspektiv, så att bl.a. barns och ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet ökar liksom deras möjlighet att ta ansvar för sitt idrottande.

CIF har under 2010 sammanställt befintlig och aktuell kunskap rörande barnrättsperspektivet inom idrotten genom att ett antal forskare med erfarenhet av att studera barn- och ungdomsidrott ombads skriva artiklar om barnrättsperspektivet inom idrotten utifrån sina perspektiv och expertkunskaper. Artiklarna har publicerats i en antologi med titeln *För barnets bästa – en antologi om idrott ur ett barnrättsperspektiv*. CIF har därutöver tagit initiativ till en särskild studie av ungas delaktighet inom för-

eningsidrotten som publicerats i rapporten *Ett idrottspolitiskt dilemma. Unga, föreningsidrotten och delaktigheten*.

Specialidrott inom gymnasieskolan

Det statliga stödet till specialidrott inom gymnasieskolan uppgick 2010 till 41 miljoner kronor och verksamhet bedrevs vid 58 riksidrotts-gymnasier i 49 kommuner. Antalet elevplatser uppgick till 1 300 stycken. Statens stöd har gjort det möjligt för elitidrottande unga kvinnor och män att kombinera idrottslig utveckling med studier vid riksrekryterande idrotts-gymnasier. Eleverna erbjuds kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö inför en framtida elitkarriär.

Anläggningsstöd

Riksidrottsförbundet (RF) betalar ut ca 20 miljoner kronor per år i anläggningsbidrag. Bidraget kan sökas av idrottsföreningar anslutna till RF. Under 2010 har 188 föreningar fått bidrag för investeringar i sina idrottsanläggningar. Bidrag kan beviljas för uppförande, om- och tillbyggnad av anläggning för idrotts- och friluftsliv, vilket även inkluderar s.k. när-idrottsplats).

Nationella insatser mot dopning

Dopning inom idrotten ska aktivt motverkas. Statsbidraget för detta ändamål uppgick 2010 till 26 miljoner kronor vilket var en ökning med 3 miljoner kronor jämfört med 2009. Antalet provtagningar under 2010 uppgick till 3 950 tester varav 38 procent togs vid tävling och 62 procent utanför tävling. Dessutom togs 199 prover på uppdrag av internationella organisationer.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till utformning av den framtida nationella antidopningsverksamheten och undersöka möjligheterna att bilda en fristående nationell antidopningsorganisation, som staten och idrottens centrala organisation ska ha ett delat ansvar för (dir. 2009:116). Utredaren har slutredovisat sitt uppdrag i januari 2011 i betänkandet *Antidopning Sverige*. En ny väg för arbetet mot dopning (SOU 2011:10). Betänkandet har remissbehandlats. Förslagen i betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Internationellt samarbete

Internationella insatser mot dopning

Unescos globala konvention mot dopning inom idrotten utgör ett viktigt steg i det utökade internationella arbetet mot dopning inom idrotten. Sverige har anslutit sig till konventionen och bidrar till finansieringen av verksamheten inom världsantidopningsbyrån (WADA). De europeiska regeringarnas samordning i WADA-frågor hanteras inom en ad hoc-kommitté under Europarådet. Inom Europarådets antidopningskonvention bedrivs även ett övervakningsarbete av staternas efterlevnad av sina åtaganden i konventionen.

Europarådet

Sverige är anslutet till Europarådets vidgade partiella avtal om idrott, EPAS. Det informella idrottsministermötet i Baku den 22 september 2010 behandlade främst frågan om uppgjorda matcher inom fotbollen.

Europeiska unionen

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande fick EU uttryckligen behörighet i idrottsfrågor. Enligt fördraget ska unionen bidra till att främja europeiska idrottsfrågor och då beakta idrottens specifika karaktär, dess strukturer som bygger på frivilliga insatser samt dess sociala och pedagogiska funktion. Såväl det spanska som det belgiska ordförandeskapet höll informella idrottsministermöten med särskilt fokus på EU:s politiska dialog med idrotten. Den 18 november 2010 antog rådet en resolution som behandlar formerna för hur högnivåmöten med företrädare för EU och idrotten ska genomföras.

Analys och slutsatser

CIF har redovisat sin övergripande uppföljning av det statliga idrottsstödet effekter med utgångspunkt i ett indikatorsystem. Uppföljningen tar sin utgångspunkt i motiven till statens stöd till idrotten såsom dessa preciserats i förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet. Sammanlagt 22 indikatorer redovisas, fördelat över fem målområden.

Indikatorsystemet är i huvudsak uppbyggt på befintlig statistik. Merparten av indikatorerna rör olika aspekter av idrottsrörelsens verksamhet och organisationsstruktur, som medlemsbestånd, inkomstkällor, omfattningen på det ideella

ledarskapet och utbildningsinsatser. Redogörelsen av indikatorsystemet tecknar en bred bild av den frivilligt organiserade idrottsrörelsens utformning och existensvillkor i Sverige. Indikatorsystemet vittnar tydligt om den organiserade idrottens anmärkningsvärt starka position i det svenska samhället. Särskilt stark är idrottens ställning hos barn- och ungdomar. Aktiva idrottsutövare återfinns i alla åldrar.

Indikatorsystemet visar att människors benägenhet till idrott och fysisk aktivitet ökar i takt med stigande ekonomi, utbildningsgrad och position på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor på beslutande befattningar inom idrottsrörelsen är avsevärt lägre än andelen kvinnor bland aktiva medlemmar. I fråga om etnicitet och kulturell mångfald visar statistiken att flickor med invandrarbakgrund är förhållandevis svagt representerade i föreningsidrotten. Sammantaget visar indikatorsystemet således att människors tillgång och förutsättningar till idrott och fysisk aktivitet är ojämnt fördelade i samhället.

Regeringen anser att de medel som ställts till förfogande för idrottens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd och den särskilda satsningen Idrottslyftet har gett idrottsrörelsen förbättrade möjligheter att utvecklas och även nå nya grupper av flickor och pojkar, unga kvinnor och män. Genom de ökade resurser som under flera år tillförts idrottsrörelsen har stödet även kunnat ökas såväl för idrottens centrala organisationer som för elitsatsande idrottsutövare. Idrottsrörelsen har getts stor frihet att under eget ansvar disponera statens stöd.

Genom regeringens särskilda elitidrottssatsning har ökade möjligheter skapats för att stärka svenska elitidrottarens internationella konkurrenskraft. För att uppnå detta krävs en ytterligare förbättrad samverkan mellan Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté.

Sveriges engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten är betydande. Riksidrottsförbundets utvecklingsarbete på nationell nivå bedöms vara framgångsrikt. Förbundets aktiva deltagande i samarbete med regeringen i det internationella arbetet mot dopning bedöms främja elitidrottarens möjligheter att tävla i en dopningsfri idrott.

Den behörighet som Lissabonfördraget ger EU på det idrottspolitiska planet bedöms inte i någon större omfattning komma att påverka den

svenska idrottspolitiken, som bygger på idrottsrörelsens fria och självständiga ställning. Den framgångsrika svenska modellen med en fri och självständig idrottsrörelse har därmed goda förutsättningar att bestå.

16.5 Friluftslivspolitik

16.5.1 Mål

Riksdagen har i december 2010 antagit mål för friluftslivspolitik (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Friluftslivspolitik ska ha ett mål, där det bland annat ingår att ge alla människor möjligheter att vara ute i naturen. Målet specificeras genom tio punkter:

- att naturen ska vara tillgänglig för alla,
- att personligt och ideellt engagemang ska stå i centrum,
- att allemansrätten ska värnas,
- att den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov,
- att kommunerna ska ha ett stort ansvar för naturen nära tätorterna,
- att friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt,
- att skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet,
- att friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete,
- att fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan, och
- att beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Riksdagen har gett regeringen i uppdrag att komplettera målet för friluftslivspolitik med ett antal mätbara mål.

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38) att den framtida hanteringen av ansvaret för fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftslivorganisationer ska ligga hos samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Ändringarna trädde i kraft den 11 januari 2011.

16.5.2 Resultatredovisning

Resultat

Naturvårdsverket har ansvar för friluftslivspolitiken. Naturvårdsverket ska enligt förordningen (2009:1476) med instruktion för Naturvårdsverket, verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas.

Naturvårdsverket finansierar dessutom forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring med en budget på totalt 34,2 miljoner kronor under 2006–2012.

Fram till och med den 30 juni 2009 har det inom Naturvårdsverket funnits ett råd för friluftsliv, Friluftsrådet. Rådets uppgift har varit att skapa, bevara och utveckla förutsättningar för friluftslivet samt att göra friluftslivets samhällsnytta tydlig. Rådet har bistått och samverkat med myndigheter, forskare och organisationer som har anknytning till friluftslivet. Sedan 2004 har Friluftsrådet fördelat statsbidrag till olika friluftslivorganisationer. I betänkandet Myndighet för miljön – en granskning av Naturvårdsverket (SOU 2008:62) föreslogs bland annat att ett antal råd vid Naturvårdsverket, däribland Friluftsrådet, skulle tas bort och inte längre regleras i Naturvårdsverkets instruktion. Därmed upphörde förordnandet av ledamöter inom Friluftsrådet per den 1 juli 2009. Från och med den 1 juli 2009 hanterades fördelningen och utbetalningen av statsbidrag till friluftslivorganisationer av Naturvårdsverket i avvaktan på regeringsbeslut om eventuellt ändrat ansvar. I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) föreslog regeringen att hanteringen av fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftslivorganisationer i framtiden ska ligga hos samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Ändringarna trädde i kraft den 11 januari 2011.

Statsbidrag lämnas antingen som organisationsbidrag eller verksamhetsbidrag. Med organisationsbidrag avses bidrag till organisationer i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå och med verksamhetsbidrag avses stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning.

År 2010 fördelade Naturvårdsverket 24,8 miljoner kronor i bidrag till friluftslivorganisationer, varav 17 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag, fördelade till elva organisationer, och 7,8 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag, fördelade till 14 projekt. Organisations-

bidragen ger nödvändig grund för friluftorganisationerna att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. Cirka 31 procent av bidragen fördelades som verksamhetsbidrag vilka är förenade med resultatkrav. Under 2010 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftsförbundet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Svenska Livräddningssällskapet, Sveriges Ornitologiska Förening och Svenska Folksportförbundet. Endast organisationsbidrag har lämnats till Cykelfrämjandet, Svenska Botaniska Föreningen, Svenskt Friluftsliv, Svenska Friskportförbundet och Naturskoleföreningen. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Scoutrådet, Fältbiologerna, Riksförbundet Sveriges 4H, Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Kanotförbundet, Klätterförbundet och Svenska Jägarförbundet.

Våren 2011 anordnade Naturvårdsverket tillsammans med Miljödepartementet och ett tjugotal myndigheter en tankesmedja om friluftsliv som syftade till att fånga upp idéer och förslag till den fortsatta utvecklingen av friluftslivspolitikerna som riksdagen beslutade om 2010. Riksdagen beslutade också om att regeringen skulle återkomma med mätbara mål för friluftslivet. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att efter samråd med berörda myndigheter utveckla målen så att de blir mätbara. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2012.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är viktigt att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön och etnisk tillhörighet. Vistelse i natur och grönområden skapar förutsättningar för avkoppling och gemenskap. Friluftslivsorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl barn och ungdomar som vuxna att utöva friluftsliv. De bedriver en verksamhet som bland annat främjar folkhälsan och möjliggör för olika grupper av människor att få del av motion och naturupplevelser. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att uppmuntra barns utevistelse. Det är av stor betydelse att det finns

tillräckligt med attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar till detta. Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att Naturvårdsverkets fördelade bidrag till frivilligorganisationer under 2010 uppfyller bidragens syften och i flera fall har inneburit att föreningarna lyckats överträffa sina uppsatta mål. Se även utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

16.5.3 Politikens inriktning

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238).

En rik tillgång på natur, allemansrätt, individens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv. Sveriges stora oexploaterade arealer av skogar, fjäll, sjöar och skärgårdar är några av de miljöer som ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv. Friluftsliv är naturvårdens sociala dimension.

Friluftsliv kan utövas på egen hand eller i organiserad form, grundläggande är att mångfalden ger utrymme för ett personligt val. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Friluftslivspolitikerna ska stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

Allemansrätten är av avgörande betydelse för ett fritt friluftsliv och turism. Allemansrätten är en unik grundlagsfäst rätt som ska värnas. Rätten ger oss tillgång till naturen och också möjlighet att ta del av det som naturen erbjuder. Allemansrätten är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turistföretag. Tillgången till naturen måste värnas och eventuella intressekonflikter förebyggas. Naturvårdsverket har initierat en utredning av allemansrätten i syfte att skaffa ett brett kunskapsunderlag kring allemansrätten och bedöma i vilken mån det kan finnas problem vid tillämpningen.

Friluftslivet är brett och spänner över flera politikområden, där naturvårdspolitik, regional

tillväxtpolitik, jordbrukspolitik, politik för landsbygdens utveckling samt utbildnings- och forskningspolitik är några exempel. Friluftslivets folkhälsoaspekter och den förebyggande hälsovården är liksom kulturlivet och samhällsplaneringen centrala. För att värna de tätortsnära grönområdena har den kommunala planeringen en nyckelroll.

Friluftorganisationernas verksamhet är mycket viktig för möjligheten att bedriva friluftsliv. Staten har ett ansvar att skapa förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv och att försäkra tillgång och förbättra tillgänglighet till naturen. Det är genom att människorna utövar friluftsliv som intresset för friluftsliv upprätthålls och utvecklas. Därför är det också en angelägenhet för staten att stödja organisationer och enskilda i friluftslivet.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att Naturvårdsverkets fördelade bidrag till friluftorganisationer under 2010 har uppfyllt bidragets syften och i flera fall har inneburit att föreningarna lyckats överträffa sina egna uppsatta mål.

Regeringen har i propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) föreslagit att Svenskt Friluftsliv, som är en samarbetsorganisation för 23 ideella friluftorganisationer, ska fördela statsbidragen till friluftsliv. Förslaget genomförs fr.o.m. 2011.

För att utveckla friluftslivspolitiken pågår arbetet med att utveckla mätbara mål för friluftslivet. Naturvårdsverket ska efter samråd med berörda myndigheter och organisationer senast den 1 mars 2012 till regeringen redovisa förslag till mätbara mål.

16.6 Budgetförslag

16.6.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 16.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	Utfall	1 204 277	574	
2011	Anslag	1 704 851 ¹		1 704 851
2012	Förslag	1 704 851		
2013	Beräknat	1 704 851		
2014	Beräknat	1 704 851		
2015	Beräknat	1 704 851		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till idrotten. Anslaget finansierar bl.a. idrottens barn- och ungdomsverksamhet, den särskilda satsningen Idrottslyftet, idrottens gemensamma verksamhet, antidopning samt olympisk och paralympisk verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 16.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	1 704 851	1 704 851	1 704 851	1 704 851
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 704 851	1 704 851	1 704 851	1 704 851

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 1 704 851 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 1 704 851 000 kronor, 1 704 851 000 kronor respektive 1 704 851 000 kronor.

16.6.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 16.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utfall
2010	Utfall	43 874		20 290
2011	Anslag	32 164 ¹	Utgifts-prognos	31 628
2012	Förslag	32 164		
2013	Beräknat	32 164		
2014	Beräknat	32 164		
2015	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används i enlighet med förordningen (1995:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2013 och 2014.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2013 och 2014.

Tabell 16.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden		29 000	30 500	30 000	10 000	
Nya åtaganden		21 600	21 400			
Infriade åtaganden		-20 100	-21 900	-20 000	-10 000	
Utestående åtaganden	29 000	30 500	30 000	10 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	30 000	32 000	32 000			

Regeringens överväganden

Tabell 16.6 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	32 164	32 164	32 164	32 164
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 32 164 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor, för 2014 till 32 164 000 kronor och för 2015 till 32 164 000 kronor.

16.6.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 16.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	28 034		129
2011	28 163 ¹		28 163
2012	Förslag	28 163	
2013	Beräknat	28 163	
2014	Beräknat	28 163	
2015	Beräknat	28 163	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används i enlighet med förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering.

Regeringens överväganden

Tabell 16.8 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	28 163	28 163	28 163	28 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 163	28 163	28 163	28 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 28 163 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 28 163 000 kronor, för 2014 till 28 163 000 kronor och för 2015 till 28 163 000 kronor.

16.6.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 16.9 Anslagsutveckling 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	24 345		440
2011	27 785 ¹		27 785
2012	Förslag	27 785	
2013	Beräknat	27 785	
2014	Beräknat	27 785	
2015	Beräknat	27 785	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till friluftorganisationer. Ansökningar om bidrag har hittills prövats enligt förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftorganisationer. Den 11 januari 2011 trädde en ny förordning med motsvarande namn i kraft (SFS 2010:2008) och ansökningar om bidrag prövas efter det datumet mot kraven i den nya förordningen.

Regeringens överväganden

Tabell 16.10 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	27 785	27 785	27 785	27 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	27 785	27 785	27 785	27 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Friluftsliv är en angelägen fråga för regeringen och ett prioriterat politikområde. Staten har en viktig roll i att stötta och stimulera de ideella organisationernas verksamhet i syfte att öka människors friluftaktiviteter.

Regeringen föreslår att 27 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* under 2012. För 2013 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor, för 2014 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor och för 2015 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor.

16.6.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 16.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	14 613		0
2011	Anslag	15 000 ¹	15 000
2012	Förslag	15 000	
2013	Beräknat	15 000	
2014	Beräknat	15 000	
2015	Beräknat	15 000	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2013.

Skälen till regeringens förslag: För att Partibidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer beslutas som medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor under 2013.

Tabell 16.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden		15 000	15 000	15 000		
Nya åtaganden		15 000	15 000			
Infriade åtaganden		-15 000	-15 000	-15 000		
Utestående åtaganden		15 000	15 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000			

Regeringens överväganden

Tabell 16.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	15 000	15 000	15 000	15 000

Förändring till följd av:

Beslut

Överföring
till/från andra
anslag

Övrigt

Förslag/ beräknat anslag	15 000	15 000	15 000	15 000
---	---------------	---------------	---------------	---------------

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 15 000 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor, för 2014 till 15 000 000 kronor och för 2015 till 15 000 000 kronor.

16.6.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 16.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	22 387	Anslags- sparande	851
2011	Anslag	24 958 ¹	Utgifts- prognos	24 958
2012	Förslag	24 958		
2013	Beräknat	24 958		
2014	Beräknat	24 958		
2015	Beräknat	24 958		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kunskapsutveckling, uppföljning och vissa andra initiativ som syftar till att främja den ideella sektorn. Anslaget kan även användas för sådana administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 16.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	24 958	24 958	24 958	24 958

Förändring till följd av:

Beslut

Överföring
till/från andra
anslag

Övrigt

Förslag/ beräknat anslag	24 958	24 958	24 958	24 958
---	---------------	---------------	---------------	---------------

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 24 958 000 kronor för 2012. För 2013 beräknas anslaget till 24 958 000 kronor, för 2014 till 24 958 000 kronor och för 2015 till 24 958 000 kronor.

17 Folkbildning

17.1 Omfattning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen lämnas särskilda statsbidrag för teckentolkutbildning och kontakttolkutbildning, dvs. tolkutbildningar i invandrar- och minoritetsspråk.

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna får ett särskilt verksamhetsstöd. Anslaget och resultat för SISU redovisas under utgiftsområde 16.

Folkbildningen är en del av den samlade vuxenutbildningen. Som anges under utgiftsområde 16 är målet för vuxenutbildningen enligt ett riksdagsbeslut 2001 att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

17.2 Resultatredovisning

Statens stöd till folkbildningen syftar bl.a. till att stärka och utveckla demokratin, göra det möjligt för kvinnor och män att påverka sin livssituation samt skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Andra syften är att bidra till att utjämna utbildningsklyftor, höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. För hela folkbildningsverksamheten anvisade riksdagen 3 275 miljoner kronor för 2011, en ökning med knappt 15 miljoner kronor

jämfört med 2010. Av underlag från Folkbildningsrådet framgår att deltagarna i såväl folkhögskole- som studieförbundsverksamhet i allt väsentligt är nöjda med sin kurs, cirkel eller arrangemang. Deltagandet har exempelvis lett till nya kunskaper och insikter, ett större samhällsengagemang och ett ökat kulturintresse. Under 2010 genomförde Folkbildningsrådet också en undersökning riktad mot folkhögskolans deltagare. Resultaten har redovisats under våren 2011 och visar att de flesta deltagarna är nöjda med folkhögskolan och sina studier samt att de kan påverka studiernas innehåll och upplägg.

Folkbildningsrådet har fortsatt sitt arbete med att utveckla och förankra det systematiska kvalitetsarbetet hos folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet har analyserat och redovisat genomförda insatser i rapporten Nationell redovisning av folkbildningens kvalitetsarbete 2010.

Folkbildningsrådet har i mars 2011 på regeringens uppdrag redovisat hur det partsgemensamma forumet för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets organisationer genomförts. I forumet ingick representanter från sju organisationer från olika områden inom det civila samhället samt Sveriges Kommuner och Landsting. Folkbildningsrådet utarbetade även en rapport utifrån det civila samhällets organisationers perspektiv. Folkbildningsrådet arrangerade också en konferens under namnet Forum Civila samhället. Syftet med konferensen var att diskutera generella frågor om och villkor för det civila samhället.

Jämställdhetsinsatser inom folkbildningen

Regeringen beslutade våren 2010 att anslå ytterligare 7 miljoner kronor till Folkbildningsrådet för jämställdhetsinsatser inom folkbildningen med särskild inriktning mot kvinnors entreprenörskap, varav 2 miljoner kronor för insatser riktade till kvinnor från de nationella minoriteterna. Satsningen påbörjades 2008 och slutredovisades under våren 2011. Totalt har 12 miljoner kronor förbrukats under tre år.

Projekten har på flera sätt bidragit till att nå folkbildningens syften genom att göra det möjligt för kvinnor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Här igenom utvecklas demokratin. Folkbildningsrådet bedömer att satsningen har omfattat 370 personer. Enligt Folkbildningsrådet har satsningen vidare lett till nystartade företag, anställningar och fortsatta studier liksom till ökat självförtroende och ett minskat utanförskap hos deltagarna.

Förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU

Folkbildningsrådet har även under 2011 fått i uppdrag att inom ramen för en treårig satsning genomföra förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU. Satsningen påbörjades 2009 och kommer att avslutas vid utgången av 2011. Under våren 2012 ska Folkbildningsrådet inkomma med en rapport som sammanfattar resultaten från den treåriga satsningen.

För varje år har ett antal teman varit vägledande för arbetets inriktning. Folkbildningsrådet har årligen disponerat 5 miljoner kronor för uppdragets genomförande.

Folkhögskolorna

Under 2010 fördelade Folkbildningsrådet knappt 1 600 miljoner kronor av statsbidraget till folkhögskolorna. De korta kurserna samlade under vårterminen 2010 knappt 57 000 deltagare. Betydligt fler kvinnor än män deltog i de korta kurserna. Antalet deltagare totalt sett har sjunkit markant under de senaste tre åren. På de långa kurserna uppgick deltagarantalet 2010 i genomsnitt till 28 200 per termin, ca 475 färre än föregående år. I genomsnitt deltog 12 190 personer per termin i allmän kurs under 2010. Det är en minskning med 360 deltagare jämfört med 2009. Knappt 2 400 deltagare

avslutade sina studier med intyg om grundläggande behörighet för högskolestudier under 2010. Bland de särskilda kurserna var det estetiska området och information och media dominerande med 40 procent av antalet deltagarveckor 2010. Störst deltagarantal för ett enskilt ämne hade kurserna i musik med 2 070 deltagare under höstterminen.

Av deltagarna i allmän kurs var 55 procent under 25 år. Av deltagarna i särskild kurs var ca 4 procent över 60 år. Folkhögskolorna arrangerade sammantaget närmare 2 800 kulturprogram under 2010. Det totala antalet deltagare var 230 000, av vilka 43 procent var män och 57 procent kvinnor.

Under 2010 kunde arbetslösa ungdomar som saknade slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan som deltog i jobbgarantin för unga, via Arbetsförmedlingen, få möjlighet att ta del av en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi. Under 2011 vidgades satsningen till att omfatta även övriga arbetslösa ungdomar mellan 16 och 25 år som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Deltagarna erbjuds en tre månader lång utbildning med kurser av orienterade, repeterande och motivationshöjande karaktär. Syftet med utbildningen är att underlätta för den enskilde att påbörja eller återgå till utbildning inom det offentliga utbildningsväsendet. Det är ännu för tidigt att utvärdera resultatet av folkhögskolesatsningen.

Studieförbunden

Totalt fördelade Folkbildningsrådet drygt 1 600 miljoner kronor till studieförbunden 2010. Kulturens Bildningsverksamhet blev från och med den 1 juli 2010 ett statsbidragsberättigat studieförbund och fick 4,5 miljoner kronor i statsbidrag.

De tio statsbidragsberättigade studieförbunden arrangerade 2010 drygt 279 100 studiecirkelklar med sammanlagt 1,8 miljoner deltagare, varav 57 procent kvinnor och 43 procent män. Vissa personer deltar i mer än en studiecirkel varje år, varför antalet enskilda personer var drygt 701 000. Studieförbundens cirkelverksamhet räknad i antal genomförda studiecirkelklar minskade med 1 procentenhet och antalet deltagare sjönk med 4 procentenheter.

Närmare 315 000 kulturprogram genomfördes med mer än 16,5 miljoner deltagare. Antalet arrangemang i form av annan folkbildningsverksamhet, bl.a. avseende att utveckla ny verksamhet, nå nya målgrupper eller låta deltagare prova på en viss verksamhet minskade med 2 procentenheter och antalet studietimmar med 6 procentenheter.

Det estetiska ämnesområdet konst, musik och media fortsatte att dominera med 61 procent av den totala studiecirkelverksamheten räknad i antal studietimmar. Humaniora, språk och historia stod för drygt 14 procent av studietimmarna och samhälls- och beteendevetenskap för 6 procent.

Tabell 17.1 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2008–2010 (tkr)

Studieförbund	2008	2009	2010
Arbetarnas Bildningsförbund	469 614	465 305	478 100
Studieförbundet Bilda	94 221	101 379	104 052
Folkuniversitetet	105 898	108 895	108 362
Ibn Rushds studieförbund	9 750	9 910	13 300
Studieförbundet Medborgarskolan	116 058	119 760	125 983
Nykterhetsrörelsen Bildningsverksamhet	93 770	97 675	101 056
Sensus studieförbund	163 950	167 988	169 776
Studiefrämjandet	197 725	207 6834	213 317
Studieförbundet Vuxenskolan	310 735	309 0534	317 437
Kulturens Bildningsverksamhet			4 500
Summa	1 561 722	1 587 650	1 636 982

Källa: Folkbildningsrådet

Invandrare och personer med funktionsnedsättning är särskilt uppmärksammade i studieförbundens verksamhet. Andelen deltagare med utländsk bakgrund utgjorde som tidigare år ca 16 procent av deltagarna, medan personer med funktionsnedsättning svarade för 8 procent.

Av det totala antalet studiecirkeldeltagare 2010 var 17 procent 24 år eller yngre medan 33 procent var över 65 år. Antalet deltagare över 65 år var överrepresenterade i förhållande till

befolkningen som helhet medan det omvända gällde för 25–44 åringar.

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade bedrivs inom folkhögskolan med särskilt statligt stöd. Antalet årsstudieplatser ökade under 2010 från 337 till 340. Totalt slutförde 51 tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade sin utbildning 2010 jämfört med 44 under 2009. Trots omfattande rekryteringsinsatser minskade antalet sökande. Några kurser har blivit inställda på grund av för få sökande och anslaget har därför inte använts fullt ut. Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet har fördelat ett särskilt statsbidrag för dessa tolkutbildningar. För 2010 disponerades drygt 37 miljoner kronor för verksamheten och 32,6 miljoner kronor förbrukades.

Kontakttolkutbildning

Verksamheten syftar till att utbilda tolkar i invandrar- och minoritetsspråk, s.k. kontakttolkar. Utbildningarna bedrivs på folkhögskola och i studieförbund. Utbildningarna vid folkhögskolor bedrivs som ettåriga sammanhållna grundutbildningar på halvtid eller som tvååriga distansutbildningar på kvartsfart. Antalet sökande har vida överstigit antalet platser. Under 2010 har 97 personer avslutat grundutbildningen med godkänt resultat inom totalt 19 språk. Sedan 2006 har 422 personer fått utbildningsbevis från sammanhållna grundutbildning inom 32 språk. Utöver grundkursen har olika kompletterings- respektive fördjupningskurser genomförts, bl.a. i tolkning för och med barn. Totalt deltog 280 personer i preparandkurser inför auktorisation eller i rättstolkningskurser inför provet för speciell kompetens som rättstolk. Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet fördelar statsbidrag för utbildningarna. Knappt 16 miljoner kronor anvisades för verksamheten för 2010.

17.3 Analys

Folkhögskolor och studieförbund har en given plats i det livslånga lärandet. Verksamheten, som uppvisar en betydande bredd vad gäller innehåll och upplägg, har också stor geografisk spridning. Aktörerna når i stort sett alla segment av befolkningen. Genom folkbildningen bereds människor goda möjligheter till personlig utveckling, en meningsfull fritid och ett ökat engagemang för att delta i samhällsutvecklingen och kulturlivet. Här igenom lämnas viktiga bidrag till en höjd utbildnings- och bildningsnivå och till ansträngningarna att förbättra folkhälsan. Till folkbildningens mest angelägna uppgifter framgent hör att på alla nivåer fortsätta det systematiska uppföljnings- och utvärderingsarbetet. Folkbildningsrådet konstaterar att folkbildningens verksamhet i allt väsentligt håller hög kvalitet. Folkbildningens aktörer når viktiga målgrupper och upprätthåller en god geografisk täckning. Sedan ett antal år bedriver folkhögskolor och studieförbund ett systematiskt kvalitetsarbete som har initierats av Folkbildningsrådet. Det utvärderingsarbete som Folkbildningsrådet bedriver på central nivå fokuserar bl.a. på att analysera folkbildningens samhälleffekter. Sammantaget leder insatserna inom folkbildningen avseende utarbetandet och förankrandet av gemensamma ramar för kvalitetsarbetet till bättre möjligheter att bedöma enskilda verksamheter liksom till att göra jämförelser mellan dem.

I syfte att möjliggöra att tolk- och teckenspråkläro-utbildningen kan genomföras som högskoleutbildning föreslog regeringen i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100) att de ändamål och verksamheter som finansierats från anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning och teckenspråkläro-utbildning* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid skulle flyttas till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Folkhögskolor bör dock även fortsättningsvis kunna anordna utbildningar av tolkar med stöd av anslaget.

Kontaktutbildningen har sedan 2007 utvecklats till en sammanhållen grundutbildning som omfattar två terminer. Genom att förkunskapskrav och nationella prov har införts har kvaliteten på utbildningen ökat. Söktrycket till utbildningarna har varit mycket stort under 2010. Utredningen om utvärdering av den nya

instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden, Utvärderingsutredningen, har i sitt slutbetänkande Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) konstaterat att det fortfarande finns ett stort behov av fler kvalificerade tolkar. Statsbidrag bör därför fortsatt ges under 2012 för särskilda utbildningssatsningar på preparandkurser inför auktorisation och för kurser i rättstolkning för auktoriserade tolkar.

17.4 Politikens inriktning

Folkbildningens särart genom hela Sveriges utbildningshistoria är tydlig. Dess unika förmåga att anpassa sig till de rådande samhällsförändringarna har bidragit till att den stärkt sin ställning som en viktig samarbetspartner för regeringen i arbetet med att höja kunskapsnivån i samhället. Regeringen anser att folkbildningens egeninitierade utvecklings- och kvalitetsarbete stärker förtroendet för folkbildningen och bidrar till att fler människor söker sig till det utbud som folkhögskolor och studieförbund erbjuder.

Folkbildningens roll i det civila samhällets arbete mot utanförskap och för demokrati och delaktighet är central. Att bryta människors utanförskap är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt Sverige och folkhögskolorna och studieförbunden har en mycket viktig roll i detta arbete, inte minst när det gäller att skaffa sig grundläggande behörighet till högskolestudier. Folkhögskolornas pedagogik och metodik är anledningen till att regeringen planerar en satsning på att erbjuda arbetslösa ungdomar särskilda studiemotiverande kurser vid folkhögskolorna. Regeringen anser att syftena med statsbidraget och de prioriterade verksamhetsområdena inom folkbildningen ska spegla såväl samhällets nuvarande som framtida utmaningar. Folkbildningsrådet har fått i uppdrag av regeringen att se över de verksamhetsområden som utgör motiv för statens stöd. Uppdraget ska redovisas i slutet av 2011.

En skrivelse ska överlämnats till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens stöd till studieförbunden (RiR 2011:12).

Regeringen avser att initiera en särskild utvärdering av folkbildningen för att senast 2013

främst analysera i vilken grad syftena med statsbidraget uppnåtts, t.ex. inom verksamhetsområdena. Regeringen ser folkbildningens bidrag i arbetet med översynen som oerhört värdefullt och med bl.a. Folkbildningsrådets rapport som grund avser regeringen att inom mandatperioden fullfölja en förordningsöversyn av förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen. Regeringen kommer vidare att se över folkhögskolläraryrket utbildningen. Syftet är bl.a. att klargöra hur man på bästa sätt kan säkerställa en hög kvalitet på utbildningen och möta folkhögskolornas, studieförbundens och deltagarnas behov.

Med anledning av regeringens förslag och bedömningar i propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149, bet. 2009/10:UbU23, rskr. 2009/10:337), vilka bl.a. innebar att lärosätena själva ska få bestämma sin interna organisation, avser regeringen att upphäva förordningen (1993:920) om Tolk- och översättarinstitutet. Som en följd av detta bedömer regeringen att Myndigheten för yrkeshögskolan bör ta över ansvaret för att fördela statsbidraget för olika tolkutbildningar och teckenspråkläraryrket utbildning samt att utöva tillsyn.

I syfte att bl.a. öka teckenspråkutbildningens forskningsanknytning anser regeringen att högskolan bör få ta del av medlen för anordnande av teckenspråkutbildning (se under utgiftsområde 16, avsnitt 7 Universitet och högskolor). Folkhögskolor bör dock även fortsättningsvis kunna anordna utbildning till tolkar med stöd av anslaget.

Statskontoret har fått i uppdrag att bl.a. analysera hur utbudet av kontakttolkar kan öka så att de bättre motsvarar efterfrågan. Detta kan ske t.ex. genom att andra utbildningsanordnare ges möjlighet att anordna tolkutbildning med särskilt statsbidrag.

17.5 Budgetförslag

Befintliga medel på det förutvarande anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning och teckenspråkläraryrket utbildning* överförs till det inom utgiftsområde 16 uppförda anslaget 2:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* Regeringen avser att fördela dessa medel för tolkutbildningar.

17.5.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 17.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	3 260 013	Anslags-sparande	0
2011	Anslag	3 274 817 ¹	Utgifts-prognos	3 274 817
2012	Förslag	3 308 521		
2013	Beräknat	3 407 777 ²		
2014	Beräknat	3 469 140 ³		
2015	Beräknat	3 548 435 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 308 521 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 303 943 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 3 303 943 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget används vidare för Folkbildningsrådets förvaltningskostnader och utgifter för Folkbildningsnätet.

Anslaget används även för bidrag till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Regeringens överväganden

Tabell 17.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	3 274 817	3 274 817	3 274 817	3 274 817
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	33 704	132 960	199 130	278 535
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-4 807	-4 917
Förslag/beräknat anslag	3 308 521	3 407 777	3 469 140	3 548 435

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) även till en följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojektet kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen har i avsnitt 17.2 redogjort för resultatet av verksamheten.

Folkbildningsrådets förvaltningskostnader uppgick 2010 till 34 451 000 kronor, varav 5 538 000 kronor användes till Folkbildnings

nätet. Förvaltningskostnaderna hade ökat med 3 315 000 jämfört med 2009 och kostnaderna för Folkbildningsnätet hade ökat med 567 000 kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett ramanslag om 3 308 521 kronor. För budgetåret 2013 beräknas anslaget till 3 407 777 kronor, för budgetåret 2014 till 3 469 140 kronor och för budgetåret 2015 till 3 548 435 kronor.

17.5.2 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 17.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	15 770	0	
2011	Anslag 16 782 ¹		16 782
2012	Förslag 16 795		
2013	Beräknat 17 278 ²		
2014	Beräknat 17 594 ³		
2015	Beräknat 18 003 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 795 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 773 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 773 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera utgifter för statsbidrag till kontakttolkutbildning och administrativa utgifter för denna verksamhet. Vidare får medlen användas i begränsad omfattning för utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 17.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	15 782	15 782	15 782	15 782
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	13	467	786	1 171
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 029	1 049	1 073
Övrigt ³			-23	-24
Förslag/ beräknat anslag	16 795	17 278	17 594	18 003

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (från 2014) även till en följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojektet kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen har i avsnitt 17.2. redogjort för resultatet av verksamheten.

Kontakttolkutbildningens kvalitet har ökat och antalet sökande har varit högt under de senaste åren. Vidare finns det i samhället ett stort behov av fler kvalificerade tolkar.

Genom riksdagens beslut avseende regeringens vårandringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99), bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321) ökades det dåvarande anslaget 14:3 *Bidrag till kontakttolkutbildning* för 2011 med 1 000 000 kronor. Dåvarande anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning och teckenspråk lärarutbildning* minskades med motsvarande belopp. Skälet till denna förstärkning var att det finns ett behov av att utbilda fler tolkar. Regeringen föreslår därför att anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* förstärks med 1 000 000 kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 16 795 000 kronor för budgetåret 2012. För 2013 beräknas anslaget till 17 278 000 kronor, för 2014 till 17 594 000 kronor och för 2015 till 18 003 000 kronor.

18 Tillsyn av spelmarknaden

18.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn och kontroll av spelmarknaden.

18.2 Mål

Resultatredovisningen görs i förhållande till det mål för spelpolitiken som riksdagen beslutat om (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212). Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

18.3 Resultatredovisning

18.3.1 Spelmarknadens utveckling

Spelmarknaden

Under 2010 beräknas den reglerade svenska spelmarknaden ha omsatt 41 miljarder kronor brutto. Detta är en ökning med 413 miljoner kronor, ca 1 procent, jämfört med året innan. I

tabell 18.1 redovisas spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Tabell 18.1 Spelmarknadens bruttoomsättning

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010
Svenska Spel inkl. poker och kasino	20 071	21 486	22 448	22 120	21 751
ATG	11 278	11 869	11 972	12 687	12 804
Folkrörelsernas spel och lotterier	4 267	4 887	4 855	5 609	6 098
Restaurang- kasino	646	538	549	540	439
Totalt	36 262	38 780	39 824	40 956	41 146

Källa: Lotteriinspektionen.

Under 2006–2010 har bruttoomsättningen ökat med 13,5 procent. I denna beräkning ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer med undantag för AB Svenska Spels (Svenska Spel) internetpoker och Casino Cosmopols verksamhet. För internetpoker redovisas den s.k. pokerraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna, och för Casino Cosmopol redovisas nettoomsättningen, dvs. omsättningen efter utbetalda vinster. En uppskattning av bruttoomsättningen är i sistnämnda fall svår att göra då olika spelformer inom kasinot har olika vinståterbetalningsprocent. Sammanfattningsvis är bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden således betydligt högre än vad som redovisats ovan.

Omsättningen efter utbetalda vinster var sammanlagt drygt 16 miljarder kronor under 2010. I genomsnitt använder svenska folket 2,4 procent av sin disponibla inkomst till spel, räknat på omsättningen före utbetalda vinster.

Om i stället omsättningen efter utbetalda vinster används blir andelen i genomsnitt drygt en procent av inkomsten. I tabell 18.2 redovisas olika spelanordnares marknadsandelar.

Tabell 18.2 Marknadsandelar av bruttoomsättningen

Procent av bruttoomsättningen

	2006	2007	2008	2009	2010
Svenska Spel inkl. poker och kasino	56	55	55	54	53
ATG	31	31	29	31	31
Folkrorelsernas spel och lotterier	11	13	15	14	15
Restaurangkasino	2	1	1	1	1

Källa: Lotteriinspektionen.

Svenska Spel har, jämfört med 2009, minskat bruttoomsättningen med 1 procentenhet och bolagets marknadsandel uppgick 2010 till omkring 53 procent. Omsättningen, exklusive Casino Cosmopol, uppgick till ca 20,6 miljarder kronor. I detta belopp ingår den s.k. pokerraken om 231 miljoner kronor. Totalt sett är pokerraken avsevärt mindre än föregående år. Nettoomsättningen för Casino Cosmopol uppgick efter utbetalda vinster till ca 1,2 miljarder. Pokerns utveckling har stannat av, även om poker och bingo på nätet fortfarande är populärt. Svenska Spels omsättning av spel via internet, inklusive pokerraken, uppgick till ca 2,3 miljarder kronor eller 11 procent av bolagets totala omsättning.

AB Trav och Galopps (ATG) bruttoomsättning ökade 2010 med 1 procent och uppgick till ca 12,8 miljarder kronor, att jämföra med ca 12,7 miljarder kronor föregående år. Detta motsvarar en marknadsandel om 31 procent. Spelformen V75 är fortfarande bolagets största produkt med en bruttoomsättning på 4,7 miljarder kronor. Försäljningen via internet ökar, medan det traditionella banspelet minskar. Under 2010 har ATG betalat drygt 1,4 miljarder kronor i lotteriskatt. När vinster och lotteriskatt betalats samt driftkostnaden täckts går överskottet från bolagets verksamhet tillbaka till hästnäringen. Under 2010 tilldelades hästsporten ca 1,6 miljarder kronor. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 46 miljoner kronor.

Folkrorelsernas spel och lotterier utgör 15 procent av spelmarknaden. Lotterier via internet fortsatte under 2010 att öka. Postkodlotteriet och Miljonlotteriet ökar mest.

De privata företag som bedriver restaurangkasinospel förefaller ha fortsatt att minska sin

omsättning och har uppskattningsvis 1 procent av spelmarknaden.

I tabell 18.3 redovisas de tolv spelformerna med störst omsättning 2010.

Tabell 18.3 De omsättningsmässigt största spelformerna

Brutto, miljoner kronor.

	2005	2010	Förändring
Vegas Värdeautomater	6 830	7 321	491
V75	4 115	4 707	592
Triss	3 093	3 178	85
Lotto	2 255	2 927	672
Postkodlotteriet	-	2 650	2 650
Oddset	1 924	2 420	496
Dagens Dubbel	1 988	1 772	-216
Vinnare, Plats	1 671	1 624	-47
Keno	1 221	1 340	119
V65	1 311	1 202	-109
Casino Cosmopol	922	1 190	268
Bingo	1 665	1 187	-478

Källa: Lotteriinspektionen.

Av spelmarknadens aktörer med tillstånd har Svenska Spel, ATG, Folkspel samt Miljonlotteriet under 2010 erbjudit spel över internet. Den sammanlagda försäljningen över internet uppskattas uppgå till drygt 7 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 16 procent av den totala bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden. Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på utländska webbplatser. Marknadsandelen för bolag utan tillstånd i Sverige är cirka 10 procent av den totala kända spelmarknaden enligt Svenska Spel, som baserar sina uppgifter på omfattande undersökningar av spelvanor och omvärldsanalys. De oreglerade aktörerna tar framför allt marknadsandelar på området kasino på internet, men även från Svenska Spel.

Spelreglering

Allt fler länder i Europa inför nya lagar på spelområdet. Syftet är bl.a. att återta initiativet på den egna spelmarknaden. Flera länder inom EU har infört blockeringar av IP-adresser och betalningar till spelbolag för att försöka stänga ute aktörer som saknar tillstånd. De senaste domarna från EU-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna har ett betydande utrymme att själva reglera spelpolitiken inom ramen för för-

draget. EU-domstolen har tagit ställning till två förhandsavgöranden som Svea hovrätt begärt om den svenska spelregleringens förenlighet med friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 i EG-fördraget (numera artikel 56 i EUF-fördraget). EU-domstolen konstaterar i sina avgöranden att den svenska lotterilagens begränsning, som utestänger kommersiella och privata arrangörer från den svenska spelmarknaden, inte strider mot artikel 49 i EG-fördraget. Detta innebär att det är förenligt med unionsrätten att begränsa anordnandet av hasardspel och att förbehålla anordnandet av sådana spel till offentliga organ eller allmännyttiga organisationer. EU-domstolen motiverar sin ståndpunkt med att kulturella, moraliska och religiösa överväganden kan motivera inskränkningar av friheten att tillhandahålla tjänster för arrangörer av hasardspel. Själva främjandeförbudet svarar mot målet att upprätthålla en hög skyddsnivå genom att hålla ute aktörer som saknar tillstånd på den svenska marknaden och kan anses nödvändigt för att uppnå detta mål. Svea hovrätt konstaterade dock i en dom den 22 juni 2011 att det svenska främjandeförbudet i dess nuvarande utformning strider mot unionsrättens likabehandlingsprincip eftersom straffbestämmelserna i den svenska regleringen gör skillnad mellan spel utan tillstånd som anordnas och främjas inom respektive utanför Sverige. Spelutredningen har i betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) föreslagit en annan utformning av främjandeförbudet. Detta förslag bereds inom Regeringskansliet.

Högsta domstolen har under 2010 meddelat prövningstillstånd i två ännu ej avgjorda mål som berör frågan om svensk lag är tillämplig för de spelautomater som styrs och är uppkopplade mot en server utanför Sverige. Skulle det visa sig att den här typen av automater inte omfattas av det svenska regelverket finns det risk för att förekomsten av dessa automater kommer att öka.

Motverkande av spelberoende är en fortsatt viktig fråga. De svenska aktörernas förebyggande arbete med spelansvarsprogram, utbildning av personal och seminarier om spelens effekter har fortsatt under året. Svenska Spel är ett av de första spelbolagen i Europa som uppfyllt branschorganisationen European Lotteries krav för spelansvar.

18.3.2 Tillsynen av spelmarknaden

Syftet med all kontroll- och tillsynsverksamhet på området är att spelmarknaden ska vara sund och säker. Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt i enlighet med villkoren i det tillstånd eller den koncession som Lotteriinspektionen eller regeringen lämnat. Den tekniska utvecklingen har medfört en kraftigt förändrad spelmarknad, vilket har inneburit att kontrollen och tillsynen ställts inför nya uppgifter. Arbetet med kontroll av den olagliga spelmarknaden har främst inriktats på de områden som medför störst risk för spelberoende och kriminalitet, i dagsläget pokerspel och spelautomater. Kontrollen sker såväl preventivt och löpande som i uppföljningssyfte. Under 2010 har Lotteriinspektionen prioriterat kontroll av att restaurangernas eller spelplatsernas omsättning från värdeautomater inte är större än resten av omsättningen på spelplatsen. Vidare har Lotteriinspektionen kontrollerat att samtliga restauranger med tillstånd till värdeautomater har giltigt serveringstillstånd. Dessutom har Lotteriinspektionen kontrollerat att ombuden för Svenska Spel och ATG uppfyller kraven på åldersgränser och creditspel. En omfattande tillsyn av travbanor har även genomförts. Lotteriinspektionen har fortsatt att utveckla den tekniska tillsynen och genomfört en rad aktiviteter för att säkerställa att spel via internet sker på ett säkert och rättvist sätt. Under 2010 har Lotteriinspektionen gjort tillsynsbesök på Svenska Spels samtliga fyra kasinon med fokus på den tekniska tillsynen. Mycket tid har lagts på att modernisera de tekniska villkoren för kasinoverksamheten. Tyngdpunkten för tillsynen av rikslotterierna har under året legat på verksamhetstillsyn, men även ett antal tekniska tillsynsaktiviteter har genomförts.

Problemen med illegala spelautomater kvarstår. Lotteriinspektionen har under 2010 utökat antalet kontroller avseende misstänkt illegalt spel jämfört med föregående år. Efter det att en anordnare greps 2007 och sedermera dömdes i Hovrätten för Västra Sverige för bl.a. grovt dobbleri kunde en minskning iakttas. Omfattningen av illegala spelautomater har dock återigen ökat kraftigt. Som en följd av att den löpande tillsynen inom detta område har intensifierats under 2010 har antalet polisanmälningar ökat något jämfört med föregående år.

18.3.3 Analys och slutsatser

Kontroll och tillsyn är Lotteriinspektionens största verksamhetsgren. De tre senaste åren har Lotteriinspektionen genomfört sammanlagt 14 342 kontroller av den legala spelmarknaden, främst av automater och lotterier, samt teknisk tillsyn. Under 2010 genomfördes 1 026 kontroller avseende den illegala spelmarknaden, en ökning med 382 stycken från föregående år. Framför allt inriktades kontrollen på illegala spelautomater, där samarbete skett med olika myndigheter och där flera ärenden har prövats i domstol. Lotteriinspektionen har under den senaste treårsperioden beviljat 9 753 tillstånd samt bedrivit en omfattande informationsverksamhet om spelmarknaden och spelreglering, främst riktad mot kommuner. Informationsinsatser har även genomförts gentemot spelaktörer och statliga myndigheter.

Under 2010 har ökat fokus lagts på frågor om åldersgränser och spelansvar samt på åtgärder för att motverka olagligt spel.

Under 2010 har 41 procent av den tillgängliga tiden hos Lotteriinspektionen ägnats åt kontroll och tillsyn av den legala spelmarknaden, 14 procent åt kontroll av den illegala spelmarknaden, 28 procent åt tillstånd och normgivning samt 17 procent åt information.

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och dess prioriteringar är rimliga med hänsyn till utvecklingen på spelmarknaden och utifrån utformningen av nuvarande spelreglering. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda.

18.4 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att bedriva en ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad. Sociala skyddshänsyn och brottsbekämpning ska stå i förgrunden för svensk spelpolitik. De statligt kontrollerade bolagen ska i sin marknadsföring av verksamheten ha en socialt ansvarstagande inriktning i syfte att inte uppfattas som alltför påträngande.

Spelutredningen överlämnade den 15 december 2008 betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) till regeringen. Betänkandet har remitterats och utredningens förslag är föremål

för beredning i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

18.5 Budgetförslag

18.5.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 18.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	44 917	Anslags-sparande	1 293
2011	Anslag	46 583 ¹	Utgifts-prognos	46 373
2012	Förslag	47 071		
2013	Beräknat	48 049 ²		
2014	Beräknat	48 970 ³		
2015	Beräknat	50 223 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 47 071 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 47 006 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 47 006 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Lotteriinspektionens förvaltningskostnader.

Tabell 18.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	24 989	113	44 997	-19 895
Prognos 2011	25 000	20	46 373	-21 353
Budget 2012	25 000	50	47 300	-22 250

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvårdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade. Det samma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 18.6 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	46 583	46 583	46 583	46 583
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	488	1 466	2 455	3 710
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³			-68	-70
Förslag/ beräknat anslag	47 071	48 049	48 970	50 223

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2012 uppgår till 47 071 000 kronor. För 2013 beräknas anslaget till 48 049 000 kronor, för 2014 till 48 970 000 kronor och för 2015 till 50 223 000 kronor.